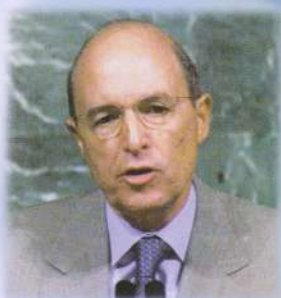

ΕΛΛΟΠΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: ΚΥΠΡΟΣ - Αντίσταση στην «Ανταρκίδειο Ειρήνη»

Γράφουν: Ι. Βερυβάκης, Χρ. Γιαλλουρίδης,
Ν. Ψυρούκης, Αχ. Λαζάρου, Γ. Συλλούρης κ.ά.

Τεύχος 63^ο (40^ο) Περίοδος Β'
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2003
4,40 € - Κύπρος: 3,0 Λίρες

Επίσης:

- Συνέντευξη με τον Ν. Σαρρή
- Οι Έλληνες μπορούν
- Μ. Αλβανία ή ουτοπία;
- Η Αποτρεπτική Ισχύς των Ε.Δ.
- Αργεντινή
- Ποίοι ήσαν οι Τσάκωνες

**«Ζεῦ ἄνα, Δωδωναῖε Πελασγικέ...»
(Ίλιás Π, 233)**

ΕΛΛΟΠΙΑ = «ἀρχαία ὀνομασία τῆς κοιλάδας τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου κατοικοῦσαν οἱ Ἑλλοπες, Ἑλλοί ἢ Σελλοί, ἱερεῖς τοῦ Δωδωναίου Δία.

Ἡ Δωδώνη τῆς Ἑλλοπίας ἦταν ἡ χώρα τῶν Μολοσσῶν*, ἔδρα τοῦ ἀρχαιότερου ἐλληνικοῦ μαντείου ποῦ προφήτευε ἐρμηνεύοντας τὸ θρόισμα τῶν φύλλων τῆς βελανιδιάς. Ἑλλοψ, γῶς τοῦ Ἰανος, ἐγγονός τοῦ Ἑλληνος.

* πατρίδα τῆς Ὀλυμπιάδας, μητέρας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

	6 τεύχη	12 τεύχη
ΕΛΛΑΔΑ*	23,50	47,00 εὐρωδραχμές
ΚΥΠΡΟΣ	15,00	30,00 Λίρες Κύπρου
ΕΥΡΩΠΗ	35,00	70,00 εὐρωδραχμές
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	41,00	82,00 εὐρωδραχμές
ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ - ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ	36,50	73,00 εὐρωδραχμές
ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	50,00	εὐρωδραχμές

*Φοιτητές, πολύτεκνοι, στρατιῶτες, χαμηλοσυνταξιῶχοι,
15,00 30,00 εὐρωδραχμές.

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Τίς συνδρομές σας μπορείτε νά τίς στείλετε μέ ταχυδρομική ἐπιταγή στή Διεύθυνση Ἀλληλογραφίας ἢ νά τίς καταθέτετε στόν λογαριασμό τῆς ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ 099-51510230, γράφοντας τὸ ὄνομά σας στό ἔντυπο κατάθεσης.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Βιβλιοπωλεῖα Ἀθηνῶν:

«ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»

25ης Μαρτίου 1 & Ἀναστάσεως
155 61 ΧΟΛΑΡΓΟΣ, τηλ. 210-65.19.728

Βιβλιοπωλεῖα Θεσσαλονίκης:

Βασίλειος Χρήστου

Ἐκδόσεις «ΚΥΡΟΜΑΝΟΣ»

Πρ. Κορομηλά 42 - Θεσ/νίκη, τηλ. 2310-282.427

ΔΙΑΝΟΜΗ

- Στίς παροικίες τοῦ Ἑλληνισμοῦ
  - Στήν Κύπρο καί στίς ἐπαρχιακές πόλεις
  - Στούς ἐφημεριδοπώλες τῆς Ἀθήνας
- Ἀπό τὸ πρακτορεῖο Ἐφημερίδων «Εὐρώπη» Α.Ε.
Ἀμφιαράου 15-17, 104 42 ΑΘΗΝΑ

ΕΛΛΟΠΙΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Τεύχος 63^ο (40^ο), Περίοδος Β'
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2002 - ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2003

*

ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ

Ἑλλάδα 4,40€

Κύπρος 3,0 λίρες

Εκδότης - Υπεύθυνος σύμφωνα μέ τόν νόμο

Μπινιχάκης Θεόδωρος

25ης Μαρτίου 1 & Ἀναστάσεως

155 61 Χολαργός, τηλ. 010-65.19.728

ISSN 1107 - 1923

Γλωσσική Ἐπιμέλεια

Χρυσάνθη Βυργιώτη

Κωνσταντῖνος Ποταμιάνος

Διεύθυνση Ἀλληλογραφίας

Ταχ. Θυρίδα 78035

173 10 Ἄγ. Δημήτριος.

Τηλεομοίτυπο (Τ.Ο.Τ.): 010-65.19.728

e-mail: hadjip@otenet.gr

*****

Σέ αὐτό τό τεύχος συνεργάστηκαν:

Βασίλης Βαβουράκης

Ἰωάννης Βερυβάκης

Χρυσάνθη Βυργιώτη

Χριστόδουλος Γιαλλουρίδης

Παναγιώτης Καραφωτιάς

Βασίλειος Καρβουνιάρης

Σταῦρος Καρκαλέτοης

Ἀχιλλέας Λαζάρου

Ἀνδρέας Μακρίδης

Θεοφάνης Μαλικίδης

Θεόδωρος Μπατρακούλης

Θεόδωρος Μπινιχάκης

Νίκος Ντάσιος

Φώτης Πλατανίδης

Κωνσταντῖνος Ποταμιάνος

Νεοκλῆς Σαρρῆς

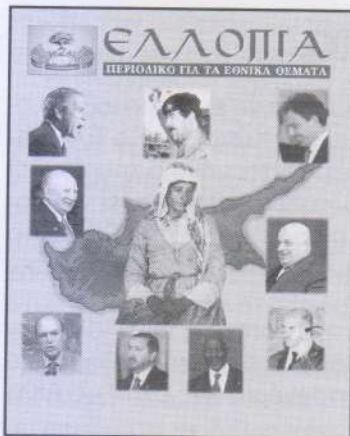
Ἀθανάσιος Φούρλας

Ἀνδρέας Φρυδάς

Μιχάλης Χαρολαμπίδης

Νίκος Ψυρούκης

- Ἡ ἐπιμέλεια τῆς ὕλης γίνεται ἀπό Συντακτική Ὁμάδα.
- Τά ἐνυπόγραφα κείμενα δέν ἐκφράζουν κατ' ἀνάγκην τήν ἀποψη τοῦ συνόλου τῆς Συντακτικῆς Ὁμάδας.
- Χειρόγραφα δέν ἐπιστρέφονται.
- Οἱ προβολές διβλίων, περιοδικῶν καί δραστηριοτήτων τοῦ πατριωτικοῦ χώρου δέν ἔχουν ἐμπορικό χαρακτήρα.

ΕΞΟΦΥΛΛΟ 63ου ΤΕΥΧΟΥΣ

Πρωταγωνιστές και κομπάρσοι - «μνηστήρες» της Μεγαλονήσου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	2
ΘΕΣΕΙΣ & ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	
Επιτροπή Αλληλεγγύης στο Κουρδιστάν	4
Τριάντα έξι χρόνια προσφοράς	5
Τα δικαιώματα των εξισλαμισμένων Ποντίων στον Πόντο στο πακέτο για την τουρκική ένταξη (του Αγ. Γαβριηλίδη)	6
Μιχαήλ Δ. Στασινόπουλος τ. Πρόεδρος της Δημοκρατίας	6
Κίβδηλοι και Αγαθοφανείς	7
Ανακοίνωση της εκδοτικής ομάδας	7
ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΤΥΠΟ	
Στα 8,3 δισ. δραχμές ανήλθε το κόστος των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών	8
Ποια συνείδηση;	8
ΜΙΚΡΟ-κομοτηναίικα	9
Δημιουργείται πιστό αντίγραφο της Αγίας Σοφίας Τραπεζούντας στην περιοχή Δήμου Τοπεΐρου	9
Απανθίσματα	9
ΔΙΕΘΝΗ	
Αργεντινή (του Ν. Ντάσιου)	10
ΑΜΥΝΑ	
Η αποτρεπτική ισχύς των ενόπλων Δυνάμεών μας (του Β. Βαβουράκη)	12
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ	
Συνέντευξη στην «Ελλοπία» του καθηγητού Νεοκλή Σαρρή	14
ΚΥΠΡΟΣ	
ΑΦΙΕΡΩΜΑ - ΚΥΠΡΟΣ: Αντίσταση στην «Ανταθκίδειο Ειρήνη»	21
Το Κυπριακό σήμερα (του Ιω. Βερυβάκη)	22
Ωρες ευθύνης (του Χρ. Γιαλλουρίδη)	24
Το κυπριακό δράμα (του Ν. Ψυρούκη)	27
Το αγγλοαμερικανικής έμπνευσης σχέδιο Ανάν (του Θ. Μπατρακούλη)	32
Κύπριοι και απανταχού ομογενείς στη διαμόρφωση της Ευρώπης (του Αχ. Γ. Λαζάρου)	36
Οι αντιφάσεις των προτάσεων του Γ.Γ. του Ο.Η.Ε. προς τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. και το διεθνές δίκαιο (του Γ. Συλλούρη)	40
Η κυπριακή πραγματικότητα (του Ανδρ. Μακρίδη)	42
Κύπρος: Ενώπιον ιστορικών αποφάσεων (του Σ. Καρκαλέτση)	45
Κύπρος - Χρονολογικός Πίνακας	48
Διακήρυξη	50
Απόφασις της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος για την Κύπρο	52
ΜΙΚΡΑ ΛΣΙΑ	
Οι Έλληνες μπορούν (του Μ. Χαραλαμπίδη)	53
ΒΑΛΚΑΝΙΑ	
Μεγάλη Αλβανία: Πραγματικότητα ή ουτοπία (του Chr. Deliso)	56
Οικονομία και κοινωνία στη σημερινή Ρουμανία - Β' Μέρος (του Θ. Μαλκίδη)	58
ΕΥΡΩΠΗ	
Ελληνικές απαιτήσεις από τη Γερμανία (του Αθ. Φούρλα)	62
ΓΛΩΣΣΑ & ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	
Ποιοί ήσαν οι Τσάκωνες (του Σ. Μενάρδου)	66
ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ	69
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	71

Εισαγωγικό Σημείωμα

Ένας χρόνος έφυγε και το 2002 πέρασε πια στην ιστορία, με τις σημαντικότερες εξελίξεις να σημειώνονται στο τέλος του. Σημαδιακός ο Δεκέμβριος, που κινήθηκε στον αστερισμό της Κοπεγχάγης, αφήνοντας ή μεταθέτοντας καίριες εκκρεμότητες για το προσεχές διάστημα. Πράγματι, οι επόμενοι μήνες θα είναι κρίσιμοι για το μελλοντικό καθεστώς των δύο «επάλξεων» του Ελληνισμού της Κύπρου και του Αιγαίου· διότι πληθαίνουν οι ενδείξεις περί πακετοποίησης και δρομολόγησης συνολικής λύσης, όχι μόνο εκεί που υφίστανται υπαρκτές διαφορές (Κύπρος) αλλά και στα πεδία των μονομερών και αυθαίρετων τουρκικών διεκδικήσεων (Αιγαίο). Μια ενδελεχής έρευνα στα δημοσιεύματα του τουρκικού και διεθνούς τύπου του τελευταίου διμήνου είναι αποκαλυπτική.

Τα όσα διαδραματίστηκαν στην σύνοδο κορυφής της Κοπεγχάγης δεν δικαιολογούν τους κυβερνητικούς διθύραμβους. Όντως συνιστά επιτυχία η είσοδος της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όχι βεβαίως για οικονομικούς λόγους, όσο για ενίσχυση της γεωπολιτικής ασφάλειας της νήσου, που απεγκλωβίζεται εν μέρει από την ασφυκτική τουρκική ομηρία τριών σχεδόν δεκαετιών. Η πολυπόθητη όμως ένταξη, για όποιον θέλει να δει, δεν είναι παράγωγο κάποιας επεξεργασμένης υψηλής στρατηγικής. Διότι η Αθήνα μόνο παλινωδίες, ημίμετρα και συμβιβασμούς προσέφερε μέχρι σήμερα στη Λευκωσία, αντιμετωπίζοντας το κυπριακό ως «αγκάθι» και όχι ως ζήτημα επιβίωσης του ενός δέκατου του Ελληνισμού. Το απρόσκοπτο της ένταξης της Κύπρου υποβοηθήθηκε από την «κόντρα» Αμερικανών και Ευρωπαίων και τις διαφωνίες που προέκυψαν στην Κοπεγχάγη. Και όμως; τα όποια πλεονεκτήματα προκύψουν από την είσοδο της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, θα ακυρωθούν πάραυτα, εάν το σχέδιο Ανάν ευδοκιμήσει. Η παράταση για εξεύρεση συμφωνίας έως τις 28 Φεβρουαρίου και οι πιέσεις, που αναμένεται να ενταθούν, θα χαρακτηρίσουν τις επόμενες εβδομάδες.

Ριζικές τροποποιήσεις δεν μπορούν να επισυμβούν και αυτό έχει διασαφηνιστεί από τους εμπνευστές του σχεδίου. Τι προσδοκούσε η Λευκωσία από την ένταξή της; Ενίσχυση της ασφαλείας της. Αντ' αυτού όμως, εξαιρείται από τα του Ευρωστρατού. Τι επιθυμούσε; Εφαρμογή του κοινοτικού κεκτημένου (ελεύθερη διακίνηση και εγκατάσταση). Αντ' αυτού, το ρατσιστικό και αντιδημοκρατικό σχέδιο Ανάν προβλέπει περιορισμούς πρωτοφανούς έμπνευσης.

Θα μπορεί έτσι να αγοράσει σπίτι στην Κυρήνεια ο Άγγλος ή ο Ιταλός κοινοτικός πολίτης, όχι όμως ο Κύπριος, στον ίδιο του τον τόπο! Στον

κυπριακό βορρά θα δύναται να εγκατασταθεί ο οποιοσδήποτε, όχι όμως ο Κύπριος ή ο Ελλαδίτης. Σε αυτούς θα επιτρέπεται μόνο ο τουρισμός! Και Ευρωπαίος πια ο Κύπριος θα μπορεί να διακινηθεί και να ζήσει οπουδήποτε, στη Ρώμη, το Παρίσι ή το Βερολίνο, όχι όμως στην ίδια του την πατρίδα!

Ακόμη και πρωτοετής φοιτητής των Πολιτικών Επιστημών αντιλαμβάνεται ότι εάν δεχθούμε το σχέδιο Ανάν, όλα τα προνόμια της ένταξης ΑΚΥΡΩΝΟΝΤΑΙ.

Η ελληνική κυβέρνηση, εάν λειτουργούσε πράγματι με γνώμονα το εθνικό συμφέρον θα όφειλε να απορρίψει το σχέδιο ευθανασίας του κυπριακού Ελληνισμού, οχυρωμένη πίσω από το διεθνές δίκαιο και το κοινοτικό κεκτημένο. Μπορεί δηλαδή η Αθήνα να πει: «Οι προβλέψεις του σχεδίου αντίκεινται στην ευρωπαϊκή νομοθεσία περί ελεύθερης διακίνησης, εγκατάστασης και απόκτησης περιουσίας. Αντίκειται και σε θεμελιώδεις πράξεις που προσδιορίζουν, μέσα από διεθνείς συμβάσεις και χάρτες, τα δικαιώματα του ανθρώπου».

Αντί όμως να γίνουν αυτά, με το ευρωπαϊκό κεκτημένο και το διεθνές δίκαιο στο πλευρό μας, εμείς κατ' ουσίαν το δεχθήκαμε στην Κοπεγχάγη. Και μας έσωσε, για πολλοστή φορά, η τουρκική αδιαλλαξία. Αν όμως μέχρι την καταληκτική ημερομηνία της 28ης Φεβρουαρίου 2003 το δεχθούν και οι Τούρκοι;

Οι παράμετροι πολλές: Ο επικείμενος πόλεμος στο Ιράκ, η ανάγκη ενίσχυσης της πορείας της Τουρκίας προς την Ευρώπη, οι δυτικές πιέσεις, ίσως ωθήσουν την Άγκυρα να το «ξανασκεφτεί», περιθωριοποιώντας τον Ντενκτάς. Τι θα κάνει τότε η Αθήνα, όταν έσπευσαν στην Κοπεγχάγη, σε συγχορδία αφέλειας με την Λευκωσία, να πουν το «ναι» στο σχέδιο Ανάν; Εάν στο πεδίο «Κύπρος» είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε έστω το περίγραμμα στο κεφάλαιο «Αιγαίο» τα πράγματα είναι θολά. Δημοσιογραφικές πηγές εντείνουν τις αναφορές τους σε «προώθηση των διαπραγματεύσεων», «συμφωνία για εκατέρωθεν συμβιβασμούς» και άλλες παρασκηνακές μεθοδεύσεις, που θα επιστημοποιηθούν όταν οι ΗΠΑ «τελειώσουν» με το Ιράκ και απαλλαγούν από τον Σαντάμ Χουσεΐν. Η Άγκυρα, με την τακτική των συνεχών παραβιάσεων του ελληνικού εναέριου χώρου, που έχουν αυξηθεί δραματικά, υπενθυμίζει πως θεωρεί το θέμα ανοιχτό και δηλώνει έτοιμη για συνολική διαπραγμάτευση. Και το ερώτημα επανατίθεται, καθάριο όσο ποτέ: Τι θα διαπραγματευθεί η Αθήνα πέραν της υφαλοκρηπίδας, που είναι θέμα καθαρά νομικό; Και γιατί πρέπει να αποδεχθούμε σταδιακά την «αναβά-

πιση» των αυθαίρετων τουρκικών διεκδικήσεων σε «διαφορές στο Αιγαίο»;

Ο επικείμενος πόλεμος στον Κόλπο τόσο ποθητός στις ΗΠΑ, που αδημονούν να βάλουν στο χέρι και τα ιρακινά πετρελαιικά κοιτάσματα, θα αναβαθμίσει τις απαιτήσεις των Τούρκων, στις οποίες θα συμπεριλαμβάνονται ρυθμίσεις στην Κύπρο και το Αιγαίο. Μέσα από αυτή την οπτική θα απαιτηθεί όχι απλώς επαγρύπνηση αλλά και στιβαρότητα από πλευράς Αθήνας και Λευκωσίας.

Η προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ασκείται πλέον από την Αθήνα και αυτό μπορεί να μην συνεπάγεται βεβαίως κάτι εξαιρετικό ως προς τις δυνατότητες διεύρυνσης των χειρισμών της χώρας, έχει όμως τη σημασία του.

Η χρονιά που άρχισε, εμπεριέχει λοιπόν προκλήσεις, πλάι στα υπάρχοντα προβλήματα. Η όποια ισχύς της Ελλάδας δεν γνωρίζουμε σε ποιο βαθμό θα διατηρηθεί. Η αποτρεπτική ικανότητα μοιάζει μάλλον να συρρικνώνεται, μέσα από τις καινοφανείς, όσο και περίεργες αντιλήψεις της ηγεσίας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, που μάλλον έχει ξεχάσει ότι η χώρα μας δεν είναι Πορτογαλία ή Δανία. Πώς αλλιώς μπορεί να εξηγηθεί η εμμονή στην περαιτέρω μείωση της θητείας, όταν το στράτευμα πάσχει σφόδρα από λειψανδρία; Πώς ερμηνεύεται η διαχειριστική πρακτική που εφαρμόζεται στο ζωτικό χώρο της άμυνας, με λογική Υπουργείου Οικονομικών;

Όσο για την οικονομία, κανείς εκ των ιθυνόντων δεν μπαίνει στον κόπο να πει ευθαρσώς στο λαό ότι ακολουθούν εποχές ισχνών αγελάδων. Η είσοδος τόσων νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνεπάγεται διοχέτευση των μελλοντικών κοινοτικών χρηματοδοτικών πακέτων στα νέα, ανατολικοευρωπαϊκά μέλη. Η Ελλάδα αιμοδοτήθηκε επί μακρόν, δίχως να χρησιμοποιηθούν τα κοινοτικά κονδύλια για ουσιαστική ανάπτυξη. Στα επόμενα χρόνια η ελληνική οικονομία θα κληθεί να στηριχθεί στα πόδια της ενώ η χώρα είναι αποβιομηχανοποιημένη, οι εξαγωγές μειώνονται διαρκώς, η ανεργία διογκώνεται και το εξωτερικό χρέος έχει φτάσει σε δυσθεώρητα ύψη.

Ήδη διάφορες «σειρήνες» κινδυνολογούσες ή μη, προβλέπουν δύσκολα χρόνια μετά την Ολυμπιάδα του 2004 και το σχετικό, πλην πρόσκαιρο, κλίμα ευφορίας που θα δημιουργήσει.

Τα μεγάλα προβλήματα που τραυματίζουν την κοινωνική συνοχή παραμένουν: ανεργία, ασφαιλιστικό, υγεία, παιδεία. Πώς θα αντιμετωπιστούν όταν η ψαλίδα συνεχίζει να ανοίγει; Πώς θα επιτευχθεί η εργασιακή ειρήνη και δικαιοσύνη όταν η ασυδοσία του μεγάλου κεφαλαίου αμερικανοποιεί ταχύτατα τον εργασιακό χώρο; Πώς θα αντεπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους τα δεκάδες ασφαλιστικά ταμεία σε μία χώρα που γηράσκει, ενώ η υπογεννητικότητα υποθηκεύει το μέλλον της;

Ίδού τα μεγάλα ερωτήματα που αντανακλούν στις προκλήσεις του τώρα και του αύριο. Απαιτείται μία νέα, γενναία πολιτική πρακτική, πάνω από την μικροδιαχειριστική που βιώνουμε σήμερα. Πολιτική με όραμα, οράματα ρεαλιστικά και όχι θερινής νυκτός.

Εάν υπάρχει πολιτική βούληση, δεν μπορεί να μπει, λίγο έστω, φρένο, στην φορολογική ασυδοσία που απολαμβάνουν κάποιοι προνομιούχοι και επώνυμοι; Εάν υπάρχει πολιτική θέληση δεν μπορεί να ενισχυθεί η πολύτεκνη οικογένεια, με ελάχιστο οικονομικά κόστος αλλά τεράστιο εθνικό όφελος; Δεν δύναται να υπάρξει εκλογίκευση της δημόσιας (και προκλητικής συχνά) σπατάλης; Πολλά είναι αυτά που θα επιδρούσαν ευεργετικά στην ελληνική κοινωνία, αν υλοποιούνταν αποφάσεις απλές και πρακτικές, που δεν χρειάζονται καμιά κοινοτική βούλα ή έγκριση.

Σε έναν κόσμο που δεν φαντάζει απλώς, αλλά γίνεται ραγδαία πολυπλοκότερος, μένει διάχυτη η εντύπωση ότι η Ελλάδα πορεύεται αθωράκιστη και ανέτοιμη. Δίχως μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και στοχοθεσία. Χώρες που βρίσκονται πίσω μας, όπως η Ισπανία ή η Ιρλανδία, τώρα μας δείχνουν την πλάτη τους. Διότι έβαλαν κάποτε βάσεις, οικονομικές κυρίως, για ανάπτυξη σε βάθος χρόνου.

Εδώ, τα εγχώρια οράματα περιορίζονται στο «δέιτε προσεχώς»: Να εκτελεστεί άψογα το κονσέρτο της Ολυμπιάδας, να κλειστεί όπως-όπως το Κυπριακό, να παίρνουμε από εδώ και να βουλώνουμε από εκεί τα δημοσιονομικά ελλείμματα, να λαϊκίζουμε μειώνοντας τη θητεία για να αποσπάσουμε την εύνοια των ψηφοφόρων.

Δεν παραγνωρίζουμε τις σημαντικές επιτυχίες των τελευταίων μηνών. Πρωταρχικώς δε της (μερικής;) εξάρθρωσης της 17ης Νοέμβρη και της εισόδου της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτές όμως οι εξελίξεις, θετικές συνολικά, οφείλουν να έχουν συνέχεια. Σε μία χώρα που, πάσχοντας από έλλειψη συνέπειας, αδυνατεί να προσδώσει αυτό ακριβώς στην εξωτερική και εσωτερική της πολιτική: συνέχεια, πρόγραμμα και μεθοδικότητα.

Παρ' ότι το κυρίαρχο πολιτικό ρεύμα πασχίζει να μας πείσει ότι για να λειτουργήσουμε ευρωπαϊκά, πρέπει να πάψουμε να πορευόμαστε εθνικά, η «ΕΛΛΟΠΙΑ» πιστεύει ότι πρόκειται για απαιτήσεις αλληλένδετες, σε ομόκεντρο κύκλο. Ναι στην Ευρώπη, χωρίς να πάψουμε να θεωρούμαστε –και να είμαστε– Ελλάδα. Προάσπιση των εθνικών συμφερόντων με κάθε τρόπο, όπως κάνουν και τα άλλα κράτη-μέλη. Και εσωτερική πολιτική υπέρ των πολλών και όχι των λίγων, όπως μέχρι σήμερα γίνεται.

Τόσο απλά είναι τα ζητούμενα. Μερική και σταδιακή έστω υλοποίησή τους, θα τροχοδρομούσε την Ελλάδα στο δρόμο ενός καλύτερου αύριου...

Επιτροπή Αλληλεγγύης στο Κουρδιστάν

Ταχ. Θυρ. 25082 1306 Λευκωσία - Κύπρος
τηλ. (02)814911 τηλεομοίτυπο: (02)814910

Προς

- Πρόεδρο Βουλής των Αντιπροσώπων
- Υπουργό Εσωτερικών
- Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης
- Προέδρους / Εκπροσώπους Πολιτικών Κομμάτων

Η Εκτελεστική Γραμματεία της Επιτροπής Αλληλεγγύης στο Κουρδιστάν συνεδρίασε στις 2/7/2002 και αποφάσισε να αναστείλει, από τις 5/7/02, κάθε πολιτική δραστηριότητα που έχει σχέση με το Εργατικό Κόμμα του Κουρδιστάν (ΡΚΚ) ή με οργανώσεις που έχουν προκύψει από τη διάλυσή του ή έχουν σχέση με αυτό. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που ανέλαβε έναντι τρίτων, και θα βοηθά σε περιπτώσεις που αφορούν ανθρωπιστικά θέματα. Η απόφαση αυτή γνωστοποιήθηκε στις 4/7/02 στον εκπρόσωπο της Κουρδικής Δημοκρατικής Λαϊκής Ένωσης (ΥΔΚ) για τα Βαλκάνια, Abmet DERE.

Οι πολιτικές αλλαγές που προηγήθηκαν της απόφασής μας είναι περιληπτικά οι ακόλουθες:

1. Στο 8ο Συνέδριό του (4 - 10/4/02) αποφάσισε ότι το ΡΚΚ έχει ολοκληρώσει την αποστολή του με την ανάπτυξη της Κουρδικής Εθνικής Αντίστασης, ότι ανήκει τελεσίδικα στην Ιστορία, και ότι αναστέλλει κάθε δραστηριότητα με το όνομα ΡΚΚ από τις 4/4/02.

2. Το Συνέδριο αποφάσισε την **ίδρυση του Κινήματος Ελευθερίας και Δημοκρατίας του Κουρδιστάν (KADEK)** με Πρόεδρο του **Abdullah O-CALAN (ΑΡΟ)**.

3. Το ΚΑΔΕΚ **αποδέχεται τα υφιστάμενα κρατικά σύνορα στη Μέση Ανατολή**, δηλώνει ότι **ποτέ δεν θα επιδιώξει να αναλάβει την εξουσία**, αλλά ότι θα επιδιώξει με ειρηνικά μέσα τον εκδημοκρατισμό των χωρών (Τουρκία, Ιράκ, Ιράν, Συρία) **στις οποίες υπάρχουν καταπιεσμένοι κουρδικοί πληθυσμοί**.

4. Το ΚΑΔΕΚ καλεί τους Κούρδους των πιο πάνω χωρών να επιλύσουν ξεχωριστά το πρόβλημά τους, με την πρακτική της ειρηνικής πολιτικής ανυπακοής των διαφόρων ομάδων του πληθυσμού. Επίσης, υποστηρίζει τη συμμετοχή στη διακυβέρνηση των χωρών αυτών μέσω συμμαχιών των Κουρδικών πολιτικών δυνάμεων με τα κόμματα κάθε χώρας που θεωρούνται δημοκρατικά και προοδευτικά.

5. Το ΚΑΔΕΚ βλέπει την Κουρδική εθνική ενότητα, αλληλεγγύη και συνεργασία να επιτυγχάνεται μέσω της **Κουρδικής Εθνοσυνέλευσης (ΚΝΚ)**, η οποία **εδρεύει στις Βρυξέλλες**, και στην οποία το ΚΑΔΕΚ προστίθεται να ενεργοποιηθεί.

6. Το ΚΑΔΕΚ ζητά από την Τουρκία και τις άλλες χώρες που σχετίζονται με το Κουρδικό πρόβλημα, να αποδεχτούν τα δικαιώματα του κουρδικού λαού, όπως αυτά καθορίζονται διεθνώς. Θεωρεί δε ως πρωταρχικό για τη διαδικασία εκδημοκρατισμού την κατάργηση της θανατικής ποινής, το δικαίωμα της εκπαίδευσης και των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών στην κουρδική γλώσσα, καθώς και το δι-

καίωμα της συμμετοχής, στην πολιτική και τη διακυβέρνηση της χώρας.

Όπως είναι γνωστό:

1. Η Επιτροπή ιδρύθηκε το 1988 με σκοπό: Να συνδράμει, με πολιτικά μέσα και με ανθρωπιστική αρωγή, τον αγώνα του κουρδικού λαού για απελευθέρωση και για την ίδρυση του δικού του κράτους.

2. Η Επιτροπή πάντοτε στήριζε τις μονομερείς εκχειρίσεις που κήρυττε το ΡΚΚ για να υποβοηθηθεί η πολιτική επίλυση του κουρδικού ζητήματος και συνέβαλε στη διεθνοποίηση του κουρδικού αγώνα. Κορύφωση αυτής της προσπάθειας ήταν όταν το 1993, με τον εκπρόσωπό της Θεόφιλο Γεωργιάδη σε καθοριστικό ρόλο, ιδρύθηκε το Κουρδικό Κοινοβούλιο στην εξορία (προκάτοχο του ΚΝΚ).

3. Η Επιτροπή μετά τη σύλληψη του Προέδρου ΑΡΟ και παρά τις αντίθετες απόψεις της συνέχισε να υποστηρίζει το ΡΚΚ, που εκτός από τη μονομερή εκχειρία, απομάκρυνε τις ανταρτικές του δυνάμεις από το τουρκοκρατούμενο Κουρδιστάν στη λογική να πείσει τον διεθνή παράγοντα ότι όντως επιδιώκει πολιτική διευθέτηση του προβλήματος.

4. Εκτιμούμε ότι η αυτοκατάργηση του ΡΚΚ, ο τερματισμός της ένοπλης εξέγερσης παράλληλα με τη εγκατάλειψη κάθε σημαντικής πολιτικής διεκδίκησης, η μετάθεση της πάλης για βασικά δικαιώματα στους κουρδικούς πληθυσμούς και της πολιτικής εκπροσώπησης στην Ευρώπη στο ΚΝΚ, θα οδηγήσουν το ΚΑΔΕΚ στην ανυπαρξία και τον Κουρδικό λαό στο περιθώριο των προδιαγραφόμενων ανακατατάξεων στην Μέση Ανατολή.

5. Ό,τι δε ζητά το ΚΑΔΕΚ από την Τουρκία σήμερα, είναι το λιγότερο που θα αναγκαστεί η Τουρκία να παραχωρήσει σύντομα στους Κούρδους για να ικανοποιήσει τα κριτήρια της Κοπεγχάγης και να πετύχει τον καθορισμό ημερομηνίας έναρξης των ενταξιακών της διαπραγματεύσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

6. **Αποδοχή και στήριξη του πλαισίου δραστηριότητας του ΚΑΔΕΚ από την Επιτροπή, μπορεί να εξελιχθεί στην υποστήριξη κουρδικών πολιτικών δυνάμεων στην Τουρκία, οι σύμμαχοι των οποίων έχουν εθνικιστικές διεκδικήσεις σε βάρος της Κύπρου και της Ελλάδας.**

Εκ των πιο πάνω είναι φανερό ότι η Επιτροπή δεν έχει πλέον αντικείμενο για οποιαδήποτε πολιτική δραστηριότητα και ότι έχει ολοκληρώσει τον ιστορικό της ρόλο για υποστήριξη του ΡΚΚ ή οποιωνδήποτε άλλων οργανώσεων που έχουν προκύψει από αυτό μετά τη διάλυσή του. Η διεθνιστική αλληλεγγύη των μελών της Επιτροπής, δεν θα παύσει να εκφράζεται για τον φίλο κουρδικό λαό, όπως εκφράζεται και για τον παλαιστινιακό και τους άλλους καταπιεσμένους λαούς.

Για την Επιτροπή Αλληλεγγύης στο Κουρδιστάν
Τώνια Σταυρινού, Ζήνων Γεωργίου,
Μάριος Αθηναίτης, Λάκης Πίγγουρας,
Στέλιος Κ. Ιωάννου

Τριάντα έξι χρόνια προσφοράς

Είναι όντως λυπηρό, στίς δύσκολες αλλά και συνάμα πονηρές ημέρες που ζούμε, από μία μικρή μόν στο μέγεθος αλλά μεγάλη στο φρόνημα και στην ψυχή αγωνιστική έπαλξη του Έλληνισμού και της Ορθοδοξίας να αποχωρεί ένας πρόμαχος των ιερών και των όσιων του λαού μας, ύστερα από 36 συνεχή έτη δράσης σε μία όντως σημαντική και καιρία θέση. Ο λόγος για τον Γ. Δ. Κούβελα, υπεύθυνο συντάξεως του περιοδικού «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ», ό όποιος κατά τήν όντως μακρά αυτή διάρκεια της παραμονής του στην πρώτη γραμμή της αγωνιστικής αυτής επάλξεως εξέδωσε τριακόσια έβδομήντα τέσσερα! (374) τεύχη μέ έθελοντική άμση προσφορά στο έθνος και τήν θρησκεία του.

Δέν είμαι σε θέση να κρίνω εάν όλα αυτά τά χρόνια είχε συνεργάτες και συμπαράστατες ή αντίθέτως αυτοί που θά έπρεπε να συνδράμουν τό έργο του έθεταν εμπόδια...

Αυτό όμως που γνωρίζω είναι ότι πρόκειται για έναν σεμνό, μετρημένο, όλιγόλογο και άπλό συμπατριώτη μας που μέ διακριτικότητα και κλωσύνη προσέφερε πολύ περισσότερα από όσα ό ίδιος νομίζει. Είχα τήν χαρά να συνομιλήσω μαζί του δύο φορές τά τελευταία πέντε χρόνια, κατά τή διάρκεια επίσκεψής μου στην περιοχή που γεννήθηκε και κατοικεί.

Άξιότιμε κύριε Γ. Δ. Κούβελα ή Χριστιανική Στέγη Καλαμάτας ευτύχησε να έχει ενεργό και δραστήριο μέλος της εσάς, που μέ τήν έκδοση του «ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ», τίς παιδικές κατασκηνώσεις, τό συγγραφικό σας έργο και τίς λοιπές δραστηριότητες να τήν κάνετε γνωστή στο πανελλήνιο.

Ευχόμαστε ό αντικαταστάτης σας, στή διεύθυνση έκδοσης του «ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ», να συνεχίσει μέ τήν ίδια αγάπη, επίμελεια και φιλοπατρία στον δρόμο που χάραξε ό προκάτοχός του.

Θεόδωρος Μπινιχάκης

Πνευματικά έργα του κ. Γ. Δ. Κούβελα είναι τά έξης διβλία:

- Ο Άγιος Κυπριανός. Βίος, μαγεία, μάγια, εύχές.
- Η σύγχυση των καιρών μας και ή διεξοδος.

• Άρθρα και μελετήματα πάνω σε σύγχρονα πνευματικά και κοινωνικά προβλήματα, υπό τό φως της έλληνορθόδοξης παράδοσης.

- Τ' ουρανού και της φωτιάς.

• Δεκαέξι διηγήματα, βραβευμένα σε πανελλήνιο λογοτεχνικό διαγωνισμό.

- Μάρτυρες της Κατοχής.

Οι Έλληνες ιερείς που θυσίαστηκαν κατά τά χρόνια της Κατοχής. Β' έκδοση.

- Ο όσιομάρτυς Ηλίας ό Άρδούνης.

Τό συναξάρι ενός νεομάρτυρα από τά χρόνια της Τουρκοκρατίας. Πρόλογος του Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου.

Άνθρωποι του θεού - Ο προφήτης Ίωήλ και ή Αγία Ειρήνη.

Δύο εύλογημένες μορφές της Παλαιάς και της Καινης Διαθήκης.

- Ήουχαστήριο «Ο προφήτης Ίωήλ».

Μία όση πνευματική που ίδρυσε στην Καλαμάτα ό μακαριστός Γέροντας π. Ίωήλ Γιαννακόπουλος.

- Παναγία ή Υπαπαντή.

Η Ιστορία της θαυματουργής Εικόνας. Θαύματα της Παναγίας. Πρόλογος του Σεβ. Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου.

- Αρχιμ. Ίωήλ Γιαννακόπουλος.

Συλλογικός Τόμος. Άφιέραμα στη μνήμη του έπιφανούς κληρικού. Γράφουν κληρικοί και λαϊκοί για τή ζωή και τό έργο του εκδότη.

• Η ήθική κρίση στίς Σκανδιναβικές κοινωνίες. Μελέτη.

- Έλληνικό χιούμορ.

Ένα εύχάριστο διβλίο για μικρούς και μεγάλους. Δ' έκδοση.

- Φοινικούντα - Ιστορία και ζωή.

Τό φημισμένο ψαροχώρι της Μεσσηνίας. Πωλούντα στο Βιβλιοπωλείο της Χριστ. Στέγης Καλαμάτας (τηλ. 27210-23.176).

Η Κινηματογραφική Λέσχη Ηλιούπολης

Ομιλητές :

Γιαλλουρίδης Χριστόδουλος
αν. καθηγητής Διεθνούς Πολιτικής
Παντείου Πανεπιστημίου

Ζουράρις Κώστας
πολιτειολόγος

Μηλιάρáκης Μανώλης
εκδότης - δημοσιογράφος

Σαρής Νεοκλής
καθηγητής Κοινωνιολογίας
Παντείου Πανεπιστημίου

παρουσιάζει

ΠΟΜΑΚΟΙ

στα ίχνη της
Ιστορίας της Θράκης

μια ταινία της
Έλενας Χόρτη

την **Κυριακή 19 Ιανουαρίου**, ώρα **20:00**

στην αίθουσα εκδηλώσεων του **Οργανισμού Προώθησης Εξαγωγών**
Μαρίνου Αντύπα 86 - Ηλιούπολη, τηλ.: 210 994 11 99 - 09 46 90 16 99

Είσοδος ελεύθερη

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΙΣΛΑΜΙΣΜΕΝΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ ΣΤΟΝ ΠΟΝΤΟ ΣΤΟ ΠΑΚΕΤΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ

Η αναφορά μας αυτή απευθύνεται τόσο προς την ελληνική κυβέρνηση όσο και στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και στους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιδιαίτερα, στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις χωρών όπως η Γερμανία, η Γαλλία, το Βέλγιο, η Σουηδία όπου κατοικούν εκατοντάδες χιλιάδες Πόντιοι, Χριστιανοί ή Εξισλαμισμένοι.

Με αφορμή τη σύνοδο της Κοπεγχάγης και τη συζήτηση για την παραχώρηση ή μη ημερομηνίας ένταξης στην Τουρκία, έχουμε να δηλώσουμε τα εξής:

Πιστεύουμε ότι μια από τις βασικές προϋποθέσεις για το άνοιγμα των διαδικασιών ένταξης – παραχώρησης ημερομηνίας – της Τουρκίας στην Ε.Ε. είναι το σταμάτημα της πολιτικής τρομοκρατίας και της βίας των ποντιακών πληθυσμών που ζουν στον ιστορικό Πόντο, τις Μητροπόλεις της Μικράς Ασίας και την Κων/πολη. Είναι η αναγνώριση του δικαιώματος των Ποντίων στη μητρική τους γλώσσα, την Ποντιακή και το άνοιγμα σχολείων διδασκαλίας της, στον Πόντο και τις Μητροπόλεις. Δικαίωμα στα δικά τους σχολεία έχουν και οι εκατοντάδες χιλιάδες εξισλαμισμένοι Πόντιοι που ζουν στις χώρες της Ε.Ε. Το ιστορικό, νεοκλασικό κτήριο του "Φροντιστηρίου της Τραπεζούντας", το στολίδι αυτής της ιστορικής πόλης, μπορεί να αποτελέσει εκ νέου την Ακαδημία όπου θα εκπαιδεύονται οι νέοι Πόντιοι διδάσκαλοι. Τα ευρωπαϊκά κριτήρια για την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε. εκτός από την κουρδική γλώσσα οφείλουν να συμπεριλάβουν και την ποντιακή γλώσσα η οποία ομιλείται μέχρι σήμερα. Σύμφωνα μάλιστα με την έκθεση προς τον Ο.Η.Ε. μιας μη κυβερνητικής οργάνωσης, διεθνούς κύρους, της «Διεθνούς Ένωσης για τα Δικαιώματα και την Απελευθέρωση των Λαών», πρόκειται «για την πλησιέστερη προς την

αρχαία ελληνική ομιλούμενη σήμερα γλώσσα». Η έκθεση για τα πολιτικά και αστικά δικαιώματα των Ποντίων, συμπεριλαμβανομένου και του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης, υπεβλήθη στην 58η σύνοδο της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Ο.Η.Ε. στη Γενεύη και έχει αριθμό E/CN.4/2002/N-GO/30, 25 Ιανουαρίου 2002.

Τα δικαιώματα των Ποντίων αποτελούν ουσιαστικό μέρος του συνολικότερου τουρκικού πακέτου που οφείλουν να εξετάσουν οι διαδικασίες και τα κριτήρια για την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε. Σ' αυτό το άλυτο ζήτημα κρίνεται ο εκδημοκρατισμός και εξευρωπαϊσμός αυτής της περιοχής.

Ενώ οι ελληνικές κυβερνήσεις, για ιστορικούς λόγους, όφειλαν να έχουν μια ολοκληρωμένη πολιτική και να πρωταγωνιστήσουν στην Ευρώπη γι' αυτό το ζήτημα, η στάση τους έχει άλλα χαρακτηριστικά. Ιδιαίτερα η στάση της σημερινής κυβέρνησης δεν περιορίζεται μόνο σε μια στάση απροθυμίας και αδιαφορίας αλλά είναι μια στάση υπονομευτική, αρνητική, εχθρική. Γι' αυτούς τους λόγους εδώ και καιρό αναζητήσαμε συνομιλητές σε διεθνείς και εθνικούς θεσμούς άλλων χωρών, όπου συναντήσαμε ένα πολιτισμένο περιβάλλον ενδιαφέροντος, αλληλεγγύης, συνεργασίας και σημειώσαμε επιτυχίες στην προώθηση της υπόθεσής μας.

Οι ευρωπαϊκοί θεσμοί, αρχίζοντας από την Κοπεγχάγη, οφείλουν να ασχοληθούν με έναν από τους πλέον μαρτυρικούς λαούς της Μικρασιατικής Χερσονήσου, τους Ποντίους, οι οποίοι είναι κληρονόμοι ενός μεγάλου μέρους της ανθρωπίνης και ευρωπαϊκής μυθολογίας, της ιστορίας και του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Αγάπιος Γαβριηλίδης

ΜΙΧΑΗΛ Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ τ. Πρόεδρος της Δημοκρατίας

Πλήρης ημερών, σέ ηλικία 99 ετών, απέβισε στις 31-10-02 ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας Μιχαήλ Στασινόπουλος. Πρόκειται για μιά κορυφαία πνευματική προσωπικότητα της Ελλάδος.

Γεννήθηκε τό 1903 στή Μεσσήνη αλλά μεγάλωσε στήν Καλαμάτα. Αποφοίτησε από τή Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, τής οποίας έγινε καί ύφηγητής. Έξελέγη Καθηγητής τής Παντείου Σχολής καί άργότερα πρύτανης. Υπήρξε πρόεδρος του Συμβουλίου Έπικρατείας καί βουλευτής Έπικρατείας. Χρημάτισε ύπουργός σέ ύπηρεσιακές κυβερνήσεις. Από 18-12-1974 ως τίς 19-6-1975 ύπήρξε προσωρινός πρόεδρος τής Έλληνικής Δημοκρατίας. Τό 1968 έξελέγη μέλος τής Ακαδημίας Αθηνών καί τό 1978 έγινε πρόεδρος τής.

Παράλληλα, ό Μιχαήλ Στασινόπουλος ασχολήθηκε μέ τή λογοτεχνία. Πλούσιο είναι τό συγγραφικό του έργο. Έγραψε ποίηση, δοκίμιο, μυθιστόρημα (περίφημη «Η Δίκη»), ιστορικά, νομικά κ.ά., ενώ μετέφρασε καί Γάλλους ποιητές.

Η Καλαμάτα σεμνύνεται πού άνέδειξε μιά τέτοια προσωπικότητα. Τό Νομαρχιακό Συμβούλιο Μεσσηνίας, σέ ψήφισμά του, έξηρε τήν προσφορά του έκλιπόντος. Ανάλογο ψήφισμα έξέδωσε καί ό Δήμος Μεσσήνης, ό όποιος, σέ προσεχή συνεδρία του, θά άποφασίσει για τήν όνομασία όδου πού θά φέρε τό όνομά του καί για τήν κατασκευή τής προτομής του έκλιπόντος.

Ο άοίδιμος Μιχ. Στασινόπουλος τιμούσε τόν «Σύνδεσμο» μέ τήν άγάπη του. Ήταν τακτικός άναγνώστης μας. Τό 1997, μέ άφορμή τά 30 χρόνια του περιοδικού μας, έστειλε συγχαρητήριο έπιστολή, ή όποία δημοσιεύτηκε στό τεύχος 319 (Μάιος 1997). Μας γράφει μεταξύ τών άλλων: «Μέ βαθιά εύχαρίστηση λαβαίνω κάθε μήνα τό τεύχος του αγαπητού περιοδικού «Σύνδεσμος» καί μέ άληθινή ψυχική άγαλλίαση διεξέρχομαι όλα τά έκλεκτά περιεχόμενά του. Νοερώς εύλογώ τούς εκδότες του για τήν εύγενή αυτή πνευματική προσφορά τους, μία προσφορά άνωτέρας ποιότητας».

Ο Θεός νά άναπαύει τήν ψυχή του.

Γ. Δ. ΚΟΥΒΕΛΑΣ

ΚΙΒΔΗΛΟΙ ΚΑΙ ΑΓΑΘΟΦΑΝΕΕΣ

• Εσάς τους υπερατλαντικούς και τους ευρωπαϊούς σώφρονες, που ήδη στρέψατε προκλητικά τις πλάτες σας στην αλήθεια και την ηθική, αρχίζω –νομίζω– να σας λυπάμαι. Γιατί ήδη βλέπω πόσο δίκαιο είχε ο Αρχαίος Ιστορικός Θουκυδίδης όταν δίδασκε –και σε σας– πως «το σώφρον, του άνανδρου πρόσχημα...»! Εμείς λοιπόν οι πρόσφυγες, έχουμε ήδη γευτεί τη σωφροσύνη και την ανανδρία σας. Έχετε όμως καιρό –νομίζω– να ταχθείτε με το δίκαιο και την αλήθεια. Η Κύπρος αναμένει. Για να σας αθώσει από τις εκτροπές, για τις οποίες και σεις κάποτε θα πληρώσετε. Η Τουρκία караδοκεί, για ν' ανατρέψει τα ψευδεπίγραφα όνειρά σας.

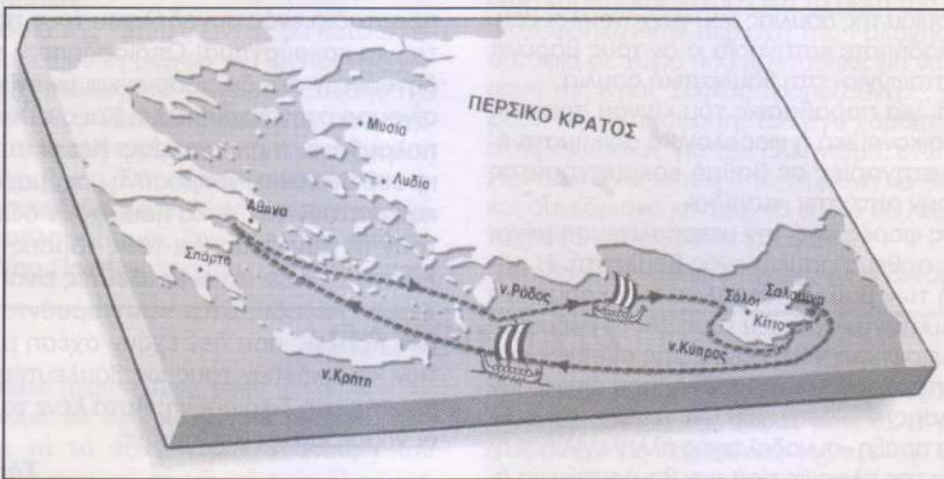
• Αν λοιπόν εσείς οι ευρωπαίοι σώφρονες, μάς ζητάτε ν' αλλοιώσουμε τον εαυτό μας, να παραχαράξουμε την ιστορία μας, ή να μετατρέψουμε τον συμβιβασμό σε υποταγή –επειδή νομίζετε πως έτσι εξυπηρετούνται τα αμοιβαία με την τουρκία συμφέροντά σας– γελιέστε. Γιατί... Αν μας αφήσετε μόνο μια επιλογή, μεταξύ εξευτελισμού και βίας, θα προτιμήσουμε μάλλον τη βία. Αυτό άλλωστε διακήρυξε –προς όλους– και ο μέγας φιλειρηνιστής Μαχάτμα Γκάντι. Αν έτυχε να τον ακούσετε, βέβαια, εσείς οι πολυπράγμονες.

• Για σας τους υπερατλαντικούς και τους ευρωπαϊούς σώφρονες, που ήδη μας έχετε δείξει και τη σκοτεινή πλευρά της συνειδησής σας, τολμώ και σας κοιτάζω ίσια στα μάτια χωρίς ντροπή. Γιατί δεν έχω να χάσω τίποτε άλλο πια, με την επανάστασή μου σαν πρόσφυγας, παρά μόνο τις α-

λυσίδες μου. Τολμώ και καταγγέλλω πως στα μάτια μας δεν είστε πια τίποτε άλλο παρά κάλπιδες και υποκριτές, που με λόγια κάνετε πάντα, με τα έργα τίποτε...! «Κίβδηλοι και αγαθοφανείς οι λόγω μεν πάντα έργω δε ουδέν έρδοντες» κατά τον Αρχαίο σοφό Δημόκριτο.

• Εσείς ειδικά οι ευρωπαίοι, μας μιλούσατε συχνά για το δίκαιό μας. Ντυμένοι τες τήβεννους της δικαιοσύνης και του ευρωπαϊκού ιδεώδους (δηλαδή, τι είναι αυτό;) καταδικάσατε συχνά, (στις μεγάλες μας Πορείες για την ελευθερία) την κατοχή, το εθνικό ξεκαθάρισμα, τον εποικισμό και τη γενοκτονία στην Κύπρο. Καταθέσατε πολλά στεφάνια σε κενotάφια αγνοουμένων. Και υποκλιθήκατε πολλές φορές ευλαβικά, στα πόδια της πατρίδας μας. Και της είχατε υποσχεθεί πολλά. Και υψώσατε ρομφαίες αγώνα μπροστά στο συρματοπλέγμα του τούρκου εισβολέα. Μα τώρα σιωπή! Μπροστά στο τείχος της ντροπής, μερικοί από σας αρχίσατε ήδη να ψελλίζετε πως τάχατες δεν συνέβη ποτέ τίποτε. Μα σας έ-

χουμε ήδη επισημάνει. Είναι αυτοί που κοιτάνε, μα δε βλέπουν. Σ' αυτούς λοιπόν λέμε πως η αληθινή ειρήνη δεν είναι απλώς η απουσία της σύ-

γκρουσης. Αλλά η παρουσία και ο θρίαμβος της δικαιοσύνης. Εσείς τι λέτε;

Α. Φρυδάς
Νόμιμος πολίτης του Μόρφου και
της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Με την είσοδο του Νέου Έτους αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε όλους όσους συνέβαλαν, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, στην συνέχιση υπέρθεσης της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ».

Συγκεκριμένα, επιθυμούμε να ευχαριστήσουμε τους παλαιούς καταξιωμένους συνεργάτες μας αλλά και τους νεότερους που με τὰ έμπεριστάωμένα άρθρα τους ενημερώνουν και συμβάλλουν στην προώθηση και προβολή των εθνικών θεμάτων και στην καλλιέργεια εθνικής συνειδήσεως.

Επίσης, να ευχαριστήσουμε όσους μερίμνησαν στην ανανέωση ή έγγραφη νέων συνδρομητών, στην προβολή και διάδοση της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ» και ιδιαίτερα αυτούς που κατέθεσαν συνδρομές ένισχύσεως

της άνιδιοτελούς πατριωτικής μας προσπάθειας.

Όπως είναι γνωστό ή εκδοτική μας δραστηριότητα αυτόχρηματοδοτείται από τις πωλήσεις της χωρίς να έχει καμία άλλη οικονομική ένισχυση όποθενδήποτε προερχόμενη.

Εμείς θά συνεχίσουμε να προσφέρουμε έθελοντικά τις υπηρεσίες μας εφ' όσον τό περιεχόμενο της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ» βρίσκει ανταπόκριση στους αναγνώστες του ιστορικού και πατριωτικού χώρου. Είμαστε δέ «άνοικτοι» σε κάθε νέα συνεργασία και είναι εύπρόσδεκτος κάθε καλοπροαίρετος δημοκράτης πατριώτης που επιθυμεί να συμμετάσχει ενεργότερα συμπράττοντας στην έκδοση του περιοδικού.

Στα 8,3 δισ. δραχμές ανήλθε το κόστος των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών

Στο ποσό των 24,5 εκατ. ευρώ (8,3 δισ. δρχ.) ανήλθαν οι δαπάνες του υπουργείου Εσωτερικών για τη διενέργεια των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών του 2002. Οι αντίστοιχες εκλογές του 1988 είχαν στοιχίσει «μόλις» 2,5 δισ. δραχμές. Σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση του υπουργού Εσωτερικών Κώστα Σκανδαλίδη, τα μεγαλύτερα ποσά δαπανήθηκαν για τις ενημερωτικές καμπάνιες (9,3 εκατ. ευρώ), 3,5 εκατ. ευρώ για γραφική ύλη, 3,6 εκατ. ευρώ για νέες κάλπες, ενώ για την έκδοση των εκλογικών καρτών δαπανήθηκαν δύο εκατ. ευρώ.

Ο κ. Σκανδαλίδης έδωσε επίσης στα μέλη της Διακομματικής Επιτροπής ένα κείμενο εργασίας που έχει επιμεληθεί ομάδα του υπουργείου Εσω-

τερικών και το οποίο περιλαμβάνει προτάσεις για διαρθρωτικές αλλαγές στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Το κείμενο θα τύχει επεξεργασίας έως τα τέλη Δεκεμβρίου και κατόπιν θα ξεκινήσει ο διάλογος σε επίπεδο αιρετών οργάνων, έτσι ώστε ως τις αρχές του Απριλίου του 2003 να κατατεθεί ένα επίσημο σχέδιο νόμου στη Βουλή.

Σύμφωνα με το κείμενο εργασίας διατηρείται ο αιρετός νομάρχης και το διοικητικά όρια των νομών, ενώ το περιφερειακό συμβούλιο μετεξελισσεται σε αυτοδιοικητικό όργανο με αιρετό περιφερειάρχη και σώμα το οποίο θα εποπτεύεται από κρατικό διορισμένο υπάλληλο.

(Αναδημοσίευση από την εφημερίδα «ΗΧΩ», 20/11/02)

Ποια συνείδηση;

Έχει προκαλέσει πολλές φορές αντιδράσεις η χρήση του προνομίου της ασυλίας που τυγχάνουν οι βουλευτές. Οποιαδήποτε κατηγορία κι αν τους βαρύνει βρίσκουν «καταφύγιο» στη βουλευτική ασυλία.

Ακόμα και για παραβάσεις του κοινού ποινικού δικαίου, για οικονομικά ή φορολογικά αδικήματα έως και για κατηγορίες σε βαθμό κακουργήματος χρησιμοποιούν αυτή την «ασπίδα».

Ελάχιστες φορές από την μεταπολίτευση μέχρι σήμερα έχει αρθεί η ασυλία ενός βουλευτή. Η μόνη τακτική των βουλευτών όλων των κομμάτων είναι να «καλύπτονται» μεταξύ τους. (Αυτό βέβαια αφορά την πλειοψηφία γιατί πάντα στις σχετικές ψηφοφορίες υπάρχουν και ορισμένοι που ψηφίζουν υπέρ της άρσης).

Τελευταία πράξη «συναδελφικής αλληλεγγύης» ήταν η άρνηση της πλειοψηφίας των βουλευτών να άρουν την ασυλία βουλευτή που κατηγορείται για ανθρωποκτονία εκ προθέσεως με ενδεχόμενο δόλο. Πρόκειται για το βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας Αθανάσιο Κατσιγιάννη, ο οποίος κατηγορείται ότι, ως μηχανικός υπέγραψε για την ανέγερση ορόφου σε κτίριο που κατέρρευσε. Από κάτω βρισκόταν ένα νηπιαγωγείο και με την κατάρρευση σκοτώθηκε ένα κοριτσάκι.

Σύμφωνα με το βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών που εστάλη στη Βουλή, προκύπτουν ενδείξεις της ενοχής του. Κι όμως, η πλειοψηφία των συναδέλφων του, του προσέφερε κάλυψη.

Οι εισηγητές του ΠΑ.ΣΟ.Κ., του Συνασπισμού και του Κ.Κ.Ε. ζήτησαν την άρση της ασυλίας του. Η εισηγήτρια όμως της Μ.Δ., η κα Ζέτα Μακρή (ναι, η κυρία που εμφανίζεται συχνά στα κανάλια και κάνει κήρυγμα για το πολιτικό ήθος που δεν έχει η κυβέρνηση, για τους διαπλεκόμενους, για τους χρηματιζόμενους και γενικά για όλους όσους δεν σέβονται τους νόμους και τους πολίτες), ζήτησε «ψήφο κατά συνείδηση». Και τι «έβγαλε» η συνείδηση των βουλευτών; 38 ψήφισαν εναντίον της άρσης, μόλις 8 υπέρ και 2 έριξαν λευκό.

Η συνείδηση, λοιπόν, 38 βουλευτών επέβαλε την προστασία ενός συναδέλφου τους που κατηγορείται για κακούργημα! Οποιοσδήποτε πολίτης θα οδηγούνταν στη δικαιοσύνη και με ενδείξεις ενοχής, σίγουρα στον Κορυδαλλό. Και ο κ. Κατσιγιάννης απολαμβάνει της... ασυλίας. Και οι συναδέλφοί του προσβάλλουν τη νοημοσύνη μας, μα, πάνω απ' όλα, καταπατούν τον όρκο που έχουν δώσει να υπηρετούν το Σύνταγμα και τους νόμους. Αυτό λέει το Σύνταγμα; Λέει ότι οι βουλευτές είναι υπεράνω των νόμων; Λέει ότι, όταν κατηγορούνται για παράνομες πράξεις που δεν έχουν σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους ως βουλευτές, δεν θα οδηγούνται στη δικαιοσύνη; Αυτά λένε το Σύνταγμα και οι νόμοι, κύριοι βουλευτές;

Τάσος Μανώλας

(Αναδημοσίευση από την καθημερινή εφημ. της Δράμας «ΗΧΩ», 21/11/02)

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ

Δεκαπενθήμερη Έφημερίδα
χριστιανικού κοινωνικού αγώνα.

Μπορείτε να τη βρείτε στα κεντρικά
περίπτερα σέ όλη την Ελλάδα.

Γραφτείτε συνδρομητές.
Ένισχύστε τόν Άγώνα μας

Διεύθυνση: Έφημερίδα «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ»
Ακαδημίας 78Δ, 106 78 Αθήνα
τηλ.: 210-38.11.302,
Τηλεομοιότυπο (Fax) 210-38.06.262

ΜΙΚΡΟ-κομοτηναίικα

Πολλές φορές η στήλη αναφέρθηκε στην κακιά και αλλοπρόσαλλη τακτική της χώρας μας στην παροχή ασύλου του κάθε λαθρομετανάστη που περνά τα σύνορα κι έρχεται στην Θράκη.

– Η Τουρκία τους πασάρει στην Ελλάδα και για να τους επιστρέψει η χώρα μας, οι Τούρκοι ζητούν περίπου 1000 ευρώ το κεφάλι, τα οποία δίνονται, ενώ αν τους ανέβαζε στο αεροπλάνο και τους έστελνε στην πατρίδα τους, θα μας στοίχιζαν λιγότερο.

– Εκτός αυτού, η Τουρκία γνωρίζει καλά το μάθημα και μόλις οι λαθρομετανάστες επιστραφούν, τους ξαναστέλνει με τα κυκλώματά της μέσω του Εβρου στην Ελλάδα και το ...βιολί συνεχίζεται.

– Δυστυχώς, η χώρα μας άγνωστο για ποιούς λόγους συντηρεί αυτή την αρρωστημένη κατάσταση, η οποία αλλιώνει την εθνική μας ταυτότητα, αλλά μας γεμίζει και μ' ένα σωρό «λουλούδια» του υποκόσμου, που αφού καθίσουν για λίγες μέρες στο κέντρο συγκέντρωσης της Βένας, στην συνέχεια χωρίς δεκάρα τσακιστή αφήνονται ελεύθεροι και κατευθύνονται στην Αθήνα.

– Προ ημερών, σε δολοφονία ταξιτζή που έγινε στην Αθήνα ο δράστης συνελήφθη και τον έδειξαν οι τηλεοράσεις. Στο πρόσωπό του οι κρατούμενοι της Βένας αναγνώρισαν τον πρώην συγκρατούμενο τους...

(Αναδημοσίευση από την εφ. «Ο ΧΡΟΝΟΣ», 13/11/02)

Δημιουργείται πιστό αντίγραφο της Αγίας Σοφίας Τραπεζούντας στην περιοχή Δήμου Τοπείρου

Στόχος της επιτροπής που συνεδρίασε για πρώτη φορά είναι να δημιουργηθεί και συνεδριακό κέντρο που θα λειτουργεί ταυτόχρονα και σαν εστία σπουδών.

Την Αγία Σοφία της Τραπεζούντας θα κατασκευάσουν σε πανομοιότυπη μορφή οι Πόντιοι της χώρας, σε περιοχή του Δήμου Τοπείρου Ξάνθης. Τα σχέδια εξασφάλισε ο Τάσος Κυριακίδης, που συμμετέχει στην πολυμελή επιτροπή για την ανέγερση της ιεράς αυτής μονής. Στην Ξάνθη πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνεδρία για τη Μονή και τέθηκαν ζητήματα και προβληματισμοί. Την επιτροπή απαρτίζουν ο σύλλογος Ποντίων της περιοχής, η μητρό-

πολη Ξάνθης, η νομαρχία, οι δήμοι Τοπείρου και Ξάνθης, το πανεπιστήμιο Θράκης, ο πρώην πρύτανης του Δ. Π.Θ. Γιάννης Πανούσης, εκδότες εφημερίδων, νομικοί και άλλοι. Όλα τα μέλη της επιτροπής επισκέφθηκαν την περιοχή της Γαλάνης και έκαναν αυτοψία σε χώρο που προτάθηκε για να ανεγερθεί η μονή της Αγίας Σοφίας Τραπεζούντας, χωρίς να πάρουν τελική απόφαση. Το έργο χαρακτηρίζεται υψίστης σημασίας για τον Ελληνισμό, ενώ στόχος των Ποντίων είναι εκτός από τη μονή να δημιουργηθεί και συνεδριακό κέντρο, το οποίο θα λειτουργεί ταυτόχρονα και ως εστία σπουδών.

(Αναδημοσίευση από την εφ. «Ο ΧΡΟΝΟΣ», 27/11/02)

ΑΠΑΝΘΙΣΜΑΤΑ

– Τι αγαπάτε περισσότερο στην Ελλάδα;
– Είναι τόσα τά πράγματα που αγαπάω που δυσκολεύομαι να τά αξιολογήσω. Η επαφή που έχω με τίς ρίζες μου, με τή γη, με τούς ελαιώνες.

Η σχέση μου με τήν Ελλάδα δέν είναι φολκλορική, είναι συνειδητοποιημένη. Κάθε χρόνο πηγαίνω στό Μεσολόγγι, φοράω τά άρματα τών προγόνων μου καί χορεύω στό πανηγύρι τής Αγίας Αγάθης.

ΝΙΚΟΣ ΑΛΙΑΓΑΣ

(Παρουσιαστής στη γαλλική τηλεόραση)

***

Γιά τίν Κύπρο

Ούτε λέξη από τήν έλλαδική κυβέρνηση γιά τό γεγονός ότι με τή λύση Ανάν τά σχολικά βιβλία ξαναγράφονται με γνώμονα να «συμφιλιώσουν» τά θύματα με τούς θύτες. Ότι ό έθνικός ύμνος τών Έλλήνων απαγορεύεται, ή σημαία ή έλληνική άπαγορεύεται (ή γλώσσα ή έλληνική όχι άκόμα). Μιλάμε γιά κατάφωρη προδοσία τών άγώνων του κυπριακού Έλληνισμού, τών άπαγχονισμένων γιά τήν έλευθερία παλληκαριών του.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ

Καθηγητής Πανεπιστημίου

Πατριωτισμός δέν είναι μόνο να ύπερασπιστώ με όπλο τά σύνορα τής χώρας μου, αλλά σίγουρα να διαφυλάξω τίς παραδόσεις τής καί τήν πολιτιστική τής κληρονομιά, τήν ιστορία τής.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΤΡΟΠΑΝΟΣ

Τραγουδιστής

***

Με τή λέξη πατρίδα κινδυνεύεις να σέ πούν πατριδοκάπηλο καί, αν πεις πώς είσαι ύπερήφανος που είσαι Έλληνας, ίσως σέ όνομάσουν έθνικόφρονα καί αν θυμηθείς πώς ή χώρα μας είναι ξεχωριστή, τότε είσαι καί σωβινιστής. Τό χειρότερο μάς βρήκε τελευταία, που ή παρελάση κάθε είδους Άλβανών από τό άτυνομικό δελτίο δέν λείει να πάρει τέλος.

Τώρα ό κίνδυνος είναι μέγας να σέ πούν ρατσιστή, που ζητάς τό κράτος να έλέγχει τό ποιός μπαίνει στή χώρα μας καί τί κάνει. Σέ λίγο, φοβάμαι πώς θα χρειάζεται να δηλώνω, έδω μέσα, στή χώρα μου, «Είμαι Έλληνας, με τό συμπάθιο...»

ANNA ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΡΕΑ

Δημοσιογράφος

(Αναδημοσίευση από τό περ. «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ», τεύχ. 374, Δεκ. 2002.

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

Του Νίκου Ντάσιου

1. ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Κατά τη διάρκεια του 1990 η Αργεντινή θεωρούνταν υπόδειγμα για όλες εκείνες τις χώρες που η οικονομία τους βρισκόταν σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης όπως π.χ. του Μεξικού. Ο πρώην Πρόεδρος Κάρλος Μένεμ ευθυγραμμιζόμενος με την Πολιτική του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου συνέδεσε με σταθερή ισοτιμία το «peso» με το δολλάριο, μείωσε τους δασμούς στις εισαγωγές, περιόρισε τους ελέγχους στη διακίνηση κεφαλαίων και ιδιωτικοποίησε την πλειονότητα των κρατικών επιχειρήσεων.

Το ισχυρό «peso» και η μαζική αύξηση των ιδιωτικών χρεών προς τις Τράπεζες επέτρεψε ένα καταναλωτικό ξέσπασμα στα μεσαία στρώματα τα οποία πλημμύρισαν με τηλεοράσεις υψηλής ευκρίνειας, στερεοφωνικά συγκροτήματα και ακριβά αυτοκίνητα 4Χ4. Το καταναλωτικό πρότυπο που διαχύθηκε ήταν η βάση της κοινωνικής συναίνεσης και της πολιτικής υποστήριξης των μεσοστρωμάτων στον Πρόεδρο Μένεμ. Ο κόσμος φοβόταν γιατί μια ενδεχόμενη αλλαγή της κυβέρνησης που θα συνοδευόταν με υποτίμηση του σκληρού νομίσματος, θα σήμαινε κατακόρυφη αύξηση των ήδη υψηλών ατομικών χρεών.

Όμως αυτό το καταναλωτικό ξέσπασμα της δεκαετίας του '90 ήταν στηριγμένο στην άμμο. Το ισχυρό «peso» δεν στηριζόταν και δεν ήταν συνάρτηση της αύξησης της παραγωγικότητας στην Αργεντινή αλλά συσχετιζόταν με το διπλασιασμό του εξωτερικού χρέους που έφτασε στα 145 δις. \$ στο τέλος του 2001 και στο συνεχές ξεπούλημα μερίδας του δημόσιου πλούτου.

Το ισχυρό νόμισμα της δεκαετίας του '90 μείωσε την ανταγωνιστικότητα των εγχώριων προϊόντων ενώ δημιουργούσε μεγάλες δυσκολίες στην κυβέρνηση που έπρεπε κάθε χρόνο να καταβάλει γύρω στα 19 δις. \$ για την αποπληρωμή τοκοχρεολυσίων στις ξένες τράπεζες.

Η απάντηση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου ήταν η παροχή «πακέτων βοήθειας» ενώ συνεχώς επέμενε στην ανάγκη περιορισμού του δημοσιονομικού ελλείμματος με τον περιορισμό της δημόσιας κατανάλωσης. Ο περιορισμός της δημόσιας κατανάλωσης όμως οδήγησε σταδιακά την οικονομία σε ύφεση και περιόριζε τη δυνατότητα συλλογής φόρων. Αυτό διεύρυνε το δημοσιονομικό έλλειμμα και οδήγούσε σε απαιτήσεις για νέα βοηθήματα από το Δ.Ν.Τ.

2. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΙΣΧΥΡΩΝ

Το αποτέλεσμα αυτής της πορείας ήταν η κατάρρευση της βιομηχανίας της Αργεντινής, η αύξηση του ποσοστού της ανεργίας στο 25% και η πολιτική έκρηξη του Δεκεμβρίου του 2001. Η κρίση περιελάμβανε 10 μέρες στις οποίες 3 Πρόεδροι έφυγαν διαδοχικά -2 εξαιτίας των μαζικών κινητοποιήσεων και στην εικόνα των μεσοστρωμάτων να χτυπάνε τις κατσαρόλες από

τα μπαλκόνια των σπιτιών τους-. Ο πρώτος εκ των Προέδρων, ο Fernando de la Rúa, έφυγε από το Προεδρικό Μέγαρο της Ροσάντα το απόγευμα της 20ής Δεκεμβρίου με ελικόπτερο. Μια μέρα πριν, είχε κηρύξει την χώρα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και από την καταστολή των αστυνομικών δυνάμεων έπεσαν 27 άνθρωποι νεκροί.

Ο τρίτος εκ των προέδρων, ο Rodriguez Soua, γύρισε πίσω στην περιφέρειά του μετά από κινητοποιήσεις που κατέληξαν σε έφοδο στο Προεδρικό Μέγαρο και κάψιμο μέρους του Κοινοβουλίου.

Στο μεταξύ η Αργεντινή δήλωσε αδυναμία αποπληρωμής του εξωτερικού χρέους της και υποτίμησε το νόμισμά της μετά από 10 χρόνια σταθερής ισοτιμίας με το δολλάριο.

Μετά την πτώση του Rodriguez Soua ήρθε στην εξουσία ο Eduardo Duhaldo (Ντουάρτε) με την υποστήριξη των Περονιστών, ο οποίος δήλωσε πως φιλοδοξεί να παραμείνει στην εξουσία μέχρι το 2003 - αυτό παρότι η στήριξη που είχε από την κοινωνική βάση ήταν ελάχιστη.

Έτσι, ενώ η δυσαρέσκεια και η λαϊκή αγανάκτηση για το Δ.Ν.Τ. και τα άλλα οικονομικά Ινστιτούτα των Η.Π.Α. είναι τεράστια, ο νέος πρόεδρος δηλώνει πως θα πληρώσει το όποιο τίμημα, προκειμένου να φτάσει σε μια νέα συμφωνία με τους Οργανισμούς αυτούς.

Αυτό παρά τη δήλωση του Μπους ότι το να δοθούν επιπλέον χρήματα στην Αργεντινή την περίοδο αυτή, αποτελεί το μεγαλύτερο λάθος που μπορεί να γίνει. Ο Μπους δεν εξετάζει την πολιτική που κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90 οδήγησε τα πράγματα σε αδιέξοδο αλλά τις αντιαμερικάνικες εκδηλώσεις στην πρόσφατη εξέγερση στο Μπουένος Άιρες.

Παρά την έκκληση «για κατανόηση και συνεργασία με τη διεθνή Κοινότητα», ο Ντουάρτε εδέχθη μία ψυχρολουσία από τον Μπους κατά τη διάρκεια πρόσφατης σύσκεψης για την Οικονομία των φτωχών κρατών στο Μεξικό. Ο Μπους αρνήθηκε να συναντηθεί με τον Ντουάρτε ενώ η αμερικάνικη πλευρά δήλωσε πως «δεν μπορεί να αποτελεί ατελείωτη πηγή πόρων».

Η Wall Street Journal απηχώντας τις απόψεις των οικονομικών κύκλων δήλωνε ότι «μια χώρα που συμπεριφέρεται όπως η Αργεντινή δεν μπορεί να ελπίζει στην όποια διεθνή βοήθεια. Της αξίζει να εξοστρακιστεί από το διεθνές κεφάλαιο ιδιωτικό ή δημόσιο».

Το Δ.Ν.Τ. αντιπροσωπεύεται στην Αργεντινή από τον οικονομολόγο κ. Ansoor Singh, γνωστό και ως «κύριος ΟΧΙ» λόγω της σκληρής του γραμμής κατά τη διάρκεια των παρεμβάσεων στην Ινδονησία την περίοδο της Ασιατικής κρίσης. Πολλά από τα αιτήματα του Singh φαίνονται να οδηγούν σε αυτοκτονία, κάτι που το ασπάζεται και η μεγάλη πλειοψηφία των αξιωματούχων του κόμματος του Ντουάρτε.

Ένα από τα αιτήματά του είναι η κατάργηση των 14 διαφορετικών τύπων των επαρχιακών εντόκων γραμματίων -ένα είδος ψευτονομίσματος με το ο-

ποίο πληρώνονται πολλοί κυβερνητικοί υπάλληλοι. Στην συνάντησή τους με το Singh οι Περιφερειάρχες προσπάθησαν να του ασκήσουν πίεση λέγοντάς του ότι αν καταργήσουν τα έντοκα αυτά γραμμάτια, θα είναι σαν να καίνε τους περιφερειακούς προϋπολογισμούς και θα οδηγηθούν τελικά σε αυτοκτονία. Παρόλα αυτά ο Singh παρέμεινε απαθής.

Άλλο αίτημα αποτελεί το σταμάτημα κάθε παρέμβασης της Αργεντινής στη διαμόρφωση της ανταλλακτικής αξίας του νομίσματός της (σε σχέση με τα εξωτερικά νομίσματα). Παρόλα αυτά μια επιπλέον υποτίμηση του peso θα εγκαινιάζε ένα νέο κύκλο πληθωριστικών πιέσεων στην αγορά.

Παρ' όλες όμως τις αντιδράσεις των στελεχών του κόμματος του Ντούαρτε (κυρίως Περονιστές) ο Πρόεδρος δεν μπόρεσε να κάνει αρκετά για να μεταστρέψει τις πολιτικές του Δ.Ν.Τ. Έτσι μπήκε σε μια διαδικασία συνεχών υποχωρήσεων και καθυστερήσεων.

3. ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

Στο μεταξύ η Οικονομία της Αργεντινής συνεχίζει να παρουσιάζει απώλεια 80 χιλιάδων θέσεων εργασίας κάθε μήνα. Αντιμετωπίζει μια καθίζηση κατά 20% στον βιομηχανικό τομέα το πρώτο τέταρτο του έτους 2002. Μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας βρίσκεται εκτός επίσημης οικονομίας πια και επιβιώνει στο πλαίσιο των «ομίλων ανταλλαγής». Όμιλοι που στηρίζονται σε οικογενειακά δίκτυα και σε ομάδες αυτοβοήθειας στην κοινότητα.

Οι πολιτικοί σταμάτησαν πια να πηγαίνουν σε ανοιχτές εκδηλώσεις. Περνάνε τον περισσότερο χρόνο τους σε ταξίδια στο Μαϊάμι και στην Ουρουγουάη. Ο Μένεμ δεν επισκέπτεται πια το Μπουένος Άιρες. Ο δήμαρχος της πόλης του Μπουένος Άιρες ξύρισε το μούσι του για να μην τον αναγνωρίζουν!

Το Ανώτατο Δικαστήριο, το Κοινοβούλιο, οι Υπηρεσίες παροχών Πρόνοιας και τα μεγάλα συνδικάτα αντιμετωπίζονται ως κέντρα συνωμοσίας. Η ψηφοφορία και η εκλογή μέσω αυτής θεωρείται πια ανέκδοτο. Στις εκλογές για το Κογκρέσο τον περασμένο Οκτώβριο, το 22% δεν προσήλθε ενώ σε πολλούς φακέλους βρέθηκαν φωτογραφίες του Osama bin Laden.

Την ίδια στιγμή κάνουν την εμφάνισή τους νέες δομές κοινωνικής αυτοοργάνωσης που βέβαια δεν αποτελούν εύκολες λύσεις.

Κατά τη διάρκεια της κρίσης, την περίοδο του De La Rúa, τον Δεκέμβριο του 2001 είχαν κάνει την εμφάνισή τους πολλές συνελεύσεις γειτονιάς σε πολλές περιοχές του Μπουένος Άιρες και στην περιφέρεια. Σύμφωνα με εφημερίδες της περιόδου, τουλάχιστον 3 εκατομμύρια πολίτες της ομοσπονδιακής πρωτεύουσας συμμετείχαν σε τέτοιες επιτροπές. Οι συνελεύσεις αυτές είναι συνήθως χαοτικές και θορυβώδεις. Σε πολλές περιπτώσεις όμως παίζουν σημαντικό ρόλο στην ανοικοδόμηση της κατεστραμμένης κοινωνικής συνοχής και πρόνοιας. Πολλοί λένε πως είναι αυτές που δημιούργησαν ένα νέο είδος πολιτικής υποκειμενικότητας που στηρίζεται κυρίως στις αρχές της άμεσης δημοκρατίας.

Σε πολλές περιοχές οι συνελεύσεις επιφορτίζονται με τα ψώνια της κοινότητας, διατηρούν καντίνες στα σχολεία, σταματούν τις εξώσεις σε όσους δεν έχουν να πληρώσουν, συνδιαλέγονται με τις υπηρεσίες ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου ή ακόμα συντηρούν τις καλλιέργειες λαχανικών και φρούτων σε δημόσια πάρκα και βέβαια οργανώνουν ατελείωτες εκδηλώσεις, διαμαρτυρίες, πολιτικές συζητήσεις και παρεμβάσεις.

Ποιο είναι το μέλλον όμως αυτού του κινήματος; Ένα είναι το σύνθημα που ενώνει όλους όσους συμμετέχουν: «όλοι οι πολιτικοί πρέπει να φύγουν» παραπέρα υπάρχει καθολική αντίδραση σε όλα τα κυβερνητικά όργανα, τους φορείς και τους οργανισμούς που στηρίζονται σε ιεραρχικά μοντέλα.

Αυτό που μπορεί να πει κανείς αυτή τη στιγμή για την Αργεντινή είναι πως μεγάλο κομμάτι της κοινωνίας βλέπει το μέλλον του εντελώς έξω από τις διαδικασίες της Διεθνούς Οικονομίας και των Οργανισμών που την στηρίζουν. Είναι δε μπροστά σε μια διαδικασία πειραματισμού νέων μοντέλων κοινωνικής οργάνωσης που απαξιούν το τρέχον πρότυπο αντιπροσωπευτικής και εξαρτημένης δημοκρατίας.

Η αποτρεπτική ισχύς των ενόπλων Δυνάμεών μας

Του Βασίλη Βαβουράκη

Σε μια τόσο κρίσιμη περίοδο για τα εθνικά μας θέματα, όπου διακυβεύονται η τύχη του Κυπριακού, ο ευρωστρατός, οι σχέσεις μας με την Τουρκία, το Αιγαίο, η Θράκη, το Σκοπιανό, είναι λογικό να ενδιαφέρει άμεσα τον κάθε σκεπτόμενο Έλληνα πολίτη το τι συμβαίνει σήμερα στις Ένοπλες Δυνάμεις της χώρας μας. Ο Στρατός μας μαζί με την διπλωματία μας και τις οικονομικές υπηρεσίες συνθέτουν το τρίπτυχο της γεωπολιτικής μας υπόστασης και της παρουσίας μας στην τόσο σημαντική περιοχή της ΝΑ Μεσογείου, σε μια τόσο φορτισμένη χρονική περίοδο, όπου κυοφορούνται σημαντικές γεωπολιτικές ανακατατάξεις. Γι αυτό και **κάποια ανησυχητικά σημάδια απορρύθμισης, απαξίωσης και μείωσης της αποτρεπτικής ικανότητας του στρατεύματος πρέπει να σημάνουν συναγερμό σε όλους τους καθ' ύλην αρμοδίου.**

Η Αμυντική Στρατηγική Αναθεώρηση, η οποία έχει αρχίσει να υλοποιείται στις Ένοπλες Δυνάμεις τα τελευταία δύο χρόνια από την πολιτική ηγεσία του ΥΠΕΘΑ έχει σκοπό την δημιουργία ενός ημিপαγγελματικού στρατού με κύρια χαρακτηριστικά τις μικρότερες σε μέγεθος, αλλά ταχικίνητες, αερομεταφερόμενες και πλέον ευέλικτες στρατιωτικές μονάδες. Και ενώ με την προωθούμενη μείωση της στρατιωτικής θητείας –που μέσα στο 2003 θα κατέλθει στους 12 μήνες– σαν κύριο αποτέλεσμα έχουμε την μείωση του αριθμού των στρατευσίμων, με συνέπεια πολλές μονάδες ακόμη και της προκάλυψης να παρουσιάζουν τεράστια προβλήματα εμψύχου δυναμικού, τα εξοπλιστικά προγράμματα, τα σχετικά με την αερομεταφορά και την ευελιξία των νέων μονάδων καθυστερούν ανησυχητικά και τα περισσότερα έχουν ορίζοντα ολοκλήρωσης 3 και 4 χρόνια. Με τις αποφάσεις του ΚΥΣΕΑ, της Δευτέρας 25/11/2002, οι Ένοπλες Δυνάμεις μας αγοράζουν με απευθείας ανάθεση από την Boeing 12 ελικόπτερα AH-64D Apache (τρία εκ των οποίων θα έχουν ραντάρ Long Bow), με πρόβλεψη για

Επιθετικό ελικόπτερο AH-64+ Apache

άλλα 4. Το πρόγραμμα θα στοιχίσει 683 εκατ. ευρώ, ενώ η αρχική πρόβλεψη στο ΕΜΠΑΕ (Ενιαίο Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Εκσυγχρονισμού) για την περίοδο 2001-2005 αφορούσε 24 ελικόπτερα. Σύμφωνα με το ίδιο το ΚΥΣΕΑ της 25/11/2002 αγοράζουμε 32 μεταφορικά ελικόπτερα (με πρόβλεψη για άλλα 4), 4 ελικόπτερα διακομιδής τραυματιών και 6 ειδικών επιχειρήσεων. Επελέγη τύπος NH-90 (ευρωπαϊκή κοινοπραξία), το δε κόστος θα είναι 651 εκατ. ευρώ. Απεφασίσθη επίσης ο εκσυγχρονισμός 6 φρεγατών Standard (Kortenaer) από τα ναυπηγεία Σκαραμαγκά ύψους 381 εκατ. και η κατασκευή μιας κορβέτας από τα ναυπηγεία Ελευσίνας σε συνεργασία με την αγγλική Vosper Thornycroft αντί ποσού 415 εκατ. ευρώ. Το όλο πνεύμα των αποφάσεων ήταν σύμφωνο με μια προσπάθεια περικοπής των αμυντικών δαπανών και μοιράσματος της πίτας των εξοπλισμών σε Αμερικανούς και Ευρωπαίους. Αυτό που φυσικά αγνοείται είναι τι ανταλλάγματα ζήτησε και έλαβε, αν έλαβε, η ελληνική πλευρά. Αν συνεκτιμηθεί και το γεγονός ότι το πρόγραμμα του νέου μεταφορικού αεροσκάφους της Πολεμικής Αεροπορίας (επελέγη προσφάτως το C-27 SPARTAN) θα υλοποιηθεί σε 2-3 χρόνια, οδηγούμεθα στη δημιουργία νέων μικρότερων στρατιωτικών μονάδων, χωρίς τα χαρακτηριστικά της αερομεταφοράς και ταχικινησίας για τα επόμενα 3 χρόνια τουλάχιστον. Στο πολύ σημαντικό ζήτημα του έμψυχου δυναμικού των μονάδων, οι προσπάθειες αναπλήρωσης των κενών με την πρόσληψη επαγγελματιών οπλιτών απέκτησαν ενδιαφέρον. Για την κάλυψη 2849 θέσεων υπεβλήθησαν μέχρι τέλος Νοεμβρίου 11000 αιτήσεις (η ανεργία καλπάζει)! Το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης απεφάσισε τελικά να προσλάβει 5699. Μαζί με τους 3151 που προσελήφθησαν μέσα στο 2002 οι ΕΠΟΠ (Επαγγελματίες Οπλίτες) θα φθάσουν τους 8850. Ο στόχος είναι οι 25000 στο τέλος του 2005 και έτσι προβλέπεται η πρόσληψη 8000 ανδρών το 2004 και 8150 το 2005. Το πρόγραμμα παρουσιάζει δύο χαρακτηριστικά. Το πρώτο είναι η τεράστια δαπάνη υλοποίησής του. Προβλέπεται ότι ο μισθός των ΕΠΟΠ θα φθάνει τον 5ο έως 7ο χρόνο της θητείας τους τα 1031,14 ευρώ μικτά (845,86 καθαρά). Όσοι υπηρετούν στον Έβρο και σε νησιά θα λαμβάνουν επίδομα 100 ευρώ. Ο αρχικός μισθός θα είναι 857,9 ευρώ (725,59 καθαρά). Δηλαδή, οι μισθοί θα πλησιάζουν πολύ αυτούς των ανθυπολοχαγών. Δεύτερο χαρακτηριστικό είναι η δημιουργία ενός στρατού με αναλογία οπλιτών προς βαθμοφόρους 3 προς 1, περί το τέλος του 2005 με βάση τα στοιχεία του ΓΕΕΘΑ. Ήτοι 17600 αξιωματικοί και ΔΕΑ (Δόκιμοι Έφεδροι Ανθυπολοχαγοί), 4349 μόνιμοι υπαξιωματικοί και 68000 οπλίτες (μόνιμοι και στρατεύσιμοι). Τα προβλήματα δυσλειτουργίας ενός τέτοιου στρατού είναι προφανή. Αν σε αυτά συνυπολογισθούν η μείωση θητείας στους 12 μήνες (α-

κούνται και οι 9 μήνες για αργότερα), η υπογεννητικότητα που μας χαρακτηρίζει δημογραφικά σαν χώρα, οι αναβολές λόγω σπουδών και η ανυποταξία των Ελλήνων του εξωτερικού, κυρίως σπουδαστών, τα συνεχώς αυξανόμενα φαινόμενα ναρκωτικών στο στράτευμα, τα κρούσματα διασάλευσης της στρατιωτικής πειθαρχίας που παρατηρούνται σε διάφορες μονάδες (Τρίκαλα, Ναύπλιο), που υπηρετούν ομογενείς εκ Ρωσίας κυρίως, δημιουργείται ένα ζοφερό κλίμα.

Πού πραγματικά οδηγείται ο Στρατός μας; Μήπως σε μια δύναμη 80000 ανδρών, εκ των οποίων 25000 περίπου επαγγελματίες, ανεπαρκώς εκπαιδευμένοι, με μονάδες περιορισμένης μαχητικής ικανότητας, ανίκανες να προστατεύσουν τα σύνορα μας, χωρίς ηθικό και ικανές μόνο να αναλαμβάνουν Νατοϊκές αποστολές;

Αυτό είναι το όραμα μας; Μήπως εξέλιπε η τουρκική απειλή και δεν το αντιληφθήκαμε; Μήπως διευθετήθηκαν οι διαφορές μας με Σκόπια και Αλβανία και έτσι αφήνουμε τη μεθόριό μας με τις δύο αυτές χώρες ουσιαστικά αχύλακτη; Τι συμβαίνει πραγματικά; Επί τόσο σημαντικών θεμάτων πρέπει να τοποθετηθούν όλοι οι αρμόδιοι παράγοντες σε κυβέρνηση και αντιπολίτευση. Κυρίως στη μείζονα αντιπολίτευση, όπου κυριαρχεί η αίσθηση ότι πολλοί συμμερίζονται πολλές από τις κυβερνητικές επιλογές. Το θέμα δεν αφορά μόνο τις οικονομικές δαπάνες για τα εξοπλιστικά προγράμματα. Είναι θέμα νοοτροπίας, οράματος και πολιτικής στόχευσης.

Τα πλέον ανησυχητικά φαινόμενα παρατηρούνται, δυστυχώς, το τελευταίο δίμηνο κυρίως στην Πολεμική Αεροπορία, η οποία λόγω των συνεχών και προκλητικών τουρκικών παραβιάσεων του εναερίου μας χώρου πάνω από το Αιγαίο διαδραματίζει τον σπουδαιότερο ίσως ρόλο αυτή τη στιγμή, σχετικά με την αποτρεπτική ικανότητα του στρατεύματος στο σύνολό του. Τα φαινόμενα μιας σαφούς απορρύθμισης των δυνατοτήτων της Πολεμικής μας Αεροπορίας αφορούν τα εξής:

Α) από τα 37 MIRAGE 2000 που διαθέτουμε τα 13 παραμένουν καθηλωμένα στην ΕΑΒ για επισκευές κινητήρος. Οι επισκευές καθυστερούν ανεπίτρεπτα λόγω έλλειψης ανταλλακτικών.

Β) τα 36 F-16 C BLOCK 30 παρουσιάζουν πρόβλημα στο σύστημα ηλεκτρονικών αντιμέτρων. Τα προβλήματα πάλι εντοπίζονται σε έλλειψη ανταλλακτικών.

Γ) 17 αεροσκάφη F-4 Phantom είναι καθηλωμένα στην ΕΑΒ για αναβάθμιση των ηλεκτρονικών των συστημάτων. Οι εργασίες καθυστερούν πάρα πολύ και κανείς δεν γνωρίζει πότε θα είναι έτοιμα τα αεροσκάφη.

Δ) Ο χρόνος αντίδρασης της αεροπορίας μας στις τουρκικές παραβιάσεις από πέντε λεπτά έχει ανέλθει επικίνδυνα (κάποιοι μιλούν για 8-10 λεπτά.)

Ε) Πολλές τουρκικές παραβιάσεις πάνω από το Αιγαίο δεν αντιμετωπίζονται από την πολεμική μας αεροπορία λόγω μη διαθέσιμων αεροσκαφών. Οι παραβιάσεις του εναερίου χώρου μας και οι παραβιάσεις του FIR Αθηνών αντιμετωπίζονται από το

Πολυβολητής με πολυβόλο MAG της 32 ΤΞΠΝ

Αρχηγείο της Λάρισας επιλεκτικά. Τελευταίο κρούσμα η παρενόχληση δυο πολιτικών αεροσκαφών την Πέμπτη 7/11/2002, στην γραμμή Αθήνας -Λάρνακας από δύο τουρκικά αεροσκάφη χωρίς την ύπαρξη ελληνικής αναχαίτισης.

Τα γεγονότα αυτά μιλούν από μόνα τους. Από έναντι σε μια Τουρκική Αεροπορία που αυξάνει συνεχώς τις επιθετικές της δυνατότητες (δυνατότητες ανεφοδιασμού στον αέρα, αναβάθμιση ηλεκτρονικών συστημάτων αεροσκαφών, αναβαθμισμένοι πύραυλοι κλειστής αερομαχίας και νέοι πύραυλοι αέρος-εδάφους), η Ελληνική Αεροπορία "μένει" από αεροσκάφη και ανταλλακτικά. Το πρόγραμμα των νέων F-16 D BLOCK 50 καθυστερεί για μας, η προμήθεια νέων αεροσκαφών EURO-FIGHTER τέταρτης γενιάς έχει εγκαταλειφθεί, τα 15 νέα MIRAGE 2000-5 από τη Γαλλία δεν έχουν έλθει ακόμη. Τι συμπέρασμα μπορεί να προκύψει από όλα αυτά; Μήπως οι λόγοι είναι καθαρά οικονομικοί; Μήπως τα κονδύλια για την ολοκλήρωση των Ολυμπιακών έργων εξοικονομούνται από εκεί που δεν θα 'πρεπε; Ό,τι και να συμβαίνει πάντως, πρέπει να διορθωθεί γρήγορα. Τα λάθη και οι παραλείψεις σε αυτές τις περιπτώσεις προκαλούν τραγωδίες.

Πρωτότυπο Eurofighter της ιταλικής εταιρείας Alenia σε δοκιμαστική πτήση. Με αυτά τα αεροσκάφη η Πολεμική μας Αεροπορία θα αποκτούσε πλεονέκτημα έναντι των Τούρκων

Συνέντευξη στην «Ελλοπία» του καθηγητού Νεοκλή Σαρρή

Εν όψει των πρόσφατων εξελίξεων στα θέματα τα οποία ενδιαφέρουν άμεσα την Ελλάδα, και πρέπει να ελκύουν το ενδιαφέρον των Ελλήνων, ο διακεκριμένος καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου κος Νεοκλής Σαρρής, παρεχώρησε συνέντευξη προς την εκδοτική ομάδα της «Ελλοπίας», αναφορικά με τη διαμόρφωση της πολιτικής κατάστασης στην Τουρκία, την αναμενόμενη επίθεση των ΗΠΑ κατά του ΙΡΑΚ και τις επιπτώσεις της στην ευρύτερη περιοχή, αλλά και τα σοβαρά θέματα της ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε., και της επαπειλούμενης «λύσης» του Κυπριακού προβλήματος.

Κύριε Καθηγητά, η «Ελλοπία» εκτιμά ότι η πατρίδα μας, διέρχεται δυσχερή περίοδο, εμφανιζόμενη σε παρακμιακή κατάσταση, σε μια εποχή διεθνών ανακατατάξεων, κατά την οποία εάν στοιχειωδώς εκμεταλλευόταν τις αδιαμφισβήτητες δυνατότητές της, θα μπορούσε να είναι πολλαπλώς ωφελημένη σε όλους τους τομείς, και να εξέλθει των διεθνών κλυδωνισμών μάλλον κραταιά, παρά παρακμάζουσα.

Η θλιβερή αυτή κατάσταση, εκτιμούμε, ότι οφείλεται εν πολλοίς στην πάσης φύσεως ηγεσία της, της οποίας οι σκοποί και τα μελήματα έχουν εκφυλισθεί εις την αναπαραγωγή της, και τη νομή της εξουσίας δίκην κατακτητού.

Υπάρχει όμως και ο ελληνικός λαός, του οποίου η «τελευταία λέξη» δεν έχει ειπωθεί ακόμα. Θεωρούμε βέβαιο ότι ένα έθνος με ιστορία τόσων χιλιετιών θα βρει τον τρόπο διεξόδου από το τέλμα που το έχουν οδηγήσει. Προς αυτή την κατεύθυνση έρχεται να συμβάλει η «ΕΜΟΠΙΑ» και εκεί κατατείνει η ύπαρξη - έκδοσή της.

Ευτυχώς, εκτιμούμε, ότι δραστηριότητες προσωπικοτήτων των οποίων την ύπαρξη όχι μόνον δεν αξιοποιεί η πάσης φύσεως ελληνική ηγεσία, αλλ' εμφανώς δείχνει ότι ενοχλείται υπ' αυτών, και παντί τρόπω προσπαθεί να τις «περιθωριοποιήσει», υπάρχουν πολλές, και ικανές να πυροδοτήσουν την αναστροφή της παρακμιακής μας πορείας.

Η δική σας επιστημονική, κοινωνική και πολιτική δραστηριότητα, είναι εκ των πλέον αξιόλογων της χώρας μας, και αισθανόμαστε ευτυχείς που με την συνέντευξη αυτή μας δίδεται η δυνατότητα να παρουσιάσουμε τις απόψεις σας στους αναγνώστες μας.

Ε.: Παρακαλούμε πείτε μας πώς είδατε την εκλογή Ερντογάν, με συντριπτική πλειοψηφία, και τι αναμένετε από αυτή την κυβέρνηση συγκριτικά με το κεμαλικό καθεστώς και κατεστημένο που κυριαρχεί στην πολιτική ζωή της γείτονος εδώ και ογδόντα χρόνια;

Ν.Σ.: Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω εκ βαθέων και για τις φιλόφρονες αναφορές στο πρόσωπό μου, αλλά και για τη μεγάλη χαρά που μου δίνετε να επικοινωνήσω με όσους Έλληνες διατηρούν ακόμη τον ορθό λόγο ως ένα εργαλείο σκέψης και πολιτικής συμπεριφοράς. Πιστεύω ότι το πρόβλημα είναι κοινής λογικής, δεδομένου ότι η δεσπόζουσα

Ο καθηγητής Νεοκλής Σαρρής με δύο από τα μέλη της εκδοτικής ομάδας της «ΕΛΛΟΠΙΑΣ» που τον επισκέφθηκαν στο γραφείο του.

ιδεολογία, η οποία καλύπτει σχεδόν όλο το πολιτικό φάσμα, από τη δεξιά μέχρι την αριστερά, αντιφάσκει όχι μόνο προς τα πράγματα αλλά και ως προς την κοινή αντίληψη των πραγμάτων. Πιστεύω ότι είναι τελειώς απογοητευτικό να διαπιστώνει κανείς, ότι η μεγάλη πλειοψηφία του ελληνικού λαού, φέρεται ότι αγνοεί εξώφθαλμες πραγματικότητες και κατ' επέκταση, αλήθειες. Είμαστε εκείνοι που ορθώνουμε το ανάστημά μας απέναντι μιας οιονεί δικτατορίας στην πληροφόρηση, και με οποιοδήποτε πολιτικό κόστος αντιμετωπίζουμε ιδιοτέλειες εθνοφθόρες και ταυτόχρονα ψυχοφθόρες.

Η εκλογική νίκη του Ερντογάν ήταν αναμενόμενη, και μάλιστα, έχει ενισχυθεί εδώ και ένα χρόνο, από συγκεκριμένα κέντρα των ΗΠΑ. Ήδη από τον Ιανουάριο του 2002, ξέρουμε ότι ο Ερντογάν ήταν ο βέλαιος μνηστήρας της εξουσίας στην Τουρκία. Βέβαια, στη συντριπτική του νίκη συνετέλεσε ένα άθλιο εκλογικό σύστημα. Διότι υπάρχει μια αναντιστοιχία μεταξύ των ψηφισάντων στις εκλογές και των εδρών που τα δύο πλειοψηφήσαντα κόμματα έχουν καταλάβει στην εθνοσυνέλευση. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι το 1/4 των Τούρκων ψηφοφόρων έχει κατακτήσει πάνω από το 50% των εδρών, κάτι πολύ χειρότερο και από ένα απλό, πλειοψηφικό σύστημα.

Ωστόσο θα αναφέρω μία απλή διαπίστωση: Στην Τουρκία υπάρχουν δύο πολιτικές παρατάξεις, που χρονολογούνται από τότε που στη χώρα εφαρμό-

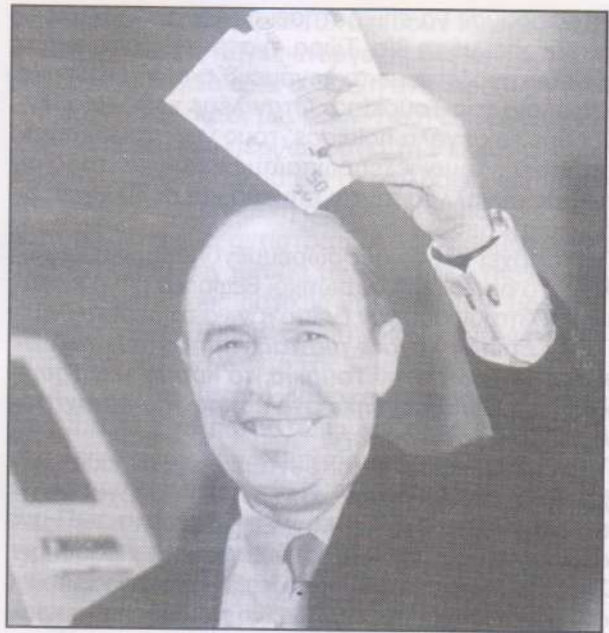
στηκε αφ' υψηλού, δηλαδή «από τα πάνω», το «κοινοβουλευτικό σύστημα». Η μία παράταξη εκφράζει την στρατογραφειοκρατία, δηλαδή εκείνες τις δυνάμεις οι οποίες οργανώνουν και εκφράζουν το κράτος, σαν μία οντότητα ξεχωριστή από την κοινωνία, και καθορίζουν τα της κοινωνίας και της οικονομίας. Η στρατογραφειοκρατία είναι ξεκομμένη από το λαό. Άλλωστε η βασική της αρχή συνοψίζεται στην εξής φάση: «παρά το λαό, για το λαό», η άκρως αντιδημοκρατική άποψη περί δημοκρατίας. Είναι η παράταξη που στις αρχές του αιώνα είχε τη μορφή του «Ένωση και Πρόοδος», σεχταριστική συνέχεια του οποίου είναι ο κεμαλισμός.

Η άλλη παράταξη είναι οι ζωντανές λαϊκές δυνάμεις οι οποίες είναι η πλειοψηφία των μουσουλμάνων, με τους οποίους στις αρχές του αιώνα είχε συμπαραταχθεί, ως γνωστόν, και το έθνος των ρωμαίων χριστιανών (δηλαδή οι Ρωμιοί, οι Έλληνες), και των Αρμενίων. Δηλαδή οι μη μουσουλμανικές μειονότητες.

Από το 1946, που έγιναν εκλογές στην Τουρκία, η λεγομένη κεμαλική παράταξη, η αντικείμενη στον κεμαλισμό, συγκέντρωσε ποσοστό πάνω από 60%. Η υπεροχή ήταν καταφανής. Οι στρατογραφειοκράτες όμως, και αυτό είναι το περίεργο, εμφανίζονται ως δυτικόφρονες προοδευτικοί. Στην ουσία αυτή η πρόοδος, ενδύεται ιδεολογικά με ράκη δυτικών ιδεολογικών κατασκευών, κατά τον συρμό, δηλαδή κατά την εποχή. Έτσι, ο κεμαλισμός στην αυγή του, προσιδίαζε ως καθεστώς προς τις ακμάζουσες την εποχή εκείνη στην Ευρώπη δικτατορίες, με υπερεθνικιστικό περιεχόμενο. Μετά το 1962, ο κεμαλισμός εμφανίστηκε ως κεντροαριστερά, για να καταλήξει στις μέρες μας ως σοσιαλδημοκρατία ή αριστερά, βεβαίως με κεντρομόλο σημείο έναν ακραίο, υπερτροφικό και παθολόγο εθνικισμό. Άλλωστε, το ρεπουμπλικανικό λαϊκό κόμμα που εκφράζει αυτή την γραμμή, έστω και στην σεχταριστική μορφή του κόμματος του Μπουλέντ Ετσεβίτ, έχει αυτή τη μορφή την οποία περιέγραψα.

Εάν το δει κανείς πιο εμπειριστωμένα και προσεχτικά, η παράταξη η «ισλαμική», μολονότι έχει τα χαρακτηριστικά της δεξιάς και πολλές φορές μιας ακατέργαστης και ακατανόητης για τα ελληνικά πρότυπα, παίζει το ρόλο της αριστεράς. Διότι και η αριστερά στην Τουρκία, κατά το μεγαλύτερο της μέρος, προέρχεται από τη γραφειοκρατική παράταξη. Συνεπώς, το σχήμα είναι αντεστραμμένο: Η κοινωνία παράγει το κράτος, ενώ στην Τουρκία το κράτος καθορίζει την κοινωνία και την οικονομία. Γνωρίζουμε τη δεξιά και την αριστερά αλλά στην Τουρκία και αυτό είναι αντεστραμμένο στην πράξη.

Το σημαντικό στην περίπτωση της νίκης του Ερντογάν είναι ότι έχει την υποστήριξη των ΗΠΑ. Συγκεκριμένα κέντρα εξουσίας στις ΗΠΑ, έχουν τα τελευταία χρόνια καλλιεργήσει ένα μοντέλο, ένα πρότυπο «ισλαμοδημοκρατίας», το οποίο δοκιμάζουν στην Τουρκία αυτή την στιγμή και δια του οποίου επιθυμούν δύο τινά: Πρώτον, να το εξαγάουν στις υπόλοιπες ισλαμικές χώρες, διότι το άλλο μο-

ντέλο, το άλλο πρότυπο, είναι αυτό του κεμαλισμού, που προσλαμβάνει τη μορφή του νασερισμού στην Αίγυπτο, του Σαντάμ Χουσεϊν ή του Καντάφι. Είναι μια στρατοκρατία, με παραλλαγές, το οποίο όμως δεν μπορούν να το ελέγξουν από ένα σημείο και μετά, όπως συνέβη με τον Χουσεϊν και με τον Καντάφι. Μέσω αυτού του μοντέλου προσπαθούν να ελέγξουν το σύστημα, σε μόνιμη βάση. Από την άλλη πλευρά να διεμβολίσουν την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω της Τουρκίας, ανατρέποντας την πορεία της Ε.Ε. που κατατείνει σε μία χαλαρή ομοσπονδία ή συνομοσπονδία κρατών. Δημιουργεί έτσι προβλήματα ομοιογένειας μέσα στην Ε.Ε. οδηγώντας την σε ένα επίπεδο πολιτικής και οικονομικής συμμαχίας, το οποίο είναι επιθυμητό για τις Η.Π.Α.

Ε.: Δηλαδή από την εκλογή του ισλαμικού κόμματος δεν περιμένουμε ουσιαστική αλλαγή της εξωτερικής πολιτικής της Τουρκίας. Απεναντίας, να περιμένουμε τα χειρότερα;

Ν.Σ.: Αυτή την στιγμή ο Ερντογάν δεν είναι βεβαίως κύριος της εξουσίας. Άλλωστε δεν έχει γίνει πρωθυπουργός, γιατί του είχε καταλογιστεί ένα κώλυμα αστείο, που αποδεικνύει ότι στην Τουρκία υπάρχουν πολλές δυνάμεις αντικρουόμενες. Έχουμε τους στρατιωτικούς, που όμως αυτή την στιγμή δεν είναι ομοιογενείς. Γνωρίζουμε ότι υπάρχουν οι αγκραιφνείς κεμαλικοί στρατιωτικοί. Υπάρχει η πτέρυγα των αμερικανοστραφών, και επίσης αυτή των τουρκοεθνικιστών, υπάρχουν και ορισμένοι, στους κατώτερους κυρίως βαθμούς, ισλαμιστές. Συνεπώς υπάρχει μία διαμάχη και μέσα στους κόλπους των ενόπλων δυνάμεων. Από την άλλη, η στρατογραφειοκρατία ουδέποτε απέκτησε μόνη της την εξουσία. Για παράδειγμα, την περίοδο του 1919-23, ο Μουσταφά Κεμάλ, ως εκπρόσωπος της στρατογραφειοκρατίας συνεργάστηκε με το μικρομεσαίο κεφάλαιο των προυχόντων μουσουλμάνων της Μικράς Ασίας που ήταν αντιμέτωπο του κεφαλαίου των Χριστιανών, των Ελλήνων και των Αρμενίων. Αν δεν είχε την συμπάρσταση αυτών των προυχόντων, δεν

θα μπορούσε να επικρατήσει με τον τρόπο που επικράτησε: με τη βία. Τώρα, η στρατογραφειοκρατία συνεργάζεται με το λεγόμενο εκσυγχρονιστικό κεφάλαιο της Τουρκίας. Όταν λέμε κεφάλαιο, εννοούμε τα μεγάλα holdings, τους γνωστούς επιχειρηματίες, τους «εξευρωπαϊσμένους», με τους οποίους συναλλάσσονται σήμερα και οι Έλληνες επιχειρηματίες.

Υπάρχει και το συσσωρευμένο ισλαμικό κεφάλαιο, το οποίο οι στρατιωτικοί θεωρούν μέγα κίνδυνο και ζητούν από τον Ερντογάν να το περιστείλει.

Ε.: Επειδή κάνατε μία ταξινόμηση των πολιτικών δυνάμεων στην Τουρκία, το κόμμα του Τουρκές, που μετεξελέχθη στο κόμμα του Μπαχσελί, πού το κατατάσσετε;

Ν.Σ.: Όλες αυτές οι δυνάμεις έχουν εκλογική βάση. Οι Γκρίζοι Λύκοι, κατά βάση προέρχονται από τη γραφειοκρατία. Μην ξεχνάμε ότι ο κεμαλισμός είναι σεχταρισμός του «Ένωση και Πρόοδος». Συνεπώς, είναι μια εσωπαρταξιακή διαφοροποίηση, με λαϊκά ερείσματα. Εκείνο που έχει τη μικρότερη λαϊκή υποστήριξη είναι το κίνημα της αριστεράς. Βέβαια, πρέπει να τονιστεί το εξής σημαντικό: ο εκλογικός νόμος προβλέπει ένα φράγμα του 10%. Εάν δείτε τα εκλογικά αποτελέσματα, υπάρχουν περιφέρειες που έχουν συγκεντρώσει το 40% ή και το 60% του ΗΑΔΕΡ, του κουρδικού ουσιαστικά κόμματος, το οποίο δεν έχει εκλέξει ούτε έναν βουλευτή. Διότι απαιτεί 10% σε όλη τη χώρα. Για να εκλέξει αντιπρόσωπο ένα κόμμα, πρέπει να είναι πάρα πολύ ισχυρό σε όλη την επικράτεια.

Αυτό μου θυμίζει το να πηγαίνει κάποιος να κοιμηθεί σπίτι του και να έχει ένα πάπλωμα κοντό. Το τραβάει προς τα πάνω, μένουν ξεσκεπάστα τα πόδια του. Το τραβάει προς τα κάτω, μένει έξω το στήθος του. Συνεπώς, εδώ, για να αποφύγουν την κουρδική παρουσία, οι στρατιωτικοί αποδέχθηκαν το Ισλάμ. Είναι το συμπέρασμα κλαυσίγελως. Οι εκλογές επιβεβαίωσαν την σήψη του κεμαλισμού. Αυτήν τη στιγμή βεβαίως, ο Κεμαλισμός είναι το τελευταίο καταφύγιο των στρατογραφειοκρατών, αλλά έχει καταρρεύσει σε τέτοιο βαθμό που σας πληροφορώ ότι συνεχίζονται οι απαγορεύσεις πτήσεων, πάνω από το μνημείο του Κεμάλ στην Άγκυρα, για τον φόβο, μετά την 11η Σεπτεμβρίου, μην πέσει κα-

νένας ισλαμιστής επάνω του και το καταστρέψει. Όταν υπάρχει αυτή η κατάσταση, διαπιστώνει κανείς πολύ σοβαρές συνιστώσες, οι οποίες διαφεύγουν της προσοχής τους.

Ε.: Το κόμμα του Ερντογάν, που είναι στην εξουσία, έχει να διαχειριστεί τη στρατηγική θέση της Τουρκίας έναντι της επαπειλούμενης αμερικανικής επέμβασης στο Ιράκ;

Ν.Σ.: Ήθελα να τονίσω ότι ο Ερντογάν επιθυμεί να γίνει ένας νέος Οζάλ, μάλλον ένας επιτυχημένος Οζάλ, διότι και ο Οζάλ είχε την ίδια αποστολή από τις ΗΠΑ αλλά δεν τα κατάφερε.

Τώρα, εάν τα καταφέρει ο Ερντογάν, είναι ένα θέμα που αφορά τον ίδιο αλλά και τις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί στην Τουρκία και που δεν είναι απλές. Οι ισλαμιστές είναι εκφραστές της τουρκικής κοινωνίας κατά ένα μέρος. Αυτήν τη στιγμή υπάρχει υπουργός –υπουργοί μάλλον– μέσα στην κυβέρνηση, που έχουν επιλεγεί με βάση τις μουσουλμανικές αδελφότητες, οι οποίες έχουν στηρίξει την παράταξη. Υπάρχει π.χ. υπουργός που επ' ουδενί δίδει το χέρι του για χειραψία σε γυναίκα!

Αντιλαμβάνεστε ότι και αυτό είναι κλαυσίγελως: Μία χώρα που θέλει να μπει στην Ε.Ε. διαθέτει υπουργό που δεν δίδει το χέρι του σε γυναίκα διότι... αμαρτάνει! Εκείνο που θα πρέπει να τονίσουμε, είναι ότι ειλικρινείς ευρωπαϊστές είναι οι κεμαλιστές. Ενώ ανειλικρινείς είναι οι κεμαλιστές, εκείνοι που λένε «να μπούμε στην Ευρώπη, για να γλυτώσουμε από τους ισλαμιστές», και έχοντας ως άλλοθι τους ισλαμιστές να δικαιολογήσουν την περιστολή των ατομικών ελευθεριών και τη διαιώνιση του δικού τους καθεστώτος. Ενώ οι ισλαμιστές, θέλουν να μπου στην Ε.Ε. προκειμένου στην Τουρκία οι μουσουλμάνοι να έχουν την ίδια αντιμετώπιση, τα ίδια δικαιώματα, που έχουν στην Ολλανδία ή στη Γερμανία.

Ε.: Ποιος ο στόχος της επαπειλούμενης αμερικανικής εισβολής στο Ιράκ και πώς θα το διαχειριστεί ο Ερντογάν ως αρχηγός του κόμματος και μέλλον πρωθυπουργός, εφ' όσον με το μουσουλμανικό κόμμα με το οποίο εξελέγη, θα αναγκαστεί να συμβάλει στην κατακρεούργηση ενός μουσουλμανικού λαού ο οποίος δεν προκαλεί σήμερα;

Ν.Σ.: Ο Ερντογάν ουσιαστικά δεν ασκεί την εξουσία. Αυτή ασκείται από τους στρατιωτικούς με τους εξής περιορισμούς: Η γραφειοκρατία, που συνεργάζεται άμεσα με τον στρατό, είναι το τουρκικό υπουργείο εξωτερικών. Εκεί πάλι υπάρχουν διάφορες πτέρυγες, αλλά αυτή που συνεργάζεται άμεσα με τους στρατιωτικούς, είναι η κεμαλική. Έτσι έχουμε κεμαλικό υπουργείο εξωτερικών και κεμαλική ηγεσία στις ένοπλες δυνάμεις, σε ενιαίο σύνολο, που δεν είναι μόνο το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας, στο οποίο λαμβάνουν μέρος οι στρατηγοί, και το οποίο είναι το υπερόργανο εξουσίας. Υπάρχει και μία άτυπη αρχή, η οποία φτάνει σε λεπτομέρειες που ίσως θα ξενίσουν. Η συγγραφή της ιστορίας, στην Τουρκία, έστω και υπό την μορφή των νεωτεριστών ελέγχεται από το υπουργείο εξωτερικών, σε συνεργασία με τις ένοπλες δυνάμεις.

130 Ίμια: Η αρχή των γκρίζων ζωνών στο Αιγαίο

Και αυτό ελέγχεται όχι μόνον εντός αλλά και εκτός της χώρας! Στις ΗΠΑ, που σε δύο πανεπιστήμια διδάσκεται τουρκική ιστορία ή επιστήμες σχετικές με την Τουρκία, το περιεχόμενο των σπουδών κατευθύνεται, σε έναν πάρα πολύ μεγάλο βαθμό από το τουρκικό υπουργείο εθνικής άμυνας και το υπουργείο εξωτερικών. Κατ' αντανάκλαση και στην Ελλάδα σήμερα, κάποιοι εκσυγχρονιστές δίνουν τις κατευθυντήριες γραμμές...!

Στην Τουρκία ο τριτογενής τομέας της οικονομίας έχει αυξηθεί, σε μία κοινωνία σε μετάβαση, όπως είναι η τουρκική. Οι Τούρκοι έπαψαν να είναι χωρικοί και είναι τώρα κάτοικοι των Πόλεων. Αυτό συνεπάγεται αύξηση του τριτογενούς τομέα της παραγωγής, που σε ένα πολύ μεγάλο μέρος του είναι κρατικός. Κάποτε, ελεγχόταν από τους κεμαλικούς. Όταν όμως διογκώθηκε και οι δημόσιοι υπάλληλοι αυξήθηκαν, όπως είχε γίνει και στην Ελλάδα, αναγκαστικά δεν μπορούσε να γίνει έλεγχος αυτών που στελέχωναν αυτές τις υπηρεσίες. Έχουμε στην γραφειοκρατία και ισλαμιστές και ακροδεξιούς τύπου Μπαχτσελί. Αυτή την στιγμή οι κεμαλικοί αρχίζουν και τελούν σε μειοψηφία, και στον κρατικό μηχανισμό. Τώρα, ο Ερντογάν έχει και μεγάλο μέρος του κρατικού μηχανισμού υπό έλεγχο ή ασκεί σχετικό έλεγχο επ' αυτού. Η ρήξη λοιπόν, η τυχούσα ρήξη, αναμένεται με μεγάλη αγωνία και είναι ότι οι Αμερικανοί σκοπεύουν να τριχοτομήσουν το Ιράκ, εφαρμόζοντας περίπου ένα σχέδιο Ανάν. Το πρόβλημα είναι κατά πόσο το κουρδικό κράτος που σχεδιάζεται θα είναι ανεξάρτητο. Οι στρατηγικοί όχι μόνο δεν δέχονται ανεξάρτητο κουρδικό κράτος, αλλά λένουν ότι έχουν εξασφαλίσει να λάβει η Τουρκία την στρατιωτική «προστασία» του βόρειου Ιράκ, όπως στην Κύπρο: βάζουν τον λύκο να φυλάει τα πρόβατα. Και επίσης ζητούν ένα νέο κρατίδιο, ή ένα σχέδιο Ανάν για τους Τουρκομάνους, τους οποίους εσχάτως έχουν ανακαλύψει, ούτως ώστε να μπορούν, δια μέσου αυτών, όπως με τους Τουρκοκυπρίους, να ελέγχουν ολόκληρο το Ιράκ. Επίσης ζητούν αυξημένο μέρισμα από τα πετρέλαια του Κιρκούκ. Οι απαιτήσεις των Τούρκων είναι πάρα πολύ υψηλές και ένα μέρος τους, το έχουν εξασφαλίσει οι Η.Π.Α., αλλά τι μέλλει γενέσθαι είναι άγνωστο. Σε αυτόν τον σχεδιασμό είναι περίεργο ότι λησμονούνται οι χριστιανοί του Ιράκ, που είναι οι Ασσύριοι, και πλησιάζουν τα 2 εκατομμύρια. Συνεπώς, όταν μιλάμε για τους Τουρκομάνους, εννοείται ότι θα πρέπει να υπάρχει ένα κράτος χριστιανικό, όπως υπήρξε στη Βοσνία. Ο υπουργός ενέργειας των ΗΠΑ αυτή τη στιγμή, ο Άμπραχαμ Σπένσερ, είναι Ασσύριος. Εδώ, είναι ασκοί του Αιόλου, που ανοίγουν και δεν ξέρουμε τι θύελλες θα προκύψουν.

Ε.: Η αποικιοκρατική αυτή αντίληψη της υπερδύναμης, μπορεί να βρει φραγμούς από τους πληθυσμούς των αραβικών κρατών ή από την αντίδραση των σκεπτόμενων πολιτών στις δυτικές κοινωνίες;

Ν.Σ.: Ασφαλώς! Αλλά εκείνο που προέχει, είναι ότι οι στρατηγικοί στόχοι των ΗΠΑ, μέσω του προκεχωρημένου φυλακίου που λέγεται Τουρκία, δεν

περιορίζονται στο Ιράκ. Στοχεύουν κυρίως στον Καύκασο και τις πηγές ενέργειας της κεντρικής Ασίας, όπου βέβαια είναι ευθεία η αντιπαράθεση ΗΠΑ - Ρωσίας. Για αυτό, μία μελλοντική διεύρυνση της ΕΕ, θα πρέπει να περιλαμβάνει τη Ρωσία, την Ουκρανία, τη Λευκορωσία και τη Μολδαβία, ούτως ώστε να φτάνει η ενωμένη Ευρώπη μέχρι τα Ουράλια. Κάτι τέτοιο όμως, αντιστρατεύεται τα συμφέροντα των ΗΠΑ που δυναμιτίζει την δυναμική της ενωμένης Ευρώπης, ουσιαστικής Ευρωπαϊκής Ευρώπης, η οποία θα περιλαμβάνει αυτήν καθ' εαυτήν την Ευρώπη και όχι ένα τμήμα της Ευρώπης.

Ε.: Πως «η μεγάλη δημοκρατική χώρα», όπως μας πιπίλιζε το ραδιόφωνο και μετά η τηλεόραση, λειτουργεί τόσο αυθαίρετα, και έχουμε την αυθαιρεσία με το σχέδιο Ανάν το οποίο κατετέθη; Πώς φτάσαμε, «η μεγάλη δημοκρατική χώρα» να παραβλέπει τα ψηφίσματα του ΟΗΕ για την Κύπρο, που ήταν καταδικαστικά της εισβολής και κατοχής τμήματος της Κύπρου από την Τουρκία, με όλα τα διεθνή εγκλήματα που διέπραξαν οι Τούρκοι (φόντοι, εθνοκάθαρση, αδήλωτοι αιχμάλωτοι πολέμου κ.λπ.) και πώς οδηγηθήκαμε σε μία υπόθεση «διευθέτησης» της αντιπαράθεσης δύο κοινοτήτων;

Ν.Σ.: Υπεύθυνη δεν είναι μόνο η υπερατλαντική συμπολιτεία, ή, για την ακρίβεια, ελάχιστος αριθμός ατόμων, που ουσιαστικά χαράσσει την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ, σε σχέση με κάποια γεωοικονομικά και γεωστρατηγικά συμφέροντά της. Τα άτομα που κάνουν τις συγκεκριμένες επιλογές είναι λίγα, και συνήθως είναι και ξένα προς τη λαϊκή βούληση. Είναι τεχνοκράτες και όχι πολιτικοί. Οι πολιτικοί πείθονται από τους τεχνοκράτες και συγκεκριμένες επιλογές, τις οποίες και υποστηρίζουν, ο καθείς τους από δικά του κίνητρα, είτε δελεαζόμενος από εθνικά ή οικονομικά λόμπυ, είτε με άλλους τρόπους. Δεν φταίνει οι ΗΠΑ αλλά κατ' αρχήν οι ελληνικές κυβερνήσεις και λιγότερο η κυπριακή ηγεσία, η οποία, ως αδύναμη, ακολουθεί την Ελλάδα, η οποία Ελλάδα εισήλθε σε μία περίοδο «εκπτώσεων» των αρχικών της στόχων, για να κατέβει στο τελευταίο σκαλοπάτι.

Η ελληνική πλευρά ήταν που έδωσε την συγκατάθεσή της, για να έχουμε μία βαθμιαία έκπτωση των στόχων που είχαμε διακηρύξει ως χώρα, ως δημοκρατική χώρα, από την επομένη του 1974, του Αττίλα, μέχρι και το 1990. Είναι βαθμιαία αυτή η έκπτωση και έχει γίνει πολύ πιο έντονη μετά την πρώτη κυβέρνηση Σημίτη. Υπάρχει εδώ μία ερμηνεία: η Ελλάδα, γεννήθηκε ως προτεκτοράτο των μεγάλων δυνάμεων. Οι εκάστοτε κρατούντες αλλά και ο ίδιος ο λαός, διακατέχονται από την πεποίθηση ότι η διατήρηση της εξουσίας για τους κρατούντες οφείλεται στην έγκριση των ξένων δυνάμεων και των ξένων προστατών. Το ίδιο «σκέπτεται» και ο λαός, ότι δεν μπορεί μία παράταξη να ανέβει στην εξουσία αν δεν έχει προηγουμένως την έγκριση των ΗΠΑ. Συνεπώς, μέσα στη δίψα της εξουσίας, κυβέρνηση και αξιωματική αντιπολίτευση κατά κύριο λόγο και ορισμένες πολιτικές δυνάμεις που θα ήθελαν να συμμετέχουν στο φαγοπότι της εξουσίας, να κάνουν εκπτώσεις από εξώφθαλμες αλήθειες και πασιδηλες πραγματικότητες οι οποίες αποσιωπούνται. Σε αυτό το παιχνίδι οφείλεται ο διωγμός που υφίστανται όσοι ορθώνουν το ανάστημά τους, προβάλλοντας την απλή λογική. Αρκεί μια απλή ανάγνωση του σχεδίου Ανάν, για να διαπιστώσει και ο πλέον αφελής, ότι αυτό είναι, αφ' ενός μεν ανεφάρμοστο αλλά και σε περίπτωση που θα εφαρμοστεί θα είναι πολύ πιο δυσλειτουργικό, δύσκαμπτο, απ' ό,τι ήταν το καθεστώς της Ζυρίχης. Το σημαντικότερο, επαναγαθιστά ένα αποικιοκρατικό καθεστώς, όπου τον πρώτο λόγο θα τον έχουν οι Βρετανοί και οι Αμερικανοί. Δηλαδή, αυτό και ένας πρωτοετής της νομικής ή των πολιτικών επιστημών είναι σε θέση να το αντιληφθεί. Το πως δεν το αντιλαμβάνονται κυβέρνηση και αξιωματική αντιπολίτευση, και το εκθειάζουν πλείστοι όσοι σφουγγοκολλάριοι της εξουσίας, αυτό με αφήνει κατάπληκτο αλλά και αδιάφορο. Αδιαφορώ για το τι λένε αυτοί κι αν ακόμη είναι πλειοψηφία, διότι αν τυχόν είναι ηλιόλουστο μεσημέρι, χίλιοι άνθρωποι να μου πουν τώρα ότι είναι μεσάνυχτα, εγώ δεν μπορώ να το ανα-

Στην κατεχόμενη από τους Τούρκους Βόρεια Κύπρο οι στρατιώτες, που απολύονται από τις τάξεις του στρατού, γίνονται έποικοι.

φωνήσω. Γιατί είναι μία πασιδηλη πραγματικότητα και εγώ διατηρώ σώας τας φρένας μου, ακόμη.

Ε.: Κύριε Σαρρή, πάρα πολλοί λένε ότι στην Κύπρο δοκιμάζεται η αντοχή του Ελληνισμού, ή καλύτερα του Ελλαδισμού.

Ν.Σ.: Έχω τονίσει δύο σημεία από το σχέδιο Ανάν, που τα θεωρώ τα πιο καταστροφικά. Το πρώτο είναι ότι ο κύριος Ανάν αναφέρεται σε ισορροπία μεταξύ Τουρκίας – Ελλάδος. Αυτό ερμηνεύεται από την Τουρκία, κατά τον τρόπο που η ίδια έχει επιβάλλει αυτόν τον όρο. Η Τουρκία πιστεύει ότι με την συνθήκη της Λωζάννης, έχει δημιουργηθεί μία μικρή Ελλάδα και μία μεγάλη Τουρκία. Συνεπώς, αν η Ελλάδα αποκτήσει αιτία δωρεάς π.χ. την Σικελία ή την Μάλτα, θα πρέπει και η Τουρκία να αποκτήσει ανάλογες εκτάσεις, προκειμένου να επέλθει μία ισορροπία. Έτσι το εκλαμβάνει.

Κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις, η ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου στην Ελλάδα, διασάλεψε αυτήν την ισορροπία, η οποία δεν μπορεί να διασφαλιστεί περαιτέρω με την Κύπρο. Υπάρχει το ανεξήγητο ιστορικό της εγκατάλειψης της ανατολικής Θράκης το 1922. Δεν ερμηνεύεται με κανέναν όρο στρατιωτικής ήττας, όπως δε κατ' επανάληψιν ο Ντείνκιν έχει τονίσει, το 1922-23 η Ελλάδα ήταν σε θέση να έχει τα σύνορά της πάλι στον Βόσπορο. Η ερμηνεία συνδέεται με το σημερινό σχέδιο Ανάν. Τότε, το 1922, μετά την καταστροφή της Σμύρνης, θα διαβάσατε στα αρχεία της «Κόμιντερν», στα αρχεία διεθνών σχέσεων, οδύρονται διότι είχαν στηρίξει τον Κεμάλ, όμως η νίκη του ήταν πύρρειος. Κατά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο, όταν η Ελλάδα καταλαμβάνονταν από τις χώρες του άξονα, η κυβέρνηση Τσουδερού, ζήτησε να εγκατασταθεί στην Κύπρο και δεν την άφησαν και την έστειλαν στην Αίγυπτο. Συνεπώς, από το 1922, είναι εκτός στρατηγικής εμβέλειας της Ελλάδας η Κύπρος και η ανατολική Θράκη. Αυτή, είναι το 2,4% της έκτασης της Τουρκίας, όμως της δίνει τη δυνατότητα να είναι εν δυνάμει ευρωπαϊκή χώρα, συνεπώς αντιλαμβάνεστε ότι η Ελλάδα σήμερα, με το σχέδιο Ανάν, εκβάλλεται ουσιαστικώς από τον στρατηγικό σχεδιασμό της ανατολικής λεκάνης της Μεσογείου και υποκαθίσταται από την Τουρκία, η οποία και για λόγους πρακτικούς πλέον, αναλαμβάνει την όλη στρατιωτική ομβρέλα της Κύπρου στο σύνολό της. Με το σχέδιο Ανάν, η Τουρκία γίνεται έμμεσα συγκυρίαρχη και στο ελεύθερο τμήμα της Κύπρου κατ' επέκτασιν.

Ε.: Με αυτά που λέτε, κύριε Σαρρή, δεν είναι δυνατόν να υπάρξει ενιαία Κυπριακή Δημοκρατία με τη σημερινή πραγματικότητα στο νησί. Αλλά, εάν ήταν δυνατόν, πώς θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί αυτό; Τι θα γίνει π.χ. με τα παιδιά των εποίκων που γεννήθηκαν επί κυπριακού εδάφους και που κάποιος απ' αυτούς έχουν κάνει ήδη παιδιά;

Ν.Σ.: Θα είμαι ρεαλιστής. Δεν θα εξετάσω τον τόπο καταγωγής, μα τα προβλήματα. Διότι, τι να κάνω έναν Τουρκοκύπριο, που έχει μείνει στην Κύπρο, αν αυτός ήταν στέλεχος της ΤΜΤ; Και ενδέχεται, δεύτερης γενιάς έποικος να είναι πολύ πιο κοντά σε απόψεις συμβίωσης Ελλήνων και Τούρκων. Το πράγ-

μα είναι σχετικό, δεν είναι απόλυτο. Αναντίρρητα, η Τουρκία θα είναι σε αυτή την περίπτωση σε θέση να ελέγχει το υπό κατοχήν τμήμα όχι μόνο πολιτικά, αλλά και όλη την Κυπριακή Δημοκρατία μέσω του σχεδίου Ανάν. Θα έλεγα όμως ότι η Τουρκία, γιατί δεν δοκιμάζει αυτό το «τέλειο σύστημα» ως προς τους Κούρδους; Γιατί αυτό είναι 20.000.000 και όχι 80.000 και, απ' ετέρου, έτσι θα αποδείξει ότι θέλει να εφαρμόσει τις αρχές της δημοκρατίας, τις οποίες θέλει να εξάγει σε άλλες χώρες. Ιδού η Κύπρος, ιδού και το πηδάλιο στη δική της χώρα.

Ε.: Το αποτέλεσμα στην Κοπεγχάγη, δύναται να θεωρηθεί σαν μία επιτυχία της πολιτικής των Αθηνών και της Λευκωσίας;

Ν.Σ.: Θα πούμε τα πράγματα με το όνομά τους. Ο Κώστας Σημίτης είναι ένας τυχερός άνθρωπος. Στην προκειμένη περίπτωση, η Κύπρος, η τύχη του Σημίτη και της Κύπρου συνέπεσε με την τύχη της Ελλάδος. Στην Κοπεγχάγη, η ελληνική πλευρά είμαι βέβαιος πως ήταν έτοιμη να δεχθεί το σχέδιο Ανάν και, μπορώ να πω, και ασυζητητί. Ωστόσο, συνέβησαν δύο πράγματα: πρώτον: συνέπεσε η αλαζονεία και η προπέτεια δύο δυνάμεων: των ΗΠΑ, και θα έλεγα, η αλαζονεία, όταν είναι υπερτροφική καταλήγει σε βλακεία. Και η αλαζονεία η τουρκική. Η τουρκική ηγεσία, μέσα στα πλαίσια της αυταρχικής δομής σκέψης που στηρίζεται στην απόλυτη ισχύ, έκανε τον ακόλουθο συλλογισμό: Ποιος έχει την απόλυτη ισχύ; Οι Αμερικανοί. Συνεπώς θα βάλουμε τους υποδεέστερους των Αμερικανών να υποκύψουν. Και έκανε την απρέπεια ο Μπους και έπαιρνε στο τηλέφωνο τους διάφορους πρωθυπουργούς, μεταξύ αυτών και τον Δανό. Ο Δανός πρωθυπουργός το δημοσιοποίησε, απόδειξη ότι ενοχλήθηκε σφόδρα. Ο Γάλλος πρόεδρος εξανέστη. Και είπε το γνωστό «γιατί η Αμερική δεν περιλαμβάνει και το Μεξικό;». Για να σας δώσω ένα μικρό παράδειγμα του πώς σκέφτονται οι Τούρκοι, στη μεγάλη τους πλειοψηφία: Συζητούσα με κάποιον φίλο μου που ανήκε στο πλειοψηφισαν κόμμα και αναφέρθηκα στη στάση της Δανίας. Ότι δηλαδή όρθωσε το ανάστημά της έναντι των ΗΠΑ. Και αυτός μου είπε: θα δεις τι θα πάθει η Δανία από την Αμερική! Με μία αφέλεια. Επειδή είναι ισχυρές οι ΗΠΑ. Επίσης, είπα και κάτι στον ίδιο φίλο Τούρκο, το οποίο είναι εξωφθάλμως φανερό: «Δεν σημαίνει ότι το 2004 που θα αποφασιστεί η ημερομηνία έναρξης των ενταξιακών διαπραγματεύσεων ότι η Τουρκία θα γίνει μέλος της Ε.Ε.. Και να αποφασιστεί η ένταξη, πρέπει να εγκριθεί από 25 χώρες η κύρωση. Τρεις από αυτές να το θέσουν σε δημοψήφισμα και χάσει, δεν θα μπορέσει να μπει η Τουρκία.» Ο άνθρωπος κατέστη περίλυπος μέχρι θανάτου. Δεν μπορούσε να το διανοηθεί. Θέλω να σας τονίσω ότι υπάρχει αυτή η δεσπόζουσα αντίληψη: «Μα εφ' όσον η Αμερική ήταν ισχυρή...».

Στην Κοπεγχάγη δοκιμάστηκαν οι δύο προοπτικές της Ε.Ε. Η δυναμική μίας μετεξέλιξης σε μία χαλαρή ομοσπονδία ή συνομοσπονδία, και από την άλλη η Ε.Ε. ως μία πολιτική και οικονομική συμμαχία. Πρυτάνευσε βεβαίως η δεύτερη αντίληψη. Ή-

ταν μία σύγκρουση ανάμεσα σε ΗΠΑ – Ην. Βασίλειο (γιατί θα πρέπει να τονίσουμε ότι μπορεί να μεσολαβεί ανάμεσά τους ο Ατλαντικός, στην πραγματικότητα όμως είναι πιο μικρή απόσταση αυτή, απ' ό,τι είναι η Μάγχη. Η Αγγλία είναι πολύ πιο κοντά στις ΗΠΑ απ' ό,τι στην Ευρώπη). Συνεπώς, μία Ευρώπη, όπου θα υπήρχαν δύο δυνάμεις Αγγλία και Τουρκία, όχι κεντρομόλες, αλλά κεντρόφυγες. Είναι η πρώτη φορά που η Ευρώπη φαίνεται να όρθωσε το ανάστημά της στις ΗΠΑ. Το αποτέλεσμα ήταν η Ελλάδα να εισπράξει, η Τουρκία να πληρώσει. Αλλά αυτό έγινε ερήμην της Ελλάδος. Δηλαδή η Ελλάδα, ενώ ήταν έτοιμη να παραδώσει τα πάντα, εισέπραξε! Και τώρα, ο κίνδυνος είναι να μην χάσουμε αυτά που κερδίσαμε ανέλπιστα.

Ε.: Βλέπετε μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου 2003 να υπογράφεται ή να δίδεται λύση στο πολιτικό πρόβλημα της Κύπρου;

Ν.Σ.: Η Αθήνα ασφαλώς θα το θέλει. Διότι έχει λάβει προ οφθαλμού της το σχέδιο Ανάν. Τρέφω ελπίδες αν η Λευκωσία δεν θα παρασυρθεί. Νομίζω ότι δεν θα το πράξει, για τον απλούστατο λόγο ότι τώρα πια έχει εξασφαλιστεί η ηγεσία. Συνεπώς θα είναι δύσκολο, στο άμεσο μέλλον, να ζητήσει να επιμεριστεί τα αξιώματα με τους Τουρκοκυπρίους, με τους οποίους δεν έχει γίνει καν η όσμωση. Είναι το ίδιο πρόβλημα: Γιατί η Κύπρος απομακρύνθηκε από την Ένωση, από τη στιγμή που έγινε ανεξάρτητο κράτος; Διότι απλούστατα ένας υπουργός εσωτερικών δεν θα θελήσει, σε περίπτωση Ένωσης να μετεξελιχθεί σε ένα διευθυντή ληξιαρχείου, που θα υπάγεται σε ένα υπουργείο εσωτερικών. Συνεπώς, με την ίδια συλλογιστική, θα προσπαθήσει η σημερινή Κύπρος, μιας και εντάχθηκε το νομικό πρόσωπο της Κυπριακής Δημοκρατίας πλέον, (που αυτό ζητούσε το σχέδιο Ανάν να το διαλύσει, και να δημιουργηθεί ένα άλλο κράτος ουσιαστικά), θα προσπαθήσει να το καθυστερήσει. Πιστεύω ότι θα πρέπει να είμαστε αρκετά προσεκτικοί για τρεις λόγους. Ο πρώτος λόγος: Αν συνεχίσουμε να είμαστε εφεκτικοί, τα βήματά μας είναι προσεκτικά και έχουμε υπομονή, τα αποτελέσματα θα είναι υπέρ ημών, και υπέρ του κυπριακού λαού, είτε είναι Τουρκοκύπριοι, είτε είναι Ελληνοκύπριοι. Εάν έχουμε την υπομονή, σύντομα, όχι μακροπρόθεσμα, πιστεύω ότι θα συμβεί στην Κύπρο αυτό που συνέβη με το Βερολίνο, με το τείχος του αίσχους. Οι ίδιοι οι Τουρκοκύπριοι είναι εκείνοι που θα σπάσουν το τείχος. Θα πρέπει να έχουμε την υπομονή να αναμένουμε λίγο ακόμη. Το δεύτερο: Θα πρέπει να κωφεύουμε στις σχετικές παρααινέσεις των Αμερικανών και των Άγγλων, διότι σίτοχος τους είναι να μετατρέψουν την Κύπρο σε δική τους αποικία. Πάση θυσία, προς όφελος του συνόλου του κυπριακού λαού, θα πρέπει να το απομακρύνουμε, θέτοντας στο ράφι το σχέδιο Ανάν. Και το τρίτο είναι, και εδώ θα πρέπει να είμαστε άκρως προσεκτικοί, τη στιγμή κατά την οποία η Ελλάδα υποστήριζε, κατά τρόπον προκλητικό, την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε., οι παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου από την τουρκική αεροπορία είχαν κο-

ρουφωθεί: 500% αύξηση. Και υπάρχει και αυτή η αισχρή «ενημέρωση» που έκανε η ηγεσία των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων στη νέα κυβέρνηση, κατά την οποία θεωρεί την Ελλάδα τον υπ' αριθμό έναν εχθρό της. Ότι είναι η χώρα που υποθάλλει την τρομοκρατία και τα συναφή. Συνεπώς, όταν τη στιγμή που η Τουρκία λέει αυτά, η Ελλάδα στηρίζει την Τουρκία στην ευρωπαϊκή της προοπτική, πρόκειται για μία σχιζοφρένεια.

Ε.: Όχι η Ελλάδα! Οι πρέσβεις της Τουρκίας που είναι ο Σημίτης και ο Γιωργάκης...

Ν.Σ.: Εν πάση περιπτώσει, πρόκειται περί μίας καθαρής σχιζοφρένειας. Πρέπει να είμαστε σχιζοφρενείς! Κάτι σάπιο υπάρχει στο βασίλειο της Δανιμαρκίας, για να θυμηθούμε τον Σαίξπηρ. Κάτω από αυτές τις προϋποθέσεις, το ότι ο Κώστας Σημίτης είπε αμέσως στις δηλώσεις του ότι θα πρέπει οι αμυντικές δαπάνες να περισταλούν για να αφιερωθούν σε κοινωνικούς σκοπούς, λόγω του ότι λύεται το κυπριακό, σημαίνει ότι πρακτικά, έχουν κατά νου να εγκαταλείψουν τελείως την Κύπρο. Πρώτον. Και κατά δεύτερον, αυτό φαίνεται και καθαρά με την ρύθμιση που έχει γίνει με την Μάλτα και με την Κύπρο, η οποία λέει δεν έχει στρατό! Πώς δεν έχει στρατό; Αφού έχει την Εθνική Φρουρά! Άρα, προβλέπουν από τώρα την αποδοχή του σχεδίου Ανάν. Εμμέσως, η Ελλάδα έχει δεχθεί το σχέδιο Ανάν, με αυτήν την παρατήρηση που έχει γίνει σχετικά με τον ευρωστρατό. Το δεύτερο, θα υπάρξουν προκλήσεις από μέρους της Τουρκίας. Προκλήσεις στο Αιγαίο. Όταν μειώνεις τις στρατιωτικές σου δαπάνες και έχεις αυτή την προκλητική στάση των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων (μπορεί να είναι πρωθυπουργός ο Ερντογάν αύριο, και να έχει τις αγαθότερες προθέσεις) δεν θα μπορεί να ελέγξει όμως τις κινήσεις έστω της ηγεσίας των ενόπλων δυνάμεων, ή των μεραρχιών. Συνεπώς, ο κίνδυνος υπάρχει! Οι απλές διακηρύξεις ότι η Τουρκία θέλει να μπει στην Ε.Ε. και θα εί-

Από τις πρόσφατες διαδηλώσεις στην κατεχόμενη Βόρεια Κύπρο.

ναι, αν θέλετε, δημοκρατική και ειρηνική χώρα, δεν επιλύουν το πρόβλημα. Οι διακηρύξεις και οι λόγοι οι θερμοί και οι χειραφίες δεν λύουν το πρόβλημα.

Ε.: Κρίνετε ότι αυτή την στιγμή το Ισραήλ έχει κάποια ιδιαίτερα γεωπολιτικά συμφέροντα στο κυπριακό και πως δεν εκφράζονται αυτά;

Ν.Σ.: Αν το πάρει κανείς ιστορικά το θέμα, και στρατηγικά, πάντοτε το Ισραήλ είχε ζωτικά στρατηγικά συμφέροντα. Διότι αν σας πουν, αν είστε πρωτοετής φοιτητής σε σπουδές στρατηγικής, θα πάρουν ένα διαβήτη, θα βάλουν στο κέντρο το Ισραήλ και θα κάνουν κύκλους. Ο πρώτος κύκλος βεβαίως, η Κύπρος. Ο δεύτερος, η Κρήτη. Υπάρχουν ζωτικά στρατηγικά συμφέροντα: πρέπει να είναι κανείς εντελώς ανίδεος να μην τα δει. Και είναι γνωστός ο άξονας Τουρκίας - Ισραήλ - ΗΠΑ.

Τώρα μέχρι ποίου σημείου το Ισραήλ θα μπορέσει να επιτύχει τον στόχο του ελέγχου, δια μέσου Τουρκίας, ΗΠΑ και της Κύπρου, είναι θέμα πρακτικό, όχι θεωρητικό. Την θεωρία την αναπτύξαμε. Στην πράξη είναι, ποιες ενέργειες γίνονται και ποια αβελτηρία από πλευράς Ελλάδος και Κύπρου κατ' επέκτασιν, μπορεί να σημειωθεί στο μέτρο που θεωρούν τα συμφέροντά τους να μην συμπλέουν με τα συμφέροντα του Ισραήλ ή μέχρι ποίου σημείου έχουν συνειδητοποιήσει ότι τα συμφέροντα αυτά συγκρούονται, ή μέχρι ποίου βαθμού οι στόχοι του Ισραήλ έρχονται σε αντίθεση με τους στόχους και τις προοπτικές που ανοίγονται για την Κύπρο, ενιαία και δημοκρατική, και την Ελλάδα.

Ε.: Στις 4-10/4/2002 διεξήχθη το 8ο συνέδριο του Ρ.Κ.Κ. και μεταξύ των άλλων αποφάσισε ότι η οργάνωση ολοκλήρωσε την αποστολή της και στο εξής αναστέλλει κάθε δραστηριότητα του Ρ.Κ.Κ. Τι σημαίνει αυτή η απόφαση για τους Κούρδους της Τουρκίας και γενικότερα για τους Κούρδους των ομόρων κρατών (Ιράκ - Συρίας - Ιράν);

Ν.Σ.: Προσωπικά, δεν με ενδιαφέρει η οποιαδήποτε απόφαση του ΡΚΚ ή οποιασδήποτε άλλης οργάνωσης ή κόμματος. Με ενδιαφέρει η πραγματικότητα που υπάρχει αυτήν τη στιγμή στην Τουρκία, των 20.000.000 Κούρδων. Ανεξαρτήτως των πολιτικών φορέων που εκφράζουν ή θα εκφράσουν τους Κούρδους της Τουρκίας, ποιο το μέλλον αυτής της εθνότητας, που κατά πολύ διαφέρει των παισίων μιας μειονότητας; Με ενδιαφέρει η προοπτική κατά την οποία η Τουρκία, όντας μία δημοκρατική χώρα, δεν θα παραδώσει αστεία, γελοία ψίχουλα κάθε μισή ώρα ή κάθε 4 μέρες μετάδοση του δελτίου ειδήσεως στην κουρδική, ο αλλά της ουσιαστικής συμμετοχής στην διοίκηση και οργάνωση του κράτους των 20.000.000 Κούρδων, που με μία προοπτική 20ετίας, θα αποτελούν από το 24%, το 30% με 40% του πληθυσμού.

Αυτή η προοπτική είναι που με οδηγεί σε ορισμένες σκέψεις και συλλογισμούς, που δεν τους έχω μόνο εγώ ή μόνο οι κρατούντες στην Τουρκία, αλλά τους έχει και η Ε.Ε., τους έχουν και οι ΗΠΑ.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ - ΚΥΠΡΟΣ

Αντίσταση στην «Ανταλκίδειο Ειρήνη»*

Χρειάστηκαν είκοσι οκτώ χρόνια επίθεσης ενάντια στη λογική και τη μνήμη για να φτάσουμε σήμερα στη νομιμοποίηση του Αττίλα και την υποθήκη για ένα νέο Αττίλα.

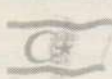
Ένα ζήτημα ξένης εισβολής, κατοχής, φόνων, εθνοκάθαρσης, προσφυγιάς, αγνοουμένων, καταπάτησης κάθε νομιμότητας, έγινε υπόθεση «διευθέτησης της αντιπαράθεσης δύο κοινοτήτων»!

Το αμερικανοβρετανικής έμπνευσης σχέδιο, το οποίο προωθήθηκε ως σχέδιο Κ. Ανάν, δεν νομιμοποιεί μόνο τη διχοτόμηση, αποσκοπεί πολύ περισσότερο στην κατάλυση των ελευθεριών και του μη κατεχόμενου σήμερα τμήματος της Κύπρου.

Έχουμε συνείδηση ότι στην Κύπρο δοκιμάζεται η αντοχή ολόκληρου του Ελληνισμού. Υποχώρηση τέτοιων διαστάσεων στην Κύπρο θα σημάνει υποχώρηση σε όλα τα μέτωπα, στο Αιγαίο και τη Θράκη. Οφείλουμε να πράξουμε αυτό που ήξεραν να πράττουν πάντα οι Ελεύθεροι άνθρωποι. ΝΑ ΠΟΥΜΕ ΟΧΙ. Και να επαναφέρουμε τη συζήτηση στις αρχές, που είναι σύμφωνες με τον καταστατικό χάρτη των Ηνωμένων Εθνών:

1. Η Κύπρος πρέπει να είναι ενιαία, ανεξάρτητη και κυρίαρχη και όχι συγκαλυμμένη αποικία ή προτεκτοράτο ξένων δυνάμεων.
2. Θα πρέπει να αποχωρήσουν τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής, και οι έποικοι.
3. Η Κύπρος δεν πρέπει να κηδεμονεύεται από καμιά δήθεν εγγυήτρια δύναμη.
4. Θα πρέπει να επιστρέψουν όλοι οι πρόσφυγες –ελληνοκύπριοι και τουρκοκύπριοι– στα σπίτια τους.

Οι Κύπριοι Έλληνες έχυσαν το αίμα τους για να αποτινάξουν τον αποικιοκρατικό ζυγό. Δεν είναι δυνατό να υποδουλωθούν σήμερα με τη θέλησή τους. Ούτε είναι δυνατό να μπει ελληνική υπογραφή κάτω από τέτοιο επονείδιστο σχέδιο.

Turkish Republic of Northern Cyprus

Μινια * Η επονείδιστος Ανταλκίδειος Ειρήνη (387 π.Χ.) ήταν έργο του Σπαρτιάτου Ανταλκίδα, με την οποία παρεχωρούντο οι ελληνικές πόλεις της Μικράς Ασίας στους Πέρσες.

REEK MYTH ABOUT ETHNIC ORIGIN OF MINORITIES
AND GREEK EXPANSIONISM

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΣΗΜΕΡΑ

Του Ιωάννη Βερυβάκη*

Φυλή μας χωρίς αμφιβολία επιβίωσε για χιλιετίες χάρη στα αναμφισβήτητα προσόντα της, θα έλεγα και τα ελαττώματά της.

Η μακραίωνη ιστορική πορεία αυτής της φυλής χαρακτηρίζεται από τις αυξομειώσεις και τις εναλλαγές του σωστού και του λάθους, του ύψους και του βάθους, της νίκης και της ήττας των θαυμάτων και των δραμάτων.

Περιληπτικά, ως ξαναθυμηθούμε αυτήν την σχετικά πρόσφατη πορεία της κατά τη διάρκεια του αιώνα που έληξε μόλις, του εικοστού, ως θυμηθούμε το θαύμα της πενταετίας 1909-1914 με κορύφωση το δεύτερο Βαλκανικό πόλεμο και τη συνθήκη του Βουκουρεστίου με την οποία η Ελλάς από κρατίδιο γίνεται έκτοτε μικρό μεν, αλλά υπολογίσιμο και σεβαστό κράτος της Βαλκανικής και της ανατολικής Μεσογείου. Το κατόρθωμα, ο άθλος αυτός μέσα από μία διαδρομή λίγων χρόνων με σημαντικά γεγονότα –θα έλεγα συνταρακτικά– όπως ο εθνικός διχασμός, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, μόλις οκτώ χρόνων καταλήγει στο ασυγχώρητο έγκλημα, το δράμα της Μικρασιατικής Καταστροφής του '22.

Κατά παρόμοιο περίπου τρόπο αλλά με διαφορετικό χρονικό ορίζοντα, αργότερα έχουμε το θαύμα του ελληνοϊταλικού πολέμου του '40 και το θρίαμβο των αγώνων των δυνάμεων του Άξονος. Πολεμική αναμέτρηση 216 ημερών (επτά περίπου μηνών) που θα έπρεπε να ξαναγεννηθεί ένας Όμηρος για να την ιστορήσει. Επακολουθούν γεγονότα απείρου μεγαλείου αλλά και ανείπωτης αθλιό-

τητας, εναλλαγές στις δεκαετίες που επακολούθησαν μέχρι εκείνο το '74 με τους «απίλες» της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο και της «άδικης ήττας» του Ελληνισμού.

Κάποιοι λένουν ότι δεν ηττήθηκε η Ελλάδα και οι Ελληνοκύπριοι στην Κύπρο το '74. Πράγματι, ίσως με τη νομική έννοια, δεν αντιπαρατάχθηκαν όμως στρατιωτικές δυνάμεις αντιπάλων κρατών με αποτέλεσμα της συγκρούσεως και αναμετρήσεως ο ένας να νικήσει και ο άλλος να ηττηθεί, καίτοι και αυτό συνέβη με τη γενική σημασία και εκ του αποτελέσματος. Τότε στην Κύπρο, ανεξάρτητα προς την υπαιτιότητα δικών μας ή ξένων, έλαβε χώρα μία ιδιόμορφη, ιδιότυπη και σκοτεινή αντιπαραθέση με στρατιωτικές προδιαγραφές και με ήττα συνολικά του Ελληνισμού. Μια στρατιωτική ήττα πολεπίπεδη.

Σήμερα, μετά από 28 χρόνια από τότε και 47 από την έναρξη του αγώνα της ΕΟΚΑ επιδιώκεται συγχρόνως και με άλλες επιδιώξεις και η πολιτική πράξη για να κλείσει «οριστικά» το κεφάλαιο των πολεμικών γεγονότων και της καταστάσεως που προέκυψε μετά τον Αύγουστο του '74 στην Κύπρο. Μια κατάσταση που έχει διατρέξει 28 χρόνια ανωμαλίας και de facto συνθηκών, ν' αναγνωρισθεί κι επισημοποιηθεί-νομιμοποιηθεί και de jure (ντε γιούρε).

Παρενθετικά εδώ, αξίζει να ξαναθυμηθούμε τα γεγονότα μετά την Μικρασιατική Καταστροφή και τη συνθήκη που επακολούθησε το '23 τη γνωστή μας συνθήκη της Λωζάννης, την οποία και σήμερα αγωνιζόμαστε να διατηρηθεί «εν ζωή»... Όμως, η συνθήκη της νικήτριας του Α΄ Παγκ. Πολέμου Ελλάδος ήταν η συνθήκη των Σεβρών (10 Αυγ. 1920), που έμενε ανεκτέλεστη, ανεφάρμοστη και νεκρή.

Άραγε το Σχέδιο Ανάν θ' αποτελέσει εκτός των άλλων που επιδιώκει και κάτι ανάλογο της συνθήκης της Λωζάννης; Ας αποφύγουμε επί του παρόντος τα γενικά σχόλια και ας περιοριστούμε σ' αυτά που καλύπτουν την στρατιωτικοπολιτική πλευρά της όλης κατάστασης στον ευρύτερο χώρο μας και με ό,τι προέκυψε μετά την 13η Δεκεμβρίου 2002, στην Κοπεγχάγη.

Το Δόγμα του ενιαίου αμυντικού χώρου Ελλάδος-Κύπρου καταπίπτει αφ' εαυτού από τη στιγμή που ο «πιλώνας Κύπρος» παύει να υφίσταται, σχεδιαστικά και ουσιαστικά.

Το παραπάνω δεδομένο δημιουργεί για την Ελλάδα, επειγόντως, άμεσες ενέργειες αναδιατάξεως Σχεδίων Δυνάμεων και Μέσων, με το δεδομένο ότι τελεί υπό απειλή πολέμου (casus belli) με διακήρυξη της τουρκικής Εθν. Συνελεύσεως. Οι τουρκικές ένοπλες δυνάμεις υπό ένα συνεχή «παροξυσμό» καθημερινών «ασκήσεων» της πολεμικής αε-

* Στρατηγός ε.α. Επίτιμος Αρχηγός Γενικού Επιτελείου Εθνικής Αμύνης

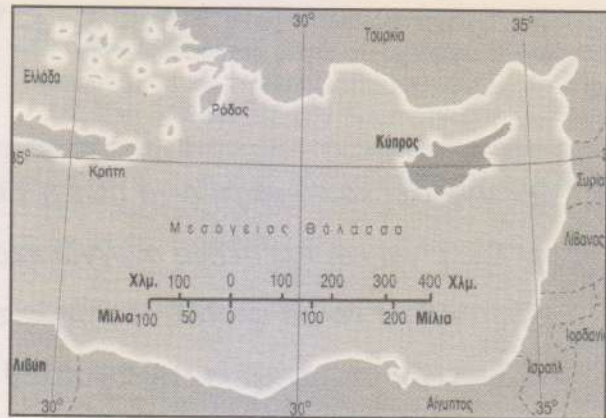
ροπορίας τους, με σωρεία παραβάσεων και παραβιάσεων και συνεχείς εμπλοκές και αερομαχίες με ΤΙ Α/Φ της Ελληνικής Πολεμικής Αεροπορίας και με παρενοχλήσεις -δημοσιοποιούμενες ή μη- μεταφορικών Α/Φ. Ακόμη, οι χερσαίες και ναυτικές τους δυνάμεις διεξάγουν ασκήσεις με μοναδικό αντικείμενο επιθετικές επιχειρήσεις προς κατάληψη υποτιθεμένων ελληνικών εδαφών-νήσων. Οι ενέργειες αυτές της Τουρκίας, σε μια περίοδο άκρως σημαντική για τις σχέσεις της με την Ε.Ε. και την Ελλάδα, αποκαλύπτουν το ρόλο των παραγόντων εκείνων που συγκροτούν το λεγόμενο «Βαθύ Κράτος» και τους κινδύνους που ενδεχομένους υποκρύπτουν, λόγος για τον οποίο απαιτείται διαρκής επαγρύπνηση.

Κατά ένα αριστοτεχνικό και έντεχνο τρόπο περιορίζεται ο ρόλος της Ελλάδος, ο μέχρι σήμερα υφιστάμενος στον ευρύ χώρο της ανατολικής Μεσογείου. Το κενό που προκύπτει καταλαμβάνει η Βρετανία, έτσι ώστε ο χώρος να ελέγχεται κατά το βόρειο τμήμα της Β.Α. λεκάνης της Μεσογείου από την Τουρκία και η υπόλοιπη Μεσόγειο από του Γιβραλτάρ και μέχρι τη διεθνή θάλασσα των ανατολικών ακτών από τη Βρετανία. Λόγος για τον οποίο κάποιος το Σχέδιο Ανάν το ονομάζουν Σχέδιο Χάνει. Πώς δικαιολογείται το παραπάνω; ΝΑΤΟ και Ε.Ε... επιτέλους συμφώνησαν στο θέμα του λεγόμενου Ευρωστρατού (εδώ θ' αποφυγώ τις λεπτομέρειες, οι οποίες είναι ουσιώδεις), όπου όμως εξαίρεθηκαν συμμετοχής η Κύπρος και η Μάλτα (παλαιά και αυτή αποικία). Το καθεστώς των αγγλικών βάσεων (Δεκελείας και Επισκοπής) επί του ελληνοκυπριακού εδάφους της Κύπρου ουδόλως θίγεται δια του νέου Σχεδίου-Συντάγματος (;) Με τον τρόπο αυτό, η θαλάσσια κατά κύριο λόγο οδός που διατρέχει τη Μεσόγειο ελέγχεται με έντεχνο τρόπο από τους Βρετανούς.

Εδώ οφείλουμε να διατυπώσουμε μία άποψη και να σκεφτούμε. Οι ΗΠΑ ευρίσκονται στις προετοιμασίες πολεμικών επιχειρήσεων κατά του Ιράκ και ευρυτέρας εφαρμογής σχεδίων στη Μέση Ανατολή, δύο «σύμμαχοι» προσφέρονται ποικιλοτρόπως να τους συνδράμουν, οι Τούρκοι για τους γνωστούς λόγους, ασφαλώς με το αζημίωτο και οι Βρετανοί οι οποίοι εκ των προτέρων εισπράττουν τον νεοαποικιακό ρόλο επιρροής που ανακτούν εις την Μεσόγειο.

Η Ελλάς εκ των πραγμάτων περιορίζεται αισθητά στα επίπεδα της Κρήτης (ευρέως), εφ' όσον τυγχάνει κατ' εξοχήν ειρηνόφιλος και δεν έχει αναπτύξει οποιασδήποτε μορφής συμμαχική στρατιωτική σχέση (φανερή ή κρυφή) με παράκτια ή παράκτιο κράτος της ανατολικής Μεσογείου ή γενικά της Β. Αφρικής.

Η Κοπεγχάγη χωρίς αμφιβολία με την τελευταία σύνοδο κορυφής (12-13 Δεκεμβρίου 2002) καταχω-

Η γεωστρατηγική θέση της Κύπρου βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων

ρήθηκε στην Ιστορία γιατί με την διεύρυνση της ΕΕ που δρομολογήθηκε, κλείνει, όπως χαρακτηριστικά ελέγχθη κατά αμετάκλητο τρόπο το καθεστώς της Γιάλτας και του διαχωρισμού της Ευρώπης και ανοίγει μια νέα ελπιδοφόρα σελίδα για τα κράτη και τους λαούς που την αποτελούν.

Από ελληνικής πλευράς, θεωρείται και είναι η ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ επιτυχία στρατηγικής σημασίας, αρκεί, με την πάροδο του χρόνου, η Ευρώπη με την διοικητική δομή ή με την ΚΕΠΠΑ (όπως θα εξελιχθεί) αποτελέσει τη μόνη εγγυήτρια δύναμη.

Οι χειρισμοί που απαιτούνται από ελληνικής και ελληνοκυπριακής πλευράς, πρέπει να συνεχίσουν να είναι σοβαροί και απόλυτα μελετημένοι. Δυστυχώς ένας αριθμός γειτόνων μας -περισσότερο στο στράτευμα και το διπλωματικό τους σώμα- διακατέχονται από άφατο μίσος, φθόνο και αλαζονεία κατά της Ελλάδος και των Ελλήνων και δεν πρέπει ν' αποκλεισθεί οποιοδήποτε ενδεχόμενο. Για το λόγο αυτό ας έχουμε πάντοτε υπ' όψη μας ότι:

«Πάσσαλος πασσάλω εκκρούεται».

ΠΡΩΤΗ Τ' ΑΠΡΙΛΗ

Πρώτη τ' Απρίλη κι αρχινά το μέγα πανηγύρι
τούτος δεν είναι πόλεμος, τούτη δεν είν' αμάχη
εδώ γίνονται ήρωες τ' αμούστακα παιδιά
– «Γεια, μάνα Κυπριώτισσα», – «Ή ταν ή επί τας»

Δεν έμεινε κανείς μας έξω απ' τη φωτιά
μόνη μας έγνοια η Λευτεριά
τη βάψαμε με αίμα κι ιδρώτα αυτή τη γη
στα χέρια μας σημαία, στα στήθεια μας πληγή

Πρώτη τ' Απρίλη Βρεττανέ κι όλους αν μας σκοτώσεις
τη Ρωμοσύνη απ' το νησί δε θα την ξεριζώσεις
ετούτ' η γη είν' Ελληνική – ξέρει να πολεμά
και μες από τις στάχτες της να ξεπηδά ξανά.

ΩΡΕΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Του Χριστόδουλου Γιαλλουρίδη*

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία πώς η 13η Δεκεμβρίου, μέρα ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε. είναι και πρέπει να αναγνωρίζεται ως ιστορική. Η μέρα αυτή, αποτελεί το επιστέγασμα και το αποτέλεσμα σημαντικών πρωτοβουλιών της Κύπρου και της Ελλάδας, του πολιτικού και πνευματικού κόσμου της χώρας καθώς και ολόκληρου του λαού, που αποσκοπούσε στην εξασφάλιση εκείνων των προϋποθέσεων, των όρων και των συνθηκών που θα επέτρεπαν στον Κυπριακό Ελληνισμό και στο σύνολο του Κυπριακού λαού, να επιβιώσει, να προοδεύσει και να αναπτυχθεί σε συνθήκες ειρήνης και ελευθερίας στη γη των προγόνων του.

Δεν υπάρχει επίσης καμιά αμφιβολία, πως οι πολιτικοί και διπλωματικοί χειρισμοί που έγιναν τους τελευταίους μήνες από τη δική μας την πλευρά, ιδιαίτερα η επιμονή στην κατάθεση ενός σχεδίου λύσης πριν από την ένταξη, έφεραν την Κύπρο ενώπιον του μεγάλου κινδύνου να υποχρεωθεί σε μια διαδικασία διάλυσης του κράτους και ένταξης στην Ε.Ε. αντί της Κυπριακής Δημοκρατίας, μιας όπως την έλεγαν «Ενωμένης Κύπρου», που θα είχε ως δομή και περιεχόμενό της, τις πρόνοιες του πολιτειακού εκτρώματος του Γενικού Γραμματέα του Ο.Η.Ε., Κόφι Άναν. Δεν πρέπει να ξεχνάμε, πώς η ηγεσία του τόπου, αλλά και η Αθήνα έδειχναν να επείγονται να υπογράψουν το βασικό πλαίσιο συμφωνίας των προνοιών και ρυθμίσεων του «Σχεδίου Κόφι Άναν», πράγμα που μας δημιουργεί ανησυχία, αγωνία και ανασφάλεια ως προς τους χειρισμούς που θα γίνουν στο μέλλον, και για τους επόμενους δύο μήνες και υπάρχει σοβαρός κίνδυνος, για να μην πούμε βεβαιότητα, πως η Κύπρος θα υιοθετήσει το «Σχέδιο Άναν», υιοθετώντας τη σύσταση των συμπερασμάτων της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Κοπεγχάγης.

Το σχετικό συμπέρασμα αναφέρει σχετικά: «Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει τη συμφωνία των ηγετών των Ελληνοκυπρίων και των Τουρκοκυπρίων για τη συνολική διευθέτηση του Κυπριακού προβλήματος στην Κοπεγχάγη στις 13 Δεκεμβρίου 2002. Χαιρετίζει ακόμη τη δέσμευση των κυπριακών μερών να ολοκληρώσουν την Ιδρυτική Συμφωνία ως τις 28 Φεβρουαρίου 2003 και να την υποβάλουν σε δημοψήφισμα και στις δύο πλευρές στις 30 Μαρτίου 2003. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, ο δρόμος είναι τώρα ανοικτός για την ένταξη μιας ενωμένης Κύπρου στην Ε.Ε.». Το γεγονός ότι η υιοθέτηση του «Σχεδίου Άναν» για τη λύση του Κυπριακού,

δε συνέβη στην Κοπεγχάγη τώρα, αφενός μεν δεν οφείλεται στους δικούς μας τακτικούς χειρισμούς αποφυγής υιοθέτησης του «Σχεδίου Άναν» ως λύσης, αλλά οφείλεται στην τουρκική αδιαλλαξία ή και διστακτικότητα εν προκειμένω, αλλά και στην αγέρωχη Ευρωπαϊκή στάση έναντι της Τουρκίας και των Η.Π.Α., αφετέρου δε το σχέδιο αυτό παραμένει προδήλως ως βάση διαπραγμάτευσης, δηλαδή ως συνολική φιλοσοφία με τις πρόνοιες και τις ρυθμίσεις του, για να τύχει σχετικής διαπραγμάτευσης και υιοθέτησης μέχρι τις 28 Φεβρουαρίου. Αυτό σημαίνει πως **η δική μας πλευρά πρέπει να κατανοήσει, πως το «Σχέδιο Άναν» δεν είναι εφαρμόσιμο στην Κύπρο, θα λέγαμε μάλιστα πως σε κανένα μέρος του κόσμου δεν μπορεί να εφαρμοστεί ένα τέτοιο πολιτειακό έκτρωμα, και ή θα κερδίσουμε χρόνο, σχεδιάζοντας με βάση την πολιτική που θα αναπτυχθεί τόσο στις Βρυξέλλες όσο και στον Τουρκοκυπριακό κατεχόμενο χώρο της Κύπρου, ταυτόχρονα δε, οφείλουμε να επανέλθουμε επιμένοντας σε πρόνοιες λύσεις που συνάδουν προς το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ατομικές ελευθερίες, κατά τρόπο καθολικό ενιαίο κι αδιαίρετο. Έχουμε δηλαδή το χρόνο και την ευχέρεια, να δουλέψουμε στη βάση ενός στρατηγικού πλάνου που θα ακυρώνει στην πράξη το «Σχέδιο Άναν» και θα φέρνει στο προσκήνιο ιδέες και αντιλήψεις, που έχουν ως βασικό τους πλαίσιο τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου, δηλαδή τις ελευθερίες και τα δικαιώματα των πολιτών, στηριζόμενοι όχι μόνο από την ιστορία και τον πολιτισμό μας, αλλά και από την ίδια τη θέση μας στην Ευρώπη.**

* **Αναπλ. Καθηγητή Διεθνούς πολιτικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο**

Οι πολιτικοί και διπλωματικοί χειρισμοί που έγιναν τους τελευταίους μήνες από τη δική μας την πλευρά έφεραν την Κύπρο ενώπιον του μεγάλου κινδύνου να υποχρεωθεί σε μια διαδικασία διάλυσης του κράτους και ένταξης στην Ε.Ε. αντί της Κυπριακής Δημοκρατίας, μιας όπως την έλεγαν «Ενωμένης Κύπρου»

Ας μας επιτραπεί εν προκειμένω να επαναλάβουμε εν περιλήψει τη βασική εκτρωματική φιλοσοφία του «Σχεδίου Άναν», απαντώντας στο βασικό ερώτημα γιατί το εν λόγω σχέδιο είναι απαράδεκτο:

1ον) Νομιμοποιεί το κατοχικό καθεστώς.

Το «Σχέδιο Άναν» είναι η τελική μορφοποίηση της πολιτικής του Acknowledgement, σύμφωνα με την οποία η νομιμοποίηση του καθεστώτος δεν πρόκειται να γίνει ως προϋπόθεση, αλλά μόνο ως αποτέλεσμα της διαπραγμάτευσης (έναντι εδάφους). Τι σχέδιο νομιμοποιεί το καθεστώς και το εδραιώνει, μέσω :

- A. Της εδραίωσης του συστήματος εγγυήσεων.
- B. Της μεταβατικής συμπροεδρίας.

Γ. Του καθεστώτος «εσωτερικής ιθαγένειας» (μέσο για νομιμοποίηση μεγάλου αριθμού εποίκων και αποκλεισμού επιστροφής προσφύγων), καθώς και

Δ. Του άρθρου 12 του Foundation Agreement (Θεμελιώδης Συμφωνία) που προβλέπει ότι (παρ.1), «Οποιαδήποτε πράξη, είτε νομοθετικής, εκτελεστικής ή δικαστικής φύσης οποιασδήποτε αρχής [...], η οποία έγινε πριν την έναρξη της ισχύος της παρούσας Συμφωνίας αναγνωρίζεται ως έγκυρη και, νοουμένου ότι δεν είναι ασύμβατη και/ ή αντίθετη με οποιαδήποτε άλλη διάταξη της παρούσας Συμφωνίας, συνεχίζει να ισχύει και μετά την έναρξη της ισχύος της παρούσας Συμφωνίας. Κανένας δεν δύναται να αμφισβητήσει την ισχύ τέτοιων πράξεων για λόγους, που συνέβησαν πριν από την έναρξη της παρούσας Συμφωνίας».

2ον) Καθιστά τη «λύση», οιονεί όρο στην τελική ένταξη στην Ε.Ε.

Δια μέσου, όχι μόνο των χρονοδιαγραμμάτων, αλλά και

A. Των χωριστών δημοψηφισμάτων (όπου οι πολίτες καλούνται να αποφασίσουν ταυτοχρόνως για τη λύση-ένταξη).

B. Της ενσωμάτωσης της «λύσης» στην Πράξη Προσχώρησης της Κύπρου στην Ε.Ε.

Γ. Της πρόνοιας περί ίσης μεταχείρισης Τούρκων και Ελλήνων πολιτών στην Κύπρο (που μπορούν να ανέρχονται στο 10% του πληθυσμού των συστατικών κρατών).

Οι πρώτοι Έλληνες αλεξιπτωτιστές στη Λάρνακα («Νικηφόρος '96»)

«Θεωρούμε άκρως απαραίτητο και απολύτως αναγκαίο να καταρτιστεί από την πολιτική ηγεσία του τόπου με τη στενή συνεργασία των Βρυξελλών, ένας νέος Καταστατικός Χάρτης, βασική δομή του πολιτεύματος της αυριανής ενωμένης και δημοκρατικής Κύπρου.

3ον) Διασφαλίζει την τουρκοελληνική «ισορροπία» δυνάμεων (Τουρκικό έλεγχο του νησιού) με :
 α. Το σύστημα εγγυήσεων,
 β. Την δέσμευση της Κύπρου να στηρίζει την Ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας.

4ον) Επιβάλλει συγκυριαρχία του « κοινού κράτους»

α. Ανατρέποντας την αρχή της Λαϊκής Κυριαρχίας, η οποία κατά τη γνώμη του γράφοντος θα μπορούσε να διασφαλίσει ακόμα και στα πλαίσια του Δικονοτισμού , με Καθολική Ψηφοφορία , είτε του «Προεδρικού Συμβουλίου», είτε της Γερουσίας- οι ελληνοκύπριοι να ψηφίζουν και τους τουρκοκύπριους υποψηφίους και αντιστρόφως.

β. Επιβάλλοντας το ιστορικά αποτυχημένο σύστημα του εθνοτικού βέτο.

γ. Επιβάλλοντας τον εθνοτικό τεμαχισμό της εξωτερικής όσο και της εσωτερικής πολιτικής του κράτους, με πρόνοιες για εθνοτικό διαμοιρασμό Υπουργείου Εξωτερικών και Υπουργείο Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, για τις διεθνείς σχέσεις των συστατικών κρατών και με ενισχυμένο το ρόλο τους στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής του κράτους.

5ον) Εξουδετερώνει το δικαίωμα των προσφύγων να επιστρέψουν εθελοντικά.

Στον Τουρκοκυπριακό «συστατικό» κράτος επιβάλλεται, μέσα από τα μεγάλα χρονοδιαγράμματα και τους ποσοστιαίους περιορισμούς (15 χρόνια, 1% κάθε χρόνο), ο αποκλεισμός ουσιαστικά των προσφύγων να επιστρέψουν, αλλά και ο αποκλεισμός και αυτών των πολιτών που επιστρέφουν από τις πολιτικές διεργασίες του συστατικού κράτους , που θα επιλέξουν να ζήσουν.

Εν όψει των ανωτέρω, θεωρούμε άκρως απαραίτητο και απολύτως αναγκαίο να καταρτιστεί από την πολιτική ηγεσία του τόπου με τη στενή συνεργασία των Βρυξελλών, ένας νέος Καταστατικός Χάρτης, βασική δομή του πολιτεύματος της αυριανής ενωμένης και δημοκρατικής Κύπρου. Αυτός ο χάρτης πρέπει να γίνει Ευαγγέλιο ή κείμενο αγωνιστικής διεκδίκησης όλων ανεξαιρέτως των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ταυτόχρονα επαναλαμβάνουμε, οφείλουμε να δείξουμε το δρόμο της συνεργασίας και της αλληλεγγύης στους Τουρκοκύπριους και να τους δείξουμε την αποφασιστικότητά μας να οικοδομήσουμε ένα κοινό ανεξάρτητο και δημοκρατικό κράτος, απαλλαγμένο από τα στρατεύματα κατοχής και την Τουρκική ηγεμονία.

ΕΥΑΓΟΡΑΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΔΗΣ

Εψές πουρνό μεσάνυχτα στις φυλακής τη μάντρα
 μες της κρεμάλας τη θηλιά σπαρτάραγε ο Βαγόρας.
 Σπαρτάραγε, ξεψύχησε, δεν τάκουσε κανέναν.
 Η μάνα του ήταν μακρυνά κι ο κύρης του δεμένος.
 Η νια που τον ωρμήνιευε δεν είδε νυχτοπούλι.
 Κι ούλοι οι συμμαθητάδες του μαύρο όνειρο δεν είδαν.
 Εψές πουρνό μεσάνυχτα θάψαν τον Ευαγόρα.

Σήμερα Σάββατο ταχειά, όλη η ζωή σαν πρώτα.
 Εκείνος πάει στο μαγαζί, ετούτος πάει στον κάμπον.
 Ψηλώνει ο κίστης εκκλησιά, πανί απλώνει ο ναύτης
 και στο σχολειόν ο μαθητής συλλογισμένος πάει.
 Χτυπά κουδούνι, μπαίνουνε στην τάξη ένας ένας.
 Μπαίνει κι η πρώτη η άτακτη κι η τρίτη που διαβάζει.
 μπαίνει κι η πέμπτη η αμίλητη, η τάξη του Ευαγόρα.
 – Παρόντες όλοι; – Κύριε, ο Ευαγόρας λείπει!

Παρόντες, λέει ο δάσκαλος και με φωνή που τρέμει,
 – Σήκω, Ευαγόρα, να μας πης Ελληνική Ιστορία!

Χωρίς μιλιά όλοι γύρισαν στο άδειο το θρανίο.
 – Στάσου, Ευαγόρα, ορθός εκεί στη θέση σου όπως πρώτα!
 Ο δίπλα, οι άλλοι μαθητές, βουβοί και δακρυσμένοι
 αναρωτιούνται στην αρχή, ώσπου η σιωπή τους κάμνει
 να πέσουν μ' αναφυλλητά επάνω στα θρανία.
 – Παλληκαριδή, άριστα! Ευαγόρα, πάντα πρώτος!
 κλαμένος λέει ο δάσκαλος ανάμεσα στο θρήνο.
 – Στους πρώτους πρώτος, άγγελε πατριδάς δοξασμένης,
 συ, μέχρι χθες της μάνας σου ελπίδα κι αποκούμπι
 και του σχολειού σου σήμερα δευτέρα παρουσία!

Είπε κι απλώθηκε σιωπή πια στα κλαμένα νιάτα
 που μπρούμυτα γεμίζανε της τάξης τα θρανία,
 έξω από κείνο τ' αδειανό, παντοτεινά γεμάτο!

Ρόδος, Μάρτιος 1957

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΔΡΑΜΑ(*)

Τού Ν. Ψυρούκη*

Ποιός, πραγματικά, μπορεί να βγάλει την Ελλάδα και την Κύπρο από το σύγχρονο «Ανατολικό Ζήτημα»; Μονάχα ένα ρωμαλέο και μεστό σε γνώση έθνικοαπελευθερωτικό κίνημα για την αυτοδιάθεση του έλληνισμού. Όσο δε θά υπάρχει ένα τέτοιο κίνημα (πού είναι πρώτα απ' όλα εύθυνη της εργατικής τάξης) θά είμαστε μπλεγμένοι στα θανατηφόρα δίχτυα του «Ανατολικού Ζητήματος». Η Ελλάδα θά ζει κάτω από το καθεστώς της ξένης κηδεμονίας και «προστασίας», πού όλο και θά γίνεται ισχυρότερο.

Στις 21 Φεβρουαρίου τούτου του χρόνου, στη συζήτηση της πρότασης για τη σύσταση Έξεταστικής Επιτροπής για το «άνοιγμα του φακέλου της Κύπρου», ο βουλευτής Μανώλης Γλέζος έλεγε: «Λοιπόν, το ερώτημα είναι ποιός εμπόδιζε και εμποδίζει να εφαρμοστεί η αρχή της αυτοδιάθεσης για το δύσμοιρο λαό της Κύπρου. Αυτό είναι το καιρίο πρόβλημα». Απάντηση δέν δόθηκε από κανέναν. Μά γιατί δέν βρέθηκε η απάντηση και δέν την είπε κανένας (ούτε ο Μ. Γλέζος); Στις 5 Ιουλίου 1986 ο επίτιμος πρόεδρος της Ν.Δ., Ε. Αθέρωφ, δήλωνε: «Η Κύπρος κατεποντίσθη. Έφθάσαμε στο τελευταίο στάδιο του ναυαγίου...». Αυτή είναι, δυστυχώς, η πικρή αλήθεια. Στις 29 Μαρτίου 1986, ο γεν. γραμματέας του ΟΗΕ, ντέ Κουεγιάρ, ανακοίνωσε το τρίτο σχέδιό του για την «επίλυση του Κυπριακού». Και ο γεν. γραμματέας του ΟΗΕ, πού όπως έγραψε ο διεθνής Τύπος είχε τη συναίνεση των δύο υπερδυνάμεων, ΗΠΑ-ΕΣΣΔ, πρότεινε την απόλυτη κυριαρχία των Τούρκων στο Βορρά και την κηδεμονία του Νότου απ' αυτούς. Οι προτάσεις του Ντέ Κουεγιάρ σήμαιναν όχι μονάχα αυτοχειρισμό των Έλληνοκυπρίων, μά και έξευτελισμό και ταπεινώση ολόκληρου του ελληνικού έθνους. Στις 16.6.1986, ο πρόεδρος της Κύπρου απάντησε στις προτάσεις (ύστερα από κοινή απόφαση Αθήνας - Λευκωσίας) χωρίς να τις αποδέχεται, μά και χωρίς να τις απορρίπτει. Ζήτησε να γίνουν «καλύτερες»!!! Ο ντέ Κουεγιάρ, ύστερα απ' αυτό, σε ειδική Έκθεσή του στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, έπεσήμαινε το αδιέξοδο και κατέστησε υπεύθυνους γι' αυτό τους Έλληνες!!! Το αποτέλεσμα: η επίσκεψη του Τούρκου πρωθυπουργού Τ. Οζάλ στην τουρκοκρατούμενη Κύπρο και οι εκεί προκλητικές δηλώσεις του και οι χυδασιολογίες του!!! Και κάτι ακόμα χειρότερο. Άρχισαν έντονες στρατιωτικές έτοιμασίες και παραπέρα ενίσχυση των στρατευμάτων κατοχής (για έναν ένδεχόμενο («Ατίλα» 3).

Οί δύο κύριοι παράγοντες του σύγχρονου «Ανατολικού Ζητήματος», δηλαδή του νέου ξαναμοι-

ράσματος της περιοχής της Ανατολικής Μεσογείου και της Έγγυς Ανατολής ανάμεσα στους ισχυρούς του κόσμου και η κατάπνιξη του έθνικοαπελευθερωτικού - επαναστατικού κινήματος της περιοχής, οί ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ, οί καθοδηγητές του γεν. γραμματέα του ΟΗΕ, φαινομενικά τηρούν στάση «Πόντιου Πιλάτου». Στην πραγματικότητα, όμως, θάβουν την ιερή υπόθεση της εθνικής ελευθερίας των Κυπρίων. Ένα πρόσφατο δημοσίευμα της έγκυροτατης έφημερίδας του βορειοαμερικανικού κεφαλαίου, της «The Wall Street Journal», χαρακτηριστικά έγραφε: «Αποτελεί έναν από τους μεγάλους μύθους των καιρών μας ότι η Τουρκία βρίσκεται πίσω από την αναταραχή. Η Αθήνα και όχι η Άγκυρα είναι ο έχθρος της Κύπρου» (ύπ. δικ.) (the sateless of Cyprus, «The Wall Street Journal» 22.9.1986).

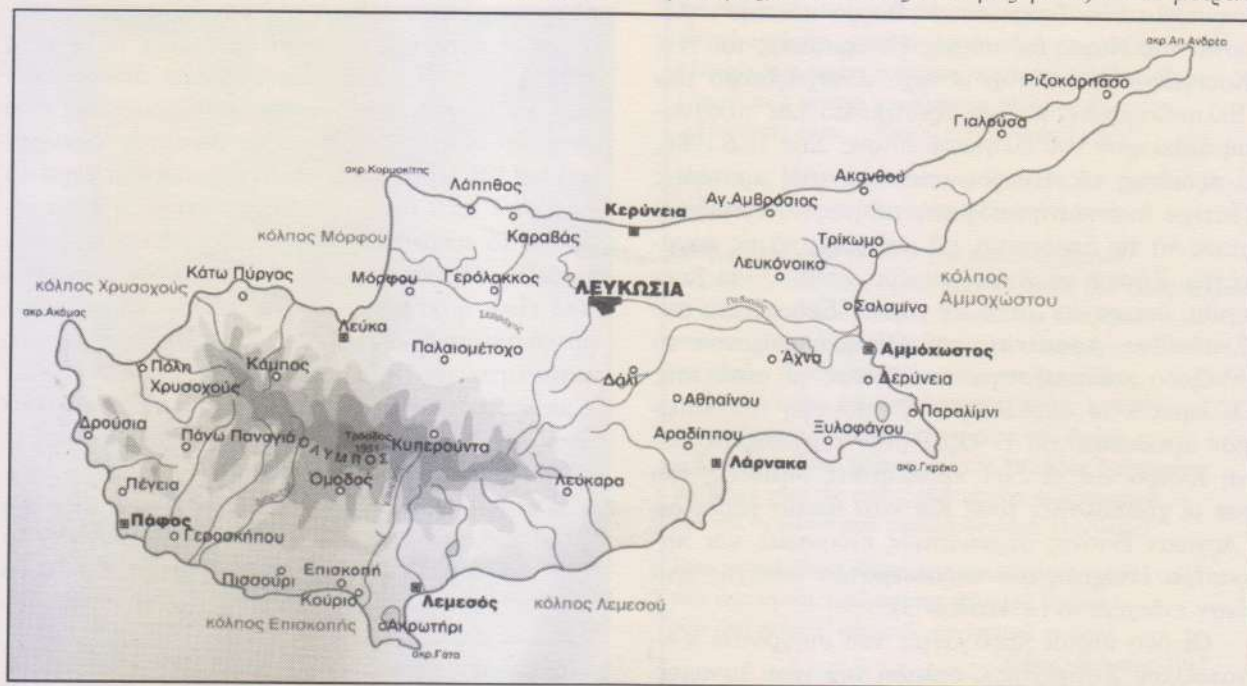
Από την άλλη, στά μέσα του Ιουλίου τούτου του χρόνου, ο ύφυπουργός των Έξωτερικών της ΕΣΣΔ πού τη θεωρούν, Αθήνα και Λευκωσία («σαινίδα σωτηρίας»), κ. Β. Λαγγίνωφ, δήλωνε στη Λευκωσία: «...δυστυχώς η μοίρα επεφύλαξε άλλη τύχη στην Κύπρο. Γι' αυτό, τώρα, πρέπει όπωσδήποτε όλοι να φροντίσουν για να βρεθεί διέξοδος από αυτή την κατάσταση πού έχει δυστυχώς δημιουργηθεί»!!! Μέ λίγα λόγια, «δυστυχώς» κατακλήθηκε τό μισό νησί από την Άγκυρα, «δυστυχώς» δημιουργήθηκε τό τουρκοκυπριακό κράτος, μά όπωσδήποτε, μέ βάση τά τετελεσμένα, βρείτε τη διέξοδο. Και ποιά είναι η διέξοδος αυτή, δε χρειάζεται φαντασία για να την κατανοήσουμε: Η συνθηκολόγηση μέ τους κατακτητές (μά και φταίει τό κακό ριζικό μας)! Έμπρακτη απόδειξη του τί σημαίνουν όλα αυτά είναι και η στάση του «φίλου» Βουκουρεστίου στο «Διαβαλκανικό Συνέδριο Χιμείας» (πού έγινε ανάμεσα στις 24 και 27/9). Απέκλεισε τη συμμετοχή Κυπρίων έπιστημόνων για να μη δυσαρεσθηθεί τό σύμβολο της τουρκικής κατοχής στην Κύπρο, ο Ντενκτάς! Έμπρακτη απόδειξη του τί σημαίνουν

* Ιστορικός - Συγγραφέας

όλα αυτά είναι επίσης και η οικονομική βοήθεια που δίνει ο ΟΗΕ στο κράτος του Ντενκτάς! («Καθημερινή», 30.9.1986). Μά θά λέγαμε ότι έμπρακτη απόδειξη του τί σημαίνουν όλα αυτά είναι και η στάση της επίσημης Λευκωσίας και της επίσημης Αθήνας. Ο πρόεδρος της Κύπρου, σάν νά μή συνέβαινε τίποτα, συναντήθηκε τουτο τό μήνα μέ τόν Ντέ Κουεγιάρ, γιά νά συζητήσουν, «τήν πορεία του Κυπριακού». Ακόμα συναντήθηκε μέ τό Σούλτς των ΗΠΑ και τό Σεβαρντνάντζε της ΕΣΣΔ γιά νά τούς ζητήσει, όπως φαίνεται, νά «επιφυλάξουν καλύτερη μοίρα» στην Κύπρο στή σκακιέρα του σύγχρονου «Ανατολικού Ζητήματος»! Τό ίδιο έκανε και ο Έλληνας ύπουργός των Έξωτερικών. Ο κ. Κυπριανού, αργότερα, ίσως συναντηθεί και πάλι μέ τόν Ντενκτάς! Δέν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η φθορά του κυπριακού κράτους μεγαλώνει, η διάβρωσή του θαθαίνει, ενώ ο λαός της Κύπρου οδηγείται σέ καταποντισμό. Πραγματικά φτάσαμε στό τελευταίο στάδιο του ναυαγίου. Γιατί; Η απάντηση βρίσκεται στό ερώτημα του Μ. Πλέζου. Και η απάντηση είναι ότι δέν εφαρμόστηκε η αρχή της εθνικής αυτοδιάθεσης στην Κύπρο. Φταίει ο κυπριακός-ελληνικός λαός; Πολλοί έχουν τό θράσος νά υποστηρίζουν κάτι τέτοιο! Φταίει ο λαός της Ελλάδος (οι Καλαμαράδες); Κι αυτό τό υποστηρίζουν πολλοί στην Κύπρο. Άν η χούντα δέν έκανε τό πραξικόπημα του Ιουλίου 1974 κατά του Μακαρίου, όλα θά πήγαιναν μιά χαρά, μās λένε όλοι οι πολιτικοί του ελληνικού κατεστημένου. Ψέμα, μεγάλο ψέμα. Γιατί η απάρνηση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης, επίσημα, πιά, συντελέστηκε τό 1958, όταν ο Σοφοκλής Βενιζέλος είχε την ιδέα γιά τή δημιουργία «κυπριακού κράτους», ιδέα που ένστερνίστηκε από τότε ο Μακάριος. Τά αποτελέσματα είναι πασίγνω-

στα. Δημιουργήθηκε η «Κυπριακή Δημοκρατία», μέ βάση τής συνθήκες της Ζυρίχης και του Λονδίνου. Και μέσα σέ τρία χρόνια, τό 1963, φτάσαμε στό διαχωρισμό των Έλληνοκυπρίων από τούς Τουρκοκύπριους, στή δημιουργία των τουρκοκυπριακών θυλάκων, στίς πράσινες γραμμές, στήν εμφάνιση ξεχωριστής τουρκοκυπριακής διοίκησης στό νησί. Ο διαμελισμός άρχιζε. Η χούντα, που χωρίς την κυπριακή κρίση δέ θά άνέβαινε στην έξουσία, άνέλαβε τό έργο της ολοκλήρωσης του διαμελισμού και της διχοτόμησης του νησιού. Συνέχισε, δηλαδή, ένα έργο που είχε άρχισει εδω και αρκετά χρόνια. Και τό βρωμερό αυτό έργο της δέ θά μπορούσε νά «καρποφορήσει» χωρίς την ύποταγή της Λευκωσίας στό κελεύσματά της. Η Λευκωσία, αντί νά άντιταχθεί στό σχέδια της χούντας (διάβαζε των ΗΠΑ), διατήρησε κανονικές σχέσεις μέ τούς δήμους πραιτωριανούς. Δέν έγινε τό κέντρο της αντιφασιστικής - εθνικοαπελευθερωτικής πάλης ολόκληρου του Έλληνισμού. Έτσι, ήλθε και η σειρά της, μά και η εθνική καταστροφή του 1974.

Ο κοινοβουλευτισμός επανήλθε στην Ελλάδα μέ τίμημα τό διαμελισμό της Κύπρου και την άνοιξη τουρική κατάκτηση του 40% του εδάφους του νησιού. Και τί έκαναν τά πολιτικά κόμματα, όλα τά πολιτικά χωρίς εξαίρεση; Συνέχισαν τόν ίδιο τόν παλιό δρόμο: τό δρόμο της απάρνησης της εθνικής αυτοδιάθεσης των Κυπρίων και της απομόνωσης των Έλλήνων της Κύπρου από τούς Έλληνες της Ελλάδας (φτάσαμε νά διακηρύττουμε πώς οι Κύπριοι δέν είναι Έλληνες). Και ο δρόμος αυτός δέν μπορεί παρά νά οδηγήσει στόν όριστικό καταποντισμό του κυπριακού Έλληνισμού και σέ μία νέα ακόμα μεγαλύτερη, εθνική συμφορά. **Τί φταίει; «Τό ξερό κεφάλι μας;» «Ο Θεός που μās μισεί;» «Η μοίρα»,**

ὅπως υποστηρίζει ὁ κ. Β. Λαγγίνωφ; Ἡ «παχυδερμία» τῶν Κυπρίων; Ἡ «προδοσία» τῶν Ἑλλαδιτῶν;

Ἐμεῖς ἀπερίφραστα, καί χωρίς κανένα διαταγμό, ἀπαντᾶμε ὅτι φταίει τό παγκόσμιο καπιταλιστικό ἀποικιοκρατικό σύστημα καί ὁ φορέας τοῦ παγκόσμιου κεφαλαίου, ἡ κοσμοπολίτικη ἀστική τάξη ὄλου τοῦ κόσμου. Γι' αὐτό καί φταίει καί ἡ δική μας ἀστική τάξη (παραδοσιακή ἢ συλλογική κρατική). Τό παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα, ἀπό τήν γέννησή του, στηρίχθηκε στό διεθνή ἀποικιοκρατικό κεφαλαιοκρατικό καταμερισμό τῆς ἐργασίας. Χωρίς τόν καταμερισμό αὐτόν δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει καί νά ἀπαναπαράγεται τό παγκόσμιο σύστημα. Κι αὐτό σημαίνει διχασμό τῆς ἀνθρωπότητας σέ καταπιεστικά καί σέ καταπιεσμένα ἔθνη, κι αὐτό σημαίνει καταπίεση ἔθνους ἀπό ἔθνος. Ἡ ἀρχή τῆς ἐθνικῆς αὐτοδιάθεσης ἀποτελεῖ ἄμεσο κίνδυνο γιά τήν ἴδια τήν ὑπόσταση τοῦ καπιταλισμοῦ. Γι' αὐτό καί **καμία ἀστική τάξη** δέν ἀποδέχεται τήν ἐθνική αὐτοδιάθεση. Οἱ ἀστικές τάξεις τῶν καταπιεστικῶν ἔθνῶν τήν καταπολεμᾶνε, ὄχι μονάχα γιατί μέ τά ἀποικιακά ὑπερκέρδη εὐήμεροῦν, μά καί γιατί, χάρη στήν καταπίεση (ἔθνους ἀπό ἔθνος, **ἐκμανυλίζουν καί ἐκφυλίζουν** τούς ἀντιπάλους τους, τήν ἐργατική τάξη. Οἱ ἀστικές τάξεις τῶν καταπιεσμένων ἔθνῶν κι αὐτές ἀντιστρατεύονται τήν ἐθνική αὐτοδιάθεση, γιατί ἔτσι μονάχα μπορεῖ νά λειτουργεῖ καί νά ἀναπαράγεται ὁ καπιταλισμός, ἄρα καί ἡ ἐξουσία τους, στίς χώρες τους. Τό αἴτημα τῆς ἐθνικῆς αὐτοδιάθεσης, λοιπόν, εἶναι αἴτημα τῶν δυνάμεων πού ἀγωνίζονται κατά τοῦ παγκόσμιου συστήματος.

Ὅταν ἄρχιζε ὁ ἔνοπλος ἐθνικοαπελευθερωτικός ἀγῶνας στήν Κύπρο, οἱ συνθήκες ἦταν εὐνοϊκές, καί ἡ διεθνῆ κατάσταση ρευστή. Ἀλλά καί μετά τό 1960 (τούλάχιστον ἴσαμε τό 1970) πολλά θά μπορούσαν νά γίνουν ἂν ἡγεμόνας τοῦ κυπριακοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα ἦταν ἡ ἑλληνική ἐργατική τάξη. Μά γιά διάφορους ἱστορικούς λόγους, ἀπαρνήθηκε τό ρόλο της αὐτό. Ἐτσι ἡ ἑλληνική ἀστική τάξη ἀνέλαβε τήν ἡγεσία τοῦ Ἀγῶνα γιά νά τόν ὀδηγήσει ἐκεῖ πού τή συνέφερε: στήν ἀπόρριψη τῆς ἐθνικῆς αὐτοδιάθεσης. Ἐτσι, ὅμως, τό Κυπριακό ἀντί νά εἶναι στοιχεῖο τοῦ παγκόσμιου ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος, ἔγινε πῶνι στή σκακιέρα τοῦ παιχνιδιοῦ γιά τό ξαναμοίρασμα τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου καί τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς ἀπό τίς μεγάλες δυνάμεις (αὐτό φάνηκε ὀλοκάθαρα τό 1956 μέ τό διώξιμο τῶν παραδοσιακῶν ἀποικιοκρατῶν, Ἀγγλῶν καί Γάλλων, ἀπό τήν περιοχή).

Ὅσοι κυριαρχοῦνται ἀπό τήν ἀντεπαναστατική λογική (τή λογική τοῦ σημερινοῦ παγκόσμιου ΣΤΑ-ΤΟΥΣ ΚΒΟ) λένε ὅτι «**θροισκόμαστε μπροστά σέ μία σύγχρονη "ἀνατολική ρολή" τοῦ προαιωνίου Ἀνατολικοῦ Ζητήματος... πού δέν ἔχει πού ἄλλοῦ νά στραφεῖ παρά μόνο στό Αἶγαῖο καί τήν Κύπρο**» (Ἀλ. Στρατῆς: Ὁ ἀπό Ἀνατολή κίνδυνος, ἐφημ.

Βῆμα, 1.6.86). Μά τόσο ἡ ἐδαφική ἀκεραιότητα τῆς Ἑλλάδας ὅσο καί ἡ ἀπελευθέρωση τῆς Κύπρου δέν μποροῦνε νά εἶναι ὑπόθεση τοῦ «**Ἀνατολικοῦ Ζητήματος**». Εἶναι ὑπόθεση τοῦ ἀγῶνα γιά τήν αὐτοδιάθεση τῶν ἔθνῶν. Ἡ ἄρνηση αὐτοῦ τοῦ ἀγῶνα (ὄχι στά λόγια, μά στήν πράξη) εἶναι πού μετατρέπει τήν αἰγαιοπελαγίτικη Ἑλλάδα καί τήν Κύπρο σέ στοιχεῖα τοῦ ξαναμοιράσματος τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου καί τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς. Αὐτό λέει ἡ ἐπαναστατική λογική.

Μά ποιός, πραγματικά, μπορεῖ νά δγάλει τήν Ἑλλάδα καί τήν Κύπρο ἀπό τό σύγχρονο «**Ἀνατολικό Ζήτημα**»; Μονάχα ἓνα ρωμαλέο καί μεστό σέ γνώση ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα γιά τήν αὐτοδιάθεση τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὅσο δέ θά ὑπάρχει ἓνα τέτοιο κίνημα (πού εἶναι πρῶτα ἀπ' ὅλα εὐθύνη τῆς ἐργατικῆς τάξης) θά εἴμαστε μπλεγμένοι στά θανατηφόρα δίχτυα τοῦ «**Ἀνατολικοῦ Ζητήματος**». Ἡ Ἑλλάδα θά ζεῖ κάτω ἀπό τό καθεστῶς τῆς ξένης κηδεμονίας καί «**προστασίας**», πού ὄλο καί θά γίνεται ἰσχυρότερο (σύμφωνα μέ τούς εἰδικούς τῆς βορειοαμερικανικῆς ἐταιρείας «**Φόροστ Σάλιβαν**», ἡ λεγόμενη ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδας εἶναι κατά τό μᾶλλον ἢ ἦπτον **κυρίως συμβολική**. «ΕΝΑ» ἀριθμ. τεύχους 38, 18.9.1986) καί ἡ Κύπρος **μοιραία καί ἄβουλα** θά περιμένει τήν ὀλοκληρωτική καταστροφή. Τό μέλλον τοῦ ἔθνους θά ὑποσκάπτεται ἀνεπανόρθωτα. Οὔτε τό «**ἐλληνικό λόμπι**» στήν Οὐάσιγκτον, οὔτε ἡ περιδότητη στρατιωτική βοήθεια τῶν ΗΠΑ, οὔτε τά «**ἀνοίγματα πρὸς Ἀνατολᾶς**» καί τά καλά λόγια τοῦ σοβιετικοῦ συνασπισμοῦ, οὔτε ἡ «**κατανόηση**» τῆς ΕΟΚ, οὔτε ὁ «**ἀδελφός**» Καντάφι κ.λπ. μποροῦν ν' ἀλλάξουν τήν πορεία πρὸς τήν ἄβυσσο, πρὸς τό ἐθνικό θάραθρο.

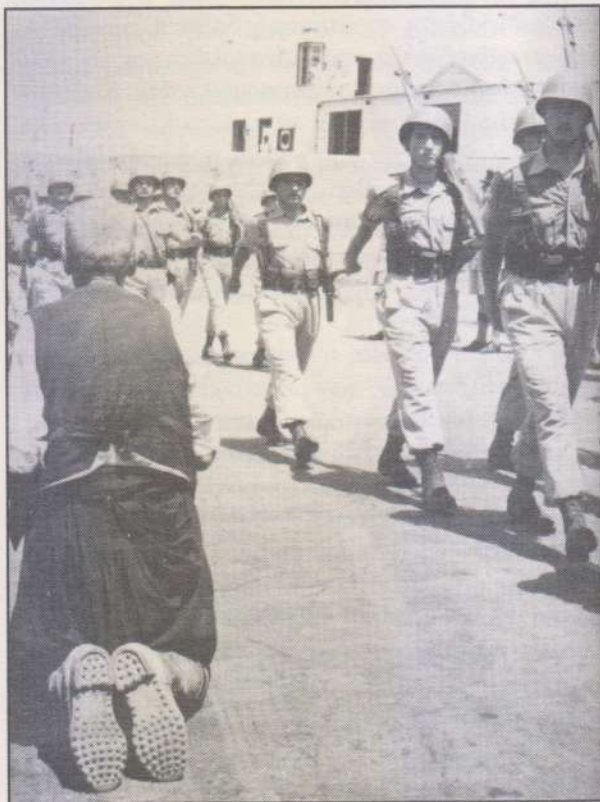
Οἱ ἰδεολόγοι τῆς ἀστικῆς τάξης «**ἀνακάλυψαν**» τούς θάρβαρους πού φταῖνε γιά ὅλα: εἶναι ἡ Τουρκία. Ποιά, ὅμως, Τουρκία; Δέ μᾶς τό λένε γιατί εἶναι φτηνοί σοβινιστές.

Ἡ ἐπίσημη Τουρκία, ἡ ἀντιδραστική Τουρκία τῶν μεγαλοκεφαλαιούχων, τῶν μεγαλογαιοκτημόνων, τῆς συλλογικῆς γραφειοκρατικῆς κρατικῆς ἀστικῆς τάξης, τῶν στρατοκρατῶν, εἶναι ἡ Τουρκία τῆς ξένης ἐξάρτησης καί κηδεμονίας. Εἶναι κρικός τοῦ παγκόσμιου πολεμικοῦ - στρατηγικοῦ συστήματος τοῦ σύγχρονου διεθνούς νεοαποικισμοῦ. Γι' αὐτό εἶναι κι αὐτή πῶνι στή σκακιέρα τοῦ παιχνιδιοῦ τοῦ σύγχρονου «**Ἀνατολικοῦ Ζητήματος**». Μά, τούτη τή φορά, ὁ «**μεγάλος ἄρρωστος**» δέν εἶναι ἡ Ὄθωμανική Τουρκία, πού ἀπό καιρό μᾶς ἄφησε χρόνους. Εἶναι ὅλα τά νεοαποικιακά σάπια καθεστῶτα τῆς περιοχῆς, πού ὅλα τους, χωρίς ἐξαίρεση, γνωρίζουν τή νεοαποικιακή ἐξάρτηση καί οἱ λαοί τους τήν καταπίεση τῶν δυνατῶν τοῦ κόσμου. Ὁ ἀγῶνας γίνεται γιά νά ξαναμοιραστεῖ ἡ περιοχή σέ **σφαῖρες πολιτικῆς, οικονομικῆς, στρατιωτικῆς ἐπιρροῆς**. Καί στό «**Ἀνατολικό Ζήτημα**» ὑπάγονται καί ἡ Κύπρος καί τά νησιά τοῦ

Κύπρος

Αίγαίου (βλέπε σχετική μουσική αμερικανική έκθεση έφημ. *Βήμα* 20.7.1986). Γι' αυτό έχει δίκιο ο Christophe Chiclet, όταν διαπιστώνει ότι ο κυπριακός λαός είναι αιχμάλωτος ενός παιχνιδιού που στην πραγματικότητα δεν είναι δικό του (*Monde Diplomatique*, Αύγουστος 1986). Έτσι, η αντιδραστική Τουρκία, το «άγαπημένο παιδί» των μεγάλων δυνάμεων, με την υποκίνησή τους, συμμετέχει κι αυτή στο παιχνίδι του ξαναμοιράσιματος, προσπαθεί ν' αποκομίσει «κέρδη» (στην Κύπρο, στο Αίγαίο και αλλού). Έτσι μονάχα μπορεί πρόσκαιρα ν' αμβλύνει τα όξυτατα κοινωνικά και εθνικά έσωτερικά προβλήματα της (καταπίεση Κούρδων κ.λπ.). Γιατί όλα τ' αντιδραστικά καθεστώτα χρησιμοποιούν την εξωτερική πολιτική τους για λόγους **έσωτερικούς**.

Καί, φυσικά, δεν είναι ή «έξυπνη» διπλωματία της Άγκυρας που έχει στριμώξει την Αθήνα. Είναι ή γνώση της πραγματικότητας. Η Άγκυρα γνωρίζει από την ίδια την πείρα της ότι ή επίσημη Ελλάδα δεν είναι υπέρμαχος της εθνικής αυτοδιάθεσης των λαών (τό έδειξε και τό δείχνει στην περίπτωση της ίδιας της **έλληνικής Κύπρου**). Η Άγκυρα ξέρει ακόμα ότι ή επίσημη Ελλάδα, ή επίσημη Τουρκία, μά και ή νεοαποικιακή Κύπρος, αποτελούν κρίκους του παγκόσμιου πολεμικού-στρατηγικού συστήματος του νεοαποικισμού. Τόσο αυτοί που έλέγχουν, σήμερα, αυτό τό σύστημα (ΗΠΑ) όσο και εκείνοι που θέλουν νά τους διαδεχθούν, όλοι τους δεν επιθυμούν

«Καλώς μās ήλθατε παιδιά». Ο Κύπριος αγρότης βρήκε τόν δικό του τρόπο γιά νά χαιρετήσει την άφιξη των πρώτων τμημάτων της ΕΛ.ΔΥ.Κ. στο λιμάνι της Άμμοχώστου (16 Αύγουστου 1960).

τή διάσπασή του. Γι' αυτό και όλοι τους είναι υπέρ της «έλληνοτουρκικής φιλίας» (όλοι μās συνιστούν νά τά έχουμε καλά μέ την Άγκυρα, ακόμα και ή Κίνα). Η επίσημη Ελλάδα, είτε ειρηνικά είτε μή ειρηνικά, πρέπει νά δείχνει «κατανόηση» στά αίτήματα της Άγκυρας. Κι αυτό γίνεται, έστω κι αν χρησιμοποιούνται θολή πολυγλωσσία και σοβινιστικές εξάρσεις. Γιατί ή λεγόμενη «έλληνική αδιαλλαξία», ή άρνηση της Αθήνας γιά «εποικοδομητικό διάλογο» μέ την Άγκυρα, απομονώνει την επίσημη Ελλάδα, γιατί «φίλοι» και «μή φίλοι», της οικογένειας των μεγάλων δυνάμεων, τή θεωρούν υπεύθυνη γιά τή διαταραχή, στην Ανατολική Μεσόγειο, της συνοχής του παγκόσμιου πολεμικού-στρατηγικού συστήματος του νεοαποικισμού, γεγονός που δημιουργεί προβλήματα στή μεγαλοεθνική ήγεμονική πολιτική τους.

Η επίσημη Ελλάδα, σέ σύγκριση μέ την επίσημη Τουρκία, μέσα στά πλαίσια του σύγχρονου «Ανατολικού Ζητήματος», βρίσκεται σέ δυσμενή θέση. Η απαίτηση των νεοαποικιακών δυνάμεων γιά «έλληνοτουρκική φιλία» δεν της αφήνει και πολλά περιθώρια γιά νά έχει κι αυτή μεγάλα «κέρδη» από την ξαναμοιρασιά της περιοχής. Αντίθετα, οι χασούρες είναι μεγάλες, αφού και ή Κύπρος και ή αϊγαιοπελαγίτικη Ελλάδα μπαίνουν στά παζάρια! Η άμετροέπεια γιά δήθεν κατάκτηση μεγάλου διεθνούς κύρους, γιά σπουδαίο ρόλο της επίσημης Ελλάδας στην Αραβική Ανατολή, γιά άποφασιστική συμμετοχή της στην διευθέτηση νεοαποικιακών διενέξεων (Τοάντ) κ.λπ. ανήκει στην φιλολογία της πονηρής πολυλογίας που προορίζεται γιά έσωτερική κατανάλωση. Η πραγματικότητα είναι όλοτετα διαφορετική (ας μίν ξεχνάμε ότι ή επίσημη Ελλάδα εξακολουθεί νά είναι **σύμμαχος** της Άγκυρας, του κατακτητή της Κύπρου).

Τό έθνος μās γνωρίζει βαθιά και πολύπλευρη κρίση. Πολλά είναι τά σημάδια της σήψης. «Το ψάρι βρωμάει από τό κεφάλι». Καί τό έλληνικό κράτος πάει από τό κακό στο χειρότερο. Όλο και μεγαλύτερη είναι ή εξάρτησή του από τους «κηδεμόνες και προστάτες». Η οικονομία βρίσκεται στα πρόθυρα της κατάρρευσης (βλέπε έκθεση της Κεντρικής Τράπεζας των ΗΠΑ, «Βήμα», 29.6.1986). Τό κράτος καταφεύγει στον ξέφρενο έξωτερικό δανεισμό και στην όλο και μεγαλύτερη στρατιωτική «βοήθεια» από τίς ΗΠΑ. Η έλληνική βιομηχανία μαραζώνει και οι άνεργοι είναι εκατοντάδες χιλιάδες. Δεν είναι καθόλου υπερβολή αν πούμε ότι θυμίζουμε κράτος μπανανία (βλέπε συνέντευξη του πρεσβευτή των ΗΠΑ Κηλυ, στην έφημ. *Έλευθεροτυπία* στις 15.7.1986). Τά εθνικά μās θέματα διέρχονται επικίνδυνη φάση. Η Κύπρος βουλιάζει, ή αϊγαιοπελαγίτικη Ελλάδα άπειλείται (χωρίς αυτή τό έθνος θά πεθάνει από άσφυξία). Καί ο λαός, παθητικοποιημένος, πάσχει από «παχυδεμμία». Μάλιστα, οι ιδεολόγοι της σύγχρονης άρχουσας τάξης τόν κατηγορούν ότι γιά όλα φταίει αυτός. Κάποτε ο

λαός αντιμετώπιζε την εργασία ως αδελφή της ευτυχίας. Τώρα την απαρνιέται, γιατί τη θεωρεί τό διάβολο, πηγή δυστυχίας. Τώρα ό λαός είναι τεμπέλης, μās λένε, οι ιδεολόγοι αυτόι. Άπασχολεϊται μονάχα 180 ήμέρες τό χρόνο (κι απ' αυτές, Θεός ξέρει πόσες πραγματικά εργάζετα). Πιά όλα, λοιπόν, φταίει ή **τεμπελιά του εργαζόμενου λαού**. Μά ποιός τόν κατάντησε σ' αυτό τό σημείο παρακμής, τής σαπίλας; Δέν είναι τό ίδιο τό σάπιο καθεστώς; Μήπως δέν είναι τό σύστημα πού τυφλά καί οι φορείς του πού συνειδητά ώθούν τούς εργαζόμενους σέ έγκληματισμό καί σέ έκφυλισμένες άντεπαναστατικές μορφές ταξικής πάλης; Θεωρούν πώς είναι καλύτερα οι εργαζόμενοι νά είναι τεμπέληδες καί λουφαδόροι, παρά επικίνδυνοι αντίπαλοι. Ναι, αυτή είναι ή πικρή αλήθεια!

Μά ή σήψη άπειλεί τήν ίδια τήν ύπαρξη του έθνους. Ό κορμός του έθνους είναι ό εργαζόμενος λαός. Η κεφαλή του είναι ή εργατική τάξη. Όταν αυτοί πνίγονται μέσα στό δοῦρκο τής άκαματοσύνης καί τής κοσμοπολίτικης παχυδεμίας, όταν αυτοί χάνονται μέσα στίς άπολαύσεις τής άσκοπης καί άποδλακωτικής κατανάλωσης, όταν κυριαρχούνται από τήν άστική άδηφαγία (νά πάρουμε, νά μή δώσουμε), τότε τό έθνος νοσεϊ καί νοσεϊ επικίνδυνα. Κι όμως, γιά νά σωθεί ή Κύπρος, αν μπορεί νά σωθεί, γιά νά ύπερασπιστεί ή αίγαιοπελαγίτικη Ελλάδα, άπαιτείται εργαζόμενος λαός καί εργατική τάξη μέ μεγάλη εθνική ευαισθησία, μέ πραγματικό εθνικό φιλότιμο. Αυτή είναι ή προϋπόθεση γιά νά ξεπεταχτεί καί πάλι ένα μεγάλο κίνημα Έθνικής Άντίστασης ενάντια σέ όλους εκείνους πού άπαρνιούνται τό δικαίωμα τής εθνικής μας αυτοδιάθεσης. Καί μονάχα ένα τέτοιο κίνημα θά δγάλει καί τήν Κύπρο καί τό Αιγαίο από τό παιχνίδι του σύγχρονου «Ανατολικού Ζητήματος», από τό παιχνίδι τής εθνικής μας συμφοράς.

Αυτό είναι τό σκεπτικό τής επαναστατικής λογικής. Όσοι σκέπτονται μέ βάση τήν άντεπαναστατική λογική θά τό βροῦνε παραλογισμό καί ξεπερασμένο ρομαντισμό. Δέν άπευθυνόμαστε σ' αυτούς. Άπευθυνόμαστε σ' όλους εκείνους τούς Έλληνες πού δέν έχασαν τήν επαφή μέ τό εθνικό συμφέρον, σ' όλους εκείνους τούς Έλληνες πού θέλουν νά ζήσουν σ' αυτή τή μαρτυρική γή μέ ύπερηφάνεια, μέ εθνικό φιλότιμο, μέ συνείδηση τής αξίας του ελληνικού έθνους (οί άλλοι ζοῦνε όπου τούς λάχει, όπου βολεύονται καί διασφαλίζουν τήν καλοπέρασή τους).

Πρός τούς Έλληνες αυτούς άπευθύνεται καί ή έκδοση τούτη. Περιλαμβάνει άρθρα του συγγραφέα γιά τό Κυπριακό, πού δημοσιεύτηκαν από το 1958 έως σήμερα. Δέν έγινε καμιά έπιλογή. Από τό 1958 έως σήμερα ό τόπος μας έζησε πολλές περιπέτειες. Τό ίδιο καί ό συγγραφέας. Πολλά άρθρα του χάθηκαν στους δύσκολους καιρούς. Γι' αυτό καί δημοσιεύονται όσα μέχρι στιγμής έχουν διασωθεί. Υποχρεωτικά, λοιπόν, υπάρχουν κενά. Μά έχουμε τή γνώμη πώς τά δημοσιευόμενα άρθρα-μελετήματα, ως σύνολο, πα-

ΝΙΚΟΥ ΨΥΡΟΥΚΗ

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΔΡΑΜΑ (1958-1986)

Άρθρα
Μελετήματα

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ρουσιάζουν ενδιαφέρον, τόσο γιά νά παρακολουθήσει κανείς τήν εξέλιξη του Κυπριακού, από επαναστατική άποψη, όσο καί γιά νά διαπιστώσει τήν εξέλιξη του προβληματισμού του συγγραφέα(**). Κι αυτό όχι γιά νά ικανοποιηθούν οι τυχόν περιέργοι, μά γιατί ό συγγραφέας αισθάνεται τήν ανάγκη νά ύποσσει τόν έλεγχο καί τήν κριτική του έθνους. Καί μέ τήν έλπίδα ότι ίσως φανεί σέ κάτι χρήσιμο ή έκδοση τούτη, προχωρήσαμε στην πραγμάτωσή της, χάρη στην προθυμία των εκδόσεων «Επικαιρότητα».

Άθήνα, Σεπτέμβριος 1986

*Υ.Γ. Τά πιο πάνω γράφτηκαν πριν από δεκαέξι ολόκληρα χρόνια. Τό κατρακύλημα του έθνους μας συνεχίζεται. Άγρυπνώ από πόνο. Άγρυπνώ από έγνοια καί όργη. Άγρυπνώ από σκεπτικότητα πώς ή κατρακύλα μās οδηγεί σέ ιστορική όπισθοδρομηση αιώνων (ας θυμηθούμε τά 500 χρόνια τής τουρκοκρατίας)! Άγρυπνώ κι' από έλπίδα πώς ή παθητικότητά μας ίσως αντιστραφεί σέ πύρινη δύναμη λύτρωσης - ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ!
Εϊθε!!!*

Σημειώσεις

- (*) Εισαγωγή από τή συλλογή του Ν. Ψυρούκη άρθρων καί μελετημάτων του γιά τό Κυπριακό ζήτημα «Τό Κυπριακό Δράμα», Άθήνα 1986.
- (**) Συστηματοποιημένος καί ολοκληρωμένος προβληματισμός του συγγραφέα γιά τό Κυπριακό ύπάρχει στό έργο του: *Ιστορία τής Σύγχρονης Ελλάδας* (1950-1974), βλ. τόμους Β' καί Δ'

ΤΟ ΑΓΓΛΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΕΜΠΝΕΥΣΗΣ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΝ

Του Θεόδωρου Μπατρακούλη*

Η όποια λύση στο Κυπριακό - στην πορεία του οποίου το διεθνές γεωπολιτικό περιβάλλον έπαιξε καταλυτικό και συνήθως δυσμενή ρόλο - θα είναι και η τελεσίδικη. Το Κυπριακό παραμένει διακύβευμα διεθνών διεργασιών στις οποίες εμπλέκονται ο ΟΗΕ, οι ΗΠΑ, οι «15» της Ε.Ε. (κυρίως οι 4 ισχυρότεροι του άτυπου Διευθυντηρίου) και η Ρωσία. Η αποδέσμευση των Τούρκων από τις συμφωνίες υψηλού επιπέδου και η απαίτησή τους για συνομοσπονδία είχαν δημιουργήσει ανάγκη αλλά και πολύτιμη ευκαιρία επανατοποθέτησης της Αθήνας και της Λευκωσίας.

Σχετική πρόταση είχε διατυπωθεί από τον πρώην πρέσβη στην Κύπρο κ. Θέμο Στοφορόπουλο, στις 14 Φεβρουαρίου του 2001, που τη στήριζε σε οκτώ (8) σημεία. Η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας, με την υποστήριξη της Ελλάδος, έπρεπε να προβεί σε μονομερή δήλωση ότι η ελληνική κυπριακή πλευρά αναστέλλει τη συμμετοχή της στις λεγόμενες διακοινοτικές συνομιλίες, μέχρις ότου πραγματοποιηθούν οι όροι που τότε μνημόνευε ο πρέσβης. Αίτημα ηθικής φύσης; και μέχρις ότου διακριβωθεί η τύχη των αγνοουμένων. Τέλος, αίτημα στρατηγικής φύσης; μέχρις ότου καταργηθούν οι, παράνομες πλέον, ξένες βάσεις στην Κύπρο. Αυτά δεν έγιναν εγκαίρως, λόγω απουσίας αυτόνομης εθνικής στρατηγικής. Τι απέφερε η πολιτική της Αθήνας και της Λευκωσίας; Το Κυπριακό παραπέμφθηκε στον πολιτικό διάλογο για την εταιρική σχέση Τουρκίας-Ε.Ε. Η Άγκυρα επέμεινε στην ισότιμη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Δύναμη Ταχείας Επέμβασης - επείγουσα για τις ΗΠΑ -, με τις απαιτήσεις της να εξαιρεθούν το Αιγαίο και η Κύπρος από τις σχετικές επιχειρήσεις. Μάλιστα, Βρετανία και ΗΠΑ συγκρότησαν μέτωπο με την Τουρκία, υπογράφοντας το «Σύμφωνο της Άγκυρας» και εναντιωνόμενες στην ένταξη της Κύπρου στον «Ευρωστράτο». Οι μεγάλες διεθνείς πετρελαϊκές εταιρείες αναζητούν νέα κοιτάσματα για να καλύψουν την προβλεπόμενη αύξηση της ζήτησης σε όλες τις χώρες. Όλοι εποφθαλμιούν τα κοιτάσματα του Ιράκ, στη δεύτερη θέση των πιο σημαντικών παγκόσμιων αποθεμάτων - αν και μακριά πίσω από την Σαουδική Αραβία. ΗΠΑ και ΝΑΤΟ προωθούν την εφαρμογή της «Νέας Τάξης πραγμάτων» σε όλη την περιοχή των κρίσεων (Βαλκάνια-Ανατολική Μεσόγειο-Καύκασος-Κεντρική Ασία), με σκοπό την διασφάλιση των συμφερόντων των πολυεθνικών του πετρελαίου, της κεφαλαιοκρατίας και των ισχυρών. Συνεχίζεται το αδιέξοδο στη Μέ-

ση Ανατολή - με κύριο επίκεντρο την Ιερουσαλήμ και τους ισραηλινούς εποικισμούς - καθώς και οι συγκρούσεις μεταξύ Ισραηλινών δυνάμεων και Παλαιστινίων στα κατεχόμενα.

Σχέδιο επίλυσης ή Αττίλας Νο 3;

Η επόμενη μέρα της ανακοίνωσης του Σχεδίου του ΓΓ του ΟΗΕ ενεργοποίησε, στην Αθήνα και την Λευκωσία διαδικασίες συνεννόησης σε κλίμα προβληματισμού. Όλα τα ελλαδικά κόμματα τόνιζαν την ανάγκη διαπραγματεύσεων για το Κυπριακό και απέφευγαν να υιοθετήσουν ανοιχτά αρνητική στάση απέναντι στο σχέδιο Ανάν [εκτός του ΚΚΕ, του ΔΗΚΚΙ και της ΔΗΠΕ (ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ)]. Δεν λείπει βεβαίως η έκφραση ανοιχτών διαφωνιών, όπως η αντίθεση μερίδας βουλευτών όλων των κομμάτων στην επιτροπή Εξωτερικών και Άμυνας της Βουλής, η συγκρότηση Πατριωτικής Κίνησης Πολιτών και η «Διακήρυξη για το Κυπριακό» την οποία υπογράφουν Καθηγητές Πανεπιστημίων, άνθρωποι των Γραμμάτων και των Τεχνών, Ιεράρχες και Βουλευτές. Ελληνοκύπριοι και Ντενκτάς ζήτησαν παράταση χρόνου προκειμένου να δώσουν την απάντησή τους επί της διαπραγμάτευσης του σχεδίου Ανάν. Ενώ ο Επίτροπος Γκ. Φερχόιγκεν δήλωσε ότι στην διεύρυνση που θα αποφασισθεί στην Κοπεγχάγη θα περιλαμβάνεται και η Κύπρος, στην Άγκυρα εδηλώνονταν αντιφατικές συμπεριφορές. Τελικά, στις 27 Νοεμβρίου, ο Ντενκτάς, με εντολή της Άγκυρας, δήλωσε ότι αποδέχεται το σχέδιο ως βάση συζητήσεων. Και αμέσως ο κ. Ανάν ζήτησε να πέσουν οι πρώτες υπογραφές, πριν από την Σύνοδο της Κοπεγχάγης.

Στη συνοδευτική επιστολή του Γ.Γ. του ΟΗΕ προβλεπόταν έναρξη των διακοινοτικών διαπραγματεύσεων πριν από το επερχόμενο Ευρωπαϊκό

* Δρ. Γεωπολιτικής, Δικηγόρος

Συμβούλιο της Κοπεγχάγης και δέσμευση ότι αυτές θα ολοκληρωθούν με δημοψηφίσματα στις δύο κοινότητες μέχρι τις 30 Μαρτίου, δηλαδή πριν υπογραφεί η πράξη προσχώρησης της Κύπρου στην Ε.Ε. Το σχέδιο Ανάν προνοεί ένα δικοινοτικό-διζωνικό κράτος της Κύπρου («κοινό κράτος») που έμελλε να απαρτίζεται από δύο πολιτείες με περιορισμένες αρμοδιότητες, αλλά με ισότιμο καθεστώς («συστατικά κράτη»). Δεν προσδιορίζεται αν το «κοινό κράτος» θα είναι ομοσπονδιακό ή συνομοσπονδιακό. Το ότι το σχέδιο προέβλεπε ενιαία κυριαρχία, ενιαία διεθνή προσωπικότητα και ιθαγένεια παραπέμπει ασφαλώς στο ομοσπονδιακό πρότυπο που θα απαρτίζεται από δύο πολιτείες με περιορισμένες αρμοδιότητες, αλλά με ισότιμο καθεστώς. Μοντέλο για το κράτος της Κύπρου θα αποτελεί η Ελβετία, η οποία είναι Συνομοσπονδία. Στο «κοινό κράτος» η κεντρική εξουσία θα ασκείται από εξαμελές μεικτό (4 Ελληνοκύπριοι + 2 Τουρκοκύπριοι) υπουργικό συμβούλιο. Το τελευταίο έπρεπε να αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία (Ελληνοκυπρίων-Τουρκοκυπρίων) - σημαίνει στην ουσία δικαίωμα βέτο της τουρκικής πλευράς -, και θα έχει εναλλασσόμενο πρόεδρο (πρωθυπουργό), εκλεγόμενο εκ περιτροπής κάθε 10 μήνες (σε αναλογία, 2 θητείες Ελληνοκυπρίου προς 1 Τουρκοκυπρίου) από τις δύο κοινότητες. Στο σχέδιο υπήρχαν προβλέψεις για Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, ως μηχανισμό επίλυσης κρίσεων με τη συμμετοχή «ουδετέρων» μη Κυπρίων (!), για συγκρότηση πολυεθνικής δύναμης, αλλά και για τη διατήρηση της Συνθήκης Εγγυήσεων της Ζυρίχης και του ρόλου των τριών Εγγυητριών Δυνάμεων. Προτεινόταν επιστροφή προσφύγων (45-50%) στις εστίες τους, αλλά και αυτό αναιρείται στην πράξη, καθώς επιβάλλεται σταδιακή επιστροφή σε διάστημα πάνω από 20 χρόνια (αρχικά προβλεπόταν ένα 5%). Σ' αυτό το διάστημα οι πρόσφυγες θα έχουν εκλείψει διά της φυσικής οδού. Στο εδαφικό περιέχονταν δύο σενάρια επιστροφής εδαφών στους Ελληνοκυπρίους, υπό μορφή χαρτών, με ίδιο ποσοστό εδάφους για Τουρκοκύπριους (το 28,5% προβλεπόταν να παραμείνει υπό τον έλεγχο του τουρκοκυπριακού «συστατικού κράτους»), αλλά με διαφορετικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα σε κάθε περίπτωση. Ωστόσο, νομιμοποιούνται και το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος χιλιάδων Τούρκων εποίκων στα κατεχόμενα, οι οποίοι αποκτούν κυπριακή ιθαγένεια, ενώ αφήνεται ανοικτή η πόρτα για επόμενα κύματα εποίκων καθώς το τουρκοκυπριακό «συστατικό κράτος» θα έχει τη δυνατότητα χορήγησης ιθαγένειας. Διατυπώνεται ότι το «κοινό κράτος» θα αποτελεί συνέχεια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Όμως, προβλέπεται ότι το «κοινό κράτος» θα πρέπει να εκπροσωπείται διεθνώς από τους ηγέτες των δύο «συστατικών κρατών». Αν αυτή η πρόταση υπογραφεί, από την επομένη ο Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν θα την εκπροσωπεί διεθνώς. Η διεθνής υπόσταση της τελευταίας εν τοις πράγμασιν

ακυρώνεται. Για το σύστημα διακυβέρνησης υιοθετούνταν ισχυρό διεθνολογικό συμβούλιο, με εναλλασσόμενο πρωθυπουργό κατά τα ανωτέρω. Δεδομένου ότι στη λήψη αποφάσεων προβλέπεται η ειδική πλειοψηφία, η θετική ψήφος ενός τουλάχιστον Τουρκοκυπρίου θα είναι αναγκαία στη λήψη των αποφάσεων. Το σχέδιο προέβλεπε τη θέσπιση Κοινοβουλίου του «κοινού κράτους» που θα αποτελείται από δύο σώματα (το καθένα θα έχει 48 μέλη), τη Γερουσία, με ισότητα στη συμμετοχή των δύο κοινοτήτων και την Βουλή των Αντιπροσώπων. Στην τελευταία, η κατανομή των εδρών θα γίνεται στη βάση του αριθμού των εγγεγραμμένων κατοίκων σε κάθε «συστατικό κράτος», με την προϋπόθεση ότι κάθε «συστατικό κράτος» θα έχει τουλάχιστον το ένα τέταρτο (1/4) των εδρών. Η κεντρική κυβέρνηση θα έχει αρμοδιότητες σε θέματα ελέγχου εξωτερικών συνόρων, εξωτερικής πολιτικής, οικονομίας, εμπορίου και δημόσιας τάξης.

Στο πρόβλημα της Βορείου Ιρλανδίας, η προοπτική της αποχώρησης των βρετανικών στρατευμάτων είναι πολύ σημαντική. Εξαναγκάζει τους Προτεστάντες να λειτουργήσουν στα πλαίσια της υπό διαμόρφωση πολιτικής κοινότητας χωρίς την προστασία μιας στρατιωτικής δύναμης που τους υποστήριζε. Η περίπτωση της Βορείου Ιρλανδίας δείχνει ότι η συνύπαρξη δύο κοινοτήτων είναι δυνατή μόνο όταν μια πολιτική κοινότητα δημιουργήσει τους όρους επιβολής απέναντι σε άλλους φορείς άσκησης βίας. Για να γίνει, όμως κάτι τέτοιο θα πρέπει οι επιμέρους κοινότητες να λειτουργήσουν ως "όλον" τουλάχιστον στα ζητήματα διαχείρισης της ασφάλειας και της εσωτερικής ειρήνης. Οποιαδήποτε άλλη λύση θα είναι πάντα υπό την αίρεση του όποιου άλλου φορέα μπορεί να ασκήσει αποτελεσματικά βία για την επιβολή των απόψεών του. Και η ιστορία της Κύπρου είναι γεμάτη από τέτοια παραδείγματα.

Πολλά σημεία του σχεδίου βρίσκονται εκτός του «κοινοτικού κεκτημένου». Παράδειγμα το δικαίωμα της ιθαγένειας σε συνδυασμό με αυτό της ελεύθερης κυκλοφορίας, εγκατάστασης και αγο-

Στιγμιότυπο από τη Σύνοδο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως στο Ελσίνκι

ράς ακινήτων των κοινοτικών, δηλαδή στην περίπτωση των Κυπρίων πολιτών. Το σχέδιο προβλέπει μεταβατική περίοδο για την εγκατάσταση των πολιτών του ενός «συστατικού κράτους» στο άλλο «συστατικό κράτος» συνολικής διάρκειας 20 ετών (!) ενώ η μέση μεταβατική περίοδος στην ελεύθερη διακίνηση και εγκατάσταση κυμαίνεται στις «δύσκολες» περιπτώσεις μεταξύ 7 και 10 ετών. Υπάρχει όρος περί οριστικοποίησης της Ιδρυτικής Συμφωνίας, των ειδικών τμημάτων των Παραρτημάτων και του χάρτη των ορίων μεταξύ των «συστατικών κρατών» όχι αργότερα από την 28η Φεβρουαρίου του 2003. Επίσης, προβλέπεται ότι «η οριστικοποιημένη Ιδρυτική Συμφωνία θα υποβληθεί από κάθε πλευρά σε δημοψήφισμα την 30ή Μαρτίου 2003 μαζί με άλλα καθορισμένα ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την καθιέρωση μίας νέας τάξης πραγμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ένταξης στην Ε. Ε.» (Άρθρο 1 παρ. 1 και 4 του σχεδίου).

Γεωπολιτικές-γεωοικονομικές παράμετροι και σχέσεις Τουρκίας-Ε.Ε.

Βορειοευρωπαϊκές και Αμερικανικές πολεμικές βιομηχανίες διαγκωνίζονταν για την πώληση στην

Ελλάδα μεγάλων εξοπλιστικών πακέτων. Τον Απρίλιο του 2001, η κυβέρνηση, επικαλούμενη ανάγκες «κοινωνικής πολιτικής», είχε αποφασίσει να περικόψει δραματικά, στη διετία 2001-2003, τις εξοπλιστικές δαπάνες - κατά 1,7 τρισ. Δρχ. (499 εκατομ. Ευρώ) - τις οποίες είχε η ίδια ανακοινώσει. Το πρόγραμμα προμήθειας πολεμικών αεροσκαφών τέταρτης γενιάς έχει ανασταλεί για μετά το 2004. Το δίλημμα εξοπλισμοί ή κοινωνική πολιτική είναι εν πολλοίς παραπλανητικό, αφού στην πραγματικότητα από τη μείωση των αμυντικών δαπανών ύψους 1700 δις. δραχμών, μόνο τα 200 προβλεπόταν να διατεθούν άμεσα στο πρόγραμμα για την καταπολέμηση της φτώχειας. Επιπλέον, στρατιωτικές πηγές είχαν υποστηρίξει ότι με τις περικοπές η Ελλάδα έχασε τη μοναδική ευκαιρία να μειώσει την υπεροπλία της Τουρκίας. Η άμυνα της χώρας «πλήρωνε» έτσι τη μαύρη τρύπα της πορείας προς την ΟΝΕ. Το ΚΥΣΕΑ ενέκρινε, στην συνεδρίασή του της 25ης Νοεμβρίου 2002, με ομόφωνη απόφασή του, νέα εξοπλιστικά προγράμματα, ύψους περίπου 2,2 δις. Ευρώ. Η εισήγηση του πρωθυπουργού στο ΚΥΣΕΑ, φάνερωνε ότι η νέα αγορά εξοπλιστικών μέσων, όπως και οι παλαιότερες, κινούνται στο πλαίσιο των ΝΑΤΟϊκών μηχανισμών και εξυπηρετούν τους σχεδιασμούς τους.

Στην Σύνοδο της Πράγας (20-21 Νοεμβρίου 2002), το ΝΑΤΟ αποφάσισε: Την ένταξη, μέχρι το 2004, επτά νέων κρατών-μελών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Την εντατική προετοιμασία των κρατών-μελών για την επίθεση εναντίον του Ιράκ. Τη δημιουργία μίας νέας δύναμης ταχείας επέμβασης για τις ανάγκες της «αντιτρομοκρατικής σταυροφορίας». Τη θεαματική αύξηση των εξοπλισμών και την προσαρμογή τους στα «σύγχρονα» δεδομένα. Η ελληνική αντιπροσωπεία, για μια ακόμα φορά, παρουσιάστηκε στη Σύνοδο αυτή έτοιμη να πει «Ναι σε όλα». Η μόνη προσδοκία που διατηρούσαν ο πρωθυπουργός και άλλα μέλη της αντιπροσωπείας αφορούσε σε μια ενδεχόμενη συμφωνία για το θέμα του «ευρωστρατού», ιδιαίτερα μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών. Τελικά, απόφαση για τον «ευρωστρατό» δεν ελήφθη στην Πράγα, προς απογοήτευση των κκ. Σημίτη, Παπανδρέου και Παπαντωνίου. Έτσι, η πορεία προς την Κοπεγχάγη επρόκειτο να είναι ακόμα πιο επώδυνη για την κυβέρνηση. Εκδηλώνονται και σήμερα ισχυρές κοινωνικές πιέσεις για μεταφορά πόρων στις ασθενέστερες ομάδες. Διατυπώνεται η άποψη ότι με την συμβιβαστική επίλυση του Κυπριακού θα διευκολυνθεί η προσπάθεια για κοινή μείωση των αμυντικών δαπανών στις δύο χώρες. Θα ήταν θετική εξέλιξη για τη μεταφορά κονδυλίων σε εργαζόμενους και αγρότες. Ωστόσο, ενόψει και των αποφάσεων του ΝΑΤΟ στη Σύνοδο Κορυφής της Πράγας, είναι εύλογο ο πολίτης να θέλει να πληροφορηθεί πόσα εκατομμύρια Ευρώ πληρώνει κάθε μέρα ο Ελληνικός λαός για υποχρεώσεις στις

Ξένοι υπήκοοι στην ελεύθερη Κύπρο

ΑΠΟΓΡΑΦΗ 2001

	Ελλάδα	17.459
	Ην. Βασίλειο	11.870
	Ρωσία	4.952
	Σρι Λάνκα	4.939
	Φιλιππίνες	3.245
	Βουλγαρία	2.411
	Ρουμανία	1.778
	Συρία	1.424
	Ινδία	1.313
	Ουκρανία	1.259
	Γιουγκοσλαβία	1.190
	Άλλες χώρες	2.971

Πηγή: ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 22.12.2002

Κληρίδης - Ανάν - Ντενκτάς

διεθνείς αποστολές, π.χ. την συμμετοχή συντήρηση της «ειρηνευτικής δύναμης» στο Αφγανιστάν και τι θα κόστιζε ενδεχόμενη συμμετοχή της Ελλάδας στην προετοιμαζόμενη από τις ΗΠΑ εκστρατεία κατά του Ιράκ.

Η ευρωπαϊκή πορεία είναι μονόδρομος για την Τουρκία. Η απελευθέρωση των πολιτικών κρατούμενων της Τουρκίας και η εξασφάλιση άσκησης των πολιτιστικών/πολιτικών δικαιωμάτων των λαών της αποτελούν βασικά προαπαιτούμενα για το δημοκρατικό/ευρωπαϊκό προσανατολισμό της γειτονικής χώρας και ταυτόχρονα πολύτιμη συμβολή στους αγώνες των λαών στις χώρες της ευρύτερης περιοχής. Ο αρμόδιος για τη διεύρυνση Επίτροπος, Φερχόγκεν, τόσο πριν, όσο και μετά τις τουρκικές εκλογές επιμένει στο συγκεκριμένο θέμα, επαναφέροντας στους Ευρωπαίους την προϋπόθεση της ικανοποίησης των κριτηρίων της Κοπεγχάγης. Στη σύνοδο της Κοπεγχάγης η Ε.Ε. μπορεί να επαναλάβει τη θέλησή της, ακόμα και τη δέσμευσή της, χωρίς όμως ημερομηνία, για την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε. Για να πραγματοποιηθεί αυτό η Τουρκία οφείλει να εκδημοκρατιστεί ουσιαστικά, να ακολουθήσει μια περισσότερο προωθημένη εκδοχή του μοντέλου των αυτονομιών. Όπως έχει δηλώσει ο Μιχάλης Χαραλαμπίδης, ήλθε, με μεγάλη καθυστέρηση μάλιστα, ο καιρός να συζητηθεί δημόσια στους θεσμούς της Ε.Ε., και ειδικά στο Ευρωκοινοβούλιο, αυτή η πολιτική για την Τουρκία. Ας υπεθυμίσουμε, ότι μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, επελέγη για την Δυτική Γερμανία το πρότυπο των Λαντ (Ένωση Ομοσποδιακών Κρατών) ως προϋπόθεση για τον εκδημοκρατισμό της.

Συμπεράσματα

Η σπουδαία διπλωματική επιτυχία της ένταξης της Κύπρου στην ΕΕ δεν έπρεπε να ακυρωθεί εν τοις πράγμασι από την προτεινόμενη στο Σχέδιο Ανάν «επίλυση του Κυπριακού». Η ένταξη αυτή καθ'εαυτήν μπορεί να προσφέρει το πλαίσιο μιας λύσης, όχι όμως το περιεχόμενο. Και κάθε άλλο παρά αρκεί για να καθορίσει το μέγεθος και τα ό-

ρια της διπλωματικής επιτυχίας. Εξάρτηση της ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. από άμεση-προγενέστερη αποδοχή μιας επιβαλλόμενης λύσης είναι απαράδεκτη. Ο όρος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως εκβιασμός προσβλητικός του δικαίου, της ιστορίας και της αξιοπρέπειας ενός λαού. Η πολιτειακή δομή και το σύστημα διακυβέρνησης που προτείνονται είναι οπωσδήποτε προβληματικά. Αν εφαρμοσθεί το σχέδιο Ανάν, η Κύπρος δεν θα είναι ούτε Ομοσπονδία, όπως ζητούσαν οι Ελληνοκύπριοι, ούτε Συνομοσπονδία, όπως ήθελε ο Ντενκτάς ή θα είναι και τα δύο ανάλογα με την ανάγνωση που επιλέγει ο καθένας. Θα είναι μια Συνομοσπονδιακή Ομοσπονδία δύο Πολιτειών με ισότιμο καθεστώς. Ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. δεν θα βελτιώνει από μόνη της την Συνομοσπονδιακή Ομοσπονδία. Οι παραβιάσεις του «ευρωπαϊκού κεκτημένου» που θα περιείχε η Συνομοσπονδιακή Ομοσπονδία, θα ενσωματώνονταν σε αυτό το «ευρωπαϊκό κεκτημένο». Σοβαρά ερωτηματικά δημιουργούνταν και από την πρόβλεψη για το μηχανισμό άρσης των κρίσεων: οδηγεί στην θεσμοθέτηση της παρέμβασης του ξένου παράγοντα.

Κατά της Κύπρου διαπράχθηκε, στο βωμό του ανταγωνισμού των δύο συνασπισμών ένα αδίκημα. Οπωσδήποτε, η απόφαση ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης σε πρώτη φάση, και η άρση της ανώμαλης κατάστασης που δημιούργησε η τουρκική κατοχή, σε δεύτερη φάση, αποτελούν πράξεις αποκατάστασης του δικαίου. Η αποκατάσταση των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων της Ελληνοκυπριακής πλειοψηφίας, η κατοχύρωση των δικαιωμάτων της Τουρκοκυπριακής μειονότητας, η αποχώρηση όλων των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων και των εποίκων είναι προϋποθέσεις για τη δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού, την ειρήνη, τη σταθερότητα, την ανάπτυξη στην περιοχή. Η επανενωμάτωση του Βορρά στην Κυπριακή Δημοκρατία να γίνει κατά τις αποφάσεις του ΟΗΕ μετά την ένταξή της στην Ε.Ε. Στην Κύπρο δοκιμάζεται η αντοχή ολόκληρου του ελληνισμού. Υποχώρηση τέτοιων διαστάσεων στην Κύπρο θα σημάει υποχώρηση σε όλα τα μέτωπα. Οφείλουμε σήμερα να πράξουμε αυτό που ήξεραν να πράττουν πάντοτε οι ελεύθεροι Έλληνες. Να πούμε ΟΧΙ.

ΚΥΠΡΙΟΙ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Του Άχιλλέα Γ. Λαζάρου*

Ελληνική παρουσία σε όλο τον χώρο της προϊστορικής Ευρώπης υποδηλώνει το θρυλούμενο ότι οι γενάρχες των προϊστορικών Ευρωπαίων από το άπώτατο σημείο της Δύσεως έως το αντίστοιχο της Ανατολής, ο Κέλτης, ο Γαλάτης, ο Σκύθης, είναι γόνιμοι του Ηρακλέους. Οι δὲ ἄθλοι του, ὅπως αὐτὸς στὸ νησί τοῦ Γηρῶν, πέρα τῶν Ἡρακλείων στηλῶν, στὸν Ἀτλαντικὸ, μακρότατης πορείας μέσῳ Ἰσπανικῆς χερσονήσου, νότιας Γαλλίας, Ἀλπεων, τῶν ὁποίων ἡ δύσκολη διάβαση ὀνομάζεται ἔκτοτε *Graiae Alpes*, Ἑλληνικὲς Ἀλπεῖς, καὶ ὅλης τῆς Ἰταλίας, σημαίνουν τοὺς διὰ ξηρᾶς δρόμους ἀποδημίας - ἐμπορίου τῶν προϊστορικῶν Ἑλλήνων. Ἐπὶ πλέον ἢ πλεύση τοῦ πρώτου εὐρωπαϊκοῦ πλοίου μετὰ τὸ περιώνυμο πλήρωμά του, τοὺς Ἀργοναῦτες, πὺν συνοδεύονται καὶ ἀπὸ δύο διακεκριμένους ἰατρούς, τοὺς ἀδελφοὺς Μαχάονα καὶ Ποδαλείριο ἀπὸ τὴν Τρίκκη τῆς Θεσσαλίας, ἐντάσσεται στὶς ἀπαρχὲς τῆς θαλασσοπλοΐας καὶ ποταμοπλοΐας.

Ἐκτετατὴ ἔντονη ἑλληνικὴ ἐπιδράσει φανερῶν ὀνομασίες, ἐπισημασμένες ἀπὸ ἐπιστήμονες ἐντοπίους. Συγκεκριμένα ὁ Ἰσπανὸς ἀκαδημαϊκὸς A. Garcia y Bellido ἐπιγράφει σὺν γράμματῶν του Hispania Graeca. Οἱ δὲ P. Jacobsthal καὶ E. Neuffer τὴν Γαλλία ὀνομάζουν Gallia Graeca. Περιεργότατα ὁ P. Collart διερωτᾶται γιὰ τὴν ἐξελληνίση καὶ τῆς Ἑλβετίας. Ὁ E. Rappinck βασιζόμενος στὴν ἑλληνικὴ λέξη *πύργος* (= φυλάκιο, καταφύγιο, φρούριο), ἢ ὁποῖα στὴ λατινικὴ γλῶσσα τρέπεται σὲ *burgus*, ὑπαινίσσεται διέλευση καὶ διαμονὴ Ἑλλήνων στὸν τόπο διατηρήσεώς της, ὅπως στὴν Ἰσπανία Μπουργκος ἢ στὴ Βουλγαρία Μπουργκός. Ἰδιαίτερα διατείνεται ὅτι αὐτὴ διακρίνεται καὶ ὡς δεῦτερο συνθετικὸ συνθέτων τοπωνυμίων Strassburg, Duisburg κ.λπ., πόλεων τῆς κεντρικῆς Ευρώπης κατὰ

Οἱ Ἀργοναῦτες, ἀρχοντόπουλα τῆς ἐλλαδικῆς γῆς, ὕστερα ἀπὸ τὴν σκληρὴ κωπηλασία ἀναπαύονται ἢ ἐπιδίδονται σὲ μικροασχολίες τοῦ πλοίου τους.

μῆκος τῶν ποταμῶν, στοὺς ὁποίους Ἕλληνες ἰδρῶνουν σταθμούς, πόρους, Ἐμ-πόρια, ἕως τὴ Βαλτική, ὅπου διενεργεῖται τὸ ἐμπόριο τοῦ ἠλέκτρου, κεχειμαριού, πρώτης προτιμήσεως γιὰ κοσμήματα γυναικῶν σὲ πανευρωπαϊκὴ κλίμακα καὶ κυρίως στὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο, μετὰ κέντρο τὴν Κύπρο.

Κατ' ἐξοχὴν ἡ Ἰταλία, τόσο ἡ στεριανὴ ὅσο καὶ ἡ νησιωτικὴ, Σικελία, ἢ γενικὰ Μεγάλῃ Ἑλλάδα, γίνεται προσιτὴ καὶ στοὺς Ἀργοναῦτες, οἱ ὁποῖοι εἶχαν εἰσελθεῖ καὶ στὸν πλωτὸ Πάδο. Μάλιστα ὁ Διομήδης μνημονεύεται ἀπὸ τὸ νότιο καὶ τὸ κεντρικὸ ἕως τὸ βορειότερο σημείο τῆς ἰταλικῆς χερσονήσου, Βενετία, σὲ ποικίλες παραλλαγὲς παραδόσεων, τὶς ὁποῖες ἀνθολογεῖ καὶ ὁ Στράβων (VI 283-284 ε 3, 9). Ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μας ὁ Jean Bérard μελετῶντας ὅλες τὶς φιλολογικὲς πηγές, ἑλληνικὲς καὶ λατινικὲς, συμπεραίνει ὅτι πόλεις, τῶν ὁποίων ὁ Διομήδης πιστεύεται πανάρχαια ἰδρυτῆς ἢ ἐπισκέπτῆς, κείνται στὴν Ἀπουλία ἀλλὰ καὶ στὶς ἐκβολὲς τοῦ Πάδου, ὅπου προέχει ἡ Σπίνα**.

Σύμφωνα πάλι μετὰ πηγές θησαυρισμένες καὶ μελετημένες ἀπὸ τὸν Bérard, μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ἐντοπίζονται στὴ Μεγάλῃ Ἑλλάδα καὶ ὁ Φιλοκτήτης ἰδρῶντας πολλὰς πόλεις καὶ ἱερά, συνάμα δὲ ὁ Ποδαλείριος, ὁ ἕτερος τῶν Τρικκαίων ἰατρῶν, χάρις στοὺς ὁποίους θεραπεύθηκε ὁ Ὀμηρικὸς ἦρωας καὶ ἐπὶ ἤλθε ἡ νίκη κατὰ τῶν Τρώων, ἀφ' οὗ ὁ χρησμός ἐπέβαλλε ὡς ὄρο τὴν παρουσίαν του στὸ πεδίο τῶν μαχῶν γιὰ τὴν ἄλωση τῆς Τροίας. Κατὰ τὸν N.G.L. Hammond, «ἡ Ὀμηρικὴ ἰδέα τοῦ κόσμου δὲν προερχόταν ἀπὸ τὴν περιορισμένη γνώση τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου, τῆς ὁποίας ἡ ἀπόκτηση θὰ ἦταν

* Ρωμανιστὴς - Βαλκανολόγος, Δρ. Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, r. chargé de cours à la Sorbonne (PARIS IV).

δυνατή κατά τη διάρκεια των αρχών της Έποχής του Σιδήρου. Μάλλον, απορρέει από γνωριμία με τους Ωκεανούς πέραν της Μεσογείου (Ατλαντικός, Εύξεινος, Έρυθρά), γνωριμία, την οποία θά μπορούσαν νά επιτύχουν οι μυκηναϊκοί και μινωϊκοί ναυτικοί κατά την άκμή της Έποχής του Χαλκού». Με πρόσφατες αποδείξεις ο καθηγητής Ντούμας παρατηρεί ότι η γνωριμία είναι δυνατόν νά είχε λάβει χώρα πολλούς αιώνες νωρίτερα!

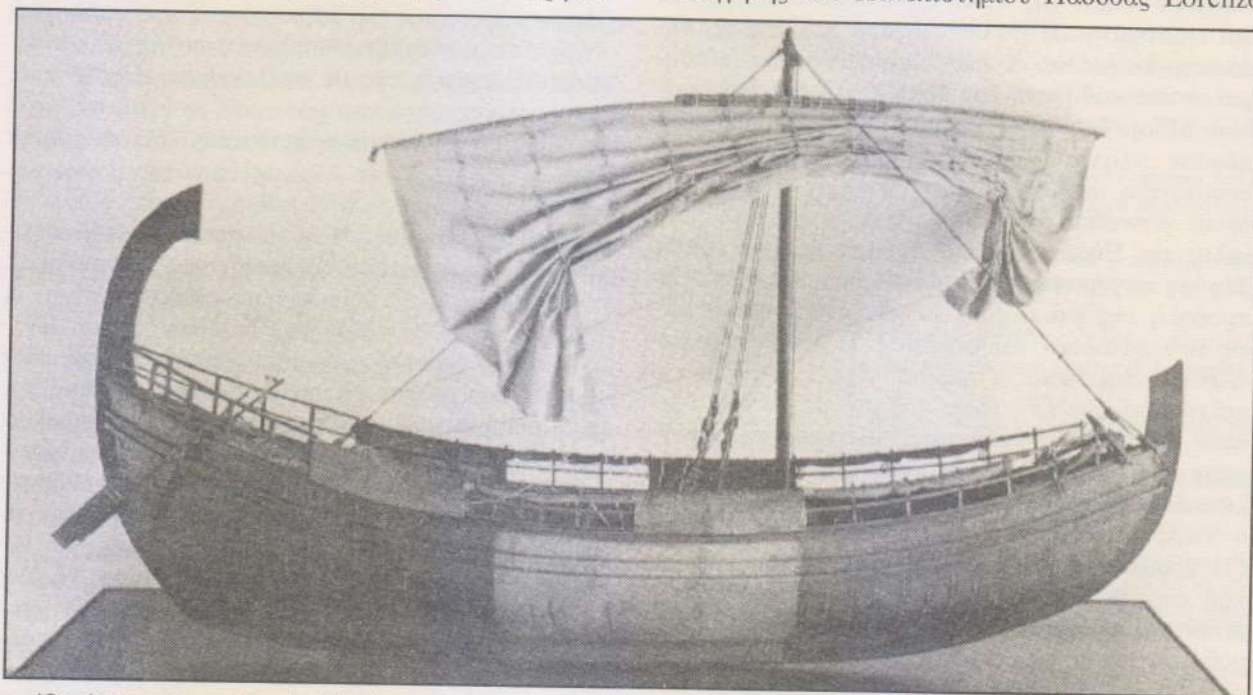
Διαπιστώνοντας ύπαρξη Ίθρηϊας Γεωργιανής-Καυκασιανής και Ίθρηϊας Ισπανικής καθορίζει ο Deroy την πρώτη ως έντελως γειτονική με την Κολχίδα, πρὸς την οποία εἶχαν πλεύσει οἱ Ἀργοναῦτες. Ἐπιπρόσθετα ἐπιμένει στήν ταύτιση τῶν δύο ὀνομασιῶν ὡς μίας καὶ μόνης περιοχῆς. Παράλληλα συσχετίζει τὴν Κολχίδα με τὴν ἐλληνικὴ λέξη **χαλκός**. Ἐπειτα ἀποτιμώντας ὡς ζωτικῆς σημασίας γιὰ τὴ μινωϊκὴ μεταλλουργία τὴ θάλασσα κυκλοφορία, ἐπὶ νδύνη δὲ ὅπως ὀδηγοῦντε, φρονεῖ ὅτι οἱ Μινωϊκοὶ ἀρχίζουσι νὰ ἐτοιμάζονται γιὰ τὴν προοδευτικὴ ἐγκατάλειψη τῆς Ἀνατολικῆς Ίθρηϊας. Διότι οἱ διερευνητὲς τοὺς ἔχουσι ἀνακαλύψει στὸν ἀκρότατο δυτικὸ χῶρο τῆς Μεσογείου, στὴν Ἰσπανία, μίαν ἄλλη πολὺ πλούσια πηγὴ μεταλλευμάτων χαλκοῦ, κασιτέρου, χρυσοῦ. Ἐδῶ πλέον δὲν ἀντιμετωπίζουσι ἀνταγωνισμὸ καὶ σύντομα κατὰ μῆκος τοῦ κόλπου τῆς Γασκῶνης ἐκτείνουσι τὴν δραστηριότητες ἕως τὰ βρετανικὰ νησιά. Ἐτοὶ ἐννοεῖται εὐχερέστατα πῶς οἱ ναυτικοὶ τοῦ Αἰγαίου προσονομάζουσι τοὺς μεταλλωρύχους καὶ τοὺς τεχνίτες χυτηρίου τῆς Δύσεως «Ίθρηες», ὄνομα πού ἕως τότε ἦταν ἀποκλειστικὸ τῶν Καυκασιανῶν-Γεωργιανῶν. Προσφεύστατα δὲ ἡ διάσημη ἀρχαιολόγος Τ. Blawatskaya μελέτημά της, ἐπιγραφόμενον «Ἀπὸ τὴν Κρητικὴ ἐποποιῖα τῶν 17ου - 15ου αἰῶνων π.Χ.», δίνει διαστάσεις μεγαλειώδεις στὴν πολιτισμικὴ προσφορὰ τῶν Κρητῶν!

Ἐφεξῆς παρόμοιες μετακινήσεις διαδέχονται ἢ μίαν ἄλλη, π.χ. Φωκαέων, Εὐβοέων κ.ά., οἱ ὁποῖες δὲν ἀφίστανται τῶν πραγματικῶν ἐποποιῶν.

Πάντως τὴν ἔλλειψη σαφοῦς σὲ συγχροτημένη καὶ ἱστορημένη ἔξοδο Κυπρίων καὶ ἐγκατάστασή τους σὲ χῶρο κατάλληλο, τὸ ἀμετακίνητο ἀπὸ τὴ Μεγαλόνησο δὲν συνάδει πρωτίστως με τὴν πάγια τάση τῶν Ἑλλήνων, δηλαδὴ τὸ φιλαπόδημο, δὲν ἐρμηνεύει ταυτόχρονα καὶ τὴν ἐγνωσμένη ἐπίδοση τῶν Κυπρίων, οἱ ὁποῖοι πολὺ πρόωγα διακρίνονται στὴν ἀξιοποίηση μεταλλευμάτων, ὅπως τοῦ χαλκοῦ στὸ κυπριακὸ ἔδαφος. Ἡ ἐξόρυξη χαλκοῦ ἀρχισε περὶ τὸ 2000 π.Χ. καὶ ἀποτελεῖ τὴ μεγαλύτερη πηγὴ πλούτου τῆς Κύπρου, ἢ ὁποῖα ἐξάγει ἐπίσης λάδι, κρασί, ναυπηγικὴ ξυλεία κ.ά. Συνακόλουθα ἀποδημῆσι Κυπρίων, καθὼς καὶ συμβιώσεις καὶ συνεργασίες τους με Σινελλήνες τοῦ Μικρασιατικοῦ, Αἰγαϊκοῦ δυναμικοῦ ἢ ἄλλων περιοχῶν, θεωροῦνται ὡς πολὺ πιθανὲς ἢ πιστευτές. Ἀρκεῖ ἢ ἀνάληψη ἐνδελεχοῦς διερευνήσεως χῶρων, στοὺς ὁποῖους ἐπισημαίνονται ποικιλόμορφες μεταλλευτικὲς ἐπιχειρήσεις καὶ κατὰ μᾶζες ἢ μικρότερης κλίμακας ἐμφανίσεις Ἑλλήνων.

Στὸ ΒΔ μέρος τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου, τῶν Βαλκανίων, τὰ ὁποῖα ἕως καὶ τὸν 6ο αἰῶνα μ.Χ. ἀποκαλοῦνται Εὐρώπη, κατὰ μαρτυρία Βυζαντινοῦ χρονολογικοῦ καὶ ἀξιωματοῦχοῦ τοῦ ἀνατολικοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους, πέραν τῆς καθηγησίας στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἦτοι τοῦ Ἰωάννου Λυδοῦ, συγγραφεὺς συγχρόνων μας ἐγκρίτων ἐπιστημόνων ἐπιμαρτυροῦν τόσο ὑπαρξὴ Ἑλλήνων ὅσο καὶ ἐνασχολήσεις τους συναφεῖς με τὸ συζητούμενον θέμα.

Ὡς πρὸς τὴν πρώτη βεβαιώνει με σύγγραμμά του, εὐγλωττότατα ἐπιγραφόμενον *Grecità adriatica*, ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Πάδοβας Lorenzo

Ὁμοίωμα τοῦ πλοίου τῆς Κυρήνειας. Πρόκειται γιὰ ἑλληνικὸ φορτηγὸ τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος. Βυθίστηκε στὴν Κύπρο φορτωμένο με ἀμφορεῖς, με λάδι, κρασί, ἀμύγδαλα κ.λπ. (Ναυτικὸ Μουσεῖο Αἰγαίου).

Braccési, καθώς και με καταπληκτικό συμπληρωματικό δημοσίευσμά του, έτους 2001, το οποίο επιγράφει Hellenikós Kolpos, έννοώντας την Άδριατική, με υπότιτλο Supplemento a Crescita. Από δε τους επιστήμονες, των οποίων οι έρευνες καλύπτουν το ΒΑ μέρος της κατά Ιωάννην Λυδόν Ευρώπης, ενδεικτικά μνημονεύονται οι Chr. Danon και ιδίως ο G. Mihailov. Όμολογουμένως έμπεριστατωμένα έχουν έρευνήσει το ρεύμα και τὰ παρόχθια του μεγάλου πλωτού ποταμού, του Δουνάβεως, που συνδέει κεντρική Ευρώπη, Εύξεινο και Μεσόγειο, Ρουμῆνοι ακαδημαϊκοί, π.χ. Vasile Parvan, N. Banescu, E. Condurache, D. Pippidi, R. Vulpa κ.ά. Ακριδέστερα δὲ ὁ πρῶτος σὲ μελέτη του, τὴν ὁποία ἐπιγράφει La pénétration hellénique et hellénistique dans la vallée du Danube (Bucarest, 1923), ὀνομάζει τὸν Δούναβι, συνάμα καὶ τὸν Δνείπερο, ποταμούς «ἐλληνικούς». Ἀπτότατα ἀποδεινύει μὲ βάση τὴν ἀφθονία ἐλληνικῶν σταθμῶν, οἰκισμῶν, κατὰ μῆκος τῶν δύο ὀχθῶν, πρὸ πάντων τοῦ Δουνάβεως.

Ἐνα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς σταθμούς, τὸν καλούμενο σήμερα Vinča, ἴδρυσαν καὶ ἀδιάλειπτα - περίπου ἑπτὰ αἰῶνες π.Χ. - εἶχαν κατοικήσει Κύπριοι. Κεῖται 14 χιλιόμετρα ἀνατολικά τοῦ Βελιγραδίου, στὴ δεξιὰ ὀχθῆ τοῦ Δουνάβεως καὶ σχεδὸν στὴν ἐκβολὴ τοῦ ποταμίσκου Bolečica, τοῦ ὁποίου οἱ παραπόταμοι ἔχουν τὶς πηγές τους στὶς βορειοανατολικές πλαγιές τοῦ δουνου Avala. Ἦδη κατὰ τὰ ἔτη τοῦ μεσοπολέμου 1929-1934 ἡ Vinča εἶναι ὁ καλύτερα ἐρευνημένος καὶ κατ' ἀκολουθίαν πληρέστερα γνωστός προϊστορικός σταθμός τῆς ΝΑ Ευρώπης, χάρις στὴ γενναϊοδωρία τοῦ μακρίνα τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου, Sir Charles Hyde, B.T.

Πράγματι τὰ πορίσματα τῆς μελέτης τοῦ ἀρχαιολογικοῦ ὕλικου τῆς Vinča εἶναι πάμπολλα, ποικίλα καὶ ἐπιστημονικῶς ἐποικοδομητικὰ πολλαπλῶς, δημοσιευμένα κιόλας σὲ δύο τόμους ἀπὸ τὸν ἀκαδημαϊκὸ καὶ καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Βελιγραδίου Miloje M. Vasić. Ὅμως στὴν πραγματικότητα πέρασε πλατύτερα ἀπαρατήρητη ἡ ἐξαιρετικὰ οὐσιαστικὴ συμμετοχὴ τῶν Κυπρίων στὸ πολιτισμικὸ γίγνεσθαι ὄχι μόνον τῆς περιοχῆς ἀλλὰ συνολικῆς τῆς Ευρώπης. Κατὰ πρῶτον, διότι ὁ σοφὸς Σέρβος συγγραφέας δὲν ἀποδίδει εὐλόγα στὴν προβολὴ τῆς ἐπὶ μέρους πληθυσμικῆς προελεύσεως τῶν κατοίκων τοῦ οἰκισμοῦ. Π' αὐτὸν προφανέστατα παρουσιάζει περισσότερο ἐνδιαφέρον ὁ πολιτισμὸς τῶν ἐπήλυδων καὶ στὸ μέτρο τοῦ ἐφικτοῦ κάποια ἐξιχνίαση τῶν πολιτισμικῶν ἐκφάνσεων τῶν αὐτοχθόνων εἴτε ἄνευ εἴτε μετὰ τῶν ἐλληνικῶν ἐπιδράσεων. Κατὰ δεύτερον ἐπιγράφοντας ὁ Vasić τὸ δίτομο ἔργο του La Vinča préhistorique (Ἡ προϊστορικὴ Βίντσα) δὲν παρέχει τὴν παραμικρὴ ὑπόψια Κυπριακῆς παρουσίας. Ἐξ ἴσου ἀνυποψίαστο ἀφήνει τὸν ἀναγνώστη καὶ σχετικὴ ἀνακοίνωσή του στὸ ἐγκυρότερο τῶν χρόνων τοῦ ἐπιστημονικοῦ περιοδικό Revue Internationale des Etudes Balkaniques (Διεθνὴς Ἐπιθεώρηση Βαλκανικῶν Μελετῶν). Διότι καὶ στὸν τίτλο τῆς Colons

grees à Vinča ("Ἕλληνες ἄποικοι στὴ Βίντσα) διόλου δὲν διαφαίνονται Κύπριοι, ἐνῶ ἐντὸς τοῦ κειμένου ὁ λόγος ἀφορᾷ κατ' ἐξοχὴν σὲ Κυπρίους.

Ἡ Vinča κτισμένη σὲ ὄχθη τοῦ πλωτοῦ Δουνάβεως εἶχε δυνατότητες διατηρήσεως ἐπαφῶν, χωρὶς πολλὲς δυσχέρειες, τόσο μὲ ὅλους τοὺς οἰκισμοὺς τῶν νησιῶν καὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Μαύρης Θάλασσας, τοῦ Αἰγαίου, τῆς Μεσογείου ὅσο καὶ μὲ οἰκισμοὺς τοῦ ἄνω καὶ μέσου Δουνάβεως, καθὼς καὶ τῶν παραποτάμων του, Tamiš, Theiss, Drave καὶ Save. Πράγματι θρίσκειται σὲ μικρὴ ἀπόσταση καὶ ἀκριβῶς ἀπέναντι ἀπὸ τὶς ἐκβολές τῶν ποταμῶν, πού μνημονεύθηκαν. Ἔτσι ἡ σύνδεσή της μὲ τὰ σπουδαιότερα μέρη τῆς Κεντρικῆς Ευρώπης πού περιλαμβάνονται μετὰ τῶν Καρπαθίων καὶ τῶν Ἄλπεων, εἶναι διαπιστωμένη καὶ τεκμηριώνεται μὲ τὰ κατάλοιπα ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων. Βέβαια τὰ πλεονεκτήματά της ἔχουν καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι οἰκισμοί, οἱ κείμενοι στὶς ὄχθες τοῦ Δουνάβεως, ἀλλὰ σὲ κανένα σημεῖο δὲν ἀναπτύχθηκε ἀποικία τόσο ἀκμαία καὶ τόσο μακρᾶς διάρκειας δραστηριότητας. Ἀναμφίβολα γιὰ τὴν ἴδρυσή της ἔγινε ἐπισταμένη ἐπιλογὴ τοῦ χώρου. Ἀπλῶς σημειώνεται ἡ συνάφτησή της μὲ τὴν ἄμεση γειτνίαση πλοοσίων κοιτασμάτων μετάλλων: γαληνίτη, ἀβαλίτη (ἄλας χρωμίου) καὶ πρὸ πάντων κιννάβαρι (ὄρυκτο μεταλλοῦχο περιέχον θείο καὶ ἰδράργυρο χρώματος ἐρυθροῦ). Πρόκειται γιὰ τοποθεσία, ἡ ὁποία φέρει τὸ ὄνομα Šuplja Stena καὶ ἀπέχει 12 χλμ. σὲ εὐθεῖα γραμμὴ. Ἀκόμη καὶ σήμερα ὄρατὰ εἶναι ἴχνη ὄρυχειῶν.

Τὸ κιννάβαρι ὑπῆρξε κεφαλαιώδους σημασίας στοιχεῖο στὴν οικονομικὴ ζωὴ τῶν κατοίκων τῆς προϊστορικῆς Vinča. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἴδιο ὄρυκτο καὶ τὰ παράγωγά του ἦσαν ἀπαραίτητα σὲ διάφορες χρήσεις, ἡ Vinča εἶχε συναλλαγές, ἄμεσες ἢ ἔμμεσες, μὲ ὅλα τὰ βιομηχανικὰ κέντρα τῆς λεκάνης τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ τῆς Μεσογείου. Τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα μαρτυροῦν ἀδιάφυστα πανάρχαιες πολιτισμικὲς σχέσεις της μὲ πολυάριθμες πόλεις. Στὶς πηγές ἐνὸς παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως, τοῦ Theiss, ἀνακαλύπτεται ὁ ὀψιδιανός, ὄρυκτο ἀρκετὰ σπάνιο καὶ δηλωτικὸ τῶν πολιτισμικῶν ἐπικοινωνιῶν μὲ τὸν περιβάλλοντα χώρο. Πρόσθετη ἀπόδειξη τῶν ἐπαφῶν ἀποτελοῦν τὰ κεραμικὰ, πού ἐφθασαν στὴ Vinča ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ δουνου Bükk τῆς Οὐγγαρίας. Ἐξ ἴσου ἐξακριβωμένες εἶναι καὶ οἱ σχέσεις της μὲ τὴν Κεντρικὴ Ευρώπη.

Γιὰ τὴν ἐκμετάλλευση τοῦ ὄρυκτοῦ πλοῦτου τῶν Šuplja Stena προϋποτίθεται ἡ γνώση τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς ἰδιοσυστασίας τῶν ὄρυκτῶν, ἡ δὲ ἐπεξεργασία τῶν μεταλλευμάτων ἀπαιτεῖ ἀληθινὴ μύηση, ἐμπειρία ἐιδικῆς καὶ πολὺ πολὺπλοκῆς μεταλλουργικῆς τεχνικῆς, εἰδικεύσεως, τῆς ὁποίας δεῖγμα συνιστᾷ τὸ πολυουζητούμενο "bucchero", ἐπιακῆς λατρείας νεκρῶν καὶ θρησκείας τῆς ἐποχῆς τοῦ Μίνωος. Τὰ διακοσμητικὰ σχέδια ἀνάγονται στοὺς ἀρχαίους χρόνους τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος. Αὐτὲς οἱ τεχνολογικὲς εἶναι μοναδικὲς ἀκόμη καὶ στὴ Vinča. Ἐκλαμβάνονται κατὰ κοινὴ ὁμολογία καὶ δικαιολογημένα ὡς εἰδικὲς ἀπεικονίσεις τῆς λατρείας νεκρῶν, εἰσα-

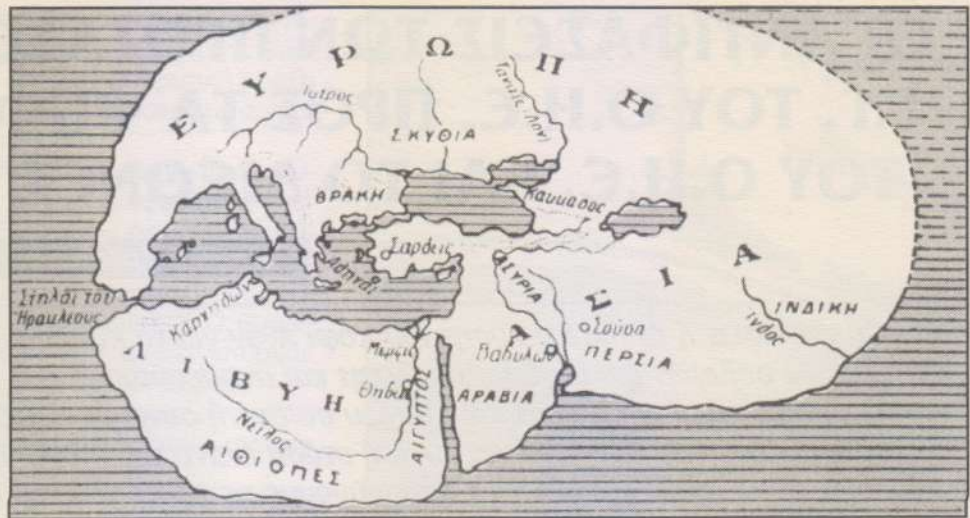
γωγής ελληνικής από την Ανατολή και κατ'έξοχην από την Κύπρο.

Ο Σέρβος καθηγητής κλείνει την επίτομη σκιαγράφιση των αποτελεσμάτων της μελέτης της προϊστορικής Vinča με πρόδηλη και διακαή επιθυμία έκφρασης του χρέους της ανθρωπότητας προς τους Έλληνες συλλήβδην, αλλά εν προκειμένω πρωτίστως υπαινίσσεται τους Κυπρίους, των οποίων τις πολυσχιδείς πολιτισμικές δραστηριότητες, ιδίως

στον υλικό – τεχνικό τομέα έπισημαίνει και θαυμαστά αξιολογεί. Άλήθεια – αναφωνεί – είναι καιρός να αναγνωρίσουμε επί τέλους στους αρχαίους Έλληνες την κατ'έξοχην συμβολή στον πολιτισμό της Ευρώπης. Η ανακάλυψη της ελληνικής αποικίας της Vinča δίνει στους ιστορικούς την ευκαιρία να υπογραμμίσουν, για μία ακόμη φορά, τη σπουδαιότητα του ρόλου, που διαδραμάτισαν οι Έλληνες – από τον 7ο αιώνα π.Χ. έως την Αναγέννηση – στο ζήτημα του ευρωπαϊκού πολιτισμού, όλων των εθνών της Ευρώπης. Δηλώνει δε απερίφραστα ότι θα ένοιωθε ευτυχής, αν με τις έρευνες και τις συγγραφές του, ειδικά τη βραχύτερη, συνέβαλε στην επέξοχη και πρόοδο αποτίμηση του μεγάλου εκπολιτιστικού έργου της Ευρώπης χάρη στους Έλληνες, μάλιστα σε στενότερη έννοια, χάρη στους Κυπρίους, των οποίων τα πολιτιστικά αγαθά καταλαμβάνουν δεσπόζουσα θέση στα πεπραγμένα της αναπαραστάσεως του παραδουναβίου οικισμού Vinča.

Ήδη προσημειώθηκε ότι η προσφορά των Ελλήνων αναγνωρίζεται όχι μόνον στον πνευματικό, νοητικό και ήθικό πολιτισμό αλλά και στον υλικό, στην τεχνολογία, την οποία οι Ρωμαίοι έπιδιώκουν με όλους τους τρόπους. Μόλις τό έτος 6 μ.Χ. πληροφορούνται ότι η λεγομένη προϊστορική Vinča διαθέτει ειδικά έργαστήρια, στα οποία τότε και επί πολύν αποκαλείται «Έλληνες!» Έτσι επαληθεύονται όσα και ο σύγχρονός μας Αυστριακός Egon Friedell όμολογεί: Όλόκληρος ο πολιτισμός της Ιταλίας είναι ελληνικός. Το αλφάβητο, ή καλλιτεχνική διομηχανία, ή λογοτεχνία, ακόμα και ή μεταγενέστερη θρησκεία, όλα αυτά αναπτύχθηκαν στη Ρώμη σύμφωνα με ελληνικά πρότυπα. Το ίδιο συνέβη και μ' όλους τους κλάδους της τεχνολογίας...».

Ενότητα, λοιπόν, ο Γάλλος ακαδημαϊκός και έξειδικευμένος Ανατολιστής René Grousset μετά τη λήξη του 6' παγκοσμίου πολέμου όρίζει την Ευρώπη ως τό σύνολο των κληρονόμων του ελληνικού πολιτισμού. Προεκτείνοντας δε χρονικά την ευρωπαϊκή θεώρηση μ'ς πληροφορεί ότι και μετέπειτα «ή ρωμαϊκή αυτοκρατορία πραγματώσε την εξάπλωση της

Η Γη κατά τον Ηρόδοτο (5ος αιώνας π.Χ.)

λατινικότητας και, μέσω αυτής, την είσοδο σύμπαντος του δυτικού κόσμου στον ελληνικό πολιτισμό. Ό μεσαιωνικός χριστιανισμός έπιφέρει την ένταξη, στον ίδιο ακριβώς πολιτισμό του γερμανικού και του ολαβικού κόσμου».

Με την ευρύτερη αυτή αντίληψη του Grousset συμφωνεί και ο όμοεθνής του και όμολόγός του Paul Valéry (1871-1945) διατυπώνοντας τον ακόλουθο όρισμό: «Ευρωπαίος είναι αυτός που έχει δεχθεί τον αρχαιοελληνικό Λογισμό σαν τρόπο σκέψης, την Χριστιανική πνευματικότητα σαν τρόπο ψυχής και ψυχικής ανάπτυξης και την Ρωμαϊκή οργανωτική νομοθεσία σαν τρόπο διαχείρισης ζωής. Και εκεί όπου τα όνόματα Άριστοτέλης, Πλάτων, Κικέρων ή Παύλος έχουν κάποια σημασία, εκεί είναι ΕΥΡΩΠΗ».

Σημείωση

- ** 1. P. Grimal, *Dictionnaire de la mythologie grecque et romaine*. Paris 1958, 48b, στο λήμμα Άργοναυτες.
 2. O. Zanco, «Gli Argonauti la protostoria», *Studi Classici e orientali*, 4, 1956, 194-213.
 3. Το κλασικό έργο του J. Bérard στην αρχική γαλλόγλωσση έκδοση, καθώς και στην ιταλική μετάφραση με τίτλο *Magna Graecia*.
 4. J. de La Genière, «La colonisation grecque en Italie meridionale et en Sicile et l'acculturation des non-grecs», *Revue Archéologique* 2, 1978, 257, 258.
 5. F. Benoît, «La légende d'Héraclès et la colonisation grecque dans le Delta du Rhône», *Lettres d'humanité*, 8, 1949, 116.
 6. R. Dion, «La voie héracléenne et l'itinéraire transalpin d'Hannibal», *Latomus*, 58, 1962, F, 527 κ. έ.
 7. P.-M. Dural, «L'histoire et la légende de la colonisation grecque en Occident», *Revue Archéologique*, ser. 6, 19, 1943, 126 κ. έ.
 8. S. Calderone, «La conquista romana della Magna Grecia», εν *La Magna Grecia in età romana. Atti del XV Congresso di Studi Sulla Magna Grecia, Taranto 1975, Napoli 1976*, 33-87, 379-882.
 9. G. Maddoli, «Filottete in "Italia"», *Magna Graecia*, 19 (5-6), 1980, 1-15.
 10. C. Dumas «What did the Argonauts seek in Colchs?», *Hermathena*, CL, 1991, 31-41.

ΟΙ ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ Γ.Γ. ΤΟΥ Ο.Η.Ε. ΠΡΟΣ ΤΑ ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ Ο.Η.Ε. ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Του Γιώργου Συλλούρη*

Οι προτάσεις ή το σχέδιο λύσης του Κόφι Ανάν για το Κυπριακό απαιτείται να τύχουν σοβαρής και συνεπούς μελέτης και αντιμετώπισης από τις υπεύθυνες πολιτικές ηγεσίες Ελλάδας και Κύπρου σε στενή συνεννόηση και συντονισμό. Δεν είναι δυνατό να μιλάμε για συνετή στάση έναντι της πιεστικής πρότασης του Κόφι Ανάν να αποδεχτούμε ή να απορρίψουμε τις προτάσεις του ως σχέδιο λύσης, χωρίς να παρέχεται ο απαιτούμενος εύλογος χρόνος μελέτης τους, αλλά και γνωστοποίησής τους στους νόμιμους κατοίκους της Κύπρου, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους, πριν δοθεί απάντηση.

Απαιτείται εξονυχιστική μελέτη τους, ώστε να διαπιστωθεί, πού χρήζουν διορθώσεων, αλλαγών ή βελτιώσεων με μοναδικό μέλημα η λύση να είναι βιώσιμη. Δεν είναι δυνατόν, η λύση να είναι βιώσιμη, αν είναι αποτέλεσμα επιβολής.

Θεωρούμε ότι παραβιάζουν τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, την Ευρωπαϊκή νομοθεσία, το Διεθνές Δίκαιο, τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. και τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, οι πιο κάτω, ενδεικτικά αναφερόμενες, προβλέψεις του σχεδίου Ανάν:

1. Η εκ περιτροπής Προεδρία ή η συμπροεδρία διότι παραβιάζει την βασική αρχή της πλειοψηφίας, που αποτελεί τη βάση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Δεδομένου ότι οι Τουρκοκύπριοι αποτελούν το 18% του πληθυσμού, με ποσοστό 9,1% θα εκλέγεται πρόεδρος που θα εκπροσωπεί το 100%!

2. Η καθιέρωση, όχι μιας κυριαρχίας του κράτους της Κύπρου αλλά δύο κυριαρχιών των δύο συ-

στατικών κρατών, το οποίο ισοδυναμεί με συνομοσπονδία. Και αυτό διότι τα δύο συστατικά κράτη θα μπορούν να συνάπτουν διεθνείς συμβάσεις (εμπορικές κ.λπ.), και θα έχουν τα δικά τους σύνορα. Δηλαδή το δικαιοδικό-διζωνικό σύστημα εγκαταλείπεται.

3. Η αριθμητική ισότητα στα θεσμικά διοικητικά όργανα, αλλά και στον αριθμό των δημοσίων υπαλλήλων, αστυνομικών στο ομόσπονδο κράτος. Δηλαδή το 18% εξισώνεται με το 82%.

4. Η υποχρεωτική διδασκαλία των δύο γλωσσών (τουρκικής - ελληνικής) στα γυμνάσια. Παραβιάζεται η ατομική ελευθερία της παιδείας.

5. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει πρόβλεψη για την αποχώρηση των εποίκων.

6. Η αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων δεν είναι άμεση, όπως προβλέπεται από τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε.

7. Η συμπροεδρία με τον Ντενκτάς για 3 χρόνια δεν θα είναι αποτέλεσμα λαϊκής εκλογής και εντολής, αλλά διορισμού, γεγονός που δεν συνάδει ούτε με τις αρχές της Δημοκρατίας, ούτε με τις αρχές του Διεθνούς Δικαίου.

Όπως είναι γνωστό από την πολιτειολογία: «Κράτος είναι λαός εγκατεστημένος μόνιμα σε ορισμένο έδαφος, που ασκεί πρωτογενή εξουσία». Ως πρωτογενής εξουσία νοείται η λαϊκή κυριαρχία. Το εκβιαστικό δίλημμα, ότι όπου δεν συμφωνούν οι δύο πλευρές, θα αποφασίζει ο Γεν. Γραμματέας του Ο.Η.Ε. (για την τελική σύνταξη του συντάγματος του υπό δημιουργίαν κράτους), αποδεικνύει ότι ένα βασικό συστατικό στοιχείο του κράτους, η λαϊκή κυριαρχία, δεν υφίσταται. Και αυτό διότι τη θέληση του λαού, δηλαδή των νομίμων κατοίκων της Κύπρου (Ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων)

Ψηφίζοντας την Ένωση

* Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Κυπριακών Οργανώσεων Ελλάδας (Ο.Κ.Ο.Ε.)

την υποκαθιστά ο κ. Ανάν! Επομένως, η προτεινόμενη λύση αγνοεί επιδεικτικά την άποψη της συμμετοχής του κυπριακού λαού στην ιδρυτική πράξη του νέου κράτους και συνεπώς υποσκάπτεται η υπόσταση και η βιωσιμότητά του.

Επίσης, η πρόβλεψη διατήρησης εγγυητριών δυνάμεων, αποδυναμώνει, αν δεν εξαφανίζει, την υπόσταση του κράτους. Ενόψει της ένταξης της Κύπρου στην Ε.Ε. δεν μπορεί να γίνει αντιληπτό, γιατί απαιτείται η ύπαρξη εγγυητριών δυνάμεων δύο κρατών μελών της Ε.Ε. και της Τουρκίας. Ο Ευρωστρατός θα ήταν επαρκής λύση, αν δεν υπήρχαν άλλες βλέψεις από τις εμπλεκόμενες χώρες.

Από τα ανωτέρω προκύπτει το συμπέρασμα ότι οι προτάσεις, όπως αυτή τη στιγμή έχουν, αντιφασκουν:

Α. Με τα ψηφίσματα του Ο.Η.Ε. για την Κύπρο, τα οποία προβλέπουν την άμεση αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων εισβολής και κατοχής και των εποίκων καθώς και την επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια τους.

Β. Με την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία, διότι παραβιάζουν το ευρωπαϊκό κεκτημένο, αφού δεν εξασφαλίζουν τις τρεις ελευθερίες, παρουσίας, εγκατάστασης, διακίνησης.

Γ. Με τις αποφάσεις του Ε.Δ.Α.Δ. για την Τιτίνα Λοϊζίδου και τις επόμενες, που αποφάνθηκαν ότι:

«1. Η Τιτίνα Λοϊζίδου (και συνεπώς όλοι οι πρόσφυγες) είναι ιδιοκτήτρια της κατεχόμενης περιουσίας της και παραμένει ιδιοκτήτρια, παρά την παράνομη κατοχή από τα τουρκικά στρατεύματα.

2. Η αποζημίωση δεν αφορά φυσικά και σε καμιά περίπτωση την απώλεια της ιδιοκτησίας της, αλλά την παρεμπόδιση χρήσης και απόλαυσής της.

3. Διατηρεί το δικαίωμά της να απολαμβάνει ειρηνικά την περιουσία της και στο μέλλον. Παρεμποδίζεται προς το παρόν από τα τουρκικά στρατεύματα κατοχής.

4. Υπάρχει συνεχιζόμενη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την Τουρκία στην Κύπρο σε βάρος των νομίμων κατοίκων της.

5. Η "Τ.Δ.Β.Κ." δεν αναγνωρίζεται ως κράτος, διότι είναι υποτελής τοπική διοίκηση και ελέγχεται από τον τουρκικό στρατό».

Άλλωστε σύνεση δεν σημαίνει τυφλή συναίνεση σε ό,τι προτείνει ο κ. Ανάν ως λύση του Κυπριακού, αλλά ρεαλιστική πρόβλεψη ότι οι προτάσεις αυτές, όπως έχουν, δεν είναι δυνατόν να εξασφαλίζουν ούτε βιώσιμη λύση, ούτε την ειρηνική συνύπαρξη και ευημερία των ελληνοκυπρίων και τουρκοκυπρίων.

Συνεπώς, οι πολιτικές ηγεσίες της Ελλάδας και της Κύπρου έχουν την ιστορική ευθύνη είτε να επιτύχουν καίριες και ουσιαστικές αλλαγές στις προτάσεις Ανάν, ώστε να εξασφαλιστούν τα ανωτέρω, είτε να τις απορρίψουν. Η προτεινόμενη λύση είναι οφθαλμοφανώς θνησιγενής. Ουσιαστικά, θα νομιμοποιήσει τα αποτελέσματα της τουρκικής εισβολής και θα εξασφαλίσει στην Τουρκία την ημερομηνία έναρξης των διαπραγματεύσεων για την ένταξη στην Ε.Ε., χωρίς η δική μας πλευρά να δια-

Φρουρός στην Πράσινη Γραμμή: Τα σύνορά μας δεν είναι εδώ.

σφαλίζει βιώσιμη λύση, η οποία εξάλλου μπορεί να ανατραπεί από την Τουρκία στην πρώτη εμπλοκή ή διαφωνία που θα προκύψει στην λειτουργία του «νέου κράτους».

Υπογραμμίζεται ότι οι συμφωνίες του Ελσίνκι και οι μέχρι τώρα διαβεβαιώσεις της πολιτικής ηγεσίας της Ελλάδος και της Κύπρου, προβλέπουν ότι η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. έχει αποσυνδεθεί παντελώς από την προηγούμενη λύση ή όχι του Κυπριακού.

Η λύση του Κυπριακού για να είναι βιώσιμη πρέπει να είναι δίκαιη. Για να είναι δίκαιη απαιτείται να είναι σύμφωνη με το Διεθνές και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και να εξασφαλίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους τους νόμιμους κατοίκους της Κύπρου, Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους.

Ο Γεν. Γραμματέας του Ο.Η.Ε. οφείλει να προσαρμόσει τις προτάσεις του στις βασικές αυτές αρχές και μόνο τότε θα τις δεχθούμε.

Αθήνα, 18-11-2002

Η ΚΡΑΥΓΗ

Μου κάψαν την πατρίδα μου, κουρσέψανε τη γη μου
μ' αν το κορμί λαβώθηκε ακούστε την κραυγή μου:

Πώς στ' αλήθεια το βασάτε που με τούρκικη σημαία
τύλιξαν τ' αγάλματά σας και καρφώσαν την καρδιά σας
— με την τούρκικη σημαία...

Πώς κοιμάστε, πώς ξυπνάτε — σλαβωμένοι πώς βασάτε!

Ξυπνάτ' αδέρφια — τι ο καιρός πικρά μας σημαδεύει
λύκοι στον χρόνου τη στροφή μας στήνουνε καρτέρι.

Ἡ κυπριακή πραγματικότητα

Τοῦ Ἀνδρέα Μακρίδη*

Ἡ υπεράσπιση τῆς Ἑλληνικότητάς μας καί τῆς ἐθνικῆς μας ὀντότητας, ὁ σεβασμός πρὸς τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα καί παιδεία, ἡ ἀνύψωση τῆς ἑλληνικῆς σημαίας, ἡ ἀνάκρουση τοῦ ἐθνικοῦ μας ὕμνου, ἡ ὑποστήριξη τῆς στρατιωτικῆς συμμαχίας μὲ τὴν Ἑλλάδα καί ὅτιδήποτε ἄλλο προάγει τὴν ἑλληνικότητα τῶν Κυπρίων, ἐπικρίνεται καί κατακεραυνώνεται, ὡς μεταχουντική, μεταπραξικοπηματική καί καταστροφικὴ ἐνεργοποίηση τοῦ θρυκόλακα τοῦ ἐθνικισμοῦ, πού ἐπιχειρεῖ νὰ κατασπαράξει τὴν Κύπρο! Ἡ τεχνητὴ αὐτὴ κινδυνολογία, ἐφεύρεση τῆς κομματικῆς μικρότητας καί ψηφοθηρίας, ἐπεκτείνεται ὑστεροβούλως καί στά πολιτισμικά πράγματα τοῦ τόπου.

Αυσάρεστο φαινόμενο τῆς κυπριακῆς πραγματικότητας εἶναι ἡ ἀλόπειρα πολιτισμικῆς πώλωσης καί ἀντιπαράθεσης, πού παρατηρεῖται τὰ τελευταῖα χρόνια.

Ἡ πώλωση αὐτὴ ἐμφανίστηκε ὡς πολιτικὴ διαίρεση καί σύγκρουση, μεταξύ δεξιᾶς καί ἀριστερᾶς ἀπὸ τίς πρῶτες δεκαετίες τοῦ αἰῶνα (ΑΚΕΛ - ΚΕΚ), γνώρισε μεγάλη ἔξαρση τὴν περίοδο τοῦ ἀνταρτοπολέμου στὴν Ἑλλάδα (1946-1949) καί ἐπιδεινώθηκε στὰ πρῶτα χρόνια τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα τοῦ 1955. Ἀργότερα, στὴν δεκαετία τοῦ '70, ἐκδηλώθηκε ὡς θυελλώδης ἐθνικὸς διχασμὸς, μεταξύ Μακαριαζῶν καί Γριδικῶν καί ἔφθασε σὲ ἀνεπίτρεπτες ἀκρότητες καί βιασπραγίες, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν μαῦρο στίγμα στὴν νεώτερη Ἱστορία τοῦ τόπου.

Δυστυχῶς, ἡ ἀνίχνουση αὐτὴ διάσπαση δὲν περιορίστηκε στὸν πολιτικὸ τομέα. Μέσα σ' ἓνα πλέγμα παρανοικοῦ φανατισμοῦ καί μίσους ἐπέξετάθη σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς κυπριακῆς κοινωνίας. Ἀθλητικοί καί ἄλλοι σύλλογοι χωρίστηκαν σὲ ἀριστεροὺς (κόκκινους - κομμουνιστές) καί δεξιούς (φασίστες!). Ποδοσφαιρικοί καί ἄλλοι ἀγῶνες πῆραν τὴν διάσταση ἐμφυλίου πολέμου καί ἐθνικοῦ σπαραγμοῦ. Ἐφημερίδες, περιοδικά, ραδιοφωνικοί καί τηλεοπτικοί σταθμοὶ ἐντάχθηκαν σὲ δύο ἀλληλομισούμενα στρατόπεδα. Τό... ΕΜΕΙΣ (ἀριστεροί) καί Ε-ΚΕΙΝΟΙ (δεξιοί), ἢ ἀντιθέτως, καθιερώθηκε ὡς τραγικὸς καί σταθερὸς διαχωρισμὸς τῶν Κυπρίων.

Μοιραῖα, ὁ διασπαστικὸς αὐτὸς ἑτεροδιαχωρισμὸς διείσδυσε καί στὸν χῶρο τῶν γραμμάτων καί τῶν τεχνῶν. Ποιητές, πεζογράφοι, καλλιτέχνες καί ἐπιστήμονες αὐτοπροσδιορίστηκαν καί αὐτοὶ καί στρατεύθηκαν στὸν ἓνα ἢ στὸν ἄλλο συνασπισμὸ. Κάθε παράταξη ἀναγνωρίζει καί προωθεῖ τοὺς ...ΔΙΚΟΥΣ της, παραγνωρίζοντας τοὺς ἄλλους!

Τὴν τελευταῖα δεκαετία, ὁ χρόνος καί οἱ ἐξελίξεις ὑποβάθμισαν καί παραμέρισαν τίς παλιές πολιτικῆς ἀντιπαράξεις. Ἡ Δημοκρατία ἐμπεδώθηκε καί ἡ

πολιτικὴ ζωὴ στὴν Κύπρο ἀναγεννήθηκε. Ἡ παρακμὴ τοῦ ὑπαρκτοῦ Σοσιαλισμοῦ, ὁ ἀρνητικὸς ρόλος τῶν Δυτικῶν στὸ κυπριακὸ πρόβλημα, ὁ Εὐρωπαϊκὸς προσανατολισμὸς καί ἡ πολιτικὴ ὠρίμανση τῶν κομμάτων, ἀπάμβλυναν σὲ μεγάλο βαθμὸ τίς ἰδεολογικῆς καί πολιτικῆς διαφορῆς, χαλιναγώγησαν τὴν ἔξαρση τῶν παθῶν καί περιορίσαν τὴν τυφλὴ ἰδεολογικοπολιτικὴ ἐμπάθεια, ἐνῶ τὸ ἄλυτο καί ἀκανθῶδες ἐθνικὸ μας θέμα, ὀδήγησε σὲ μιὰ συνεπακόλουθη ἑξομίωση καί σύγκλιση τῶν καταστατικῶν ἀρχῶν τῶν κομμάτων. Ἔτσι, κατὰ καιροὺς βλέπουμε σύμπτωση ἀπόψεων ΔΗΣΥ-ΑΚΕΛ, συνεργασία ἀριστερῶν ἢ κεντροαριστερῶν κομμάτων (ΕΔΕΚ, ΕΔΗ κ.ά.) μὲ τὸν ΔΗΣΥ, προσπάθεια δημιουργίας σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος μὲ τὴν συμμετοχὴ κεντροδεξιῶν καί δεξιῶν κομμάτων (ΔΗΚΟ, ΝΕΟ.), συγκυβερνήσεις, ἀποτελούμενες ἀπὸ ἀντίπαλες ἰδεολογίες κ.ά.

Οἱ πολιτικῆς αὐτῆς μεταλλάξεις καθορίζονται βασικά ἀπὸ τρεῖς οὐσιώδεις συνιστώσες: α) Παρακμὴ τῶν ἰδεολογιῶν καί τῶν κοσμοθεωριῶν, ἀπόρριψή τους ὡς μέτρου καθορισμοῦ τῶν κομματικῶν ταυτοτήτων καί ὑποκατάστασή τους ἀπὸ ἄλλες ἐθνικῆς, πολιτικῆς, κοινωνικῆς καί οικονομικῆς, ἐνδογενεῖς ἀρχῆς καί προσανατολισμοῦ· β) ἐπικέντρωση τῶν προγραμματικῶν ἀρχῶν καί τῶν μαρτυρηθέντων τῶν κομμάτων στὸ κυπριακὸ καί στὴν ἐπιδιωκόμενη λύση· γ) ἔξαρση τοῦ συλλογικοῦ καί διαπροσωπικοῦ ψηφοκεντρικοῦ συμφέροντος τῶν κομμάτων, καί τῶν κομματικῶν στελεχῶν.

Ἡ πολιτικὴ αὐτὴ μεταστοιχείωση ἐπέφερε, ὡς φυσικὸ ἐπακόλουθο, καί τὴν ἐνδοκομματικὴ διαφοροποίηση. Τὸ ΔΗΣΥ, ἂν καί εἶναι κόμμα τῆς παραδοσιακῆς δεξιᾶς (τὸ κόμμα πού στέγαζε τὴν πλειοψηφία τῶν πραξικοπηματιῶν), πραγματοποιεῖ ἐλιγμούς διεύρυνσης στὸν χῶρο τῆς μετριοπαθοῦς δεξιᾶς, τῆς δεξιᾶς τοῦ κέντρου, τῆς κεντροαριστερᾶς

* Φιλολόγος - Ἱστορικός

καί τῶν σοσιαλδημοκρατῶν. Τό ΑΚΕΛ ἐγκαταλείπει τήν κομμουνιστική του σημαία καί ἐμφανίζεται ὡς: ΑΚΕΛ - ΑΡΙΣΤΕΡΑ - ΝΕΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ. Ἀθωρῶδως, ἀπό κοιμμουνιστικό κόμμα, μεταλλάσσεται σέ Ἀριστερό Κόμμα Νέου Τύπου, στό ὁποῖο χωροῦν καί ἀναδεικνύονται βουλευτές, πρώην δεξιοί. Συνεργάζεται μέ τό ΔΗΚΟ, ἐπιδιώκει ἀφομοίωση τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος τῆς ΕΔΕΚ καί κινεῖται ψηφοθηρικά πρὸς τό κέντρο, ἀκόμα καί τήν δεξιά. Τό ΔΗΚΟ, χωρίς οὐσιαστική ἰδεολογική γραμμή πλεύσης, κινεῖται καί μετακινεῖται πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις τοῦ πολιτικοῦ ὀρίζοντα, συνάπτοντας τήν μιά φορά συμμαχία καί συγκροτώντας συγκυβέρνηση μέ τήν κυβερνώσα δεξιά (ΔΗΣΥ) καί τήν ἐπόμενη, προεκλογική συμμαχία μέ τήν ἀριστερά (ΑΚΕΛ). Ἡ ἴδια ἀμφίδρομη κίνηση χαρακτηρίζει καί τήν ΕΔΕΚ, ἡ ὁποία προεκλογικῶς μετέχει σέ συνασπισμό μέ τό ΑΚΕΛ καί τούς ΕΔΗ (ὁ ὁποῖος ἀπέτυχε) καί κατά τόν δεύτερο γύρο καί μετεκλογικῶς ὑποστηρίζει τόν Γλαῦκο Κληρίδη καί μετέχει στήν κυβέρνησή του.

Οἱ μεγάλες ἰδεολογίες ἔχουν πεθάνει ὀριστικά καί ἔχουν ἐνταφιασθεῖ κάτω ἀπό τόν τύμβο τῶν ἐθνικῶν προβλημάτων καί τῶν κομματικῶν συμφερόντων. Ὅποιος ἀρνεῖται νά δεῖ αὐτήν τήν πραγματικότητα παραμένει, ἀπλῶς, οὐτοπικός καί ἀποκομμένος νοσταλγός ἢ μοναχικός καί στάσιμος ὀραματιστής μᾶς ἄλλης ἐποχῆς, ἐκείνης τοῦ κάρβουνο καί τῆς ἀτμομηχανῆς.

Βεβαίως, οἱ οὐσιώδεις αὐτές μεταλλαγές καί ἡ πολιτική σύγκλιση καί ἐξομοίωση τῶν κομμάτων, προκαλοῦν κατά φυσικό λόγο τίς δικές τους συνέπειες: καταστροφή τῆς παραδοσιακῆς δυναμικῆς, πού συντηροῦσε τήν ποσοτική σναπείρωση τῶν κομμάτων, κομματική ἀδιαφορία καί ἀποχή μεγάλων τμημάτων τοῦ λαοῦ, δυνατότητα ἐμφάνισης νέων κομμάτων, τά ὁποῖα δέν βαρύνονται μέ τήν πώλωση καί τήν φθορά τοῦ παρελθόντος, παραμερισμό τῶν γηρασμένων καί φθαρημένων πολιτικῶν ἡγετῶν καί ἀνάδειξη νέων.

Οἱ παράμετροι αὐτές, ἐμπεριέχουσες, γιά τά παλαιά κόμματα, κινδύνους συρρίκνωσης καί ἀποδυναμώσεως, προκαλοῦν τίς κομματικές ἡγεσίες, νά μηχανεύονται καί νά προβάλλουν κατά καιρούς νεκραναστημένες κινδυνολογίες, νά ἀνασύρουν καί νά προβάλλουν ἀνδραγαθήματα καί καταξιώσεις τοῦ παρελθόντος ἢ νά κατασκευάζουν καινούργιες πολιτικές καί διαχωριστικές θεωρίες, πού διακωμίζουν ἢ συντηροῦν, κατά τό δυνατόν, τίς συσπειρώσεις καί τά ποσοστά τους, μέ τόν πιό ἀναχρονιστικό καί ὀξύμωρο τρόπο.

Ἔτσι, κατά καιρούς καί ἰδιαίτερα κατά τίς προεκλογικές περιόδους, ἀναφλέγεται καί νεκρανασταίνεται ἀπό τήν δεξιά ὁ κομμουνιστικός μπαμπούλας ἢ ἀναβιώνει τό ἀντικομμουνιστικό μένος. Ἡ ἀριστερά γηροκομεῖ καί παλινορθώνει τήν μνήμη τῆς

προδοσίας καί τοῦ Πραξικοπήματος, ἐνθυμᾶται καί ἀναστυλώνει τόν Μακαριακό ἐπικό της ἀγῶνα, διεγείρει θορύβους γιά τό μνημεῖο τοῦ Γρίβα κ.ἄ.

Οἱ ἐκρηκτικές αὐτές συγκρούσεις, ἐμφανίζονται καί διαταράσσουν τήν κυπριακή γαλήνη, ὡς ἐκτυφλωτικά πυροτεχνήματα, γιά νά σθῆσουν καί νά ξεχασθοῦν ἀμέσως μετά. Ἀπό τά ἔδρανα τῆς Βουλῆς, τά προεκλογικά δῆματα καί πρὸ τῶν προβολῶν τῆς τηλεόρασης, «πωλεῖται» πρὸς τόν λαό ἡ εἰκόνα κοσμογονικῶν κομματικῶν διαφορῶν καί ἀγεφύρωτης ἀντιπαλότητας, πίσω ὅμως ἀπό τήν διτρίνα τῶν δημοσίων ἐντυπώσεων, ἡ διακομματική εἰρήνη καί φιλία ἀναιρεῖ συλλήβδην τίς διαφορές καί τά προσχήματα. Βουλευτές καί κομματικοί «ἐχθροί» διαλέγονται, χρησιμοποιώντας τά μικρά τους ὀνόματα, χωρατεύουν μέ ἐγκαρδιότητα καί συνεσοιάζονται σέ συμπόσια «ἐγκάρδιας συνενόησης» καί ἀδιάπτωτης ἀδελφικῆς ἐνότητας.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἀναζήτησης μᾶς νέας, φερέγγυας καί δυναμικῆς ἀντιπαλότητας, πού ὡς ὄπιο τοῦ λαοῦ θά διατηροῦσε τό ἐκλογικό συμφέρον, τήν συγκράτηση τῶν κομματικῶν ποσοστῶν καί τήν ἰσχὺ τῶν παλαιῶν κομμάτων, στάθηκε καί ἡ ἐφεύρεση τοῦ νέου πολιτικοῦ φαντάσματος, τοῦ... Ἐθνικισμοῦ! Πρόκειται γιά νέου τύπου φιλικό θρῆνολογία, γέννημα καί θρέμμα τῆς ἀριστερᾶς, πού ἐντυσαν μέ τά κουρέλια τῆς ἀθηναϊκῆς Χούντας καί τά ράκη τῶν

Συγχωρήστε μας, ἀδελφια (σιχμάλωτοι-ἀγνοοῦμενοι) πού δέν ἀξιωθήκαμε νά κάνουμε ΤΙΠΟΤΑ γιά ἐσᾶς. Ἀποφεύγουμε καί νά σᾶς θυμόμαστε!

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ή διάσταση της ελληνικότητας στο έργο του

Ἀνδρέας Μακρίδης

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 2002

Πραξικοπηματιῶν, τόν συντηροῦν, πάση θυσία, μέ τονωτικές ἐνέσεις αἰωνιότητας, τοῦ βιδῶνουν στό στόμα σουβλερά δόντια καί τόν περιφέρουν στίς δημόσιες ἐμφανίσεις, ὡς φόβητρο καί αἰμοδόρο φονέα τοῦ μέλλοντος τῆς Κύπρου!

Ἡ ὑπεράσπιση τῆς Ἑλληνικότητάς μας καί τῆς ἐθνικῆς μας ὀντότητας, ὁ σεβασμός πρός τήν ἑλληνική γλῶσσα καί παιδεία, ἡ ἀνύψωση τῆς ἑλληνικῆς σημαίας, ἡ ἀνάκρουση τοῦ ἐθνικοῦ μας ὕμνου, ἡ ὑποστήριξη τῆς στρατιωτικῆς συμμαχίας μέ τήν Ἑλλάδα καί ὀτιδήποτε ἄλλο προάγει τήν ἑλληνικότητα τῶν Κυπρίων, ἐπικρίνεται καί κατακεραυνώνεται, ὡς μεταχουντική, μεταπραξικοπηματική καί καταστροφική ἐνεργοποίηση τοῦ βρυκόλακα τοῦ ἐθνικοῦ, πού ἐπιχειρεῖ νά κατασπαράξει τήν Κύπρο!

Ἡ τεχνητή αὐτή κινδυνολογία, ἐφεύρεση τῆς κομματικῆς μικρότητας καί ψηφοθηρίας, ἐπεκτείνεται ὑστεροδούλως καί στά πολιτισμικά πράγματα τοῦ τόπου. Ἡ ἀριστερά ἐπιχειρεῖ ἐναγωνίως, νά δημιουργήσει ξεχωριστό κύκλο «ἡμετέρων», πού θά ἀποτελοῦν τήν ἰδιαίτερη πολιτιστική της παράδοση, τήν πνευματική καταξίωσή της, τό ἱστορικό της εὖρος!

Πρόκειται γιά κάποιον εἶδος πολιτιστικῆς προσωπολατρίας καί ἡρωολατρίας, πού ἀθορύβως τείνει νά ἰσοσταθμίσει, τό ἀντίπαλο πολιτισμικό δέος, πού ἀνέδειξε ποιητικές, λογοτεχνικές καί καλλιτεχνικές πνευματικές προσωπικότητες καί ὡς πολιτιστικό ὑπόβαθρο στηρίζει τήν δεξιά. Ὡς ἀντιστάθμισμα τῶν ἡρώων τῆς δεξιᾶς κατά τόν ἀπελευθερωτικό ἀγῶνα τοῦ 1955 καί τοὺς ἄλλους ἐθνικούς

ἀγῶνες, προβάλλονται καί καθιερώνονται ἄλλοι κομματικοί ἢ ἰδεολογικοί ἥρωες: Ἰχσάν Ἀλή, Ντερβίς Ἀλή Καβάζογλου, Κώστας Μισιασοῦλης κ.ἄ. Ἦρωες τῶν διεθνιστικῶν ἰδεωδῶν καί τῆς ἑλληνοτουρκικῆς φιλίας καί ἐπαναπροσέγγισης. Ὡς ἀντίπαρο τῶν ἐθνικῶν ἀγῶνων τῆς δεξιᾶς προβάλλονται οἱ κοινωνικοὶ ἀγῶνες καί ἡ ἐργατική πάλη κ.ο.κ.

Στά ἴδια πλαίσια ἐντάσσεται καί ἡ προσπάθεια ὑπεξαίρεσης ἀπό τόν συνολικό ἐθνικό πολιτισμό καί ἰδιοποίησης πνευματικῶν μεγεθῶν, πού θά στηρίξουν ὡς καρυάτιδες τό κομματικό οἰκοδόμημα καί ἐποικοδόμημα. Καθόλου τυχαία καί συμπτωματική εἶναι ἡ ὀργάνωση ἀπό τό ΑΚΕΛ ἐκδηλώσεων, οἱ ὁποῖες περιορίζονται σέ μία πλειάδα πνευματικῶν μορφῶν, πού θεωροῦνται κατ' ἀποκλειστικότητα, ὡς ἀνήκουσες δικαιωματικά στό κομματικό, πολιτισμικό πάνθεο τῆς ἀριστερᾶς: Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα, Γιάννης Ρίτσος, Θεοδόσης Πιερίδης, Τεύκρος Ἀνθίας, Παῦλος Λιασιδης κ.ἄ.

Οἱ ποιητές καί οἱ λογοτέχνες αὐτοί, ἐρήμην τους, σύρονται καί προβάλλονται ὡς μιά ἀριστερή πνευματική ἐλίτ, ἐνῶ παραγνωρίζονται ἄλλοι, πού κατὰ τεκμήριο ἀνήκουν στήν συντηρητική δεξιά καί τό «ἐθνικιστικό» κατεστημένο! Ἀναλόγως πράττει καί ἡ δεξιά μέ τοὺς θεωρούμενους ὡς δεξιούς λογοτέχνες καί καλλιτέχνες.

Θύματα τῆς μικροκομματικῆς αὐτῆς νοστοροπίας τείνουν νά μετατραποῦν καί οἱ ἐθνικοὶ ποιητές μας, Βασίλης Μιχαηλίδης καί Δημήτρης Λιπέρτης. Παρατηρεῖται, τελευταίως, μιά εὐτράπελη καί κωμική ἀπόπειρα, νά «ἀρπαγοῦν» κυριολεκτικά ἀπό τοὺς ἐθνικούς τους τάφους οἱ ποιητές μας αὐτοί καί νά τοποθετηθοῦν στά ἀετώματα τῶν κομματικῶν ναῶν, ὡς φωτοδότες καί φανοστάτες τοῦ Κυπριωτισμοῦ. Ἡ ἀριστερά, ἀποσιωπώντας τό ἐθνικό περιεχόμενο τοῦ ἔργου τους καί τήν ἑλληνική τους ὑπόσταση καί διάσταση, προβάλλει τήν χρήση τῆς διαλέκτου ὡς ἀπολύτου τεκμηρίου τῆς κυπριωτιστικῆς τους φουσιογνωμίας. Οἱ ἐθνικοὶ μας ποιητές ὑποθαμιζοῦνται στό ἐπίπεδο τῶν διαλεκτικῶν ποιητῶν, ταυτιζόμενοι μέ τοὺς ποιητάρηδες, γιά νά θαπτιθοῦν ἐτεροχρονικῶς καί ὀξυμῶρως, πνευματικοὶ γόνιοι τοῦ ὄψιμου Κυπριωτισμοῦ. Ἐπιχειρεῖται, δηλαδή, μιά τεχνητή συρρίκνωση τῆς πολιτικῆς καί ἰδεολογικῆς ὑστεροφημίας καί τοῦ μεγέθους τῶν δύο αὐτῶν ἐθνικῶν ποιητῶν μας, γιά νά χωρέσουν στόν χαρτοφύλακα τῶν κομματικῶν ἀγκυρατόρων καί ἱεραποστόλων.

Τό λιγότερο πού θά μπορούσε νά πει κάποιος, γιά τήν ὀλιγοφρενία αὐτήν καί τήν μεταθάνατον παραχάραξη τῆς ἐθνικῆς ταυτότητας τῶν δύο ποιητῶν μας, εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ τήν πιό εὐτελή βλασφημία καί ἱεροσυλία, τόν πιό χοντρό ἐκδαρβαρισμό τοῦ πνεύματος καί τήν πιό ἀναίδη προσβολή τῆς μνήμης τῶν ἐθνικῶν μας ποιητῶν!

Κύπρος: Ενώπιον ιστορικών αποφάσεων

Του Σταύρου Καρκαλέτη*

Αναμενόταν - και αποδείχθηκε - ιστορική. Η σύνοδος της Κοπεγχάγης ανήκει πια στο παρελθόν και παίρνει μαζί της μια ολόκληρη εποχή. Έχουμε πλέον μία Ένωση από τον Ατλαντικό ως τις παρυφές της Ρωσίας, μία Ευρώπη των «25», όμως η πεμπτούσια της Κοπεγχάγης δεν έγκειται μόνο σε αυτά. Για πρώτη φορά η Ευρωπαϊκή Ένωση έπραξε αυτό που δεν τόλμησε να κάνει ούτε στην περίπτωση του Ιράκ, ούτε σε αυτήν της Γιουγκοσλαβίας. Αντιστάθηκε στην αμερικανική πατρωνία και κηδεμονία. Αντιστάθηκε στον πλανητάρχη και τον δούρειο ίππο που λέγεται Μεγάλη Βρετανία, στη συντονισμένη και ύπουλη προσπάθειά τους να αποδυναμώσουν την ευρωπαϊκή συνοχή και προοπτική.

Στην Αθήνα διοχετεύθηκε, με δόσεις υπερβολής, ως συνήθως, ένα κλίμα θριαμβολογίας και υπεραισιοδοξίας, ως δια μαγείας να λύθηκαν ευνοϊκά όλες οι εθνικές μας εκκρεμότητες. Δεν θα έπρεπε όμως. Απλώς αποφύγαμε τα χειρότερα, ή - όπως εύστοχα ειπώθηκε - για την ώρα «την γλυτώσαμε».

Ως προς το ένα σκέλος, την πολυπόθητη για την Τουρκία εξασφάλιση ημερομηνίας ενταξιακών διαπραγματεύσεων, η Ε.Ε. λειτούργησε με βάση τα πραγματικά συμφέροντα των ευρωπαϊκών λαών και όχι τις επιταγές των ΗΠΑ. Σε αυτό βοήθησε αφάνταστα η πλήρης «αυτοκρατορικών συνδρόμων» παρουσία των Γκιούλ και Ερντογκάν στη σύνοδο κορυφής. Οι Τούρκοι ηγέτες εμφανίστηκαν ως νεοσουλτάνοι και με τον αέρα των «προστατευομένων» του Μπους. Η αλαζονική τους συμπεριφορά επιβάρυνε την ήδη βεβαρυμένη εικόνα της χώρας τους. Αποτέλεσμα: ο Γερμανός καγκελάριος Γκέρχαρντ Σρέντερ δήλωσε ότι η Άγκυρα θα πρέπει να είναι ευχαριστημένη και ότι τα πράγματα θα μπορούσαν να είναι πολύ χειρότερα για αυτήν. Ο υπουργός εξωτερικών Γίτσκα Φίσερ, σχολιάζοντας σκωπτικά τις πιέσεις των ΗΠΑ, υπήρξε ακόμη πιο

Από τον αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. 1955-59 για την Ένωση. Μικροί μαθητές συλλαμβάνονται και οδηγούνται στα κρατητήρια.

καυστικός: «Οι Αμερικανοί μας ζητούν να παντρευτούμε την καλύτερή τους φίλη, χωρίς εμείς να την θέλουμε. Δεν γίνεται με το ζόρι. Σε τελευταία ανάλυση, ας την παντρευτούν... οι ίδιοι!» Στην πραγματικότητα η γερμανική ηγεσία απλώς εξωτερίκευσε την αρνητική διάθεση του λαού της. Το 70% των Γερμανών δεν επιθυμούσαν να δοθεί ημερομηνία στην Τουρκία.

Η απροκάλυπτη παρέμβαση των ΗΠΑ, ήταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι. Η τουρκική αλαζονεία, επικουρούμενη από την αμερικανική παντοκρατορία, δεν πέρασε εξ ολοκλήρου. Στην Άγκυρα δόθηκε όχι ημερομηνία έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων, αλλά μία ημερομηνία (Δεκέμβριος 2004) όπου οι «25» πλέον, θα αξιολογήσουν εκ νέου την πορεία της Τουρκίας ώστε να της δοθεί νέο ραντεβού. Τα πρωτοσέλιδα του τούρκικου τύπου, την επομένη της Κοπεγχάγης, ήταν ενδεικτικά όσο και γλαφυρά της απογοήτευσης: «Απερίφραστη άρνηση της Ευρώπης» (Ραντικάλ), «Ψυχρολουσία στην Τουρκία από την Ε.Ε.» (Ζαμάν), «Νέα απογοήτευση» (Τζουμχουριέτ). Η νέα τουρκική ηγεσία, θα πρέπει τώρα να απολογηθεί στα γράκια του στρατιωτικού κατεστημένου που περιμένουν στην Άγκυρα με το δάχτυλο στη σκανδάλη. Επικεφαλής είναι όμως και η θέση του Ντενκτάς ο οποίος στηρίζεται αποκλειστικά πλέον στους εποίκους, ενώ η πλειοψηφία των Τουρκοκυπρίων τον θεωρεί εμπόδιο στην - πολυπόθητη για αυτούς - ένταξη.

Η Τουρκία μένει λοιπόν για την ώρα εκτός Ευρώπης και παρά την επίσημη ελληνική θέση - η οποία αντιστέκεται στη θέληση των Ελλήνων πολιτών, για ενίσχυση της ευρωπαϊκής πορείας της γείτονος χώρας - η ανησυχία του ελληνικού λαού παραμένει, χωρίς κανένας πολιτικός να μπαίνει στην διαδικασία να την ερμηνεύσει. Και ενώ ευρωπαϊκές υπερδυνάμεις, όπως η Γερμανία, εξέφρασαν με την στάση τους την ανησυχία αυτή, η Ελλάδα, που σε τελευταία ανάλυση συνορεύει με την Τουρκία και

* Ιστορικός - Συγγραφέας

Εάν η Αλβανία των τριών εκατομμυρίων εξαθλιωμένων, δίχως να ανήκει στην Ε.Ε., μας έστειλε παράνομα το ένα, μία Τουρκία μέσα στην Ε.Ε., με 70 εκατομμύρια, πόσους θα μας στείλει, και μάλιστα νόμιμα;

θα υποστεί πρώτη την τουρκική πλημμυρίδα σε περίπτωση ένταξης της στην Ε.Ε., εμφανίστηκε για πολλοστή φορά ο θερμότερος υποστηρικτής μίας ευρωπαϊκής Τουρκίας. Ας τεθεί ωμά λοιπόν το ερώτημα στους ηγέτες μας, εάν θέλουν να δουν λίγο μακροπρόθεσμα:

Εάν η Αλβανία των τριών εκατομμυρίων εξαθλιωμένων, δίχως να ανήκει στην Ε.Ε., μας έστειλε παράνομα το ένα, μία Τουρκία μέσα στην Ε.Ε., με 70 εκατομμύρια, πόσους θα μας στείλει, και μάλιστα νόμιμα;

Ας μην σπεύδει η κυβέρνηση να γίνει λοιπόν ο «ατζέντης» των εισοδίων της Τουρκίας στην Ευρώπη, γιατί πρώτοι εμείς θα πληρώσουμε το λογαριασμό.

Ως προς το κυπριακό, επιτεύχθηκε η απρόσκοπτη ένταξη της μεγαλονήσου, ενώ χάρη στην αδιαλλαξία των Τούρκων δεν επιτεύχθηκε η «λύση» (για εμάς διάλυση) που προέβλεπε το σχέδιο Ανάν. Η ευθανασία του κυπριακού Ελληνισμού, δια του σχεδίου των τριών βουλών, των έξι αστυνομιών, των εννέα δικαστών, των εποίκων και του Αττίλα, μπορεί να αποφεύχθηκε, ορίστηκε όμως η τελευταία ημέρα του επόμενου Φεβρουαρίου, ως τελικός σταθμός ώστε να καταλήξουμε σε συμφωνία.

Μπορεί η ελληνική κυβέρνηση να προπαγανδίζει για καθαρή λύση, αυτό όμως εκ των πραγμάτων δεν μπορεί να συμβεί εφ' όσον δεχθήκαμε τις πρόνοιες του σχεδίου Ανάν ως διαπραγματευτική βάση. Η αντιδημοκρατικότητα του σχεδίου αυτού, αποκαλύπτεται σε όλο της το μεγαλείο στο ζήτημα της ίδιας της επικύρωσής του. Με ένα παραπλανητικό ερώτημα ενός αναξιόπιστου δημοψηφίσματος, ο κυπριακός λαός πρέπει να απαντήσει «πακέτο» και για ένταξη και για λύση, με μία απάντηση. Δεν μπορεί να ψηφίσει υπέρ της ένταξης στην Ε.Ε. αλλά κατά του σχεδίου Ανάν. ΝΑΙ ή ΟΧΙ, και στα δύο!

Αυτή είναι η δημοκρατία της νέας τάξης, όπως

περνάει μέσα από ένα σχέδιο που στοχεύει στην σταδιακή απεθνοποίηση του κυπριακού ελληνισμού και την μετάλλαξη του σε ένα αεθνικό κράτος, κράτος πέραν του έθνους. Ο Έλληνας της Κύπρου καλείται να αποχρωματιστεί, υποβιβαζόμενος σε ένα είδος «κυπρανθρώπου» δίχως σημεία εθνικής αναφοράς, αφού τα καταργεί ο Ανάν και οι πάτρωνές του.

Η πορεία του κυπριακού το επόμενο δίμηνο, θα είναι ακανθώδης, αφού είναι δεδομένο ότι ολόκληρη η λύση του θα πέσει επάνω στην κυπριακή πολιτική ηγεσία για να υπογράψει, ενώ ταυτόχρονα θα επιχειρηθεί απόσυρση και περιθωριοποίηση του Ντενκτάς. Ο τελευταίος δεν εξυπηρετεί πια τα τουρκικά συμφέροντα και η διάσταση αυτή καταδείχθηκε στην Κοπεγχάγη, στην πιο κρίσιμη στιγμή: Το απόγευμα της Παρασκευής, 13 Δεκεμβρίου, ενώ παίζονταν όλα, ο πρωθυπουργός Γκιούλ δήλωσε ότι η τουρκοκυπριακή πλευρά έχασε την ιστορική ευκαιρία να υπογράψει το σχέδιο λύσης του κυπριακού καρφώνοντας έτσι τον Ραούφ Ντενκτάς.

Πού θα καταλήξει λοιπόν το καράβι «Κύπρος»; Το νησί εξαιρείται από την ευρωπαϊκή πολιτική άμυνας και ασφάλειας, αφού είναι πιθανόν να μη διαθέτει στρατό. Θα διαθέτει όμως την βραδυφλεγή βόμβα, που λέγεται «έποικοι», θα διαθέτει τα άπειρα veto και τους συναφείς περιορισμούς, θα απαγορεύει την εγκατάσταση, με δύο λόγια θα είναι ένα κρατίδιο μειωμένης και ανύπαρκτης κυριαρχίας.

Μέχρι στιγμής, μας έχει σώσει, για άλλη μια φορά, η τουρκική αδιαλλαξία. Η 28η Φεβρουαρίου όμως είναι απελπιστικά κοντά. Και οι εθνικές αντοχές Κύπρου και μητρόπολης εξαιρετικά χαλαρές.

Οι βραχύχρονες πιστώσεις χρόνου, που εξασφάλισε η Αθήνα, δεν συνιστούν επ' ουδενί την «τεράστια επιτυχία» που διατείνονται οι κυβερνητικοί υπουργοί και τα στελέχη. Ούτε υπήρχε καμία στρατηγική βάθους, ούτε επεξεργασμένη πολιτική. Απεναντίας, η επί του κυπριακού πολιτική των τελευταίων ετών, ήταν, όπως πάντα, μονοδιάστατη. Διότι κινούνταν (και σωστά) στην ευρωπαϊκή προοπτική και τροχιά, εγκαταλείποντας όμως τα άλλα, απαραίτητα σκέλη: αυτά της άμυνας και του ενιαίου αμυντικού χώρου. Αν παράλληλα με την προώθηση της πορείας της Κύπρου προς την Ευρώπη, αξιοποιούνταν σωστά και οι παράμετροι της άμυνας και της αποτροπής, σίγουρα η Τουρκία θα ήταν σε ακόμα χειρότερη θέση διαπραγματευτικά και η Ελλάδα θα είχε τη δυνατότητα να κινηθεί εκτός σχε-

Το 36,6% του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας (το βόρειο τμήμα του νησιού που συγκέντρωνε το 70% των πλουτοπαρα-

36.6%
του κυπριακού εδάφους
κατέχεται
παράνομα

γωγικών πόρων) κατέχεται παράνομα και ελέγχεται στρατιωτικά, οικονομικά, διοικητικά και πολιτικά από τους εισβολείς.

δίου Ανάν, στο περίγραμμα των αποφάσεων του ΟΗΕ και του ευρωπαϊκού κεκτημένου.

Μια νηφάλια αποτίμηση της Κοπεγχάγης οδηγεί λοιπόν στα συμπεράσματα αυτά: Η Τουρκία έμεινε εκτός Ευρώπης και απ' ό,τι φαίνεται θα αργήσει πολύ να πραγματώσει τα όνειρά της. Η Κύπρος εισήλθε απρόσκοπτα, κρέμεται όμως ως δαμόκλειος σπάθη από πάνω της το περιβόητο σχέδιο, το οποίο θα ακυρώσει μεγάλο μέρος του οφέλους που εισέπραξε εντασσόμενη στην Ε.Ε.

Οι εξελίξεις αυτές όμως δεν οφείλονται σε κάποιου είδους «υψηλή στρατηγική» της Αθήνας, γιατί αυτή στο κυπριακό ουδέποτε είχε. Αίτιο της ευγενικής αποπομπής της Τουρκίας ήταν η ευρω-αμερικανική διάσταση, που για πρώτη φορά εκδηλώθηκε σε τέτοια έκταση και ένταση. Οι σχέσεις Ουάσινγκτον, Βερολίνου και Παρισιού, καθώς και οι εξισώσεις του τριγώνου, εισέρχονται σε νέα φάση και συνιστά πράγματι ερώτημα το έως πού θα πάνε οι Ευρωπαίοι ηγέτες και πόσο ισχυρή θα είναι η διάθεσή τους να απεγκλωβιστούν από τα ατλαντικά δεσμά. Αν η Κοπεγχάγη ήταν η αφετηρία σε μία πορεία χειραφέτησης της Ευρώπης, η Ελλάδα έχει κάθε λόγο να αισιοδοξεί. Η θέση της απέναντι στον τουρκικό αναθεωρητισμό θα ενισχυθεί και όσο η Ε.Ε. απομονώνει τις ΗΠΑ, τόσο θα περιχαράκωνεται και η Τουρκία, ως πιστός, πλέον μόνος σύμμαχος των Αμερικανών.

Όλα τα άλλα θέματα, στο εσωτερικό της χώρας, έμειναν στη σκιά της Κοπεγχάγης. Μήπως όμως δεν είναι ούτως ή άλλως εξαρτώμενα και ρυθμιζόμενα από αυτήν και την κάθε Κοπεγχάγη; Η κοινωνική μας συνοχή και ευμάρεια δεν εξαρτώνται πλέον, εν πολλοίς, από τις ντιρεκτίβες της Ευρ. Ένωσης, στην οποία εκχωρήθηκε μέρος της εθνικής μας κυριαρχίας. Τα συμφέροντα του ελληνικού αγροτικού κόσμου δεν θα πλήττονταν ανηλεώς από μία ενδεχόμενη είσοδο της Τουρκίας στην Ευρώπη; Ο εφιάλτης της ανεργίας δεν θα προσελάμβανε δραματικές διαστάσεις αν η Ελλάδα κατακλυζόταν από φθηνό εργατικό δυναμικό εξ' ανατολών; Τα διαρθρωτικά ταμεία της Ε.Ε. δεν θα τινάζονταν στον αέρα;

Τα παραπάνω ερωτήματα τίθενται για να καταδειχθεί ότι το σύνθετο θέμα των Ευρωτουρκικών σχέσεων δεν αφορά μόνο στα πεδία της εξωτερικής μας πολιτικής και

των εθνικών θεμάτων, αλλά το σύνολο της κοινωνίας μας και της οικονομίας της χώρας, με πολλαπλές επιπτώσεις που θα υποθηκεύσουν τη μελλοντική παρουσία του ελληνισμού.

Οι χειρισμοί και οι προσπάθειες πρέπει σε αυτό να αποβλέπουν: Όχι την είσοδο και τον εξευρωπαϊσμό της Τουρκίας, όπως αφελώς πιστεύεται, αλλά την απομόνωσή της και την περαιτέρω αποδυνάμωσή της. Όχι στην επιβολή του εθνοκτόνου σχεδίου Ανάν, αλλά στον εξωστρακισμό του από το πλαίσιο όπου αναζητείται ή τοποθετείται λύση του κυπριακού. Ελλάδα και Κύπρος είναι μαζί πια σε μία Ευρώπη που δείχνει να μην επιθυμεί την κηδεμονία των Αμερικανών. Το συμφέρον του Ελληνισμού επιτάσσει σύμπλευση σε τέτοια κατεύθυνση, όσο πρώιμο και ιδεαλιστικό κι αν ακούγεται αυτό για την ώρα.

Αν η Κοπεγχάγη δεν αποδειχθεί αναλαμπή, αλλά σηματοδοτεί μία άλλη Ευρώπη από αυτήν που είχαμε ως τώρα συνηθίσει, θα έχουμε κάθε λόγο να χαμογελάμε. Δίχως εγκατάλειψη των προσπαθειών για εγχώρια ανάπτυξη, κοινωνική συνοχή, εργασιακή δικαιοσύνη και ισχυρή αποτροπή. Τώρα, όσο ποτέ, το διεθνές περιβάλλον δύνата να ευνοήσει μία πολυεπίπεδη και υψηλή πολιτική, για ένα καλύτερο αύριο, για μία καλύτερη θέση του ελληνισμού στον κόσμο.

ΕΓΕΡΤΗΡΙΟΝ ΣΑΛΠΙΣΜΑ

Παλιοί συμμαθηταί,

Αυτή την ώρα κάποιος λείπει ανάμεσά σας: κάποιος που φεύγει αναζητώντας λίγον ελεύθερο αέρα: κάποιος που μπορεί να μη τον ξαναδείτε παρά μόνο νεκρό. Μη κλάψετε στον τάφο του. Δεν κάνει να τον κλαίτε... Λίγα λουλούδια του Μαγικού σκορπάτε του στον τάφο. Του φτάνει αυτό ΜΟΝΑΧΑ...

Θα πάρω μίαν ανηφοριά,
θα πάρω μονοπάτια,
να βρω τα σκαλοπάτια
που παν στη Λευτεριά.

Θ' αφήσω αδέρφια, συγγενείς
τη ΜΑΝΑ, τον ΠΑΤΕΡΑ
μεσ' στα λαγκάδια πέρα
και τις βουνοπλαγιές.

Μα δεν μπορώ να καρτερώ.

Θα πάρω μίαν ανηφοριά
θα πάρω μονοπάτια,
να βρω τα σκαλοπάτια
που παν στη Λευτεριά.

Τα σκαλοπάτια θ' ανεβώ,
θα μπω σ' ένα παλάτι
το ξέρω - θάν' απάτη.
δε θάναι αληθινό.

Γεια σας, παλιοί συμμαθηταί. Τα τελευταία λόγια τα γράφω σήμερα για σας. Κι όποιος θελήσει για να βρη ένα «χαμένο αδελφό», ένα παλιό του φίλο,

Ας πάρη μίαν ανηφοριά,
ας πάρη μονοπάτια,
να βρη τα σκαλοπάτια
που παν στη Λευτεριά.

Ψάχνοντας για τη Λευτεριά
θάχω παρέα ΜΟΝΗ
κατάλευκο το χιόνι,
βουνά και ρεματιές.

Τώρα κι αν είναι χειμωνιά,
θαρθή το καλοκαίρι
τη Λευτεριά να φέρη
σε πόλεις και χωριά.

Μεσ' το παλάτι θα γυρνώ
ώσπου να βρω τον θρόνο
βασίλισσα μια μόνο
θα κάθεται σ' αυτόν.

Κόρη πανώρια, θα της πω,
άνοιξε τα φτερά σου
και πάρε με κοντά σου,
Μονάχ' αυτό ζητώ.

Με την Ελευθεριά μαζί
μπορεί να βρη κι εμένα.
Αν ζω, θα μ' εύρη εκεί.

5.12.1955

ΚΥΠΡΟΣ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

6000 π.Χ.: Πιστοποίηση ανθρώπινης παρουσίας στην Κύπρο με στοιχεία πολιτισμού. Από την θέση όπου βρέθηκαν τα απομεινάρια του, καλείται «πολιτισμός της χοιροκοιτίας».

4200 π.Χ.: Ύπαρξη νεότερων, πιο βελτιωμένων οικισμών, όπως αυτών της Ερήμης και της Σωτήρας. Υφίστανται επαφές με τα απέναντι ασιατικά παράλια. Εμφανίζονται τα πρώτα χαλκά αντικείμενα.

2700 π.Χ.: Αρχή της πρώιμης εποχής του χαλκού. Οικονομικές και εμπορικές ανταλλαγές με τον γεωγραφικό περίγυρο.

2100 π.Χ.: Περίοδος της μέσης χαλκοκρατίας. Η γη καλλιεργείται πλέον εντατικά.

1900 π.Χ.: Ποικίλες και ευρείας έκτασης εμπορικές συναλλαγές με τη Φοινίκη αλλά και την μινωϊκή Κρήτη, όπου η Κύπρος εξάγει χαλκό.

1600 π.Χ.: Αρχίζει η ύστερη περίοδος του χαλκού. Η Κύπρος διανύει περίοδο γενικής ακμής. Σταδιακά αρχίζουν να καταφτάνουν στο νησί οι πρώτοι Μυκηναίοι. Είναι ενδεικτικό ότι την περίοδο αυτή απαντούν μυκηναϊκά αγγεία σε τέτοια έκταση στην Κύπρο, όσο σε καμία άλλη περιοχή εκτός ηπειρωτικής Ελλάδας.

1200 π.Χ.: Σημάδια μόνιμης πλέον παρουσίας Μυκηναίων και άλλων Αχαιών στην Κύπρο. Αμέσως μετά τα Τρωικά, νέα κύματα αποίκων καταφτάνουν στο νησί, κυρίως από την Αρκαδία, την Ολυμπία και την Τριφυλία.

1050 π.Χ.: Έχουν πλέον ιδρυθεί και αναδύονται οι κυπριακές πόλεις τις οποίες θεμελίωσαν ήρωες του Τρωικού πολέμου. Ο Κηφέας, ηγεμόνας της αχαϊκής Κυρήνειας (στο Αίγιο), χτίζει την ομώνυμη πόλη στον κυπριακό βορρά. Ο Γόλγος από την Σικυώνα (σημερινό Κιάτο) ιδρύει τους Γόλγους. Ο Τεύκρος ο Σαλαμίνιος χτίζει την Σαλαμίνα, ο Πράξανδρος ο Λάκων την Λάπηθο, ο Αγαπήνορας από την Αρκαδία θεμελιώνει την Πάφο. Ο Δημοφώντας ιδρύει την Αίπεια και Αργεΐτες άποικοι το Κούριο.

850 π.Χ.: Η Κύπρος υποτάσσεται στους Ασσύριους, που θα κρατήσουν το νησί φόρου υποτελές ως το 625 π.Χ.

525 π.Χ.: Οι Πέρσες και ο Δαρείος ο Α΄ είναι οι νέοι κυρίαρχοι στο νησί.

498 π.Χ.: Οι Κύπριοι, βοηθούμενοι από τον ιωνικό στόλο, επαναστατούν κατά της περσικής κυριαρχίας, με ηγέτες τον Ονήσιλο και τον Αριστόκυπρο. Η εξέγερση κατεστάλη μετά από συγκρούσεις τριών ετών.

449 π.Χ.: Ο Κίμων ο Αθηναίος, επικεφαλής 200 τριήρων, καταναυμαχεί τους Πέρσες και απελευθερώνει προσωρινά το νησί, δίνοντας τη ζωή του.

398 π.Χ.: Ο ελληνοισμός στην Κύπρο φτάνει στο ζενίθ της ακμής του, υπό την εμπνευσμένη ηγεσία του Ευαγόρα του Α΄.

332 π.Χ.: Οι Κύπριοι συμμετέχουν στην θρυλική εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου, μετά τον θάνατο του οποίου το νησί γίνεται τμήμα του βασιλείου των Πτολεμαίων.

58 π.Χ.: Ο Μάρκος Πόρκιος Κάτων κατακτά την Κύπρο, που είναι πλέον τμήμα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.

46 μ.Χ.: Φτάνουν στην Κύπρο από την Παλαιστίνη οι Παύλος και Βαρνάβας, διαδίδοντας τη νέα θρησκεία: τον χριστιανισμό.

117 μ.Χ.: Γενική εξέγερση του πολυπληθούς Ιουδαϊκού στοιχείου, με χιλιάδες Έλληνες και Ρωμαίους νεκρούς. Τα ρωμαϊκά αντίποινα υπήρξαν σκληρότατα, όλοι δε οι Εβραίοι υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν οριστικά το νησί.

333 μ.Χ.: Ο Μέγας Κωνσταντίνος εντάσσει την μεγαλόνησο στην ανατολική ρωμαϊκή και μετέπειτα βυζαντινή αυτοκρατορία.

431 μ.Χ.: Η Οικουμενική Σύνοδος της Εφέσου θεσπίζει το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Κύπρου. Αναφέρονται από τις πηγές της εποχής 17 πόλεις στο νησί, εξ ολοκλήρου ελληνικές, όπως και το σύνολο σχεδόν του πληθυσμού.

647: Οι Άραβες κατακτούν για πρώτη φορά την Κύπρο, η οποία θα γίνει χώρος συνεχών συγκρούσεων μεταξύ Βυζαντινών και Σαρακηνών, με την κυριαρχία αμφοτέρων να εναλλάσσεται.

965: Ο Νικήτας Χαλκούτζης νικά τους Σαρακηνούς και αποκαθιστά την βυζαντινή κυριαρχία.

1191: Η Κύπρος αποσπάται από την βυζαντινή αυτοκρατορία. Κυρίαρχος του νησιού γίνεται ο Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος, που εν συνεχεία το παραχωρεί στους Ναΐτες ιππότες και αυτοί στη δυναστεία των Λουζινιάν.

1473: Κυρίαρχοι της Κύπρου γίνονται οι Ενετοί, μετά από μακρόχρονο αγώνα με τους Γενουάτες. Διώκεται η Εκκλησία και καταπιέζεται αφόρητα ο λαός, με στόχο τον εκλατινισμό του.

1571: Οι Οθωμανοί Τούρκοι, μετά από τεράστιες απώλειες, κατακτούν την Κύπρο. Οι σφαγές και ωμότητες των νέων κατακτητών είναι απεριγράπτης έκτασης: 20.000 Έλληνες σφάζονται στη Λευκωσία, ενώ το σκηνικό του τρόμου επαναλαμβάνεται στην Αμμόχωστο, που θα πέσει τελευταία.

1738: Έχει αρχίσει πλέον κύμα βίαιων εξισλαμισμών. Την χρονιά αυτή αναφέρονται περίπου 100.000 άνθρωποι ως μόνιμοι κάτοικοι της Κύπρου, εκ των οποίων μόνο 3.000 καθαροί Τούρκοι, προϊόν εποίκισμού.

1765: Εξέγερση κατά της οθωμανικής κυριαρχίας καταστέλλεται, ενώ θα ακολουθήσουν και άλλες, όπως το 1799 και το 1804.

1821: Οι Τούρκοι εξαγριωμένοι από την Ελληνική Επανάσταση εκτελούν τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανό, τρεις μητροπολίτες και τουλάχιστον 220 προύχοντες του νησιού. Δεκάδες Κύπριοι έρχονται στην επαναστατημένη Ρούμελη και τον Μωρηά και αγωνίζονται πλάι στους Ελλαδίτες αδελφούς τους. Στη Ρώμη, επιφανείς Κύπριοι εκδίδουν προκήρυξη, αναφερόμενοι στην κοινή των Ελλήνων προσπάθεια. Είναι το πρώτο επίσημο ενωτικό κείμενο.

1828: Η πρώτη επίσημη ενέργεια των Κυπρίων για την Ένωση, με υπόμνημα που απέστειλαν στον Ιωάννη Καποδίστρια.

1831: Ένοπλη εξέγερση στην Καρπασία κατεστάλη και οι Τούρκοι εκτέλεσαν τον ηγέτη της, καλόγερο Ιωαννίκιο.

1848: Η Κύπρος έχει 118.000 κατοίκους, εκ των οποίων οι 28.000 είναι μουσουλμάνοι.

1878: Αρχεται η αγγλοκρατία και η Μεγάλη Βρετανία διαδέχεται την οθωμανική αυτοκρατορία στην επί της Κύπρου κυριαρχία.

1897: Κύπριοι εθελοντές πολεμούν στον ελληνοτουρκικό πόλεμο, ενώ οι προύχοντες και κληρικοί του νησιού, δια συνεχών υπομνημάτων προς το Λονδίνο ζητούν την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

1912: Επανάληψη του ίδιου σκηνικού. Πάνω από 1500 Κύπριοι εθελοντές πολεμούν για την απελευθέρωση της Ηπείρου και της Μακεδονίας. Από αυτούς, 46 θα πέσουν νεκροί, με πρώτο τον δήμαρχο Λεμεσού Χριστόδουλο Σώζο, που έπεσε στο Μπιζάνι της Ηπείρου.

1931: Εξέγερση πλήρους έκτασης κατά της βρετανικής αποικιοκρατίας. Οι Άγγλοι κατέστειλαν τη δράση των επαναστατών. Δολοφονήθηκαν έξι Κύπριοι και πάνω από 2000 φυλακίστηκαν. Απαγορεύτηκαν ο ελληνικός εθνικός ύμνος, η ελληνική σημαία και η διδασκαλία της ελληνικής ιστορίας.

1940: Πάνω από 30.000 Κύπριοι, πιστεύοντας στις υποσχέσεις της Αγγλίας για εθνική αποκατάσταση, κατατάσσονται στον βρετανικό στρατό, ενώ 1.200 πέρασαν κρυφά στην Ελλάδα και πολέμησαν στα βορειοηπειρωτικά βουνά.

1950: Κορυφαία εκδήλωση του ενωτικού κινήματος, η διοργάνωση του ιστορικού δημοψηφίσματος, όπου το 96% περίπου των Κυπρίων τάχθηκε υπέρ της Ένωσης με την Ελλάδα.

1955-1959: Μπροστά στην αδιαλλαξία των Άγγλων αρχίζει η τετραετής εποποιία της ΕΟΚΑ, με πολιτικό ηγέτη τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και στρατιωτικό αρχηγό τον Γεώργιο Γρίβα Διγενή. Ηρωϊκές μορφές προστίθενται στο πάνθεον της νεοελληνικής ιστορίας: Γρηγόρης Αυξεντίου, Κυριάκος Μάτσης, Ευαγόρας Παλληκαρίδης, Μάρκος Δράκος, Ξάνθος Σαμάρας, Μιχαήλ Καραολής, και δεκάδες άλλοι που έπεσαν στον αγώνα για την ένωση.

1960: Στην βάση των συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου ιδρύεται ανεξάρτητο κυπριακό κράτος, με νομικές δουλειές και δυσπλασίες, παρέχοντας υπερπρονόμια στους Τουρκοκύπριους, σε σχέση με την αριθμητική τους αναλογία.

1963: Μονομερής αναθεώρηση του συντάγματος από τον Μακάριο. Τουρκοκυπριακή ανταρσία και αυτο-απομόνωση των Τουρκοκυπρίων σε θύλακες, όπου «σπίνουν» δική τους διοίκηση και εκπαιδεύονται από αξιωματικούς εκ Τουρκίας.

1964: Τουρκοί βομβαρδισμοί στην Τηλλυρία. Δεκάδες νεκροί άμαχοι. Η Άγκυρα απειλεί με απόβαση, ενώ η κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου, σε μία μοναδική κίνηση αποτροπής, στέλνει στο νησί υπό συνθήκες άκρας μυστικότητας, 8.600 στρατιώτες και άρματα μάχης. Είναι η περίφημη μεραρχία «Μενέλαος». Οι ΗΠΑ καταθέτουν το σχέδιο Άτσεσον, που προέβλεπε την Ένωση Κύπρου-Ελλάδος με παραχώρηση στρατιωτικής βάσης στην Τουρκία, στην περιοχή της Καρπασίας. Η Αθήνα το δέχεται, η Άγκυρα είναι επιφυλακτική, ο Μακάριος το απορρίπτει.

1967: Η κρίση ανάμεσα σε Αθήνα και Λευκωσία συνεχίζεται και εκφράζεται μέσα από συνεχείς διαφωνίες. Ο Μακάριος, όπως ακριβώς και με τις προηγούμενες δημοκρατικές ελληνικές κυβερνήσεις, αδυνατεί να έρθει σε συνεννόηση με το στρατιωτικό καθεστώς. Το τελευταίο, σε μία εγκληματική ενέργεια

του, αποσύρει μετά τα αιματηρά επεισόδια στον τουρκοκυπριακό θύλακα Κοφίνου-Αγίων Θεοδώρων την ελληνική μεραρχία, κατόπιν απαίτησης της Τουρκίας. Η Κύπρος είναι πλέον αμυντικά απογυμνωμένη.

1971: Συνεχής κρίση στις σχέσεις Αθηνών και Λευκωσίας, ενώ στην Κύπρο απλώνεται ο εφιάλτης του διχασμού. Η ΕΟΚΑ Β' εξαπολύει κύμα επιθέσεων κατά των μακαριακών, κατηγορώντας τους για το κτηνητό που επί χρόνια υφίστατο ο ενωτικός κόσμος.

1974: Τον Ιανουάριο πεθαίνει ο στρατηγός Γρίβας. Μακαριακοί και ενωτικοί αλληλοεξοντώνονται με ασύλληπτη μανία, με τραγική κορύφωση το πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου, με εμπνευστή και οργανωτή, την χούντα του Ιωαννίδη. Ο Μακάριος διαφεύγει στο εξωτερικό. Ακολουθεί η τουρκική εισβολή, ενώ οι κυβερνήσεις των Αθηνών -τόσο η στρατιωτική όσο και η πολιτική του Κων. Καραμανλή- εγκαταλείπουν την Κύπρο στην τύχη της. Οι συνέπειες: 2.500 νεκροί και 1.600 αγνοούμενοι ενώ το 37% του νησιού τουρκοποιείται.

1977: Πεθαίνει ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος και εκλέγεται ως πρόεδρος ο Σπύρος Κυπριανού. Η ζωτικότητα του κυπριακού λαού διοχετεύεται στην οικονομική ανάπτυξη. Οι οικονομικοί δείκτες, 3 χρόνια μετά την εισβολή, ξεπέρασαν αυτούς του 1974.

1981: Η εκλογή στην εξουσία του Ανδρέα Παπανδρέου, σηματοδοτεί μία αλλαγή πλεύσης. Η συμπαράσταση της Ελλάδας μεταλλάσσεται σε συμπάραταξη, ενώ ο νέος πρωθυπουργός δηλώνει ότι η κατοχή της Κύπρου συνιστά κατοχή «εθνικού χώρου».

1983: Ο Ντενκτάς, με υποβολέα την Άγκυρα και περιφρονώντας τις αποφάσεις του ΟΗΕ, ανακηρύσσει στα κατεχόμενα την «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου». Οι έποικοι την χρονιά αυτή έχουν ανέλθει στους 60.000.

1988: Οικονομική άνθηση και ανάπτυξη. Η Κύπρος εξακολουθεί όμως να παραμένει γεωστρατηγικός όμηρος της Τουρκίας, δίχως αμυντική ισχύ και ουσιαστικές δυνατότητες αποτροπής.

1993: Διακηρύσσεται δημόσια το δόγμα του ενιαίου αμυντικού χώρου και αρχίζουν τα σχετικά έργα και οι εξοπλισμοί. Κατασκευάζεται η αεροπορική βάση Πάφου και θεσμοθετείται σε ετήσια βάση η ελλαδική αεροναυτική παρουσία στην Κύπρο, δια των ασκήσεων «Νικηφόρος - Τοξότης». Ως το 1998 η Εθνική Φρουρά αποκτά ισχύ και ικανότητα αποτροπής. Στην εξουσία βρίσκεται ο Γεώργιος Βασιλείου που θα τον διαδεχθεί η κυβέρνηση του Γλαύκου Κληρίδη.

1999: Οι ρωσικοί πύραυλοι S300 που παρήγγειλε η Κύπρος, εγκαθίστανται στην Κρήτη. Το δόγμα του ενιαίου αμυντικού χώρου τραυματίζεται καιρία, λόγω των αμερικανοβρετανικών πιέσεων και της ελλαδικής ατολμίας. Συνεχίζεται η τουρκοποίηση του κυπριακού βορρά: 118.000 οι έποικοι, 65.000 οι Τουρκοκύπριοι που απέμειναν από σύνολο 120.000.

2002: Με την Κύπρο προ των πυλών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο Γ.Γ. του ΟΗΕ καταθέτει σχέδιο λύσης αμερικανοβρετανικής σύλληψης και σχεδιασμού. Αθήνα και Λευκωσία το αποδέχονται ως βάση διαπραγμάτευσης, παρ' ότι εμπεριέχεται δυσμορφίες και αρνητικά σημεία (παραμονή εποίκων, εκ περιτροπής προεδρία, veto σε όλα τα όργανα του κράτους από πλευράς Τουρκοκυπρίων κ.λπ.). Εάν γίνει αποδεκτό, προβλέπεται η διεξαγωγή δημοψηφισμάτων, στην ελεύθερη και κατεχόμενη Κύπρο.

Διακήρυξη

Διακήρυξη ανθρώπων του πνεύματος, των Γραμμάτων, των Επιστημών και των Τεχνών επισημαίνει ότι το Σχέδιο Ανάν είναι απαράδεκτο για τον Ελληνισμό και καλεί την πολιτική ηγεσία Αθηνών και Λευκωσίας να το απορρίψει. Το πλήρες κείμενο της Διακήρυξης έχει ως εξής:

Μείζων ανησυχία διακατέχει τον ελληνικό λαό, καθώς αντιλαμβάνεται ότι η Κύπρος διανύει την κρισιμότερη καμπή στην ιστορία της μετά το 1974.

Το αμερικανοβρετανικής έμπνευσης σχέδιο, το οποίο προωθήθηκε ως σχέδιο Κ. Ανάν, δεν νομιμοποιεί μόνο τη διχοτόμηση με τη δημιουργία δύο ανεξάρτητων κυρίαρχων κρατών. Αποσκοπεί πολύ περισσότερο στην κατάλυση των ελευθεριών και του μη κατεχόμενου σήμερα τμήματος της Κύπρου, μέσω των και κεντρικών εξουσιών. Συγκεκριμένα, προβλέπεται εκ περιτροπής προεδρία (δύο θητείες Έλληνας και μία θητεία Τούρκος Πρόεδρος). Υπουργικό Συμβούλιο με σύνθεση 2:1, όπου δεν θα μπορεί να παρθεί απόφαση αν δεν συμφωνεί τουλάχιστον ένας Τ/Κ. Καταργείται, έτσι, η αρχή της πλειοψηφίας και επιβάλλεται στην πράξη σύνθεση 50-50. Γερουσία με σύνθεση 50-50 και Βουλή με αναλογική σύνθεση, όπου όμως θα είναι απαραίτητη η έγκριση των νόμων και από τα δύο Σώματα, καθιστώντας τη Γερουσία καθοριστική. Αλλά και αυτοί ακόμη οι Ε/Κ που θα συμμετέχουν στο Υπουργικό Συμβούλιο θα εγκρίνονται ουσιαστικά από τους Τ/Κ, καθώς θα εκλέγονται από μία ενιαία λίστα που θα υποβάλλεται στη Γερουσία, όπου θα απαιτείται ειδική πλειοψηφία. Σημειωτέον ότι ο Πρόεδρος δεν θα εκλέγεται, αλλά θα προκύπτει εκ περιτροπής από το 6μελές Υπουργικό Συμβούλιο. **Επιπλέον, δεν διασφαλίζονται οι τρεις ελευθερίες (μετακίνησης, εγκατάστασης, περιουσίας), διαιωνίζοντας το τείχος του αίσχους που χωρίζει το κατεχόμενο από το ελεύθερο τμήμα της Κύπρου.**

Οι παραπάνω όροι στο σύνολό τους διαμορφώνουν ένα παγκοσμίου πρωτοτυπίας θεσμικό έκτρωμα, το οποίο δεν απαντάται πουθενά στον κόσμο και το οποίο δεν έχει καμία σχέση με ομοσπονδία, ούτε καν με συνομοσπονδία. Αλλά η ίδια η πολιτική και η πολιτειακή εξίσωση της πλειοψηφίας με τη μειοψηφία συνθέτει αυτή καθ' εαυτήν κατάργηση κάθε έννοιας Δημοκρατίας. Η Κύπρος θα βρεθεί μόνη σε ολόκληρο τον κόσμο να της έχει επιβληθεί ένα τέτοιο πρωτοφανές καθεστώς.

Επιπλέον, επειδή αυτό το θεσμικό καθεστώς είναι εντελώς μη λειτουργικό και θα οδηγήσει σε αδυναμία λήψης αποφάσεων, προβλέπεται και ένας πρωτοφανής θεσμός άρσης των αδιεξόδων, ένα είδος κυβέρνησης υπεράνω της κυβέρνησης. Δημιουργείται ένα 9μελές σώμα, υπό τον ψευδεπίγραφο τίτλο «Ανώτατο Δικαστήριο», το οποίο θα αποτε-

λείται από 3 Ε/Κ, 3 Τ/Κ και 3 μη Κύπριους και το οποίο θα εκδίδει αποφάσεις αμέσου εφαρμογής σε περίπτωση αδιεξόδου. Το ποιοί θα είναι αυτοί οι «μη Κύπριοι» μπορεί κανείς εύκολα να υποθέσει. Η ρύθμιση αυτή υπερβαίνει κάθε όριο και μετατρέπει την Κύπρο όχι απλώς σε νεοαποικία, αλλά αποκάλυπτα σε αποικία, σε μια εποχή που η αποικιοκρατία έχει καταργηθεί σε ολόκληρο τον κόσμο.

Νομιμοποιείται, επίσης, το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των εποίκων, οι οποίοι αποκτούν κυπριακή ιθαγένεια, ενώ αφήνεται ανοικτή η πόρτα για επόμενα κύματα εποίκων, καθώς το ψευδοκράτος θα έχει τη δυνατότητα χορήγησης ιθαγένειας (internal citizenship). Προβλέπεται ένα ποσοστό (45-50%) επιστροφής προσφύγων στις εστίες τους, αλλά και αυτό ακόμα αναιρείται στη πράξη, καθώς επιβάλλεται σταδιακή επιστροφή των προσφύγων σε χρονικό διάστημα πάνω από 20 χρόνια (αρχικά προβλέπεται μόνο ένα 5%). Σε αυτό το χρονικό διάστημα οι πρόσφυγες θα έχουν βεβαίως εκλείψει διά της φυσικής οδού.

Αλλά και αυτό ακόμα το βιοτικό επίπεδο των Ελλήνων Κυπρίων, το οποίο κατακτήθηκε με τόσο μόχθο, θα υπονομευθεί ευθέως, καθώς το «κοινό κράτος» θα έχει την αρμοδιότητα των οικονομικών υποθέσεων. Χαρακτηριστική είναι, ανάμεσα σε πλήθος άλλων διατάξεων, η ρύθμιση σύμφωνα με την οποία η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου θα διοικείται από ένα Ε/Κ, ένα Τ/Κ και έναν «μη Κύπριο». Δηλαδή άλλη μία ρύθμιση αποικιοκρατικού χαρακτήρα σε έναν καίριο θεσμό.

Πρωθείται, επίσης, η εγκατάσταση πολυεθνικής στρατιωτικής δύναμης στην Κύπρο, η οποία θα καταστήσει τον Κυπριακό Ελληνισμό όμηρο μίας δεύτερης στρατιωτικής κατοχής και θα τον αποπλίσσει από τα μέσα της άμυνας τα οποία σήμερα διαθέτει.

Η Κύπρος βρίσκεται αυτήν τη στιγμή κάτω από έναν μέγιστο εκβιασμό: να δεχθεί τα σχέδια αυτά ή να διακινδυνεύσει την ένταξή της στην Ε.Ε. Αυτό που συντελείται σήμερα δεν είναι διαπραγματευση, ούτε οδηγεί σε έναν έντιμο συμβιβασμό. Η Κύπρος εκβιάζεται να παραδώσει με τη «θέλησή» της ό,τι δεν έχει αρπάξει μέχρι σήμερα ένας τρίτος Απίλλας. Δεν έχει κανένα νόημα η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. με τέτοιο αντίτιμο. Αλλά η Ε.Ε. είναι υποχρεωμένη να εφαρμόσει τις μέχρι τούδε αποφάσεις της, που είναι αποφάσεις κορυφής. Αλ-

λωστε η Ελλάδα έχει επιτέλους το δικαίωμα του βέτο.

Είναι σαφές για κάθε ελεύθερα σκεπτόμενο Έλληνα ότι τα σχέδια αυτά, εφόσον τελικά επιβληθούν, θα οδηγήσουν σε μετατροπή ολόκληρης της Κύπρου σε αμερικανοτουρκικό προτεκτοράτο, για την ακρίβεια σε απροκάλυπτη αποικία. Η ελευθερία και το μέλλον του Κυπριακού Ελληνισμού θα εταφιασθεί δια παντός.

Οι Κύπριοι Έλληνες έχυσαν το αίμα τους για να αποτινάξουν τον αποικιοκρατικό ζυγό. Δεν είναι δυνατόν να υποδουλωθούν σήμερα με τη θέλησή τους. Ούτε είναι δυνατόν να μπει ελληνική υπογραφή κάτω από τέτοια απίστευτα σχέδια.

Οι Έλληνες έχουμε συνείδηση ότι στην Κύπρο δοκιμάζεται η άτοχη ολόκληρου του Ελληνισμού. Υποχώρηση τέτοιων διαστάσεων στην Κύπρο θα σημάνει υποχώρηση σε όλα τα μέτωπα. Οφείλουμε σήμερα να πράξουμε αυτό που ήξεραν να πράττουν πάντα οι ελεύθεροι Έλληνες. Να πούμε ΟΧΙ.

Ποιοι υπογράφουν

Την διακήρυξιν υπέγραψαν ήδη αρκετοί καθηγηταί πανεπιστημίου, κληρικοί, βουλευταί και άλλοι άνθρωποι των Γραμμάτων και των Τεχνών.

Μέχρι στιγμής υπογράφουν: **Σ. Ν. Αντωνοπούλου**, Καθ. Παν., **Α. Ακριτόπουλος**, Καθ. Παν., **Α. Ανδρέου**, Καθ. Παν. **Ε. Αγραφιώτη**, μουσικός, **Μ. Ν. Αντωνοπούλου**, Καθ. Παν., **Η. Ανδριόπουλος**, συνθέτης, **Γ. Αλεξάκης**, Καθ. Παν., **Α. Αγγελόπουλος**, Καθ. Παν., **Σ. Αντωνίου**, Παν., **Κ. Ακουμιανάκης**, Παν., **Δ. Αλευρομάγειρος**, Στρατηγός, ε.α., **Ι. Αναγνωστόπουλος**, αντιπύραρχος ε.α., επίτιμος αρχηγός ΑΤΑ, **Σ. Βασιλειάδης**, συνθέτης, **Α. Βαϊτσάκης**, Καθ. Παν., **Κ. Βακαλόπουλος**, Καθ. Παν., **Κ. Γεωργουσόπουλος**, Καθ. Παν. - Κριτικός Τέχνης, **Χ. Γιαλλουρίδης**, Καθ. Παν., **Γ. Γραμματικάκης**, Καθ. Παν., **Μ. Γ. Δρετάκης**, Καθ. Παν. - πρώην υπουργός, **Γ. Δημαράς**, δημοσιογράφος - πρώην βουλευτής, **Ε. Εμμανουηλίδης**, Αρεοπαγίτης ε.τ., **Κ. Ζουράρις**, Καθ. Παν., **Π. Ήφαιστος**, Καθ. Παν., **Σ. Ηλιάδου - Τάχου**, Καθ. Παν., **Β. Θεοτοκάτος**, πρόεδρ. Α.Ο.Π.Ε., **Ν. Θεοφάνους**, Καθ. Παν., **Α. Ιορδάνογλου**, Καθ. Παν., **Μ. Κυρίτσης**, μουσικός, **Α. Κακαράς**, αρχιεπίσκοπος ε.α. Π.Ν., **Γ. Καραμπελιάς**, συγγραφέας, **Θ. Καράτσαλος**, επιτ. Αντιστασιαγιάς Εφετών, **Αχ. Λαζάρου**, Ρωμανιστής-Βαλκανολόγος, **Μ. Λάκριμα**, Καθ. Παν., **Δ. Λιαντζής**, Καθ. Παν., **Κ. Λιολιούσης**, Καθ. Παν., **Γ. Μακρής**, Καθ. Παν., **Ι. Μάνος**, Καθ. Παν., **Ν. Μαρτίνος**, Καθ. Παν., **π. Γ. Μεταλληνός**, Καθ. Παν., **Ι. Μιχαηλίδης**, Καθ. Παν., **Δ. Μπέσας**, Πρόεδρος Παιδαγωγικού Τμήματος ΑΠΘ, **Μ. Μερακλής**, Καθ. Παν., **Μ. Μηλιαράκης**, εκδότης, **Μ.Μουζάκης**, δημοσιογράφος, **Θ. Μπινιχάκης**, εκδότης, **Π. Νεάρχου**, διεθνολό-

γος, **Κ. Ντίνας**, Καθ. Παν., **Ν. Ξηροτύρης**, Καθ. Παν., **Δ. Πνευματικός**, Καθ. Παν., **Α. Παναγόπουλος**, Καθ. Παν., **Δ. Κ. Παπαμαντέλλος**, Κοσμήτορας Πολυτεχνικής Σχολής Παν. Πατρών, **Δ. Παπαθανασόγλου**, Καθ. Παν., **Β. Παπαδοπούλου**, Καθ. Παν., **Π. Πετρούλακος**, Καθ. Παν., **Γ. Ποταμιάνος**, υποναύαρχος ε.α. Π.Ν., **Ν. Πολυχρονίδης**, συντ. γραμματέας ΣΚΕ, **Ν. Σαρρής**, Καθ. Παν., **Κ. Σπυρόπουλος**, Καθ. ΤΕΙ, **Σ. Στεφανόπουλος**, Καθ. Παν., **Σ. Σόρογκας**, ζωγράφος Καθ. Παν., **Π. Π. Συμεωνίδης**, Καθ. Παν. - Ακαδημαϊκός (ΑΜ), **Μ. Σεραφετινίδου**, Καθ. Παν., **Γ. Συλλούρης**, πρόεδρ. της Ο.Κ.Ο.Ε., **Κ. Σωτηράκος**, υποναύαρχος ε.α. Π.Ν., **Μ. Τζάνη**, Καθ. Παν., **Ε. Τσακίριδου**, Καθ. Παν., **Π. Τσανάκας**, Καθ. Ε.Μ.Π., **Δ. Τσάχαλης**, Καθ. Παν., **Β. Φίλιας**, Καθ. Παν., **Ι. Φαρσεδάκης**, Καθ. Παν., **Μ. Φιλιππάκης**, Κ. Παν., **Κ. Φωτιάδης**, Κοσμήτωρ Παιδαγωγικής Σχολής ΑΠΘ, **Ειρ. Χατζηφραιμίδης**, Καθ. Παν., **Ο. Χατζόπουλος**, εκδότης.

Βουλευταί: **Λ. Βερυβάκης**, **Ν. Γκάτζης**, **Ν. Κακλαμάνης**, **Λ. Κανέλλη**, **Π. Κρητικός**, **Ν. Κατσέλη**, **Σ. Παπαθεμελής**, **Α. Πεπονής**, **Α. Τζέκης**, **Δ. Τσοβόλας**, **Γ. Χουρμουζιάδης**.

Κληρικοί: **Εφραίμ**, Ηγούμενος Ι. Μονής Βατοπεδίου Αγίου Όρους, **Γεώργιος**, Ηγούμενος Ι. Μονής Οσίου Γρηγορίου, Αγίου Όρους, **Φιλόθεος**, Ηγούμενος Ι. Μονής Καρακάλλου Αγίου Όρους, **Αθανάσιος Αναστασίου**, Ηγούμενος Ι. Μονής Μεγάλου Μετεώρου, **Θεόκλητος Μπόλκας**, Ηγούμενος Ι. Μονής Οσίου Αρσενίου Καππαδόκου, **Λαυρέντιος Γρατσίας**, Αρχιμανδρίτης Ι. Μητροπόλεως Φλωρίνης, **Ιωήλ Κωνσταντάρης**, Αρχιμανδρίτης Ι. Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως, **Ιωαννίκιος Κοτσώνης**, Αρχιμανδρίτης Ι. Μητροπόλεως Εδέσσης, **π. Θεόδωρος Ζήσης**, Καθ. Παν.

ΑΣΙΑΤΗ ΚΟΥΡΣΑΡΕ

Ασιάτη κουρσάρε, τη γη που πατάς
την ποτίσαμε με ιδρώτα την ποτίσαμε με αίμα
ασιάτη κουρσάρε, μην την τυραννάς
- την γη μας που πατάς.

Ασιάτη κουρσάρε, τη γη που πατάς
την κουρσέψανε χιλιάδες σαν και σένανε θεριά
ξέρει ν' αντέχει και να πολεμά
- η γη μας που πατάς.

Ασιάτη κουρσάρε, στη γη που πατάς
λουλούδι δεν φυτρώνει, δεν ανθίζει η πασχαλιά
μόνο το δέντρο της λευτεριάς
θεριεύει μυστικά.

Ασιάτη κουρσάρε, τη γη που πατάς
την ποτίσαμε με ιδρώτα την ποτίσαμε με αίμα
ασιάτη κουρσάρε, μην την τυραννάς
- την γη μας που πατάς.

Η Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ὁ στυλοβάτης τοῦ ἔθνους, ὅταν αὐτό κλυδωνίζεται ἀπὸ τὴν θύελλα τῶν ἱστορικῶν συγκυριῶν ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ ἀπρονοησία τῆς ἡγεσίας του τὸ ἐκθέτει.

Ἡ ἀγκάλη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας ὑπῆρξε ὁ θεσμός ὁ ὁποῖος, κατ' ἐξοχήν, συνέβαλε εἰς τὴν διαπεραίωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὴν συντριβείσαν μεσαιωνικὴν αὐτοκρατορία μας, τὴν ὀψίμως κληθεῖσαν «Βυζαντινὴν», εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα τοῦ 1821.

Σήμερον, ἐποχὴν κοσμογονικῶν ἀλλαγῶν καὶ διαμορφώσεων, ἐν ἧ ὁ συσχετισμὸς τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν (οἰκονομικῶν, πολιτισμικῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καὶ συναφῶν) ἐπρεπε νὰ ἔχη φέρει τὴν Ἑλλάδα ἡγέτιδα τῆς ἑλληνικῆς Χερσονήσου (τῆς ὀψίμως ἀποκληθείσης «τοῦ Αἴνου»), ἡ ἀνεπαρκής – κατωτέρα τῶν περιστάσεων, πάσης φύσεως ἡγεσία τῆς, τὴν ἔχει καταστήσει ἰκέτιδα τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας, διὰ τὴν περίσῳσιν ἀλωθίτου καὶ τῆς γεωγραφικῆς εἰς ἔπι ὑποστάσεώς τῆς.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τὴν Κύπρον καὶ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, τύχη ἀγαθὴ καὶ τώρα εἶναι παρούσα: Ἰκανὴ φωνὴ συνειδήσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ, διὰ τὴν αὐτοαφύπνισί του, ὅταν οἱ κατ' ἐπάγγελμα διεθνεῖς «ἀπονεκρωταί» τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ οἱ ἐγχώριοι «καλφάδες» των, ἐτοιμάζονται νὰ τὴν «πετσοκόψουν».

Παραθέτομεν τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῶν εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ τεκταινομένων διὰ τοῦ σχεδίου «Ἀτίλας III», τοῦ κατ' εὐφημισμὸν ἀποκληθέντος καὶ «σχεδίου Ἀνάν».

ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20ῃ Νοεμβρίου 2002

1. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος συμπαρίσταται εἰς τοὺς Κυπρίους ἀδελφούς μας, ἐφ' οἷς ἐτέθη θέμα ἀπελευθερώσεώς των. Ἡ συμπαράστασις αὐτὴ δὲν εἶχε ποτέ πολιτικὴν διάστασιν, διότι δι' ὅλους τοὺς Ἕλληνας ὅπου γῆς, τὸ Κυπριακὸν εἶναι ὄχι πολιτικὸν ἀλλὰ ἐθνικὸν θέμα. Τῆς στιγμῆς αὐτῆς, κατὰ τὰς ὁποίας δοκιμάζονται αἱ διεθνεῖς δικαιοκαί ἀρχαί, οἱ διεθνεῖς θεσμοὶ καὶ ἡ ἀξιοπιστία τῶν ἀποφάσεών των, ἀνακαλοῦμεν εἰς τὴν μνήμην μας μέ σεβασμὸν καὶ δέος τὰς θουσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας δεκαετιῶν τοῦ μαρτυρικοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ.

2. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος σημειώνει μέ ἱκανοποίησιν ὅτι ἡ Κύπρος καλεῖται, ὡς φαίνεται, νὰ εἰσελθεῖ εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἐνωσιν. Ἀναμένομεν ὅτι εἰς τὴν Σύνοδον τῆς Κοπεγχάγης, ἡ πολιτικὴ ἡγεσία τῆς Ἐνώσεως θά ἐπιβεβαιώσῃ τὴν ἀπόφασίν τῆς, ἀποδεικνύουσα ὅτι ἐμμένει εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν παράδοσιν, ἡ ὁποία καὶ ἐδημιούργησε τὸ Διεθνὲς Δίκαιον, ἀντιτάσσοντάς το εἰς τὸ θράσος τοῦ ἰσχυροτέρου.

3. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος σημειώνει ἐπίσης μέ ἱκανοποίησιν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ο.Η.Ε. νὰ ἀναλάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν διὰ τὴν ἐπίλυσιν τοῦ Κυπριακοῦ. Διαπιστώνει ἐν τούτοις ὅτι τὸ προταθὲν σχέδιον λύσεως τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως δὲν ἐμμένει, ὡς θά ὄφειλε, εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Ὁργανισμοῦ τὸν ὁποῖον ἐκπροσωπεῖ. Διαπιστώνει ἐπίσης ὅτι τὸ ὑποβληθὲν σχέδιον δὲν ἔχει ὡς πολικὸν ἀστέρα του τὸ δίκαιον τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης, εἰς τὴν ὁποίαν θά κληθεῖ ἡ Κυπριακὴ Δημοκρατία νὰ εἰσελθεῖ καὶ νὰ προοδεύσῃ. Ἀποκρύπτει, ἀντιθέτως, παρά τίς ἐπικλήσεις τῶν συγκυριῶν καὶ τῶν ἰσορροπιῶν, σαφῶς τὰ ἐνδεχόμενα μακροχρόνιου δοκιμασίας καὶ ἐμπλοκῶν, θύματα τῶν ὁποίων θά εἶναι διὰ μίαν ἀκόμη φορᾶν, δυστυχῶς, ἀμφότεροι αἱ κοινότητες τῆς Κύπρου. Τούτων δοθέντων, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν συγ-

χαίρει τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Ο.Η.Ε., διὰ τὸ σχέδιον καὶ δὲν θεωρεῖ ὅτι εἶναι σχέδιον πράγματι λύσεως τοῦ Κυπριακοῦ.

4. Ἀληθές εἶναι ὅτι αἱ συγκυρίαι καὶ αἱ πιέσεις τοῦ ρεαλισμοῦ ἐξαναγκάζουν. Ἡ λογικὴ, ὅμως, καὶ αἱ συνειδήσεις ἀνθίστανται. Ὁ μέσος δρόμος τοῦ μέτρου, ἀλλὰ ὄχι καὶ τοῦ ἐνδοτισμοῦ, ὑποχρεώνει τὴν ἔνοχον γενεάν τῶν λαθῶν, δηλαδή ὅλους ἡμᾶς, νὰ σκεφθῶμεν τὸ αὐριον τῶν νέων τῆς Κύπρου καὶ νὰ προσφέρωμεν εἰς αὐτούς, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν προοπτικὴν τῆς εἰρηνικῆς συμβιώσεως τῆς ἀξιοπρέπειας καὶ τῆς προκοπῆς.

5. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐπικαλεῖται τὸν φωτισμὸν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς ἡγεσίας τῆς Πατρίδος μας, καὶ τιμᾶ σύνολον τὸν πολιτικὸν κόσμον, δεομένη εἰς Κύριον. Ἡ Ἐκκλησία ἔχουσα ἐπίγνωσιν τοῦ ρόλου τῆς, δὲν δίδει κατευθύνσεις εἰς τὴν πολιτικὴν ἡγεσίαν. Ἐχει ὅμως τὴν ὑποχρέωσιν νὰ καταθέτῃ τὴν μαρτυρίαν τῆς, εἴτε «πόνος τε καὶ ἄγαν πατρίδος προκείται», εἴτε «περὶ σωτηρίας προκειμένου», ὡς τοῦτο ἐπράξεν ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Κύπρου. Ὡστε ἡ Ἐκκλησία ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ στηρίζῃ τὸ πάσχον Γένος ὅσον καὶ τὸν πάσχοντα ἄνθρωπον. Τούτου καλῶς νοουμένου, ἀπευθύνει ἔκκλησιν πρὸς τὴν πολιτικὴν ἡγεσίαν τοῦ ἑλληνισμοῦ, νὰ παραμείνῃ σταθερὰ καὶ ἀταλάντευτος εἰς τὰς ἀξίας καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ὁποίας τὸ γένος τῶν Ἑλλήνων σώζει καὶ δι' αὐτῶν σώζεται. Προτάσεις καὶ σχέδια εἶναι ἐπὶ διαπραγματεύσειν. Αἱ Ἀρχαὶ ὅμως καὶ αἱ ἀξίαι δὲν εἶναι διαπραγματεύσιμοι. Ὑπέρτατη δὲ ἀξία τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν ἱστορικὴν του πορείαν εἶναι ἡ ἐλευθερία. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ εἶναι ἀδιαπραγματεύτος, παρὰ τὰς περιστάσεις, παρὰ τὰς συνθήκας, παρὰ τὰς προτάσεις.

6. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θά προσεύχεται ὥστε νὰ ἐπικρατήσῃ δι' ὅλα τὰ μέρη τὸ δίκαιον καὶ ὑπόσχετα νὰ στηρίξῃ τὰς καλὰς προθέσεις ἀπ' ὅπου καὶ ἂν αὐταὶ προέρχονται, προκειμένου νὰ γίνωνται σεβασταὶ αἱ προσδοκίαι ὄλων τῶν Κυπρίων.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΠΟΡΟΥΝ

Του Μιχάλη Χαραλαμπίδη*

Είναι ένα μεγάλο προπαγανδιστικό ψέμα ότι τα εθνικά ζητήματα κυριάρχησαν στην πολιτική ζωή μετά τη μεταπολίτευση. Ο πολιτικός κόσμος περισσότερο τα αγνοούσε παρά εμβάδυνε σε αυτά. Στο ΠΑΣΟΚ ήταν δύο - τρεις που το έκαναν. Πολλοί ήταν εχθρικοί. Στα υπόλοιπα κόμματα συνέβαινε το ίδιο και χειρότερο. Ακόμη και σήμερα μια γεωπολιτική, γεωοικονομική παιδεία είναι ανύπαρκτη. Όταν οι ανταγωνισμοί ακόμη και με την Τουρκία είναι γεωοικονομικοί αγνοούν αυτή τη διάσταση, όταν πρέπει να σχεδιάζουν με βάση αυτήν. Όταν λέμε εμβάδυση δεν εννοούμε τη σκόπιμη τηλεοπτική φλυαρία γιαυτά.

Έτσι εξηγείται η αδυναμία αυτού του κόσμου να κατανοήσει σε βάθος την απελευθερωτική σημασία των γεωπολιτικών αλλαγών του 1990 για τη χώρα. Η Ελλάδα, από τις δεκαετίες των γεωπολιτικών δεσμών, περνούσε στην εποχή της γεωπολιτικής, γεωοικονομικής και γεωπολιτισμικής απελευθέρωσης. Από την δυστοπία στην ευτοπία. Ο πολιτικός της κόσμος δεν αξιοποίησε ούτε τα αδικήματα της περιόδου της δυστοπίας ούτε τα πλεονεκτήματα της σημερινής ευτοπίας. Τη διπολική περίοδο, η Ελλάδα και ο Ελληνισμός υπέστησαν αδικήματα που δεν

γνώρισαν οι ευρωπαϊκές χώρες του άλλου στρατοπέδου αλλά ούτε και οι Ασιατικές δημοκρατίες της ΕΣΣΔ. Τώρα, η ιστορία και το δίκαιο, διαμέσου μιας ικανής πολιτικής, μπορούσε να ζητά επίμονα και σταθερά την αποκατάσταση αυτών των αδικημάτων στην Κύπρο, την Πόλη, το Πατριαρχείο και αλλού. Αυτό έγινε στη Γερμανία αλλά και σε ένα άλλο κατάλοιπο του διπολισμού και του μεταποικισμού, στο Ανατολικό Τιμόρ. Οι «νικητές» εισβολείς της Ινδονησίας, ένα μίγμα στρατιωτικών και ισλαμιστών, αποχώρησαν από το Ανατολικό Τιμόρ. Δεν άφησαν πίσω στρατεύματα, εποίκους ούτε ένα παρά φύση κράτος όπως αυτό το κυοφορούμενο του Ανάν.

Το 1990 η Ελλάδα έχανε το ραντεβού με την ιστορία και βρισκόταν με ένα πολιτικό κόσμο που δεν είχε συνείδηση της ιστορικής μεταβολής και του νέου ρόλου της χώρας και των ιδίων. Αυτός που θα μπορούσε να το κάνει, ο Ανδρέας Παπανδρέου, για πολλούς λόγους είχε «κατέβει ήδη από το άλογο».

Ενώ η χώρα έπρεπε να διαμορφώσει μια νέα στρατηγική και μια νέα διπλωματική γραμμή άμυνας, που θα άρχιζε από το αίτημα για την αποκατάσταση των αδικημάτων που διαπράχθηκαν λόγω του διπολισμού, αυτή βρέθηκε χωρίς γραμμή άμυνας, χωρίς πολιτική, υποχωρώντας στα Βόρεια και στα Ανατολικά της. Ενώ βρισκόμασταν στην μετά τον διπολισμό εποχή, «η πολιτική ελίτ» ζούσε ακόμα στη διπολική περίοδο, ήταν υφιστάμενη αντί να είναι πρωταγωνίστρια.

Ευτυχώς για τη χώρα η κίνηση της ιστορίας δεν εξαρτιόταν από τις κυβερνητικές και πολιτικές της ελίτ. Η μια κινητήρια δύναμή της βρίσκεται στις διαδικασίες της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης που συμπαρασύρουν και τη χώρα μας. Η άλλη στην κρίση του τουρκοτικού, μεταλωζανικού, κεμαλικού οικοδομήματος,

* Ιδρυτής της Δημοκρατικής Περιφερειακής Ένωσης (Δ.Π.Ε.)

Το τουρκικό κατεστημένο, σε όλες τις κατά καιρούς συνθέσεις, του κατανόησε πολύ περισσότερο από όλους ότι έρχεται η στιγμή της αλήθειας. Γι' αυτό η κεμαλοϊσλαμική ομάδα σκυταλοδρομίας επιδιώκει να μπει στο ευρωπαϊκό σπίτι στα κρυφά, σαν κλέφτης, από την πίσω πόρτα, από την κερκόπορτα.

στην ασθένειά του. Ενώ η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση έδινε πολλά πλεονεκτήματα στη χώρα, αυτή νόθευε και αδυνάτιζε το ευρωπαϊκό της χαρτί. Ο πατέρας της άλλης ιστορικής διαδικασίας, της κρίσης του ασθενούς, ο πατέρας της Δημοκρατίας που θα οικοδομηθεί στη Μικρά Ασία τις ερχόμενες δεκαετίες βρίσκεται φυλακισμένος στη Γυάρο της Προποντίδας, στο Ίμραλι και από ελληνικά χέρια. Το μυαλό ήταν άλλων. Αυτή είναι η αλήθεια και η πραγματικότητα.

Ακόμη μια φορά, ευτυχώς, οι ιστορικού τύπου γεωπολιτικές αλλαγές δεν ανακόπτονταν από την εγχώρια μικρότητα.

Αυτές οι εξελίξεις και άλλες γεωπολιτικές και γεωπολιτισμικές παράμετροι έβαλαν σε μια ιστορική κρίση τον εξ ανατολών ασθενή γείτονά μας. Η δική του δυστοπία είναι περισσότερο καταστροφική γι' αυτόν σήμερα από την ελληνική δυστοπία των δεκαετιών του διπολισμού. Γι' αυτό αναζητά αγωνιωδώς μέσα σε συνθήκες γεωπολιτικής ορφάνιας το ευρωπαϊκό καταφύγιο γιατί δεν έχει πού αλλού να πάει. Να πάει με το Ουζμπεκιστάν, το Τουρκμενιστάν δεν είναι σίγουρο ότι τους θέλουν. Με το Ισραήλ, το ίδιο αναζητά την Ε.Ε. Την Ισλαμική συνδιάσκεψη, αυτοί γνωρίζουν περισσότερο από τους

Έλληνες την «ιδιαιτερότητα» του τουρκικού ισλάμ. Το τουρκικό κατεστημένο, σε όλες τις κατά καιρούς συνθέσεις, του κατανόησε πολύ περισσότερο από όλους ότι έρχεται η στιγμή της αλήθειας.

Γι' αυτό η κεμαλοϊσλαμική ομάδα σκυταλοδρομίας επιδιώκει να μπει στο ευρωπαϊκό σπίτι στα κρυφά, σαν κλέφτης, από την πίσω πόρτα, από την κερκόπορτα, για να μην πληρώσει το λογαριασμό για το παρελθόν και με ελάχιστες, εικονικές επισκευές του σιδερένιου της σπιτιού - φυλακής. Γνωρίζουν ότι η ιστορία, η γεωγραφία και ο χρόνος θα είναι εις βάρος τους τη νέα ιστορική περίοδο. Ότι δεν έχουν επιλογές παρά αναγκαστικούς μονόδρομους. Ότι θα ανοίξει το πραγματικό τουρκικό πακέτο, το ...ντουλάπι.

Ειλικρινά, χρόνια στο ΠΑΣΟΚ δεν κατάλαβα ποι-οί τομείς πολιτικής είναι το δυνατό στοιχείο των ανθρώπων που χειρίζονται σήμερα αυτά τα ζητήματα. Αυτό όμως που γνωρίζουν όλοι στο ΠΑΣΟΚ είναι ότι από τα ζητήματα της γεωπολιτικής και τα εθνικά δεν καταλαβαίνουν και πολλά πράγματα. Έτσι λοιπόν, ενώ η χώρα έχει μπει σε μια ιστορική περίοδο γεωπολιτικής άνεσης, ασφάλειας, **αυτοπεποίθησης** όπως την ονόμασα - πάντα έκλεβαν και εκφύλιζαν αυτά που έλεγα - η συμπεριφορά των κυβερνήσεων χαρακτηρίζεται εδώ και καιρό από μια υστερικού τύπου ανασφάλεια, βιασύνη, ακόμη και καταστροφισμό. «Θα αποικήσουν το Βορρά της Κύπρου», «θα κάνουν θερμό επεισόδιο». Τόσα πολλά σύνδρομα και φοβίες ούτε η εθνοκροσύνη του '50 δεν είχε.

Αναδεικνύονται όμως πολλές υποθέσεις και ερωτηματικά από τη βιασύνη τους όχι να λύσουν αλλά να κλείσουν τα ζητήματα. Η βιασύνη τους οδηγεί στη νόθευση, αποδυνάμωση της εθνικής δυναμικής αλλά και πολλών άλλων πλεονεκτημάτων και ειδικά του ευρωπαϊκού που φέρνει πλέον καρπούς. Αυτοί δεν θέλουν καν να τους συλλέξουν ή τους κόβουν χωρίς να ωριμάζουν. Το μυθοποιημένο ευρωπαϊκό δόγμα εξαεμίζεται σε λίγους μήνες.

Έξοδος

Γι' αυτό προκαλεί την περιέργεια αλλά αναδεικνύει ερωτηματικά η σύνδεση από την Αθήνα της ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ε.Ε. με τη λύση. Η σύνδεση της λύσης με την ημερομηνία ένταξης της Τουρκίας. Δίνουν μια πολυκατοικία και παίρνουν ένα υπόγειο. Ήταν ορατό, όχι μόνο στους ειδικούς, ότι δεν επρόκειτο για κινήσεις τακτικής όπως τονίζουν τελευταία για να καλυφθούν, αλλά για γκάφες και στρατηγικά λάθη.

Αυτή η υστερικού τύπου βιασύνη και ανασφάλεια επενδύεται με τα αποκαλυπτικού, «πατριωτικού» τύπου επιχειρήματα: «θα χαθεί η συγκυρία», «η ιστορική ευκαιρία». Το «Κυπριακό θα επανέλθει ως ξεχασμένο ελληνοτουρκικό πρόβλημα μετά 20 χρόνια», «ας πειραματιστούμε». Δικά τους λόγια. Αποκαλυπτικό στοιχείο όμως των ικανοτήτων, των προθέσεων, των προσδοκιών, της ψυχολογίας αυτών των ανθρώπων είναι η δήλωση του κ. Σημίτη: «Δεν μπορεί να τα θέλει όλα η Τουρκία». Ούτε καν λογιστική μπακάλικου αλλά ανατολίτικο παζάρι. Τόσο πολύ εξισώθηκαν μαζί τους όταν έπρεπε να τους βλέπουν αφ' υψηλού. Να έχουν ως συνομιλητές τους λαούς και μια νέα κοινωνία πολιτών στην Ανατολία. Στην χρόνια μυωπία της ελληνικής πολιτικής προστέθηκαν και άλλα ελαττώματα.

Ο Θεός ξέρει - μια και δεν υπάρχει δημοκρατία και διαφάνεια - αν δεν καταλαβαίνουν ή είναι δεσμευμένοι επειδή δεν καταλαβαίνουν. Μια φευγαλέα και μόνο ματιά στις εξελίξεις στην περιοχή μας αποδεικνύει ότι το Κυπριακό θα είναι όλο και περισσότερο στο επίκεντρο της διεθνούς αλλά κύρια της ευρωπαϊκής πολιτικής. Ότι η Τουρκία θα αναγκάζεται να χτυπά κατά καιρούς όχι το παράθυρο ή την πίσω πόρτα αλλά την Υψηλή Πύλη της Ε.Ε. Ότι αυτή η Υψηλή Πύλη βρίσκεται και στην Πύλη του Αδριανού. Ότι σε κάθε χτύπημα της μεγάλης πόρτας θα πρέπει να αποδεικνύει ότι είναι εντάξει στο μεγαλύτερο κλοπιμαίο της, το Κυπριακό. Ότι και εκεί άρχισε η αντίστροφη μέτρηση γι' αυτήν. Άρχισε η εποχή των δικών της υποχωρήσεων για να φθάσουμε στην αποκατάσταση του αδικήματος της εισβολής και της κατοχής ελέω CIA και στη λύση με βάση τα πραγματικά ιστορικά και δημογραφικά μεγέθη των Τουρκοκυπρίων. Η περίοδος της ατιμωρησίας της τελείωσε.

Αυτό που δεν κατανοούν οι κυβερνώντες είναι ότι δεν είναι μια συγκυρία μηνών αλλά μια νέα ιστορική εποχή που ο **Ελληνισμός μπορεί** χωρίς θερμούς ή ψυχρούς πολέμους, ούτε καν θερμά επεισόδια αλλά **ειρηνικά, πολιτικά έξυπνα, βελούδινα να πετύχει την αποκατάσταση των αδι-**

κημάτων που υπέστη. Στην εκτίμηση των ιστορικών περιόδων κρίνονται οι ικανότητες, τα χαρίσματα των εθνικών ηγεσιών μιας χώρας.

Η Ελλάδα οφείλει να πρωταγωνιστήσει για την ένταξη μιας εκδημοκρατισμένης και εξευρωπαϊσμένης Μικράς Ασίας στην Ε.Ε. Αν όμως η Τουρκία δεν ενταχθεί, τότε πολύ περισσότερο ο Ελληνισμός έχει ανάγκη μια κρατική και γεωπολιτική παρουσία έστω και με τη σημερινή της μορφή στην ελεύθερη Κύπρο. Ο γεωπολιτικός παράγων εγγυάται τον γεωοικονομικό. **Στο σχέδιο Ανάν προμηνύεται η γεωπολιτική, γεωοικονομική και δημογραφική απόσυρση του Ελληνισμού από την Ανατολική Μεσόγειο.**

Το Κυπριακό μπήκε από την Ιστορία σε μια τροχιά επίλυσης. Θα έχει ακόμη λίγους γύρους. Ίσως στον τρίτο γύρο ο Ντενκτάς, μάλλον ο διάδοχός του θα παρουσιαστεί ευγενής χωρίς τη γερασμένη πλέον κεμαλική αυθάδεια που τους εξασφάλιζε ο διπολισμός. Αυτές είναι οι τάσεις της ιστορίας, του δικαίου. **Οι κυβερνώντες** δεν μπορούν να παρεκτραπούν από αυτούς τους ιστορικούς, ηθικούς και πολιτικούς κανόνες. Φαίνεται όμως **να πήραν απερίσκεπτα**, επιπόλαιο χωρίς αίσθημα ευθύνης **φόρα να κλείσουν το Αιγαίο και την Κύπρο εις βάρος των εθνικών μας κεκτημένων αλλά και του διεθνούς δικαίου. Δεν έχουν αυτό το δικαίωμα**, όχι μόνο με βάση τους κανόνες της ιστορίας, αλλά και της πολιτικής και της Δημοκρατίας. **Δεν μπορούν να αποφασίζουν από μόνοι τους. Δεν έχουν τη λαϊκή εντολή. Δεν λέω την κομματική εντολή** γιατί κόμμα δεν υπάρχει, το διέλυσαν. **Σε αυτές τις περιπτώσεις οι συνταγματικοί κανόνες προβλέπουν εκλογές ή και άλλες διαδικασίες.** Αυτό που νομιμοποιείται η κυβέρνηση να κάνει στην Κοπεγχάγη είναι η κατοχύρωση της ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας και τίποτε περισσότερο. Ένα κεκτημένο που η στάση τους κατέστησε προβληματικό. Η Ελλάδα και ο Ελληνισμός, στη νέα εποχή μπορούν να πετύχουν πολλά με υψηλό αίσθημα αυτοπεποίθησης, άνεσης, χωρίς τους εκβιασμούς των κυβερνώντων.

Πρόσφυγες της Ιωνίας βρίσκουν καταφύγιο στη Χίο το 1922

ΜΕΓΑΛΗ ΑΛΒΑΝΙΑ: Πραγματικότητα ή ουτοπία;

Του Christopher Deliso - Ελεύθερη μετάφραση: Σταύρος Καρκαλέτσης

Η πραγματικότητα στην FYROM έχει αλλάξει; Μάλλον όχι, εάν αναλογιστούμε ότι οι εκρήξεις βομβών και οι πυροβολισμοί αποτελούν καθημερινότητα στη χώρα αυτή, καθιστώντας την όλο και πιο ανασφαλή για τους πολίτες της. Στο δυτικό τμήμα της FYROM αλλά και μέσα στα Σκόπια, οι φόνοι και η βία εξακολουθούν να φανερώνουν τον βαθύ διχασμό ανάμεσα στις δύο κοινότητες.

Τελικά η δημιουργία μιας «Μεγάλης Αλβανίας» είναι απλώς ζήτημα χρόνου. Μέχρι τώρα, δύσκολα θα μπορούσε να φανταστεί κανείς ότι οι διεθνείς «babysitters» της FYROM θα επέτρεπαν την διάσπασή της. Τώρα όμως φτάσαμε στο σημείο, ένα πολιτικό κόμμα μεταλλαγμένων εξτρεμιστών, αυτό του Αλί Αχμέτι, να διεκδικεί τα μισά σχεδόν υπουργεία στην κυβέρνηση της χώρας. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Μουσί Τζαφέρι, που προωθείται για την θέση του αντιπροέδρου του κράτους. Ο Τζαφέρι έχει αλβανική υπηκοότητα, ενώ δεν μιλά «μακεδονικά» και δεν είναι καν πολίτης της FYROM. Μπορεί οποιοσδήποτε Αμερικανός, Ιταλός, Βρετανός ή Γερμανός να διανοηθεί ότι κάτι τέτοιο θα συνέβαινε στο κοινοβουλευτικό σύστημα της χώρας του. Άλλο ενδεικτικό του κόμματος των αλβανόφωνων είναι ότι τα υψηλόβαθμα στελέχη του, που διεκδικούν τώρα υπουργεία και αξιώματα προέρχονται από την Πρίστινα, την πρωτεύουσα του Κοσσυφοπεδίου. Εκεί μεγάλωσαν και εκπαιδεύτηκαν, στην έδρα του αλβανικού ριζοσπαστισμού, εμπιστιζόμενοι με τα μεγαλοϊδεατικά οράματα για μια «Μεγάλη Αλβανία». Σε ένα περιβάλλον, όπου οι Κοσσοβάρτοι Αλβανοί είχαν εν πάση περιπτώσει αρκετούς λόγους να θέλουν να αποτινάξουν την γιουγκοσλαβική κυριαρχία. Θα οδεύσουμε λοιπόν προς μία ένωση των Παναλβανών σε ένα μεγάλο κράτος;

Ωστόσο, με ποιο από τα δύο θα επιτευχθεί αυτό, με ειρηνικές πολιτικές διαδικασίες ή μέσα από μία αιματηρή σύγκρουση; Αυτοί που κινούνται φανερά στην λογική της δυναμικής διεκδίκησης είναι οι σκληροί ισλαμιστές, που βλέπουν την εδαφική επέκταση ως ένα είδος «θρησκευτικής υπηρεσίας» ή καθήκοντος. Παρ' ότι αρκετοί Αλβανοί δεν είναι ισλαμιστές, τον τελευταίο και-

ρό έχουν ξεφυτρώσει, με σαουδαραβική χρηματοδότηση, δεκάδες τζαμιά σε χωριά της FYROM και του Κοσσόβου.

Η άνοδος του Αλί Αχμέτι και των «εγκεφάλων» που τον περιστοιχίζουν, πέφτει σαν βαριά σκιά πάνω στους φιλήσυχους στην πλειοψηφία τους, Αλβανούς χωρικούς της FYROM. Επισημαίνεται ότι ο Μεχμέτι και οι συνεργάτες του έχουν μαρκαριστεί ιδεολογικά στην Πρίστινα και αυτό που επιχειρούν τώρα είναι η μεταφορά του εχθρού από τους Σέρβους στο πρόσωπο των «Μακεδόνων». Και παράλληλα, η εισαγωγή της παναλβανικής μεγαλοϊδεατικής θεωρίας στην FYROM παρ' ότι πρόκειται για κάτι ξένο προς τη μικρή αυτή χώρα.

Επιπροσθέτως, αδιαφορώντας για το ότι πολλοί αλβανόφωνοι δεν θέλουν να ταυτιστούν στην FYROM με άλλους μουσουλμάνους της περιοχής, όπως Βόσνιους ή Τουρκογενείς. Είναι ανησυχητικό ότι η Δύση, όπως κατέδειξε και η στάση της στο Κόσσοβο, δείχνει να υιοθετεί τις πρακτικές αυτές. Ήταν ένα πελώριο λάθος η συμπίεση όλων των δυτικών χωρών στο άρμα του Κλίντον και του Μπλερ, που αποτέλεσε είχε να ανοίξουν οι ασκοί του Αιόλου στην περιοχή. Η πολιτική κατάσταση στην FYROM δείχνει πως η περιοχή ταλαιπωρείται από ένα ιδιαίτερα επικίνδυνο μείγμα εθνικιστικών δογμάτων, ανακατεμένων με «λίγη» δημοκρατία. Και λέμε «λίγη»

διότι οι αλβανόφωνοι διεκδικούν πολύ περισσότερα στην διακυβέρνηση της χώρας από αυτά που θα δικαιολογούσαν τα εκλογικά τους ποσοστά. Επισείουν, ταυτόχρονα την πάντα υπαρκτή απειλή επιδεικνύοντας την δύναμή τους. Αν οι απαιτήσεις τους σε πολιτικό επίπεδο δεν εισακουστούν, τον λόγο θα έχουν πάλι τα όπλα του Χασίμ Θάτσι και των ενόπλων (παρα)στρατιωτικών τους ομάδων.

Ο Αλί Αχμέτι πέτυχε να υποσκελίσει τους άλλους αλβανόφωνους ηγέτες, κάποιιοι εκ των οποίων λειτουργούσαν με μετριοπάθεια και αυτονομία και κατ' ουσίαν οι κινήσεις του υπαγορεύονται από τους εντολοδόχους του, δηλαδή τα Τίρανα. Στην διάρκεια του φθινοπώρου 2002 στην περιοχή του Τέτοβο έγιναν πολλές ενέργειες σε βάρος «Μακεδό-

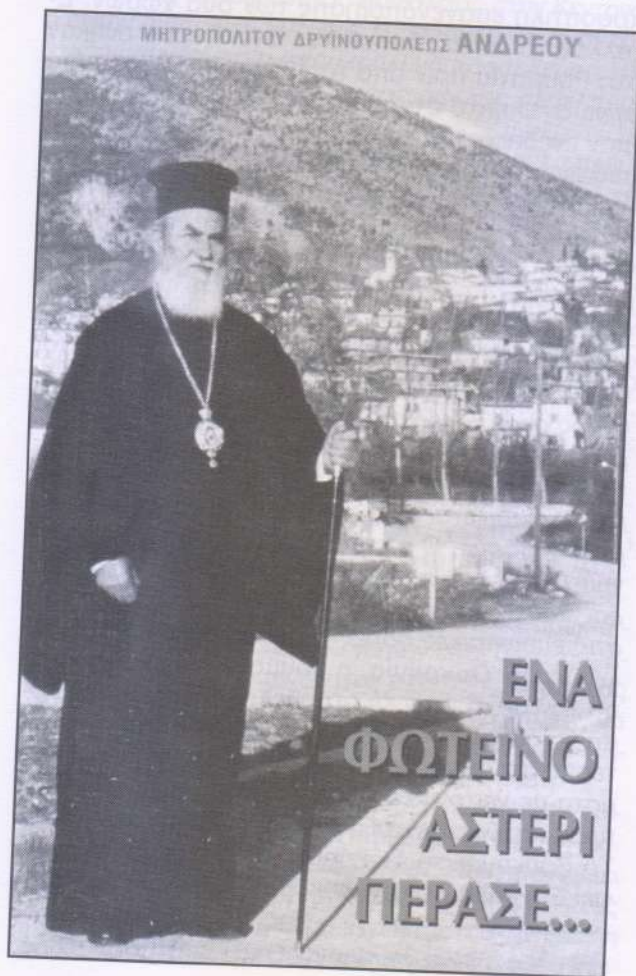

ων» ακόμη και φόντοι. Δρόμοι και οδοί άλλαξαν όνομα, πλατείες μετονομάστηκαν και τοποθετήθηκαν αυθαίρετα ακόμη και αγάλματα Αλβανών «ηρώων» σε αυτές. Ο στόχος εμφανής: να εξαλβανιστεί η περιοχή. Ένας διευθυντής σχολείου, δήλωσε πως αν τα παιδιά των «Μακεδόνων» ενοχλούνται από τα αγάλματα και τα φιλοαλβανικά συνθήματα, μπορούν να εξέρχονται από την πίσω πόρτα του σχολικού κτηρίου.

Ένα προπύργιο των σλαβόφωνων «Μακεδόνων» είναι η Αχρίδα, η παραλίμνια πολιτεία στα νοτιοδυτικά της χώρας. Η πόλη διαθέτει 365 εκκλησίες μία για κάθε ημέρα του χρόνου, έχοντας έτσι πίσω της ένα βαρυσήμαντο ιστορικό παρελθόν.

Όταν ένα αλβανόφωνος αγόρασε ένα παλιό μεγαλοπρεπές σπίτι, στην παλιά πόλη της Αχρίδας, οι γείτονες έσπασαν τα τζάμια, λιθοβολώντας το. Μετά από λίγες εβδομάδες, ο νέος ιδιοκτήτης το πούλησε κι έφυγε. «Τους ξέρουμε τους Αλβανούς», δικαιολογείται ένα ντόπιος. Και συνεχίζει: «Αν τους προσφέρεις έναν πόντο, θα σου ζητήσουν αμέσως ένα χιλιόμετρο. Στο Τέτοβο, το Γκόστιβαρ, το Κουμάνοβο, ακόμα και μέσα στα Σκόπια, προσφέρουν μεγάλα ποσά για αγορά σπιτιών και καταστημάτων. Ο σκοπός τους είναι να μετατρέψουν όλη την περιοχή σε αμιγώς αλβανική, σε βάθος χρόνου. Δεν πρόκειται να τους αφήσουμε...».

Αυτό που για την ώρα δρα ανασταλτικά επί των αλβανικών επιδιώξεων, είναι οι μεταξύ τους διαμά-

χες. Συγκρούσεις ανάμεσα σε κάστες και φατρίες, όπως αυτές που σημειώθηκαν στο Τέτοβο, την άνοιξη του 2002. Οι διάφορες αυτές αλβανικές ομάδες αδημονούν για όλο και μεγαλύτερο κομμάτι από την «πίττα». Περιμένουν με ανυπομονησία να μεταφερθούν οι ταραχές που σημάδεψαν το Κόσσοβο και το Τέτοβο στα ίδια τα Σκόπια. Δεν ήταν άσχετη ούτε τυχαία η «μετοίκηση» του κόμματος του Αχμέτι στην πρωτεύουσα της FYROM.

Οι εξελίξεις προβλέπονται αρνητικές και σε βάρος της ακεραιότητας και κυριαρχίας της χώρας. Όταν σκληροί εθνικιστές του είδους του Αλί Αχμέτι βρίσκονται στον προθάλαμο της εξουσίας, διεκδικώντας πολιτικούς ρόλους, δεν ανοίγει ο δρόμος για έκρηξη και σύγκρουση; Θα πρόκειται τότε για έκπληξη; Σίγουρα όμως θα είναι μια κατάσταση μη αναστρέψιμη.

Η ανοχή και ενθάρρυνση των εξτρεμιστικών αλβανικών κύκλων θα επενδυθεί σε βία και αίμα. Πρώτη απ' όλους θα επηρεαστεί αρνητικά η ίδια η Ευρώπη, εάν στα Βαλκάνια επικρατήσει γενικευμένη και χρόνια αστάθεια. Αυτή τη στιγμή, κυριαρχεί μία θλιβερή αλήθεια. Ποτέ στο παρελθόν οι δύο μεγάλες κοινότητες της FYROM –σλαβόφωνοι και αλβανόφωνοι– δεν ήταν τόσο πολύ διχασμένες. Ποτέ η πόλωση και ο φανατισμός δεν είχαν φτάσει στα τωρινά επίπεδα. Σε αυτό συνυπεύθυνη είναι η Δύση, η οποία δεν θέλησε να καταλάβει ότι τα «έργα της» στο Κόσσοβο θα αναπαράγονταν, δημιουργώντας νέες εστίες έντασης. Ποιος μπορεί να κοιμάται ήσυχος, όταν το μέλλον εξαρτάται από τις διαθέσεις και προθέσεις των αλβανών «μαχητών της ελευθερίας» και των πατρώνων τους;

Οικονομία και κοινωνία στη σημερινή Ρουμανία

Του Θεοφάνη Μαλκίδη*

Β' Μέρος

Η Ρουμανία επεδίωξε να συμπεριληφθεί ανάμεσα στο πρώτο κύμα των κρατών της Ανατολικής Ευρώπης που θα εντάσσονταν στην Ατλαντική Συμμαχία. Όλες οι κινήσεις μετά το 1993, όπως η ανάπτυξη ομαλών σχέσεων με την Ουγγαρία, είχαν ως βασικό στόχο, να αυξήσουν τις πιθανότητες ένταξης στο NATO, απόφαση για ένταξη στο NATO που έχει την υποστήριξη όλου του πολιτικού φάσματος της χώρας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση

Ο μεγαλύτερος φόβος που διακατέχει τη ρουμανική ηγεσία είναι η χώρα να διαχωριστεί από την υπόλοιπη Ευρώπη και μόνη να αντιμετωπίζει εσωτερικές και εξωτερικές απειλές. Ένας τέτοιος διαχωρισμός, μπορεί να μονιμοποιήσει τη διαφορά μεταξύ εκείνων των χωρών που είναι σε θέση να ενσωματωθούν στη Δύση, τόσο από οικονομική-πολιτική άποψη όσο και από την πλευρά της ασφάλειας. Αντί του περιπόθητου εξευρωπαϊσμού ελλοχεύει ο κίνδυνος μετατροπής τους σε κρυφό Τρίτο Κόσμο της Ευρώπης. Τον Ιανουάριο του 2002, στο σύνολο των τριάντα ένα κεφαλαίων του κοινωνικού κεκτημένου το οποίο πρέπει να ενσωματώσει η Ρουμανία, όπως και τα εννέα άλλα κράτη που είναι υποψήφια, μόνο τα έξι είχαν κλείσει.⁸

Αυτό το «εθνικό πρόγραμμα υιοθέτησης του κεκτημένου», το οποίο η Ρουμανία έχει δεσμευτεί να θέσει σε εφαρμογή στην περίοδο 2000-2003, με τη βοήθεια σημαντικής χρηματοοικονομικής υποστήριξης,⁹ ασκεί καθοριστική πίεση στην οικονομική πολιτική. Αλλά πρέπει επίσης να εξασφαλίσει τη διατήρηση των μεγάλων χρηματοπιστωτικών και νομισματικών μακροοικονομικών ισορροπιών.

Η έκθεση Ουίντερμπουργν¹⁰ για την κατάσταση που υπάρχει στη Ρουμανία επικεντρώνει την προσοχή της στην προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού. Εάν υλοποιηθούν οι εξαγγελίες του πρωθυπουργού Ναστάζε, επισημαίνει η έκθεση, τότε θα είναι δυνατή η ένταξη της χώρας πολύ πιο γρήγορα από ό,τι προέβλεπαν οι αρχικές ημερομηνίες. Πάντως σήμερα, «συνεχίζεται η θλιβερή κληρονομιά της απάνθρωπης μεταχείρισης από το καθεστώς Τσαουσέσκου, όταν φυλάκιζε τα εγκαταλελειμμένα παιδιά σε τεράστια κρατικά ιδρύματα ή τα πουλούσε στο εξωτερικό». Παράλληλα εκφράζεται ανησυχία για την εμπλοκή της εκτελεστικής εξουσίας στο δικαστικό σύστημα, για την περιορισμένη

ενσωμάτωση των Ρομ και για την ελλιπή προστασία του περιβάλλοντος.¹¹

Οι σχέσεις με τη Μολδαβία, Ουκρανία, Ουγγαρία

Η ανεξαρτησία της Μολδαβίας από την τέως ΕΣΣΔ τον Αύγουστο του 1991 δημιούργησε την προοπτική επανενοποίησης των δύο χωρών. Εξάλλου τα εδάφη δυτικά του Δνειστέρου ανήκαν στη Ρουμανία πριν από το 1940. Όμως γρήγορα έγινε αντιληπτό ότι η προοπτική της ενοποίησης ήταν ανεδαφική, εξαιτίας της αντίδρασης του ρωσόφωνου πληθυσμού της Μολδαβίας¹² της αντίδρασης της Ρωσίας και της παρουσίας της 14ης στρατιάς και της επιφυλακτικότητας του ρουμανόφωνου πληθυσμού της Μολδαβίας. Εξάλλου, μια τέτοια μεταβολή συνόρων θα επέφερε σημαντική μεταβολή του χάρτη στην περιοχή σε ένα άκρως σημαντικό και ευαίσθητο διεθνώς χώρο. Έτσι η Ρουμανία αποδέχτηκε τη θεωρία του ενός έθνους σε δύο κράτη. Στη ρουμανική κοινωνία περιγράφεται σήμερα η Μολδαβία «ως μια πραγματικότητα προς την οποία η συμπεριφορά θα πρέπει να βασίζεται στις κοινές ρίζες και στον αμοιβαίο σεβασμό. Ο κοινός στόχος είναι να δημιουργηθεί κοινή κουλτούρα και ενιαίος οικονομικός χώρος καθώς επίσης να ενταχθούν και τα δύο κράτη στις ευρωπαϊκές δομές». Στο ζήτημα των σχέσεων με την Ουκρανία, η ρουμανική κυβέρνηση από την αρχή φάνηκε ότι ήθελε να διευθετηθεί όσο το δυνατόν ταχύτερα στα πλαίσια της γενικότερης στρατηγικής για να μην έχει εκκρεμή ζητήματα με γειτονικές χώρες, προτού αρχίσουν διαπραγματεύσεις ένταξης με το NATO και με την ΕΕ. Το Βουκουρέστι διακήρυξε ότι θέλει να υπογράψει Συνθήκη με την Ουκρανία, αφού ικανοποιη-

* Δρ. Κοινωνιολογίας

θούν δύο όροι: **Πρώτον**, να περιλαμβάνεται δήλωση της Ουκρανίας που να καταδικάζει τη Συμφωνία Μολότωφ-Ρίμπεντροπ με την οποία παραχωρήθηκαν στα 1939 η Βόρειος Βουκοβίνα και η Ν. Βεσσαραβία στην ΕΣΣΔ και **δεύτερον**, να υπάρχει πρόβλεψη για ουσιαστικές εγγυήσεις για τη ρουμανική μειονότητα που ζει στην Ουκρανία και αριθμεί γύρω στις 400.000 χιλιάδες άτομα. Ένα άλλο ζήτημα στις ρουμανικοουκρανικές σχέσεις είναι και η οριοθέτηση των οικονομικών ζωνών μεταξύ των δύο χωρών στον Εύξεινο Πόντο, όπου πιθανόν να υπάρχουν κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Στις 2 Ιουνίου 1997, τελικά η Ρουμανία υπέγραψε συνθήκη με την Ουκρανία, σύμφωνα με την οποία η Ρουμανία αναγνώρισε την κυριαρχία της Ουκρανίας στη Ν. Βεσσαραβία και την Β. Βουκοβίνα. Οι δύο χώρες συμφώνησαν ότι θα επιδιώξουν εντός των προσεχών δύο ετών να επιλύσουν με διμερείς διαπραγματεύσεις το ζήτημα της οριοθέτησης της οικονομικής ζώνης στη Μαύρη Θάλασσα και σε περίπτωση που αυτό δεν συμβεί να αποδεχτούν οποιαδήποτε απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης. Όπως επισημαίνει και η Λευκή Βίβλος που παρουσίασε η ρουμανική κυβέρνηση για την ένταξη της Ρουμανίας στο ΝΑΤΟ, «η Ρουμανία, η Πολωνία και η Ουκρανία, οι τρεις μεγαλύτερες χώρες της περιοχής, έχουν να παίξουν ένα σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση μιας σταθερότητας ασφάλειας στην Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη. Η αναδυόμενη αυτή τριμερής συνεργασία αποσκοπεί να προσελκύσει την Ουκρανία στην Ευρώπη προς όφελος ολόκληρης της περιοχής».¹³

Το ζήτημα με την Ουγγαρία ήταν και το πλέον ακανθώδες εξαιτίας της ύπαρξης μιας ισχυρής και πολυπληθούς ουγγρικής μειονότητας στη Ρουμανία και της άρνησης της Ουγγαρίας να δώσει εγγυήσεις για το απαραβίαστο των σημερινών συνόρων, εάν προηγούμενα δεν υπήρχε συμφωνία που θα επέτρεπε την επαρκή προστασία της ουγγρικής μειονότητας στη Ρουμανία. Το σοβαρό αυτό ζήτημα λύθηκε με τη Βασική Συνθήκη - Συνθήκη Φιλίας, Συνεργασίας και Καλής Γειτονίας, που υπογράφηκε το Σεπτέμβριο του 1996.¹⁴

Σύμφωνα με τη Συνθήκη, η Ρουμανία και η Ουγγαρία αποκλείουν τη χρήση βίας για την επίλυση διμερών διαφορών, θεωρούν απαραβίαστα τα υπάρχοντα σύνορα, διευθετούν τα υπάρχοντα προβλήματα σύμφωνα με τα ισχύοντα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά τρόπο που να μην είναι δυνατή η απόκτηση από τις μειονότητες ειδικού καθεστώτος αυτονομίας. Επίσης, οι δύο χώρες δεσμεύτηκαν να υποστηρίξουν τις αιτήσεις τους για ένταξη στο ΝΑΤΟ, την Ε.Ε. και τη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση.

Ωστόσο τελευταία ένταση στις σχέσεις της Ουγγαρίας με τη Ρουμανία (και τη Σλοβακία) έχει προκαλέσει ένας νέος ουγγρικός νόμος, που προβλέπει προνόμια για τους ουγγρικής καταγωγής πολίτες γειτονικών χωρών. Το θέμα έχει φτάσει στην Ε.Ε., η οποία προτρέπει την Ουγγαρία σε ουσιαστικές δια-

πραγματεύσεις. Η Ουγγαρία υποστηρίζει ότι ο νόμος απλώς αντισταθμίζει τα μειονεκτήματα των Ούγγρων που ζουν σε άλλα κράτη, ενώ οι γειτονικές χώρες θεωρούν ότι ο νόμος εισάγει άδικες διακρίσεις εις βάρος των πολιτών τους που δεν κατάγονται από την Ουγγαρία. Στόχος του νέου νόμου, που εγκρίθηκε από το ουγγρικό κοινοβούλιο τον Ιούνιο του 2001, είναι να βοηθήσει τα 3,5 εκατομμύρια Ούγγρους που ζουν σε περιοχές γύρω από τη χώρα, οι οποίες δόθηκαν σε άλλα κράτη μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τους προσφέρει αυτομάτως το δικαίωμα να εργαστούν νόμιμα για τρεις μήνες το χρόνο στην Ουγγαρία, ενώ τους παρέχει και ένα ουγγρικό δελτίο ταυτότητας στο πλαίσιο της διατήρησης πολιτιστικών δεσμών με τη χώρα καταγωγής τους. Η νομοθεσία αυτή έχει φέρει τις σχέσεις της Ουγγαρίας με τη Ρουμανία και τη Σλοβακία –οι οποίες έχουν και τις μεγαλύτερες ουγγρικές μειονότητες– στη χειρότερη φάση των τελευταίων ετών.¹⁵ Οι δύο χώρες προέβησαν σε διαβήματα τόσο προς την Ουγγαρία όσο και προς την Ε.Ε. για το θέμα αυτό, με αποτέλεσμα η υποψήφια προς ένταξη Ουγγαρία να οδηγηθεί σε συνομιλίες.

Σχετικά με τη μειονότητα των Ρομ, η Ρουμανία καταλαμβάνει τη 10η θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών όσον αφορά στην προστασία των δικαιωμάτων τους. Σύμφωνα με την καθημερινή εφημερίδα του Βουκουρεστίου Αντεβαρούλ το υπουργείο Δημόσιας Πληροφόρησης θεωρεί θετική την πρόοδο το 2001, το χρόνο που η κυβέρνηση υιοθέτησε μια στρατηγική για την αθιγγανική μειονότητα.

Περίπου 40 προγράμματα αθιγγανικών οργανώσεων και τοπικών αρχών θα ξεκινήσουν αυτήν την περίοδο στην κεντρική Ρουμανία για τη βελτίωση της ζωής των αθιγγανικών κοινοτήτων. Οι αθιγγανοί κάτοικοι έχουν συστήσει 42 περιφερειακά γραφεία έως τώρα για την επίλυση των προβλημάτων που σχετίζονται με τα δικαιώματα.¹⁶

Το καθολικό της μονής της Μολντοβίτα, που ανεγέρθηκε το 1532 από τον Πέτρου Ράρες

Όψεις της ρουμανικής κοινωνίας. Η εκμετάλλευση του παιδιού και της γυναίκας

Τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η αρμόδια υπηρεσία του Οργανισμού Ηνωμένων εθνών UNICEF είναι ανησυχητικά σχετικά με τα βρέφη, παιδιά και τους έφηβους στη Ρουμανία, που αναγκάζονται να ζουν σε συνθήκες που δεν τους εξασφαλίζουν και τις πιο βασικές τους ανάγκες. Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία, η παιδική φτώχεια αυξήθηκε πρόσφατα από 0,5-1 εκατομ. σε 2,5-3 εκατομ. παιδιά στη Ρουμανία.¹⁷ Οι επιπτώσεις της κατάστασης αυτής στην υγεία και την εκπαίδευση των παιδιών είναι αυτονόητες. Η κατάρρευση του δημόσιου συστήματος υγείας και η ιδιωτικοποίηση πολλών εκπαιδευτικών υπηρεσιών απαιτούν από τους γονείς έξοδα για τα παιδιά τους, τα οποία είναι αδύναμοι να αντιμετωπίσουν. Αποτέλεσμα είναι η μείωση των μαθητών στη Ρουμανία. Ο αριθμός των μαθητών έπεσε κατά 14% από το 1989 έως το 1995.

Μετά το 1989 προκύπτει στη χώρα το «εμπόριο» παιδιών. Σε έκθεση της UNICEF, υπάρχει η υπογράμμιση ότι «η Ρουμανία πλημμύρισε ζευγάρια που ήθελαν να υιοθετήσουν παιδιά απ' τα ορφανοτροφεία». Γρήγορα στο κύκλωμα βρέθηκαν αντιπρόσωποι πρακτορείων υιοθεσίας μαζί με οδηγούς ταξί, διερμηνείς, δικηγόρους, ξενοδόχους και κάθε λογής μεσάζοντες που τροφοδοτούσαν αυτή την αναπτυσσόμενη οικονομική δραστηριότητα.¹⁸

Η κρατική νομοθεσία μετά την πτώση του Τσαουσέσκου γρήγορα προσαρμόστηκε, επιτρέποντας την εξαγωγή των παιδιών για υιοθεσία στη Δύση. Στις αρχές του 1991 η Ρουμανία, προμήθευε το ένα τρίτο των υιοθετούμενων παιδιών όλης της υδρογείου. Η χαρακτηριστικότερη λεπτομέρεια αφορούσε την προέλευση των 10.000 αυτών παιδιών: ήδη από τα μέσα του 1990, η συ-

Ο πύργος του Μπραν στην Τρανσυλβανία, στα νότια του Μπρασόβ, σημαντικό δείγμα κοσμικής αρχιτεκτονικής του 14ου-15ου αιώνα.

ντριπτική τους πλειοψηφία δεν προερχόταν πλέον από ιδρύματα αλλά από οικογένειες που εξαναγκάζονταν λόγω ανέχειας στην «πώλησή» τους ή τα «παρήγαγαν» επί τούτου. Τον Ιούλιο του 1991, η κυβέρνηση θα επέμβει κατά των κυκλωμάτων, απαγορεύοντας πλήρως κάθε υιοθεσία παιδιών από τη χώρα στο εξωτερικό για εννέα μήνες. «Από τις αρχές του 1995», αναφέρει η UNICEF, «η Ρουμανική Επιτροπή Υιοθεσιών δέχεται πολλά τηλεφωνήματα κάθε μήνα από γονείς που ανακινούν τα σχέδιά τους να εγκαταλείψουν το παιδί τους και επιθυμούν να μπει αυτό στις λίστες της Επιτροπής για ενδεχόμενη υιοθεσία στο εξωτερικό -ως "νόμιμη" μέθοδος για ανταπόκριση στη συνεχιζόμενη ζήτηση».

Παράλληλα αναπτύσσεται και το ζήτημα της παιδεραστίας. Δυτικοευρωπαίοι παιδεραστές παριστάνουν τα μέλη φιλανθρωπικών οργανώσεων με στόχο να προσεγγίσουν μικρά αγόρια που βρίσκονται στα ορφανοτροφεία της χώρας. Σε ό,τι αφορά τα αγόρια, η Ρουμανία θεωρείται η χώρα που «προμηθεύει» τα περισσότερα. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, εγκληματικά κυκλώματα υπόσχονται στα παιδιά μια «κανονική» δουλειά στο εξωτερικό και εξασφαλίζουν έτσι εύκολα τη συναίνεσή τους.

Η σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών αποτελεί ταυτόχρονα ένα μεγάλο πρόβλημα για τη χώρα που προσπαθεί να αναδείξει μηχανισμούς ανάσχεσης και εξαφάνισης του φαινομένου. Ανέχεια, πείνα, εκμετάλλευση γεννούν και αναπτύσσουν με το δικό τους τρόπο το φαινόμενο. Ομάδες του οργανωμένου εγκλήματος με διάφορα προσχήματα στρατολογούν γυναίκες με μοναδικό κριτήριο την εξωτερική τους εμφάνιση. Τα απαραίτητα δίκτυα είχαν στηθεί προ πολλού από τα συνδικάτα του εγκλήματος που ενέχονταν στη διακίνηση όπλων και ναρκωτικών. Η Βοσνία - Ερζεγοβίνη και το Κοσσυφοπέδιο, η Ελλάδα, η Γαλλία και άλλες χώρες της Δύσης έχουν γίνει κέντρα διακίνησης γυναικών από τη Ρουμανία. Πρόσφατα υπήρξε πρόταση στο Κοινοβούλιο για νομιμοποίηση της πορνείας, πιστεύοντας ότι με την ψήφιση νόμου θα περιοριστεί η αλματώδεις αύξηση των εκδιδόμενων γυναικών και το λαθρεμπόριο λευκής σάρκας. Όπως δήλωσε ο αντιπρόεδρος της επιτροπής του ρουμανικού Κοινοβουλίου, αρμόδιας για την υγεία, Σ. Οπέσκου, η Ρουμανία κατέχει την πρώτη θέση στο εμπόριο λευκής σάρκας και αυτό το γεγονός πρέπει να αντιμετωπιστεί, καθώς αποτελεί εθνική ντροπή.¹⁹

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Το πολιτικό σύστημα της Ρουμανίας εισέρχεται σε μια καινούργια φάση. Ένα ζήτημα που τίθεται είναι, εάν στην εξωτερική της πολιτική θα υπάρξουν επαναποθετήσεις και θα τεθούν νέες προτεραιότητες ή όχι. Ακανθώδη ζητήματα που δημιουργούσαν τριβές με γειτονικές χώρες είτε έ-

χουν διευθετηθεί, όπως οι σχέσεις με την Ουγγαρία, είτε έχουν σταθεροποιηθεί, (Μολδαβία) είτε βρίσκονται στην αρχή της διαδικασίας της επίλυσής τους (Ουκρανία). Παράλληλα πρωταρχικός στόχος και προτεραιότητα είναι η ένταξη της χώρας στους σημαντικότερους δυτικούς πολιτικούς, οικονομικούς και στρατιωτικούς οργανισμούς, όπως το ΝΑΤΟ και η ΕΕ.

Οι εθνικιστικές τάσεις όμως στο εσωτερικό της πολιτικής σκηνής υφίστανται, η οικονομία αναζητά διεξόδους όπως και η κοινωνία στα προβλήματα της επιβίωσης και της εκμετάλλευσης. Η επόμενη περίοδος για τη Ρουμανία θα είναι κρίσιμη και οπωσδήποτε θα επηρεάσει τόσο την περιοχή του Εύξεινου Πόντου όσο και αυτή του Δούναβη.

Σημειώσεις

- 8 Homel, E. *Le Monde* 18/03/2001.
- 9 Εκτός από τις χρηματοδοτήσεις Phare, η Ρουμανία θα επωφεληθεί ανάμεσα στο 2000 και στο 2006 από το πρόγραμμα Sapard (γεωργία και αγροτική ανάπτυξη) με ένα δισεκατομμύριο ευρώ και από το πρόγραμμα ISPA (υποδομές και περιβάλλον) με μια ετήσια δέσμευση 250 εκατομμυρίων ευρώ. Άλλες δράσεις της Ε.Ε που αφορούν οικονομικές ενισχύσεις της χώρας είναι, η Διαδικασία Σταθεροποίησης και Σύνδεσης στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (Stabilisation and Association Process), η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Ανασυγκρότηση (European Agency for Reconstruction) και το Σύμφωνο Σταθερότητας για τη Νοτιοανατολική Ευρώπη (Stability Pact) Ακόμη η Ρουμανία θα λάβει οικονομική βοήθεια και από την Ελλάδα μέσω του Ελληνικού Σχεδίου Οικονομικής Ανασυγκρότησης Βαλκανίων» βλ. τη σχετική Γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής.
- 10 Έκθεση στην ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Σεϊτανίδης Δ., Εφημερίδα Ελευθεροτυπία 13/7/2001.
- 11 Το οικονομικό σκάνδαλο που ξέσπασε πρόσφατα στην Ρουμανία αναφορικά με την ρουμανική Discount Bank μπορεί να επηρεάσει αρνητικά στο σύνολό του το τραπεζικό σύστημα της χώρας, επισήμανε ο ειδικός απεσταλμένος της ΕΕ στην χώρα Τζόναθαν Σιλ. Ο Σιλ τόνισε ότι η Ρουμανία δεν θα μπορέσει να εκπληρώσει τα απαραίτητα για την ένταξη στην ΕΕ οικονομικά κριτήρια σε περίπτωση που δεν έχει ένα σταθερό και ισχυρό τραπεζικό σύστημα και πρόσθεσε ότι οι αρχές της χώρας θα πρέπει να αντιμετωπίσουν σωστά και έγκαιρα την κρίση ώστε να μην εξελιχθεί σε μακρόχρονη κατάσταση. Σημειώνεται ότι το σκάνδαλο που ξέσπασε αφορά στην Romanian Discount Bank, η οποία τέθηκε υπό τον έλεγχο της ρουμανικής Εθνικής Τράπεζας και γίνονται έρευνες από τις αρχές σε αυτή, για μεταφορές χρημάτων σε λογαριασμούς που σχετίζονται με εταιρείες του επιχειρηματία Σορίν Οβίντιου Βάντου. Σύμφωνα με τις αστυνομικές αρχές περίπου 12 εκατομμύρια δολάρια μεταφέρθηκαν σε λογαριασμούς των εταιρειών του Βάντου χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα. Βλ. Μακεδονικό Πρα-

κτορείο Ειδήσεων 14 και 15/1/2002. Για τις τελευταίες οικονομικές εξελίξεις βλ. και την περιοδική έκδοση, της Εθνικής Τράπεζας, με τίτλο «South Eastern Europe and Mediterranean Emerging Market Economies Bulletin», της σειράς «Τρέχουσα Ενημέρωση Χωρών» (Country Updates). <http://www.nbg.gr/english/publications/research.html>

- 12 Σημειώνεται ότι τα 2/3 του πληθυσμού της Μολδαβίας μιλά ρουμανικά και το 1/3 ρωσικά. Πρόσφατα (Ιανουάριος 2002), αποφασίστηκε η εισαγωγή της ρωσικής γλώσσας σε όλα τα σχολεία, απόφαση στην οποία αντέδρασε έντονα το Βουκουρέστι.
- 13 Βλ. The Ministry of Foreign Affairs of Romania. *White Book on Romania and NATO*. Bucharest 1994.
- 14 Βλ. Ντάλη, Σ. «Η Συνθήκη Φιλίας και Συνεργασίας», *Αντί*, No. 621, 22-11-1996, σσ. 38-39 και Shafir, M. «A possible light at the end of the tunnel», *Transition*, 20.9.1996, σσ. 29-32.
- 15 *Financial Times* 20/8/2001.
- 16 Βλ. Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων 10/2/2002.
- 17 Unicef, *Crisis in Mortality, Health and Nutrition*, 1994.
- 18 Unicef, *Children at risk in Central and Eastern Europe: Perils and Promises. Economies in Transition Studies, Regional Monitoring Report*. 1997.
- 19 Βλ. Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων 23/1/2002

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΠΟΙΚΙΛΙΑΣ ΕΙΔΩΝ «ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»

25ης Μαρτίου 1 και 'Αναστάσεως
155 61 Χολαργός, τηλ. 210-65.19.728

Τά προβαλλόμενα καί διαφημιζόμενα βιβλία στο παρόν περιοδικό διατίθενται από τό κατάστημά μας ή αποστέλλονται ταχυδρομικώς στήν τιμή του έκδοτικού οίκου.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Έπιστροφή

- 1) Τῶν κλαπέντων ἀρχαίων τῆς Ἑλλάδος κατά τόν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ἀπό τά γερμανικά στρατεύματα κατοχῆς
- &
- 2) Τοῦ ἀναγκαστικοῦ Δανείου τοῦ Γ΄ Ράιχ ἀπό τήν Τράπεζα Ἑλλάδος

Τοῦ Ἀθανασίου Φούρλα*

Εἰσαγωγικά: Ὁ Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος μέ τήν τριπλή (Γερμανο-Ἰταλο-Βουλγαρική) κατοχή τῆς Ἑλλάδος (1941-1944) στοίχισε πολλές ἀνθρώπινες ἀπώλειες στή χώρα. Ἐκατοντάδες χιλιάδες Ἕλληνες βρῆκαν τόν θάνατο ὄχι μόνο στά πεδία τῶν μαχῶν, στίς ἐπιχειρήσεις ἀντιποίνων τῶν δυνάμεων κατοχῆς κατά τῆς Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως, μπροστά στά ἐκτελεστικά ἀποσπάσματα, ἀλλά καί ἀπό τήν φοβερή πείνα καί τό δρομύ ψῦχος τοῦ χειμῶνα, ἰδίως τοῦ 1942. Μιά μικρή τοπική ἐφημερίδα τοῦ νομοῦ Φθιώτιδος Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΣΚΑΜΝΙΩΤΩΝ (Μάιος/Ἰούνιος 1997, σελ. 1,7 & 8) μᾶς δίνει συνοπτικά τήν ἐξῆς εἰκόνα:

- Ἐκτελέσθηκαν ἀπό τά γερμανικά ἀποσπάσματα 38.960 Ἕλληνες.
- Σκοτώθηκαν ἀπό «ἀδέσποτες» σφαῖρες καί ἄλλα στρατιωτικῆς φύσεως «ἀτυχήματα» 12.103.
- Σκοτώθηκαν σέ μάχες 70.000.
- Πέθαναν ἀπό πείνα σ' ὀλόκληρη τήν Ἑλλάδα περίπου 600.000 ἄνθρωποι.
- Πέθαναν πρὶν γεννηθοῦν, κατά τή γέννα ἢ ἀμέσως μετά τή γέννησή τους, 300.000 παιδιά ἐξ αἰτίας τῆς αἰτίας καί τῆς κακουχίας τῶν μανάδων τους.
- Θανατώθηκαν μέ τρόπο οἰκτρό στά γερμανικά στρατόπεδα συγκεντρώσεως 45.000 Ἕλληνες γιά τοὺς ὁποίους δέν μίλησε ποτέ κανεὶς καί κατά τόν ἴδιο τρόπο 60.000 Ἕλληνες, Ἑβραῖοι τό θρήσκευμα, γιά τοὺς ὁποίους μίλησαν οἱ πάντες. Φυλακίσθηκαν 200.000 ἀπό τοὺς ὁποίους πολλοὶ πέθαναν στή φυλακή ἢ ἀμέσως μετά τήν ἀπελευθέρωσή τους ἀπό τῆς κακουχίας.

• Προσβλήθηκαν ἀπό βαριές ἀσθένειες καί ἔμειναν διά βίου ἀνίκανοι, ἀμέτρητοι συμπατριῶτες μας.

Πέραν αὐτῶν ἡ οἰκονομία τῆς χώρας ἐξαρθρώθηκε, τά ἀγαθὰ καί τά προϊόντα τῆς καταλιστευθήκαν, ἡ τεχνική ὑποδομὴ καταστράφηκε. Σχετικὸ ἄρθρο τῆς ἐφημερίδας Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (11.01.1998, σελ. 24) συνοψίζει τίς καταστροφές καί ζημιές ὡς ἐξῆς:

Στόν τομέα τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς οἱ ζημιές, πού προκλήθηκαν, μείωσαν τήν παραγωγή προϊόντων κατά 75%.

Στόν δασικὸ πλοῦτο. Ἀπὸ ξύλευση καί σχεδιασμένους ἐμπρησμούς, τά δάση μας μειώθηκαν κατά 25%.

Στὴν κτηνοτροφία. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μικρῶν καί μεγάλων ζώων μειώθηκε ἀπὸ 50%-80%.

Στό ἐξωτερικὸ ἐμπόριο οἱ καταστροφές, πού προκλήθηκαν, ἦταν ἀνυπολόγιστες καθὼς τά ἀγαθὰ ἔβγαζαν ἀπὸ τὴ χώρα μέ τὴ διαδικασία τῶν ἐπιτάξεων.

Στά μεταλλεῖα. Τό ἤδη ἐξορυγμένο ὕλικό πού βρῆκαν οἱ κατακτητὲς μεταφέρθηκε στὴ Γερμανία, ἐνῶ τά μεταλλεῖα κατεστράφησαν ἀπὸ τίς ἀντιστασιακές ὁμάδες γιά νά ἐμποδισθεῖ ἡ ἐξόρυξη νέου ὕλικου πού θά ἐνίσχυε τίς δυνάμεις τοῦ Ἄξονα.

Στό σιδηροδρομικὸ δίκτυο. Ἀπὸ τό σιδηροδρομικὸ δίκτυο τῆς χώρας μήκους 2.679 χλμ. (τό 1940), ἔμειναν ἄθικτα τό 1945 μόνον τά 680 χλμ.

Στό τροχαῖο ὕλικό. Ἀπὸ τά 7.708 τεμάχια τροχαίου ὕλικου ἀρπάχθηκαν ἢ καταστράφηκαν 7.011 τεμάχια. Ἀπέμειναν μόνο 607 καί αὐτά σέ πολὺ κακὴ κατάσταση ἀπὸ τήν ὑπερβολικὴ χρήση.

Στό ὁδικὸ δίκτυο. Οἱ ζημιές ἐξοπλισμοῦ δημοσίων καί ἰδιωτῶν ὑπολογίζονται σέ 4,2 ἐκ. δολλάρια 1938. Οἱ ζημιές ὁδῶν, ὁδοστρωμάτων, ὑποδομῶν, ἡμιτελῶν ὁδῶν, γεφυρῶν κ.λπ., ὑπολογίζονται συνολικά σέ 54,4 ἐκ. δολλάρια 1938.

Στά λιμάνια τῆς χώρας οἱ ζημιές ὑπολογίζονται σέ 8,6 ἐκ. δολλάρια ἐποχῆς 1938. Ἡ διώρυγα τῆς Κορίνθου ὑπέστη ζημιές ὕψους 860 χιλιάδων δολλαρίων. Τό ἐμπορικὸ ναυτικὸ διαλύθηκε ἀφοῦ ἀπὸ τά 583 ἐμπορικὰ πλοῖα πού εἶχε ἡ Ἑλλάς τό 1939 χάθηκαν κατά τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου τά 434. Μαζὶ μέ αὐτά χάθηκαν καί 3.000 Ἕλληνες ναυτικοί.

Στό τηλεφωνικὸ καί τηλεγραφικὸ δίκτυο ἡ ζημιὰ ἦταν ὀλοκληρωτικὴ.

Στίς οἰκοδομές. Εἰδικότερα στίς βόρειες ἐπαρχίες τῆς χώρας καταστράφηκαν ἀπὸ βομβαρδισμούς καί ἐμπρησμούς περίπου 79.000 κατοικίες. Συνολικά, ἡ χώρα ἔχασε τό 23% τοῦ οἰκοδομικοῦ τῆς πλούτου. Περίπου 1,2 ἐκατ. ἄνθρωποι βρέθηκαν ἄστεγοι, 16.000 ἀγροτικές οἰκογένειες ἀναγκάστηκαν νά κατοικοῦν σέ ἐρείπια σπιτιῶν καί 100.000 ἀστικές οἰκογένειες στεγάζονταν ὑπὸ ἄθλιες συνθῆκες.

Στά σχολεῖα. Ἀπὸ τά γερμανικά στρατεύματα κατοχῆς ἐπιτάχθηκαν 2.529 σχολεῖα, 156 λεηλατήθηκαν, 492 βομβαρδίσθηκαν καί κἀθηκαν. Σέ αὐτά συμπεριλαμβάνονται καί δύο παιδαγωγικὲς ἀκαδημίες. Ἀπὸ τά ἰταλικά στρατεύματα ἐπιτάχθηκαν 1.948 σχολεῖα, 68 λεηλατήθηκαν, 249 βομβαρδίσ-

* Δρ. Φιλοσοφίας - Ἀπόφοιτος τῆς Ι.Θ. Σχ. τῆς Χάλκης

στηκαν και 11 κήκων μεταξύ αυτών και μία παιδαγωγική ακαδημία. Εκτός, όμως, από την καταγραφή καταστροφών και απωλειών των Ελλήνων πολιτών, οι φάκελοι του ΥΠΠΕ περιλαμβάνουν στοιχεία και για τις περιουσίες πολιτών που εκείνη την εποχή ζούσαν στη χώρα μας.

Σύμφωνα άλλωστε με τις Στατιστικές του ΟΗΕ ή υπεύθυνη και τελικά ήττημένη του πολέμου Γερμανία υπέστη σε ποσοστό 135% ζημιές σε σχέση με το ετήσιο εισόδημά της, ενώ η μικρή Ελλάδα σε ποσοστό 170% (!) αντίστοιχα. Ο δέ υπουργός Εθνικής Οικονομίας του Γ' Ράιχ, Φούνκ έχει ομολογήσει έγγραφως, ότι η Ελλάδα δοκίμασε τα δεινά του πολέμου και υπέστη τις συνέπειές του όσο ίσως καμία άλλη χώρα στην Ευρώπη. Ο Μαθηματικός-Πολιτειολόγος καθηγητής Τάσος Ηλιάδης σε σχετικό του βιβλίο αναφέρει, ότι οι ελληνικές αξιώσεις για πραγματικές ζημιές που προκλήθηκαν τόσο στο Ελληνικό Δημόσιο, όσο και σε ιδιώτες ανέρχονται σε 7,18 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ του 1946. Και για όλα αυτά η Ελλάδα έχει λάβει μέχρι σήμερα τις εξής πολεμικές αποζημιώσεις:

- Τό 1947: 405 εκατομμύρια δολάρια από την Ιταλία μετά από την υπογραφή Συνθήκης Ειρήνης και
- Τό 1960: 115 εκατομμύρια μάρκα από τη Γερμανία για τα θύματα από εθνικοσοσιαλιστικά μέτρα δίωξης «για λόγους φυλής, θρησκείας, ιδεολογίας».

Η Γερμανία αρνείται πεισματικά να καταβάλει άλλες αποζημιώσεις: ακόμη και μετά από ομαδική δικαστική προσφυγή (296 ατόμων) και δικαίωση των κατοίκων του χωριού Διστόμου Βοιωτίας για τό ξεκλήρισμα του πληθυσμού του χωριού από τις δυνάμεις κατοχής την 10ην Ιουνίου του 1944¹.

Και ενώ τό θέμα αυτό θά έχει συνέχεια γιατί, όπως αναφέρει σχετικό άρθρο του γερμανικού περιοδικού DER SPIEGEL, (22.12.97) άλλες 50.000 μηνύσεις εκ μέρους Ελλήνων πολιτών αναμένουν την εκδίκασή τους, έμεις θά θέλαμε να επικεντρώσουμε την προσοχή μας στα δύο θέματα της επικεφαλίδας αυτού έδω του κειμένου.

1) **Έπιστροφή των κλαπέντων αρχαίων:** οι κλοπές αρχαιολογικών θησαυρών κατά τή διάρκεια της γερμανικής κατοχής άφορούν γνωστά και καταλογογραφημένα εκθέματα Μουσείων, αλλά και ειρήματα από αίθαιρες και λαθραίες ανασκαφές των κατακτητών. Στο βιβλίο του κ. Πετράκου (βλ. Βιβλιογραφία στο τέλος αυτού του κειμένου) περιγράφονται μερικές από τις κλοπές, καθώς και οι αρχαιολογικοί τόποι που έγιναν παράνομες ανασκα-

φές κατά τήν περίοδο της γερμανικής κατοχής. Έξ άλλου τό Υπουργείο Έξωτερικών της Ελλάδος έχει στη διάθεσή του, σύμφωνα με δημοσιεύματα του Τύπου, πλήρη κατάλογο των κλαπειών αρχαιοτήτων και των συληθέντων από τούς Γερμανούς κατακτητές αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών Μοναστηριών και Έκκλησιών².

Τή στιγμή πού άλλες χώρες άπαιτούν τήν έπιστροφή των δικών τους κλαπέντων έργων τέχνης όπως τό Μουσείο Λούβρου του Παρισιού³, τό Μουσείο της Άγίας Πετρούπολης, ακόμη και αυτού του «Θησαυρού της Τροίας» από τό Μουσείο Πούσκιν της Μόσχας⁴, έμεις έχουμε όχι άπλως ήθικό δικαίωμα ν' άπαιτήσουμε τήν έπιστροφή από τή Γερμανία των κλαπέντων, αλλά και των εκ κλεπταποδοχής άποκτηθέντων υπ' αυτής αρχαίων της Ελλάδος⁵.

2) **Έπιστροφή του αναγκαστικού Δανείου:** Τήν 14ην Μαρτίου του 1942 υπεγράφη στη Ρώμη Συμφωνία μεταξύ της κατοχικής ελληνικής κυβερνήσεως και της ναζιστικής Γερμανίας και φασιστικής Ιταλίας, ή όποία προέβλεπε τή μορφή «Δανείου» πού θά έπαιρναν οι κατοχικές αρχές από τήν Τράπεζα της Ελλάδος για τήν κάλυψη έξόδων τους στην Ελλάδα.

Τό Άρθρο 4 της Συμφωνίας αυτής καθορίζει, ότι «ή όριστική ρύθμιση των καταβολών δύναται νά λάβει χώραν άργότερα». Τό ότι ή όριστική τακτοποίηση των όφειλών θά βασιζόταν επί της τιμαριθμικής αξίας της δραχμής κατά τόν χρόνο της έξόφλησης προκύπτει και από τή ρηματική διακρίνωση του πληρεξουσίου του Γ' Ράιχ της 28ης Ιου-

Προϊόντα	28.10.1940	24.8.1943	10.3.1944
ψωμί	10	7.000	196.000
κρέας	50	36.000	580.000 - 680.000
λάδι	50	36.000	940.000
ζάχαρη	19	24.000	720.000 - 740.000
μακαρόνια	22	16.000	360.000 - 460.000
γτομάτες	55	20.000	800.000
γάλα	10	7.000	100.000
βούτυρο	110	90.000	1.720.000
ρύζι	22	36.000	800.000
τυρί	60	44.000	560.000
αλεύρι	12	14.000	320.000
λάχανο	3	2.000	30.000
κρεμμύδια	5	3.000	50.000
πατάτες	6	7.500	160.000
σαπουνι οκά	26	15.000	740.000 - 860.000
1 αβγό	2	1.800	30.000 - 32.000
1 κοστούμι	3.300	1.000.000	35.000.000 - 40.000.000
1 παλτό	3.500	1.000.000	35.000.000 - 40.000.000
1 ζευγάρι παπούτσια	450	300.000	10.000.000 - 15.000.000
1 αντρ. πονκάμισο	500	80.000	4.500.000
1 ζευγ. κάλτσες (αντρ.)	40	20.000	3.500.000
1 ξυραφάκι	3	200	15.000 - 25.000

Εξέλιξη των τιμών των κυριότερων μέσων διατροφής και ειδών πρώτης ανάγκης στην Αθήνα (1 οκά = 1,28 κιλά) σε δραχμές.

	1941	1942	1943	1944
Ιανουάριος		25.000	140.000	3,4 εκ.
Φεβρουάριος		45.000	145.000	8,1 »
Μάρτιος		62.000	170.000	23,2 »
Απρίλιος	1.500	41.000	190.000	48 »
Μάιος	5.000	69.000	275.000	112 »
Ιούνιος	13.000	48.000	450 - 430.000	178 »
Ιούλιος	16.500	145.000	245.000	640 »
Αύγουστος	15.000	185.000 ²	445.000	2,8 δια. ⁵
Σεπτέμβριος	13.000	225.000	520 - 570.000	124 δια.
Οκτώβριος	19.000	560.000	1,1 εκ. ⁴	10 τρια. ⁶
Νοέμβριος	21.000	205.000 ³	1,4 εκ.	
Δεκέμβριος	30.000 ¹	160.000	2,1 εκ.	

Η τιμή της χρυσής λίρας σε δραχμές κατά τη διάρκεια της κατοχής, στο τέλος κάθε μήνα

λίου 1941 προς την κατοχική Κυβέρνηση των Άθηνων, ή όποια αναφέρει τα έξης: «Η Τράπεζα της Ελλάδος δέον όπως ρυθμίσει κατά τοιοῦτον τρόπον την επάρκειαν του χαρτονομίσματος εις δραχμάς, ώστε να εξασφαλισθῆ μηνιαίως διά τας ανάγκας του γερμανικού στρατού ποσόν μέχρις 25 εκατομμυρίων μάρκων». Αυτό σημαίνει, ότι ο υπολογισμός γινόταν σε μάρκα, τα όποια στη συνέχεια μετατρέπονταν σε δραχμές.

Τό ποσό πού διεκδικεί η Ελλάδα ανέρχεται χωρίς τόν υπολογισμό των τόκων σε 3,5 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Ο καθηγητής Χάγκεν Φλάϊσερ αναφέρει τα έξης:

«Τόν Άπρίλιο του 1945 κι ενώ η χιτλερική Γερμανία κατέρρεε, οι γερμανικές υπηρεσίες πού εξακολουθούσαν να λειτουργούν σαν έλβετικά ρολόγια, υπολόγισαν ότι εκείνη την εποχή, τό όφειλόμενο προς την Ελλάδα ποσό ανέρχεται σε 476 εκατομμύρια μάρκα και αυτός ο υπολογισμός υπάρχει στα έπίσημα Κρατικά Άρχεία του (έννομένου πλέον) Γερμανικού Κράτους» (Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 11.01.98, σελ. 11). Στους υπολογισμούς του καθηγητού Άγγελόπουλου (βλ. Βιβλιογραφία στο τέλος αυτού του κεμένου) με ένα πολύ χαμηλό τόκο 3% ή όφειλή αυτή έφθανε τό 1994 τά 13 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Μιά πρώτη δόση κατέβαλε τό Γ' Ράιχ, ήδη, κατά τή διάρκεια του πολέμου. Στα μεταπολεμικά χρόνια ή Δυτική Γερμανία ανεγνώριζε κατ' αρχάς τήν ύπαρξη απατήσεων τής Ελλάδος από τις κατοχικές πιστώσεις, ήρνεϊτο όμως τήν εξέταση του όλου θέματος πριν από τήν ύπογραφή Συνθήκης Ειρήνης.

Τό 1990 ή επανηνωμένη πλέον Γερμανία υπέγραψε Συνθήκη Συνεργασίας με τήν πρώην Σοβιετική Ένωση και τής κατέβαλε αποζημιώσεις τής τάξεως των 16 δισεκατομμυρίων μάρκων. Άνάλογη δέσμευση ανέλαβε και απέναντι στο Ισραήλ και τήν Πολωνία⁶.

Μ' αυτό τόν τρόπο απέφυγε ή Γερμανία τήν ανάγκη ύπογραφής Συνθήκης Ειρήνης, ή όποια θα συνεπήγετο και τήν ύποχρέωση καταβολής πολε-

μικών αποζημιώσεων σε πολλές χώρες.

Η περίπτωση του Κατοχικού Δανείου όμως είναι μοναδική και δέν εξαρτάται από τήν ύπογραφή ή μή Συνθήκης Ειρήνης. Τό Δάνειο⁷ δέν έχει να κάνει με τις πολεμικές αποζημιώσεις και δέν παραγράφεται με τό πέρασμα του χρόνου!

Σέ περίπτωση ανένδοτης στάσης τής Γερμανίας για ρύθμιση του όλου θέματος αρμόδιο όργανο εκδίκασης είναι τό Διεθνές Δικαστήριο τής Χάγης, στο όποιο μπορεί να προσφύγει ή ελληνική κυβέρνηση.

Ο καθηγητής Άγγελόπουλος είχε μάλιστα υποδείξει τήν εξόφληση του σημαντικού αυτού ποσού «σε μία μεσοπρόθεση χρονική περίοδο με καταναλωτικά και κεφαλαιουχικά αγαθά, με επενδύσεις ή με εκτελέσεις βασικών έργων ύποδομής από γερμανικές εταιρείες, πού θα πληρωθούν από τό γερμανικό κράτος». Οι ενεργειές μας, λοιπόν, θα πρέπει να κατευθύνονται τόσο προς τή γερμανική κυβέρνηση, όσο και προς τήν ελληνική! Η τελευταία, στην έσχατη ανάγκη όφειλει να προσφύγει στο Διεθνές Δικαστήριο τής Χάγης.

Υ.Γ.: Σέ δημοσίευμα τής εφημερίδας ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ τής Νέας Υόρκης (03.12.99, σελ. 1 & 5) διαβάσουμε μεταξύ άλλων και τα έξης: «Μία σπάνια συλλογή νομισμάτων του σύγχρονου ελληνικού κράτους θγαίνει σε δημοπρασία από τή "Spink America", θυγατρική του Οίκου "Christies", στη Νέα Υόρκη 6 και 7 Δεκεμβρίου... "Δέν έχω δει για πολλά χρόνια μία πλήρη συλλογή ελληνικών νομισμάτων αυτής τής ύψηλης ποιότητας" εκτιμά ο νομισματολόγος Τόμας Τεσοριέρο. Δύο λόγοι πού αυξάνουν τήν αξία αυτών των νομισμάτων, από συλλεκτικής απόψεως, είναι ο σχετικά μικρός αριθμός κυκλοφορίας τους, όπως και τό ότι σε τακτά χρονικά διαστήματα αποσύρονταν και ξανάμπαιναν στο χυτήριο προκειμένου να εξοικονομηθεί τό μέταλλο πού απαιτείτο για τήν κατασκευή τους... Στη σπανιότητα των ελληνικών νομισμάτων συνέβαλε και ή Κατοχή αφού, σύμφωνα με τόν ειδικό νομισματολόγο τής "Spink America" τά άσημένα νομίσματα στάλθηκαν στη Γερμανία».

Η τελευταία αυτή έπίμαχη παράγραφος δείχνει τόν άπίθανο βαθμό καταλήστευσης τής ελληνικής οικονομίας από τό Γ' Ράιχ τής Γερμανίας κατά τήν περίοδο τής Κατοχής!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, Α.Θ., Άπό τήν Κατοχή στον Έμφύλιο. Η μεγάλη ευθύνη των συμμάχων. Ένα βιβλίο-συνέντευξη στον Σοφοκλή Γ. Δημητρακόπουλο, τέταρτη έκδοση με διάφορα σχόλια, Άθήνα 1995.

Τά παιδιά του πολέμου

ΔΟΞΙΑΔΗΣ, Κ.Α., Θυοίς της Ελλάδος, αιτήματα κατά τόν Πόλεμο 1940-1944, Άθήναι 1947.

ΠΕΤΡΑΚΟΣ, Β.Χ., Τά Άρχαία της Ελλάδος κατά τόν πόλεμο 1940-1944, Άθήναι 1994. (Ο κ. Πετράκος έχει προαναγγείλει από τό 1994 μιά διεξοδική μελέτη επί του όλου θέματος, ή όποία όμως δέν έχει έκδοθη ακόμη).

ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ, Κ., Η λεηλασία καί καταστροφή των ελληνικών Άρχαιοτήτων, Άθήνα 1993.

ΦΛΑΪΣΕΡ, Χ. Στέμμα καί Σβάστικα 1941-1944, τόμοι Α'-Β', Άθήναι 1995. (Αναμένεται καί ή έκδοση του Γ' τόμου. Ο κ. Χάγκεν Φλάισερ είναι καθηγητής της Νεωτέρας Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Άθηνών καί μεταξύ άλλων ετοιμάζει ειδική Μονογραφία γιά τό «Αναγκαστικό Δάνειο»).

Σημείωση: Στην έφημερίδα της Νέας Υόρκης ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ (19.08.98, σελ. 7) διαβάζουμε μεταξύ άλλων καί τά εξής: «Τήν οικονομική ένίσχυση των Έθραίων της Θεσσαλονίκης πού επέζησαν του Όλοκαυτώματος αποφάσισε ό όμιλος έλβετικών τραπεζών μέ τό ποσό των 235.000 δολλαριών». ...Νά σημειωθή ότα στη Θεσσαλονίκη δέν έχουν άπομείνει έν ζωή παρά εξήντα δύο επίζώντες του Όλοκαυτώματος.

1. 228 θύματα: 111 άνδρες καί 117 γυναίκες. Τέσσερα βρέφη μικρότερα του ενός έτους έκτελέστηκαν, όπως έπίσης καί τρεις γέροντες άνω των 80 ετών καί 53 παιδιά μικρότερα των 16 ετών. Περισσότερα από 600 σπίνια πυρπολήθηκαν καί καταστράφηκαν όλοσχερώς καί πολλά ζώα σκοτώθηκαν στά γύρω χωράφια. [βλ. έφημερίδα του Σικάγου ΠΑΡΟΙΚΙΑΚΟΣ ΛΟΓΟΣ (19.07.99, σελ. 34-35). Αναδημοσίευση από την Έφημερίδα των Άθηνών ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ].

2. 120 συνολικά άρχαιολογικοί τόποι καί ένας μεγάλος αριθμός Ναών, Μοναστηριών, Μουσείων, καί Βιβλιοθηκών καταστραφέντηκαν. Συγκεκριμένα: 85 Μουσεία, 19 Ναοί καί Μοναστήρια, 26 αυθαίρετες άνασκαφές από Γερμανούς καί Ιταλούς Άρχαιολόγους.

3. Τό Περιοδικό DER SPIEGEL (19.01.98, σελ.192) αναφέρει ότι οι Γερμανοί κατά τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο έκλεψαν 100.000 έργα τέχνης από τή Γαλλία, από τά όποία μόνο 61.000 έπεστράφησαν μέχρι σήμερα.

4. Η έφημερίδα Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (04.01.98, σελ. 21) αναφέρει ότι οι Γερμανοί λεηλάτησαν κατά τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο 427 Μουσεία στην πρώην Σοβιετική Ένωση, κατέστρεψαν καί προκάλεσαν ζημιές σε 1670 Όρθόδοξους Ναούς, 237 Ρωμαιοκαθολικούς καί 532 Έβραϊκές Συναγωγές. Οι Γερμανοί από τήν πλευρά τους διεκδικούν τήν έπιστροφή από τή Ρωσία 200.000 έργων τέχνης, 2.000.000 βιβλίων καί άρχειακό υλικό μήκους πολλών χιλιόμετρων (GERMAN INFORMATION CENTER, New York Deutschland Nachrichten, 10.04.98, σελ. 7)

5. Στο Περιοδικό DER SPIEGEL (05.01.98, σελ. 16) διαβάζουμε, ότι οι ΗΠΑ έπέστρεψαν στη Γερμανία ακόμη καί τά έπιπλα καί λοιπά αντικείμενα, πού είχαν άφαιρέσει οι στρατιωτικές των μονάδες από τό καταφύγιο-άρχηγιο του Χίτλερ στις Βαυαρικές Άλπεις (Berchtesgaden) τόν Μάιο του 1945.

6. Τό 1997 ή τσεχική καί η γερμανική κυβέρνηση συμφώνησαν στην ίδρυση κοινού Ταμείου γιά τήν άποζημίωση των Τσέχων θυμάτων της γερμανικής κατοχής. Η συμμετοχή της Γερμανίας άνέρχεται σε 97 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ. Ήδη κατεβλήθησαν 11,65 εκατομμύρια γερμανικά μάρκα γιά άποζημίωση 7.000 επίζώντων του Όλοκαυτώματος (GERMAN INFORMATION CENTER, New York: Deutschland Nachrichten, 06.03.98, σελ. 7 & 17.04.98, σελ. 2). Στην έφημερίδα THE NEW YORK TIMES (10.02.98, σελ. Α6) διαβάζουμε τά εξής «The American Jewish Committee reportedly angered Chancellor Helmut Kohl last May by publicizing Bonn's refusal to pay compensation to Holocaust survivors in Eastern Europe. The dispute was finally resolved last month when Germany agreed to set up a \$110 million fund for some 18.000 Eastern European Jewish survivors» (βλ. καί NEW YORKER STAATS-ZEITUNG, 17-23 Januar 1998, σελ. 8).

7. Κατά τά μεταπολεμικά χρόνια ή Ελλάδα έλαβε Δάνεια από τή Δυτική Γερμανία, τά όποία καί άπεπλήρωσε κανονικά, δέν έκανε δηλαδή συμφητισμό!

ΠΟΙΟΙ ΗΣΑΝ ΟΙ ΤΣΑΚΩΝΕΣ

Του † Σίμου Μενάρδου*

Μεταξύ τῶν λαλουμένων ἐλληνικῶν ἰδιωμάτων δύο, τὸ Τσακωνικόν καὶ τὸ Ποντικόν, φέρουσιν ἀρχαικώτερα γνωρίσματα, δηλαδή διετήρησαν ἀναμφισβήτητα χαρακτηριστικά τῶν ἀρχαίων διαλέκτων.

Περί τοῦ Τσακωνικοῦ ἐξεδόθησαν ἐσχάτως ἐν Ἀθήναις ἀξιόλογα βιβλία: τὸ περιοπούδαστον *Λεξικόν τῆς Τσακωνικῆς διαλέκτου* τοῦ Μιχαήλ Δέφνερ τῷ 1923 καὶ ἐφέτος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ *Ἑπτὰ ὥραϊα παραμύθια εἰς τὴν δημώδη νεοελληνικὴν καὶ τὴν Τσακωνικὴν διάλεκτον*.

Ὁ Δέφνερ ἀπὸ τοῦ 1871 ἐγκατεστημένος ἐν Ἐλλάδι, ἀπὸ τοῦ 1874 κατ' ἐντολὴν καὶ χορηγίαν τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου ἐμελέτησε τὴν Τσακωνικὴν, εἰς ἣν ἀφιέρωσεν ἀλλεπαλλήλους μελέτας, ἀλλὰ τὸ *Λεξικόν* αὐτοῦ, περιέχον 6.000 λέξεων, εἶναι πράγματι καρπὸς ὀλοκλήρου ἐπιστημονικοῦ βίου. Μετὰ τὰς ἐργασίας τοῦ Δέφνερ ἔγινε κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Thumb «κοινὸν κτήμα τῆς ἐπιστήμης» ἡ δωρικὴ καταγωγὴ τῆς Τσακωνικῆς.

Ἄλλο ἀξιόλογον ἔργον τοῦ λήγοντος ἔτους εἶναι ἡ *Tsakonische Grammatik* τοῦ Γ. Π. Ἀναγνωστόπουλου, λεπτομερῶς ἐξιχνιάζουσα τὰ παλαιὰ λακωνικά στοιχεῖα τῆς διαλέκτου, οὕτως ὥστε ὁ προλογίζων Ἐλβετὸς Eduard Schwyzer καλεῖ τὴν διάλεκτον *greifbar lakonisch*.

Τὴν δωρικὴν καταγωγὴν τῆς Τσακωνικῆς εἶχαν ἀμφισβητήσει ὁ *Ψυχάρης*, ὁ *Hesseling* καὶ ἰδίως ὁ *Pernot* (*Notes sur le dialecte tsaconien, Revue de Phonétique IV fasc. II, 1917*) γράφων: «*Ἐπὶ τέλους ἦτο κάτι τι surprenant* νὰ ἐσώθη δωρικὴ διάλεκτος ἀκριδῶς εἰς τὸ Λεωνίδιον, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Τσακωνίας, κειμένην ὀλίγα μόνον χιλιόμετρα μακρὰν τῆς θαλάσσης, ὅπου ἀπὸ τὴν ἀποβάθραν φθάνει κανεὶς διὰ μέσου κήπων καὶ ἐλαιῶνων, καὶ δὲν διεσώθη εἰς τὴν Μάνην, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι φημίζονται διὰ τὴν τραχύτητά των» (σ. 17).

Εἰς ταῦτα ὁ Δέφνερ ἀπήντησε εὐλόγως ὅτι τὸ Λεωνίδιον, ὁ Τυρός καὶ ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας εἶναι νεοὶ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 19 αἰῶνος συνοικισμοί, «*πρωτεύουσα δὲ τῆς Τσακωνίας ἦτο ὁ Πραστός ἐπὶ τῶν ὑπῤωρειῶν τοῦ Μαλεβοῦ καὶ ἕξ ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης*», ἀθροῖα δὲ πρὸς τὰ χαμηλότερα μετοικεσία ἔγινε μετὰ τὰ 1827, ὅτε ὁ Ἱμπραήμ ἔκαυσε τὸν Πραστόν.

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Δέφνερ οἱ Τσάκωνες «*εἶναι ἀπόγονοι μικρᾶς Λακωνικῆς φυλῆς, ἣτις ἐπὶ Ῥωμαίων ἀπεσπάρθη τῶν λοιπῶν Λακῶνων καὶ κατέφυγεν εἰς τὰ ἀνατολικά ὄροπέδια καὶ τὰς ὑπῤωρείας τοῦ ἡμῆλου ὄρους Πάρνωνος*». «*Λόγῳ τῆς πλήρους αὐτῶν ἀπομονώσεως καὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους βίου αὐτῶν διέσωσαν τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν*» (σ. XIV).

Ἄλλ' ἐκτός τοῦ γεωγραφικοῦ τούτου λόγου πάντως ὑπῆρξε καὶ ἄλλος, δι' ὃν οἱ Τσάκωνες ἔμειναν

ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας χωριστοὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων καὶ τῶν λοιπῶν Λακῶνων καὶ διεκρίθησαν διὰ ἰδίου ὀνόματος.

Ὅτι τὸ *τσακονόρραχι* - *τσακοναρειό* - *τσάκωνας* - *τσακονοχώρι* εἶναι τοπωνύμια τραχέων τόπων, ὑπέδειξεν ὁ Φ. ΚΟΥΚΟΥΛΕΣ ἐν συνεδρίᾳ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας [βλ. Ἀθηναῖς τόμ. 36 (1924) σ. 315]. Ἀλλὰ πῶς τὸ Τσάκωνες, ὅπερ (κατὰ κακὴν πιθανῶς ἀνάγνωσιν) φέρεται Τζέκωνες ἀπὸ τοῦ 19 αἰῶνος, ἐδήλωσεν ἀνθρώπου; Ὁ συνάδελφος κ. Ἄμαντος (ἐν Ἀφιερώματι εἰς Γ. Ν. Χατζιδάκιν, ἐν Ἀθήναις 1921, σ. 132) εἰκάζει: «*Ἰσως ἐπιτρέπεται νὰ ἐρμηνεύσωμεν τὸ Τσάκωνες ἀπὸ τὸ ἔξω Λάκωνες, Ἐξωλάκωνες. Τὸ ξ γίνεται το εἰς τὴν Τσακωνικὴν (τσερέ = ξηρός κτλ.), τὸ λ ἀποβάλλεται, ἐπομένως τὸ Ἐξωλάκωνες ἠδύνατο νὰ γίνῃ Τσάκωνες - Τσάκωνες (πβ. προάστειον - Πραστός). Ἡ ἐρμηνεία (ἐπιλέγει ὁ Ἄμαντος) θὰ παραμείνῃ ἀπλή ὑπόθεσις ἐφόσον βεβαίως δὲν πιστοῦται ἱστορικῶς ἡ διαίρεσις εἰς ἔσω καὶ ἔξω Λάκωνες*» καὶ ὑποσημειώνει: «*τὸ ὄνομα θὰ ἐδόθη ὑπὸ τῶν πρὸς δυσμὰς τοῦ Πάρνωνος Λακῶνων, τῶν ἔσω Λακῶνων*».

Καὶ κατὰ τὸν Ἀναγνωστόπουλο (*Gramm.*, σελ. 27) ἡ ἐτυμολογία αὕτη εἶναι *geistreich, allein immer doch Etymologie ist*. Καὶ τῆς μὲν ἀποβολῆς τοῦ λ πρὸ τοῦ α παραδείγματα εἶναι τὰ ἀγό (λαγός), αἰοῦ (λαλῶ), ἀμοσκά (ἀμοσχάλα), ἄσσου (ἀλλάσσω), κά (καλά), τὸ δὲ ἔξω λέγεται ἔτσου (καὶ τὸ ἀπέξω ἀπὸ τᾶτσου), τοιαύτης δὲ προφορᾶς τοῦ ξ παρέχει πλεῖστα παραδείγματα τὸ *Λεξικόν* τοῦ Δέφνερ: *τσάδερφο, τσαιῖνου, τσαπόλντε, τσαφίνου, τσέρα, τσεραῖ(λα), τσεραῖνου, τσεροδήχου, τσία (ἀξίνη), ταιμου (ἔξεμῶ), τσουνου (ἔξνω), τσουντα (ἔξυτης), τσφαίνου (ἔξυφαινω)* κ.λπ.

Ἀλλὰ τί ἐσήμαινε τὸ ἔξω Λάκωνες; Τοῦτο ἀκριδῶς πρόκειται νὰ διασαφήσῃ ἐφεξῆς, ὥστε ἡ «ἀπλή ὑπόθεσις» νὰ καταστῇ πολὺ βεβαιότερα. Ἀπὸ πολλοῦ δηλαδὴ πιστεύω ὅτι οἱ τραχεῖς οὗτοι χωρικοὶ κατάγονται ἐκ τῶν ἀνυποτάκτων καὶ ἀμαθῶν ἐκείνων ἀγροτῶν, ὅσοι ἐπὶ δέκα τουλάχιστον μ.Χ. αἰῶνας διετήρησαν τὴν θρησκείαν τῶν ἀρχαίων θεῶν, ἀπειθοῦντες εἰς τὰ προστάγματα τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει βασιλέων, οἵτινες ἐζητοῦσαν νὰ προσελκύουν τοὺς ἀπιθήσους τούτους εἰς στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας. Καὶ ὁ Ἀναγνωστόπουλος πιστεύει ὅτι οἱ Τσάκωνες ἐβράδυναν νὰ δεχθῶν τὸν Χριστιανισμόν (*Gramm.*, σ. 8), ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα πρέπει ν' ἀποδειχθῇ λεπτομερῶς.

Ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογένητος γράφων τὴν «*πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ῥωμανόν*» περιοπούδαστον ἐκείνην πραγματείαν—ὅπου διαγράφει τὴν κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα κατάστασιν τῆς ὅλης

* Ἀκαδημαϊκοῦ.

Ίλλυρικής Χερσονήσου— ως γνωστόν, όμιλεί και περί τών βαρβάρων φυλών όσα είχάν εισβάλει εις τήν Πελοπόννησον και συχνά επανεστάτου κατά τής αυτοκρατορικής άρχής λεπτομερώς δέ διηγείται μετά ποίους άγώνας κατώρθωσαν οι πρωτοπαθάριοι να ύποτάσσουν τούς άντάρτας, έξ ών οι Έξεριται και Μιληγγοί κατά τά τέλη του έκτου αιώνος έγκατεστάθησαν «*ύπό τήν Λακεδαιμονίαν και τό Έλος*» επί τής ανατολικής και δυτικής πλευράς του Πενταδακτύλου, ήτοι του Ταϊγέτου. Και επιφέρει τήν πολύτιμον είδηση (σ. 224 τής έκδ. Βόννης) ότι «*οί του κάστρου Μαϊνης οικήτορες ούκ εισιν από τής γενεάς τών προσηθέντων Σκλάβων, άλλ' εκ τών παλαιότερων Ρωμαίων, οί και μέχρι του νυν παρά τών έντοπιών Έλληνες προσαγορεύονται διά τό έν τοις προπαιτοις χρόνοις ειδωλόλατρας είναι και προσκνητάς τών ειδώλων κατά τούς παλαιούς Έλληνες*» οίτινες επί τής βασιλείας του αιδίδιμου Βασιλείου (867-886 μ.Χ.) βαπτισθέντες Χριστιανοί γεγονόςαιν ό δέ τόπος έν ώ οικουσίαν έστιν άννυδρος και άπρόσοδος, έλαιοφόρος δέ· *όθεν και τήν παραμυθίαν έχουσι διάκειται δέ ό τοιοϋτος τόπος εις άκραν του Μαλέα, ήγουν εκείθεν του Έξερου προς παραθαλασσίαν*.

Ό «*άννυδρος και άπρόσοδος, έλαιοφόρος δέ*» τόπος, όπου διέμειναν φεύγοντες οι παλαιοί Λακεδαιμόνιοι, εκ πρώτης όψεως φαίνεται να είναι μάλλον αι κλιτύς του «*άννυδρου*» Ταϊγέτου, ως όνομάζει αυτόν ό Ιωάννης Νουχάκης (έν τή *Έλληνική Χωρογραφία*, έκδ. γ', τόμ. Β', έν Αθ. 1901, σ. 749): όμως ό Πορφυρογέννητος λέγει ρητώσ ότι επί τών πλευρών του Πενταδακτύλου Ταϊγέτου ήσαν εγκατεστημένοι οι Σκλάβοι τήν φυλήν Μιληγγοί και Έξεριται, ό δέ άπρόσοδος τόπος όπου κατέφυγαν οι άπόγονοι τών Έλλήνων ήτον ό «*εκείθεν του Έξερου*» προς τήν παραθαλασσίαν.

Ήδη ό διαβόητος Fallmerayer ήρμήνευεν ότι Έξερός είναι απλή Σλαυική μετάφρασις τής λ. Έλος, άν και, ως μ' έβεβαίωσεν ό αρχαιολόγος κ. ΡΩΜΑΙΟΣ, ό λαός έσωσε τό όνομα, λέγων πάω τό Έλος και όνομάζων τόν κάτοικον Έλοσίτην. Ό Πορφυρογέννητος όμως μεταχειρίζεται πρώτα τό Έλος και κατόπιν τό Έξερός. Αν δέ ύποθέσωμεν ότι άντέγραφε δύο όνόματα του αύτου τόπου, τότε ό «*εκείθεν του Έξερου*» (Έλος) προς τήν παραθαλασσίαν», τήν Αν., τήν διήκουσαν (από Άργολικού) μέχρι Μαλέα, όρεινός τόπος τών άνυποτάκτων άπογόνων τών Έλλήνων, περιλαμβάνει και τά χωρία του Πάρωνος (Μαλεβού), ήτοι και τήν σημερινήν Τσακωνίαν.

Άλλά λεπτομερεστέραν μαρτυρίαν παρέχει τό περιλάλητον «*περί τής κτίσεως τής Μονεμβασίας*» Χρονικόν, όπερ έγράφη κατά τόν ιγ' αιώνα, μετά τής γνωστής δέ κακοπιστίας έχρησιμοποίησεν ό Fallmerayer¹.

Τό Χρονικόν, άφηγούμενον τήν επί του βασιλέως Μαυριζίου (κατά τό 588 μ.Χ.) εισβολήν τών Άβάρων εις τήν Πελοπόννησον και τόν διασκορπισμόν

των Πελοποννησίων εις τάς νήσους, και δή των Λακώνων εις τήν Σικελίαν, επιφέρει ότι τότε τινές μέν εκτίσαν παρά τόν αιγιαλόν τήν Μονεμβασίαν και ώχυρώθησαν έντός «*μετά του ίδιου αυτών επισκόπου*. Οι δέ των θρεμμάτων νομεις (λέγει) και άγροικιοί κατοκήθησαν έν τοις παρακειμένοις εκείσε τραχινοίς τόποις, οί και επ' έσχάτων Τσακωνία επωνομάσθησαν διά τό και αυτούς τούς Λάκωνας Τσάκωνας μετονομασθήναι». (χφ. Κ.).

Κατά ταϋτα τώ 588 μ.Χ. οι Λάκωνες, όσοι δέν απήλθαν εις τήν Σικελίαν, φεύγοντες προς Αν., έχωρίσθησαν εις δύο, όπως σωθώσι. Και οι μέν άστικώτεροι, έννοείται, και πιστοί υπήκοοι τής Κυβερνήσεως, ήτοι οι χριστιανοί, ώχυρώθησαν έντός τής Μονεμβασίας «*μετά του ίδιου αυτών επισκόπου*». Οι δέ «*των θρεμμάτων νομεις*», οι βοσκοί και «*άγροικιοί*», δηλαδή οι «*της υπαίθρου χώρας*» και προφανώς οι πολεμικώτεροι, οι δυνάμενοι ν' άμύνονται κατά των βαρβάρων, άνέβησαν (προς Βορράν) εις τούς «*τραχινοίς τόπους*» θεβαίως δέ ουτοι ήσαν οι κατά τήν μαρτυρίαν του Πορφυρογέννητου ειδωλόλατραι, οι Έλληνες.

Άλλ' αυτό τουτο σημαίνει, φρονώ, τό Έξω (Λ)άκωνες, ως θά ώνόμαζαν αυτούς αι Έκκλησιαστικάι και άλλαι επίσημοι άπογραφαι, ό,τι δηλαδή θά έλεγαν οι Δυτικοί pagani.

Ήδη ό Άπόστολος Παϋλος έν τή Προς Κορινθ. Α', 5,11 γράφας «*ειδωλόλατρας*» επιφέρει τό γνωστόν «*τί γάρ μοι τούς έξω κρίνειν; ουχί τούς έσω ήμεις κρίνετε, τούς δέ έξω ό Θεός κρίνει;*» και Προς Κολοσσα. 4,5 «*έν σοφία περιπατείτε προς τούς έξω*». Κατ' αυτά δέ οι Πατέρες ώνόμαζαν έξω και έξωθεν τούς έθνικούς. Ούτω Γρηγόριος ό θαυματουργός (Έλλην. Πατρ., τόμ. 10) στ. 1081 Α «*τη προς τούς έξω φιλοσόφους ... φιλοτιμία*» [ή φιλονικία], ό Ευσέβια, τόμ. 5, στ. 117 Α «*ματαία δέ και των έξω σοφών ή καρδία*», ό Αθανάσιος, τόμ. 1, στ. 276 Β «*ώσπερ των έξω θεάτρων υποκριτήν*», ό Βασίλειος τόμ. 1 στ. 5 C «*ελέγξω των έξω τήν ματαιότητα ή άνυμνήσω τήν ήμετέραν αλήθειαν;*». Όθεν όρθως έρμηνεύει ό Ε. Α. Σοφοκλής ότι κατά τήν εκκλησιαστικήν χρηση οι έξω σημαίνει the heathen, gentiles, idolaters.

Κατωτέρω τό Χρονικόν διηγείται ότι μόλις επί τής βασιλείας του Νικηφόρου κατά τό 6313 από κτίσεως κόσμου, δηλαδή τώ 805 μ.Χ., ήτοι μετά 218 από τής εισβολής έτη (καθώς γνώσκομεν και εκ του συνοδικου γράμματος του Πατριάρχου Νικολάου) κατώρθωσεν ό βασιλικός στρατός να καθυποτάξη τούς «*Σθλαθηνούς*» επιδρομεις, καθ' όλον δέ τόν χρόνον τουτον απηλλαγμένον των επιδρομών έμεινε «*μόνον τό ανατολικόν μέρος τής Πελοποννήσου από Κορίνθου μέχρι Μαλέου διά τό τραχύ και δύσβατον*» —δηλ. περίπου ό,τι λέγει και ό Πορφυρογέννητος.

Η φράσις του Χρονικου δεικνύει μεγαλυτέραν εκτασην του ονόματος Τσακωνία, όποια καταφαίνεται και έν τώ Χρονικώ του Μορέως, όπου —π.χ. έν στ. 3167— περιλαμβάνεται και τό Έλος εις τήν Τσακω-

νίαν. Τοῦτο παρατήρησεν ἤδη ὁ Leake (*Travels in the Morea*, vol. I, London 1830, σ. 150), ἐρμηνεύεται δέ σαφῶς, ἂν Τσακωνίαν ἐννοήσωμεν χώραν κατεχομένην ὑπὸ τῶν Τσακῶνων, οἵτινες, ἐννοεῖται, ὠλιγόστευαν ἐφόσον ἀπέβαλλαν τὰ παλαιὰ γνωρίσματά των, τὴν εἰδωλολατρίαν καὶ τὴν διάλεκτόν των.

Ἄλλ' ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἦσαν «Ἕλληνες», δηλαδὴ εἰδωλολάτραι, καὶ πολεμικοί, ἤρρησαν νὰ ὑποταχθῶν. Ἐν ᾧ δηλαδὴ αἱ Σλαβικαὶ φυλαὶ κατεβλήθησαν τῷ 805, οὗτοι μόνις μετὰ 80 ἔτη, ἐπὶ τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα, κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ἀφῆκαν τοὺς θεοὺς των καὶ ἐδέχθησαν τὸ βάπτισμα, ἦτοι ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ἐπισκόπους καὶ τὴν βασιλικὴν ἀρχήν. Πόσον ὁ κλῆρος ἐμερίμνα περὶ προσηλυτισμοῦ τῶν εἰδωλολατρῶν μαρτυρεῖ σαφῶς ἡ πληθώρα τῶν ἀνά τὴν Τσακωνίαν μοναστηριῶν (πρβ. καὶ Ἀναγνωστόπουλου, σ. 8).

Τὸ δὲ κράτος ἐχρησιμοποιοῖ τοὺς μαχίμους ἐκείνους «Ἕλληνας» ὡς στρατιωτικούς μισθοφόρους, καθὼς ἡ Πύλη τοὺς Ἀλβανούς, καὶ πρὸς ἀγρὰν αὐτῶν ἵδρυσεν ἴδιον σῶμα Τσακῶνων καὶ ἀξίωμα «στρατοπεδάρχης τῶν Τσακῶνων», ὀρθῶς δὲ παρατήρησεν ὁ κ. Ἀμάντος (σ. 131) ὅτι τοῦτο «δεικνύει ὅτι ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπηρετοῦν οὗτοι εἰς τὰ φρούρια», δεικνύει δὲ «καὶ ἄλλο γεγονός, τὴν μετοίκισιν Τσακῶνων εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἢ ὅποια ἐρμηνεύει ἐπι σαφέστερον τὴν ἐλάττωσιν ἐν Πελοποννήσῳ τοῦ Τσακωνικοῦ πληθυσμοῦ».

Τοιαύτην ἐφήρμοξε τὸ Κράτος πολιτικὴν πρὸς «ἀφομοίωσιν», καθὼς θὰ ἐλέγαμεν σήμερον, τῶν ἀτιθῶσων ἐκείνων Λακῶνων. Ἀλλὰ μετὰ τρεῖς μόνον αἰῶνας ἐπῆλθεν ὁ φραγκικὸς κατακλυσμός τοῦ 1204 καὶ τοιουτοτρόπως οἱ ὄρεινοὶ ἐκείνοι διετήρησαν μέχρι τοῦδε μερικά παλαιὰ γνωρίσματά των, καὶ ἀφοῦ ἐδέχθησαν ἐπὶ τέλος τὸν Χριστιανισμόν.

Οὕτω διετήρησαν οἱ Τσακῶνες πλείστας δεισιδαιμονίας, τὰς ὁποίας ἐθησαύρισεν ὁ Δέφνερ (βλ. *Λαογραφίας Ζ'* (1923) σ. 25-40). Μεταξὺ δὲ τούτων διετήρησαν, φαίνεται, καὶ τὴν ἐπὶ κλησὶν μιᾶς τῶν ἀρχαίων λακωνικῶν θεαινῶν, τὴν ὁποίαν ἐλάτρευαν ἰσως μέχρι τοῦ Βασιλείου.

Δηλαδὴ τὴν Παναγίαν οἱ Τσακῶνες καλοῦσι μόνον Δέσποιναν καὶ ἐπικαλοῦνται αὐτὴν διὰ τῆς ἀρχαιοπρεπεστάτης φράσεως «Σοῦσε, Δέσποινα» ἀντὶ τοῦ κοινοῦ «Ἐλα Παναγία». Καὶ τὸ μὲν σοῦσε ὁ Δέφνερ παραβάλλει (Λεξικῶν, σ. 329) πρὸς τὸ γλῶσσημα τοῦ Ἡουχίου «σοῦσο, ἴθι ὄρμα· σοῦσο, ἔρχου πορεύου». Ἄλλ' ἀκριβῶς Δέσποινα ἐκαλεῖτο καταχθονία θεά, «ἢν μάλιστα θεῶν σέβουσι οἱ Ἀρκάδες», λέγει ὁ Πανσασίας (10,37,9). Ὅτι δ' ἐλάτρευαν αὐτὴν καὶ οἱ Λάκωνες ἐμαρτύρησαν τρεῖς ἐπιγραφαί, μία ἐκ Μυστρᾶ «Δε[σ]ποινα[ι] χοῖρον ἄρσενα, ἄρτον διὰ σαάμων» (*Inscriptiones Graecae*, vol. V (1913), ἀρ. 364, στ. 11), μία κατὰ τὸ Σκλαβοχώρι πρὸς τὰς Ἀμύκλας, ἣν ἐδημοσίευσεν ὁ Κομμανούδης (ἐν Ἀθηναίῳ I (1872), σ. 257 = I. Gr. 363, στ. 14), καὶ τρίτη ἐκ Γυθείου ἀποκειμένη ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς πόλεως (I. Gr. ἀρ. 1151).

«Θεαῖς Δεσποίνα[ις]». (Περὶ τῆς σημασίας τῶν Δεσποινῶν θεῶν διέλαβεν ὁ Sam Vide, *Lakonische Kulte*, Leipzig 1893, σ. 242). Ἰσως λοιπὸν ἡ χρῆσις δέν εἶναι τυχαία καὶ οἱ Τσακῶνες, δεξάμενοι τὸν Χριστιανισμόν, θὰ ἐπρατταν ὅ,τι καὶ οἱ λεγόμενοι λινοπάμπτικοι τῆς Κύπρου, οἱ δεξάμενοι βιαίως τὸν Μωαμεθανισμόν, ἐπεκαλοῦντο δηλαδὴ ἀγίους, ὧν τὸ ὄνομα ἦτο σεβαστὸν κατ' ἀμφοτέρας τὰς θρησκείας.

Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ἐρμηνεία τοῦ Ἐξω Λάκωνες διασαφεῖ πληρέστατα καὶ μίαν παλαιάν παροιμίαν, τὴν ὁποίαν πρὸ μικροῦ ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Γ. Βλαχογιάννης εἰς τὴν *Ἱστορικὴν Ἀνθολογίαν* (ἐν Ἀθ. 1927), σ. 12: «Χριστιανὸς εἶσαι γιὰ Τσακῶνας».

Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ Τσακῶνες δέν ἦσαν Χριστιανοὶ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας, εἶναι πρόδηλον ὅτι ὡς εἰδωλολάτραι δέν ἤρχοντο εἰς ἐπιγαμίας πρὸς τοὺς γείτονας κατὰ τὸν Κανόνα OB' [βλ. *Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ Σύνταγμα*, τόμ. Β' (ἐν Ἀθ. 1852), σ. 471], ὡς μὴ ὑποκειμένοι δὲ εἰς τὸν κλῆρον, δέν ἐδιδάσκοντο Ψαλτήριον καὶ ἀπέμεναν ἀγράμματοι καὶ ἀπρόσοιτοι εἰς τὰ κρησφύγετά των.

Ἰδοῦ λοιπὸν ὁ σπουδαιότερος λόγος, ἐξ οὗ διέσωσαν ἐπὶ τοῦ Μαλεβοῦ τὴν παλαιάν των διάλεκτον καὶ ἐξηκολούθησαν καὶ ἀφοῦ ἐβαπτίσθησαν, δηλ. καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Πορφυρογεννήτου, νὰ προσαγορευοῦνται «παρὰ τῶν ἐντοπιῶν Ἕλληνες». Τὸ ὄνομα Ἕλληνες κατὰ τοὺς γείτονας ἐσημαίνεν εἰδωλολάτραι, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ μάχιμοι, παλληκάρια· ἐπίσης δ' «Ἑλλένκα παλληκάρια» ἐκαλοῦντο οἱ Πόντιοι, οἱ διατηρήσαντες, ὡς εἶδομεν, καὶ αὐτοὶ στοιχεῖα τῆς πρό Χριστοῦ Ἰωνικῆς.

Ἄλλ' ἂν τὸ πρᾶγμα ἔχη τοιουτοτρόπως, ὡς ἐγὼ πείθομαι, ἄς ἀναλογιζώμεθα πόσον καὶ εἰς τὴν γλωσσικὴν ἐνότητα τοῦ ἔθνους συνετέλεσεν ἡ Ἐκκλησία, ἐξαλείψασα τὰ ἴχνη τῶν ἀρχαίων τοπικῶν διαλέκτων διὰ τῆς θείας λειτουργίας, τὴν ὁποίαν ἤκουαν ἀπαράλλακτον ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς αὐτοκρατορίας οἱ πιστοί, καὶ διὰ τῶν θρησκευτικῶν ἀναγνωσμάτων, τὰ ὁποῖα ἐδίδασκεν ὁ κλῆρος, καὶ μάλιστα τοῦ ἱεροῦ Βιβλίου, τὸ ὅποῖον μόνον ἡμεῖς ἐκ τῶν 600 ἑκατομμυρίων Χριστιανῶν ἔχομεν τὸ ἱστορικὸν προνόμιον ν' ἀκούωμεν καὶ ν' ἀναγινώσκωμεν εἰς αὐτὴν τὴν θεῖαν γλῶσσαν ὅπου ἐγράφη.

Σημείωση

1. Τοῦτο ἐξέδωκε πρῶτος τῷ 1749 ὁ Pasini ἀπὸ κώδικος τοῦ Ταυρίνου (καέντος ἤδη), τῷ δὲ 1884 ἀπὸ δύο κωδίκων τοῦ Ἁγίου Ὁρους (τῶν Μονῶν Κοντιουμοναίου καὶ Τῆρων) ὁ ἀείμνητος Σπυρίδων Π. Λάμπρος (εἰς τὰ *Ἱστορικά Μελετήματα*, ἐν Ἀθήναις, σ. 97-128), πολλαχῶς δὲ διεφώτισεν ὁ καθηγητὴς κ. Νίκος Βέης [ἐν Βυζαντιδῶν, τόμ. Α' (ἐν Ἀθήναις 1909), σ. 57-105].

(Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν τῆς 16ης Δεκεμβρίου 1926)

Άγαπητή «ΕΛΛΟΠΙΑ»,

ΣΥΝΕΔΡΙΟ «κεκλεισμένων των θυρών», όπως εκείνο του 1998 του Κέντρου Έρευνών Μειονοτικών Ομάδων (ΚΕΜΟ), είχε οργανώσει πρόσφατα, 14 Νοεμβρίου 2002, το «Γραφείο των ολιγώτερο διαδεδομένων γλωσσών» σε μεγάλο ξενοδοχείο της συμπρωτεύουσας. Όταν δέ στη Θεσσαλονίκη υπάρχουν ειδικοί επιστήμονες, ρωμανιστές - βλαχολόγοι, σλαβολόγοι, τουρκολόγοι, που αγνοούνται, ενώ αντί αυτών προσκαλούνται οι θεματικά άσχετοι, γνωστοί μάλιστα φορείς των έξωθεν μειονοτικών όδηγιών, διαβεβαιώσεις των οργανωτών, κατά τις οποίες δέν αποσκοπείται δημιουργία μειονοτήτων, πώς να γίνουν πιστευτές; Τά ίδια διατεινόταν και τὸ ΚΕΜΟ σὲ Δελτίο Τύπου ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ψηφίσματος 30 βλαχοφώνων δημάρχων και κοινοταρχῶν.

ΜΕΤΑΞΥ ἄλλων διαβεβαίωνε: «*Ἡ μελέτη τῆς γλωσσικῆς ἰδιαιτερότητας τῶν βλαχοφώνων Ἑλλήνων δέν σχετίζεται οὔτε διασταυρώνεται πούθενά μὲ τὴν ὑπαρξὴ ἢ ὄχι μειονοτήτων. Ὡστόσο τὸ ἀναμφισβήτητο γεγονός ὅτι οἱ Βλάχοι δέν ἀποτελοῦν μειονότητα στὸν ἑλληνικὸ χῶρο δέν εἶναι δυνατὸ νὰ περιορίζει τοὺς εἰδικούς επιστήμονες τῆς χώρας νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὴ γλωσσικὴ τους ἰδιαιτερότητα. Ἐξ ἄλλου, τὸ ὑπάρχον κενὸ τῆς ἐνδελεχοῦς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας σχετικὰ μὲ τὴ βλαχικὴ γλῶσσα τὸ ἀναπληρώνουν γνωστοὶ προπαγανδιστικοὶ κύκλοι μὲ ἀπρόβλεπτες συνέπειες». Αὐτῶν δὲ τῶν τελευταίων τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς, π.χ. Πάνκο Περίφανο, τὸν «Γάλλο», ἢ φερέφωνά τους, π.χ. Γ. Παδιώτη, τοῦ Βασίλε Μπάρμπα, τοῦ «Γερμανοῦ», τὸ ΚΕΜΟ συγκαταλέγει στοὺς προσκεκλημένους τοῦ συνεδρίου τῆς Λάρισας γιὰ τὴ «Βλάχικη γλῶσσα», ἂν και δέν ἔχουν τὴν παραμικρὴ ἐπιστημονικὴ σχέση, ἐνῶ δεκαετίες προπαγανδίζουν βλαχικὴ μειονότητα!*

ΠΡΟΦΑΝΕΣΤΑΤΑ οἱ συντάκτες τοῦ Δελτίου Κ. Τσιτσέλης - Δ. Χριστόπουλος ἢ πλανῶνται ἢ ἐσκεμμένα παραπλανοῦν. Διότι ἡ ἴδια ἢ ἐπωνυμία τοῦ σωματίου τους, ΚΕΜΟ, δηλώνει ὅτι πασχίζουν γιὰ μειονότητες. Τοὺς ἀποστομῶνε δὲ ὁ Ἀντώνης Καρκαγιάννης, «Γιὰ τοὺς Βλάχους (ἀπάντηση)», *Ἡ Καθημερινή*, 28.7.2001, σελ. 20. Ἐπίκαιρα ἄλλως τε, κατὰ τὴν πραγμάτωση τοῦ δῆθεν συνεδρίου, πού προσφυσέστατα χαρακτηρίσθηκε «Βλαχοπαρασυναγωγὴ μὲ εὐρωκονδύλια», τοὺς ξεσκεπάζουν ὁ Διαμαντῆς Σεϊτανίδης, «Τί ἐγινε στὸ συνέδριο γιὰ τὴ διάσωση τῆς βλάχικης γλώσσας. Περίεργα «βλάχικα» παιχνίδια στὸ ΥΠΕΞ. Στὸ περιδῶρο συνέδριο πήραν μέρος και ἄτομα πού στὸ παρελθὸν «ἐργάσθηκαν» εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος», *Ἡ Βραδυνή τῆς Κυριακῆς*, 19.7.1998, 5, και ὁ Ἀχ. Γ. Λαζάρου, «Πλάνες και πάθη πολεμίων τῆς ἑλληνικότητας τῶν Βλάχων - Ἀρμάνων», *Τρικαλινά*, 19, 1999, 231-280, καθὼς και ἀργότερα ὁ ἴδιος, «Τὰ κρίματα τοῦ ΚΕΜΟ» *Ἑλλοπία*, 56, 2001, 48-50.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ σὲ Ἀναφορὰ του (4853, 24.5.01) λαμβάνει ὁ Βουλευτῆς Στ. Παπαδόπουλος ἀπὸ τὸν Ὑπουργὸ Ἐξωτερικῶν Γ. Ἀ. Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος τοῦ γνωρίζει τὰ ἐξῆς: «Οἱ βλαχοφώνοι Ἕλληνες κομοῦν τὸν Ἑλληνισμό, τοῦ ὁποῖου εἶναι ἀναπόσπαστο μέρος. Ὁ βλαχοφώνος Ἑλληνισμὸς ἔχει ἀκραιφνὴ ἑλληνικὴ συνείδηση. Δέν τίθεται θέμα ὑπαρξῆς χωριστῆς μειονότητας στὴν χώρα μας και ἡ καλύτερη ἀπάντηση σὲ τέτοιου εἶδους αἰτιάσεις δίδεται ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς βλαχοφώνους Ἕλληνες.

Ἡ ἔκθεση τοῦ State Department ἀπευθύνεται πρὸς τὸ Κογκρέσο και ἀποτελεῖ ἐσωτερικὸ ἔγγραφο τῶν Η.Π.Α. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση δέν σχολιάζει ἐσωτερικὰ ἔγγραφα τρίτων χωρῶν».

ΩΣΤΟΣΟ ἔμειναν ἀσχολίαστες και οἱ πρόσφατες δηλώσεις «περὶ ὑπαρξῆς μειονοτήτων» στὴν Ἑλλάδα, ἰδίως και Βλαχικῆς, τοῦ Τούρκου Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν Τζέμ, οἱ ὁποῖες σύμφωνα μὲ τὸ προαναφερόμενο Δελτίο Τύπου «θρῖσκουν κάθετα ἀντίθετο τὸ ΚΕΜΟ, τόσο σὲ ἐπιστημονικὸ ὅσο και σὲ πολιτικὸ ἐπίπεδο!» Ἀναπληρώθηκε δὲ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνηση ἀπὸ τὸν... Δήμαρχο Μετσόδου και ἀπὸ πρῶτης προσεχοῦς Ἰανουαρίου Νομάρχου Ἰωαννίνων Ἀλέξανδρο Καχριμάνη! Παντελῆς ἐπίσης ἀπουσία τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν διαπιστώνεται στὴν προπαγανδιστικὴ πλημμυρίδα μειονοτήτων «μὲ ἀπρόβλεπτες συνέπειες», ὅπως προβλέπει και τὸ... ΚΕΜΟ, μολονότι ἐρωτοτροπεῖ μὲ διαπρύσιους κήρυκες «μειονότητας» Βλάχων. Ἦδη προμνημονεύθηκαν. Συναγελάζονται δὲ μὲ μετεμψυχώσεις Weigand, σὰν τὸν ἀναπάντεχο σπουδαρχίδη Thede Kahl. Πρόκειται γιὰ νεαρὸ καθηγητὴ Γεωγραφίας στὸ Πανεπιστήμιο Μύνστερ, πού ἀσύδοτα συγχρωτίζεται μὲ ὅλα τὰ γονίδια τῆς προπολεμικῆς ρουμανικῆς προπαγάνδας ἢ νεοπλάσματά της ἐντὸς και ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς ἐπικράτειας. Ὑποστηρίζει ἀτεκμηρίωτα μὴ ἑλληνικότητα τῶν βλάχων και προπαγανδίζει ἰδιαιτέρη Βλαχικὴ ἐθνότητα στὰ Βαλκάνια, δημιουργώντας «Κουρδικὸ» - Βλαχικὸ Ζήτημα!

ΣΤΩΜΕΝ καλῶς!... Διότι, ἂν ἐξαντληθοῦν τὰ ἀπομένοντα περιθώρια ὑπομονῆς τῶν Βλάχων, δέν ἀποκλείονται και τὰ πλέον ἀπενεκτέα. Δέν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτρέπουν ἐπ' ἀπειρον ὅποιοσδήποτε δυσφημίσεις ἢ ψευδολογίες μὲ τὴν ἐπίσημη ἑλληνικὴ πλευρὰ σὲ πλήρη ἀδράνεια ἢ σὲ στάση Ποντίου Πιλάτου, ὅταν ἡ συμβολὴ τους στὴ δημιουργία τῆς σύγχρονης Ἑλλάδος εἶναι ἀποδεδειγμένη και συνιστᾶ μέγιστο τίτλο τιμῆς ἐθνικῆς. Ἄν εἶχαν ἐνδώσει στὶς γλυκύλαλες μαμμωνικά σειρήνες τῆς προπαγάνδας, ὄχι μόνον ρουμανικῆς, τὰ σύνορα τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους θὰ εἶχαν ὀριστικά παραμείνει στὸν Δομοκό, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Γάλλος καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σορβόννης Βίκτωρ Μπεράρ.

ΠΕΡΑ τῆς ἑλληνικῆς συνειδήσεως τῶν Βλάχων, τὴν ὁποία δημόσια διακηρύσσει ὁ Ὑπ. Ἐξ., ἐνῶ ὁ Thede Kahl ἀπροκάλυπτα ἀποπειρᾶται συρροῖκνωσῆ

της, αλλά επαναφέρεται στην τάξη από τον διδάκτορα του Πανεπιστημίου Αθηνών και Πρόεδρο του Φιλολογικού Ιστορικού Λογοτεχνικού Συνδέσμου (Φ.Ι.Λ.Ο.Σ.) Τριτάτων Θεόδωρο Νημά (βλ. **Ελευθεροτυπία**, 3.9.2002), ή ελληνικότητά τους διεπιστημονικά αποδείχθηκε ήδη από τους χρόνους του Κωνσταντίνου Κούμα (1777-1836 βλ. **Τύπος της Κυριακής**, 3.11.2002, 7). Στα γνωστά πλέον αρχαιολογικά, ιστορικά, γλωσσολογικά, λαογραφικά, εθνολογικά... αποδεικτικά ο αναπλ. καθηγητής Φυσικής Ανθρωπολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Θ. Κ. Πίτσιος, **Βξελικτική Ανθρωπολογία**, 2003, ναί 2003, σελ. 526, προσθέτει και ανθρωπολογικά τόσο του Βουλγάρου ειδικού Βοεν όσο και δικά του: «*Ιδιαίτερα για τους Έλληνες βλάχους, έχει παρατηρήσει ότι δεν διαφέρουν ανθρωπολογικά από τους γειτονικούς τους μη βλάχιους πληθυσμούς του ελλαδικού χώρου. Επίσης, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Βούλγαρου ανθρωπολόγου Peter Boen, με τα όποια συμφωνούν και οι προσωπικές παρατηρήσεις του συγγραφέα στην περιοχή του Κεφαλόδρους Παγωνίου, οι διαφορετικές εθνογραφικές ομάδες της Ηλείου - Βλάχοι, Σαρακατσάνοι και Ηπειρώτες - χαρακτηρίζονται από κοινούς ανθρωπολογικούς τύπους και την ίδια ανθρωπολογική σύνθεση.*

ΕΠΟΜΕΝΩΣ ή ελληνικότητα των Βλάχων απαγορεύει τον χαρακτηρισμό τους σαν «μειονό-

τητας» ή «εθνότητας». Επιπρόσθετα, πρέπει να μη παραγνωρίζονται παράμετροι, όπως οι εξής: 1. Η μακροχρόνια (ένος και μισός αιώνας) διεκδικησή τους από τη Ρουμανία, ή όποια «εφευρίσκει» το «Μακεδονορουμανικό Ζήτημα» και σπαταλά τεράστια κονδύλια για την εκρουμάνισή τους, ομολογουμένως με μηδενικά αποτελέσματα. 2. Η καθ' υπέρβαση των αρμοδιοτήτων της ελληνικής αντιπροσωπείας και εκείνων του Οικουμενικού Πατριαρχείου παραχώρησή τους το 1913 στη Ρουμανία υπό μορφή εκπαιδευτικής και εκκλησιαστικής αυτονομίας!...

ΜΟΛΑΤΑΥΤΑ στην Ελλάδα άβιαστα διατηρήθηκε αρχόντως το λατινογενές - ρωμανικό - αρμανικό ιδίωμα, με ιδιόζοντα αρχαιοελληνικά στοιχεία, δηλωτικά της καταγωγής των χρηστών του, διγλώσσων διαχρονικά, με κύρια γλώσσα την ελληνική. Εν τούτοις και μελετάται επιστημονικά το ξένο. Κατ' ακολουθίαν παραθιάζουν πύλες ανοιχτές το ΚΕΜΟ ή το Γραφείο των ολιγώτερο διαδεδομένων γλωσσών, οι δε παρεμβάσεις τους συντελούν μάλλον στην άοφρη γρήσως παρά στη διάσωσή του.

Αχ. Γ. Λαζάρου

Πρόεδρος Επιτροπής Ενημερώσεως
για τα Έθνικά Θέματα

Αγαπητοί κύριοι της Ελλοπίας,

Παρακαλώ όπως στο επόμενο τεύχος του έγκριτου περιοδικού σας «ΕΛΛΟΠΙΑ» δημοσιεύσετε την παρακάτω διευκρίνηση για την αποφυγήν τυχόν παρεξηγήσεων:

Στο τεύχος 62 (39), Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 2002, του περιοδικού σας «ΕΛΛΟΠΙΑ», στο κείμενο του άρθρου μου «ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ: ΤΟ ΑΝΙΕΡΟ ΑΛΛΟΘΙ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΟΜΑΝΩΝ», στη σελ. 31, στην πρώτη παράγραφο επάνω αριστερά, 5η σειρά, έχει προστεθεί η φράση, «όπως το Ισραήλ» η οποία δεν υπήρχε στο πρωτότυπο.

Η προσθήκη αυτή παραποιεί το κείμενο και προκαλεί την εντύπωση ότι η επιλεκτική αυτή αναφορά στην παραπάνω χώρα στη Μέση Ανατολή εξαιρεί τις άλλες χώρες στην ίδια περιοχή, που ανήκουν στην ίδια κατηγορία.

Μετά τιμής,
Παναγιώτης Καραφωτιάς

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Τό περιοδικό «ΕΛΛΟΠΙΑ» και ή έφημερίδα «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ» διοργανώνουν έσπεριίδα με θέμα: «ΟΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ».

Η εκδήλωση θά γίνει την 22α Ιανουαρίου 2003 ήμέρα Τετάρτη και ώρα 19.30 στά γραφεία της «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ», όδός Ακαδημίας 78Δ, 5ος όροφος.

Όμιλητές θά είναι:

- Ο ΖΑΚΧΟ ΣΕΡΜΕΣΤ (Κουρδικό Δημοκρατικό Κόμμα του Ιράκ).
- Ο ΑΚΙ (Κουρδικό Δημοκρατικό Κόμμα του Ιράν).
- Ο ΑΧΜΕΤ ΑΧΜΕΤ (Κουρδική Αριστερά της Συρίας).
- Ο ΑΛΗ ΚΑΡΔΟΥΧΟΣ (Τουρκοκρατούμενο Κουρδιστάν).

Τήν εκδήλωση θά συντονίζει ό Πρόεδρος της «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ» κ. Μ. Μηλιαράκης.

Θεόδωρος Κατσανέβας:
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ
ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ
ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Το βιβλίο *Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος* είναι το ώριμο πνευματικό τέκνο πολυετούς μελέτης, έρευνας και ενασχόλησης με θέματα ανθρώπινου δυναμικού, απασχόλησης, προοπτικών της αγοράς εργασίας και επαγγελματικού προσανατολισμού. Κεντρικός άξονας του βιβλίου είναι το *ισοζύγιο ζήτησης και προσφοράς επαγγελμάτων*, με το οποίο παρέχεται σαφής και εύκολα κατανοητή πληροφόρηση για τις θετικές ή αρνητικές προοπτικές επαγγελματικών πεδίων βασικών επαγγελμάτων στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας και στις 13 περιφέρειες της ελληνικής επικράτειας. Ειδική ανάλυση γίνεται για τα οικονομικά χαρακτηριστικά, τα δεδομένα της απασχόλησης και των προοπτικών τους, ξεχωριστά για την καθεμία απ' αυτές τις 13 περιφέρειες. Καταγράφονται τα όποια συγγενή μεταξύ τους επαγγέλματα και η αντιστοιχία τους με τμήματα σπουδών ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΙΕΚ και διάφορες άλλες βαθμίδες εκπαίδευσης. Περιέχονται πίνακες με ενδεικτικές εργασιακές προοπτικές επαγγελμάτων που προέρχονται από μεταπτυχιακές σπουδές, ενώ γίνονται προτάσεις για νέα εκπαιδευτικά προγράμματα σε σύγχρονες ειδικότητες. Παρατίθενται πολλά επιμέρους στοιχεία για τη διάρθρωση της απασχόλησης, της ανεργίας και του επιπέδου εκπαίδευσης σε σύγκριση και με την Ευρωπαϊκή Ένωση και αναλύσεις για διάφορες κατηγορίες επαγγελμάτων, πίνακες με μισθούς του δημόσιου τομέα, πληροφορίες για υπηρεσίες, κέντρα εργασίας και επαγγελματικού προσανατολισμού, διευθύνσεις στο διαδίκτυο κ.λπ. Μεταξύ άλλων, περιέχονται αναλύσεις και ορισμοί για θέματα εργασίας, τον επαγγελματικό προσανατολισμό, τη συμβουλευτική καριέρας, το ρόλο των γονέων, συμβουλές για την αναζήτηση και τη συνέντευξη εργασίας, τη σύνταξη βιογραφικού σημειώματος (με παράθεση συγκεκριμένων υποδειγμάτων), τον τρόπο επιλογής επαγγέλματος, την εισαγωγή σε ΑΕΙ και ΤΕΙ, την κατάταξη και τις προοπτικές στους διάφορους κλάδους της οικονομίας, τη μετεξέλιξη των επαγγελμάτων, το μέλλον της εργασίας, ενώ περιγράφονται συνοπτικά πολλά επαγγέλματα του παρελθόντος.

Το βιβλίο αφορά πρώτα απ' όλα τους νέους που ενδιαφέρονται να οπλιστούν με τη γνώση του εαυτού τους, των δυνατοτήτων και των επαγγελματικών τους προοπτικών και τους γονείς που αγωνιούν για το μέλλον των παιδιών τους. Αφορά επίσης όσους εργαζόμενους επιθυμούν να αναπροσανατολίσουν την επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Απευθύνεται στους συμβούλους καριέρας και ανθρώπινου δυναμικού, στους εκπαιδευτικούς και στους υπεύθυνους εκπαιδευτικών και εργασιακών προγραμμάτων, στους επιχειρηματίες και στους διευθυντές προσωπικού επιχειρήσεων, στους επιστήμονες και στους ειδικούς σε θέματα απασχόλησης και εργασιακών σχέσεων, σε κάθε σκεπτόμενο άνθρωπο που ενδιαφέρεται για το μέλλον της

Θεόδωρος Κατσανέβας

Επαγγέλματα του μέλλοντος
και του παρελθόντος

NEO
BIBLIO

Προοπτικές επαγγελμάτων στην Ελλάδα
 και στις δεκατρείς περιφέρειες της
 και επαγγελματικός προσανατολισμός

εργασίας και στο πολυτιμότερο κεφάλαιο του τόπου, τους νέους. Κύριος σκοπός του βιβλίου είναι να συμβάλλει στην προετοιμασία του επαγγελματικού μέλλοντος των παιδιών μας, αλλά και να βοηθήσει όσους θέλουν να καλυτερεύσουν την εργασιακή τους ζωή ή να βοηθήσουν κάποιους άλλους για τον ίδιο σκοπό. Γιατί είναι γνωστό ότι το μέλλον ανήκει σε όσους το προετοιμάζουν.

ΓΙΑ 5η ΧΡΟΝΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ
ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ 2003:

Ένα περισπούδαστο ημερολόγιο, με αναφορά στα σημαντικότερα γεγονότα και επετείους της ελληνικής ιστορίας, που πρέπει να μπει σε όλα τα σπίτια, τα σχολεία, τους χώρους εργασίας κ.α.

Ημερολόγιο τοίχου, τυπωμένο σε γυαλιστερό χαρτί με έγχρωμες εικόνες.

Περιλαμβάνει:

1. Σύγχρονη και αρχαία Ελληνική ονομασία του κάθε μήνα.
2. Εικόνες συγκεκριμένων προσώπων και γεγονότων ημερολογιακά.
3. Καθημερινή περιληπτική αναφορά σε γεγονότα, πρόσωπα, επετείους κ.λπ. της ελληνικής ιστορίας (προ Χριστού και μετά Χριστόν).
4. Τις σημαντικότερες αρχαίες ελληνικές και χριστιανικές εορτές και
5. Εορτολόγιο του 2003.

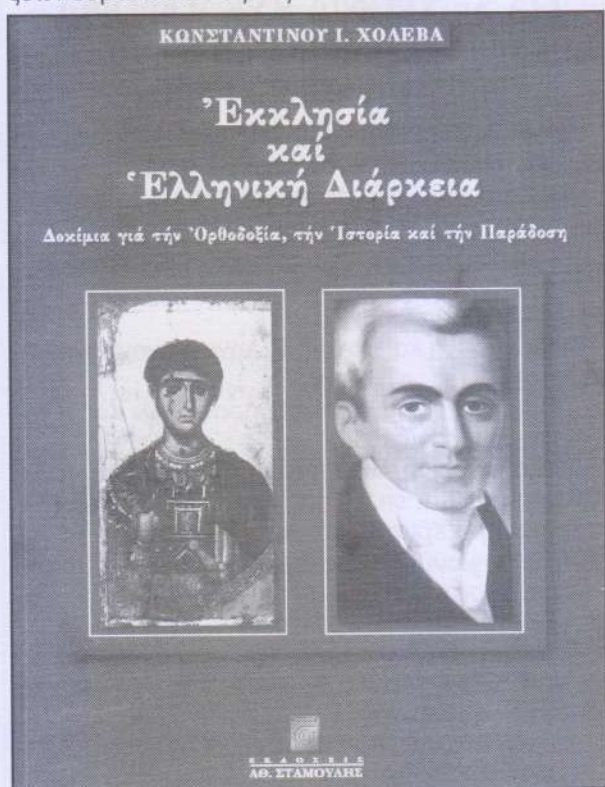
Διατίθεται: Στο γραφείο του συλλόγου, καθώς και σε Ελληνοκεντρικά βιβλιοπωλεία στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη.

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΠΟΥ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΕΙ ΚΑΘΕ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ.

**Κωνσταντίνου Χολέβα:
ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΙΑΡΚΕΙΑ**

Από τις εκδόσεις Σταμούλη κυκλοφόρησε το νέο, πέμπτο κατά σειρά, βιβλίο του Κ. Χολέβα με τίτλο *ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ - ΔΟΚΙΜΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ*.

Ρουμ, Ρούμελη, Ανατολική Ρωμυλία, Ρωμανία, Ρωμιοσύνη. Η πνευματική μας κληρονομιά γεφυρώνει διαχρονικά με σταθερές αξίες –τις αξίες της Ορθοδοξίας– τόπους και ιδιοπροσωπίες ενοποιώντας εθνικές διαφορές χωρίς να τις αφανίζει στη χράνη της παγκοσμιοποίησης. Αυτή ακριβώς η Ελληνική και Ορθόδοξη παράδοσή μας, οικουμενική όσο η ιστορία του πολιτισμού της «καθ' ημάς Ανατολής» προβάλλει στο βιβλίο ως τεκμηριωμένη πραγματικότητα, στον αντίποδα του μύθου του δυτικού διαφωτισμού. Στα 23 δημοσιευμένα άρθρα του με γενικό τίτλο *Εκκλησία και Ελληνική Διάρκεια*, ο πολιτικός επιστήμων Κωνσταντίνος Χολέβας, φωτίζει με ιστορικά τεκμήρια την αδιάκοπη στο πέρασμα της ιστορίας και αδιάσπαστη συμπίεση Ορθοδοξίας και Ελληνισμού. Αντλώντας από την ανεξάντλητη πηγή της ορθόδοξης μαρτυρίας –Αγίους, Πατέρες, λαϊκούς ήρωες, συγγραφείς και αγωνιστές– ανιχνεύει την ιστορική συνέχεια της Ελληνικής διάρκειας. Κοινοτισμός, ευχαριστιακή σύναξη, κρυφό σχολειό, Μακρυγιάννης, Β. Βουλγαροκτόνος, Δ. Σολωμός... Γνωστές και άγνωστες σε πολλούς πτυχές της πνευματικής παράδοσής μας αναδύονται μέσα από μια πληθώρα περιστατικών, κειμένων, και παραπομπών που μυρίζουν λιβάνι της εκκλησίας, υπενθυμίζουν τους αγώνες Ελλήνων και φιλελλήνων και καλούν σε αφύπνιση την εθνική μας συνείδηση στο πλαίσιο των συχνά αντίξων ευρωπαϊκών εξελίξεων.

ΕΝΔΟΧΩΡΑ

Κυκλοφόρησε πριν λίγες ημέρες το νέο διπλό (υπ' αριθμ. 81-82) τεύχος του περιοδικού *Ένδοχώρα*. Μία έκπληξη περιμένει τον αναγνώστη, αφού το ακριτικό περιοδικό είχε την ευκαιρία και την τιμή συγχρόνως, να είναι το μοναδικό πολιτιστικό έντυπο της χώρας μας που παραδρέθηκε με συνεργάτη του (Παναγ. Λιάκος) στα εγκαίνια της νέας Βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας και φυσικά προβάλλει το γεγονός αυτό στο εξώφυλλό του αλλά και σε έκτενες κείμενο όπως και έντυπωσιακές φωτογραφίες του ίδιου από το έσωτερικό της βιβλιοθήκης.

Ακόμη, στο τεύχος αυτό περιλαμβάνονται τὰ ἐξῆς κείμενα:

- Η έποποιία του 1940-41 μέσα από τή Λογοτεχνία (Π. Χριστοδούλου).
- Άντ. Λεονταρίδης, Η άλλη άποψη (Α. Τερζής).
- Ξένα αρχεία διαψεύδουν τήν Άγκυρα (Α. Κόρμαλης).
- Η έλληνικότης τής Σμύρνης (Γ. Πετρόπουλος).
- Τά όθρεια όρια του Έλληνισμού κατά τόν 18ο - 19ο αί. (Γ. Γόλης).
- Έμπορικός όδηγός έτους Έγίρας 1300, μέ στοιχεία γιά Άλεξανδρούπολη, Αίνο, Διδυμότειχο, Ραιδεστό καί Καλλιόπολη (Θ. Κυρκούδης).
- Βουλγαρία, Ένας επικίνδυνος γείτονας (Ν. Καταλιώτης).
- Ό απόδημος Έλληνισμός τής Γερμανίας (Δ. Ίασονίδης).
- Η έπιστολή του Ίγνατίου Άντιοχείας του Θεοφόρου προς τόν Πολύκαρπο Σμύρνης (Άθ. Τσακνάκης).
- Ό μίξερς μαζάνθρωπος καί ό κυρίαρχος λαός (Γ. Πέππας).
- Οί γέφυρες επικοινωνίας τών νέων (Μ. Ναζλή).
- Τάσεις τής νεοελληνικής πεζογραφίας. Συνοπτική θεώρηση (Κ. Άσημακόπουλος).
- Η σκηνή γιά τήν μπάντα (Άπ. Νελμπίζης).
- Ένας μικρός περίπατος (Γ. Δουδούμης).
- Τό μυστικό τής μάνας (Β. Σαμαρά).
- Ό δαίμονας - Η ανάσταση (Στ. Ντόμαλης).

Δίπλα σ' όλα αυτά υπάρχουν φυσικά οί σχολιασμοί καί οί κανονικές άπόψεις γιά σύγχρονα τοπικά (καί όχι μόνο...) θέματα στίς άγαπημένες στήλες του περιοδικού («Στά ένδότερα τών έσω», «Σκουπίδια», «Ό Ψαράς», «Όξώπετρα»), στήλες γιά τό διβλίο (παρουσίαση νέων εκδόσεων, έρευνα γιά τήν κίνηση του διβλίου στή Θράκη), ποιητικές δημιουργίες τών Β. Ίωαννίδη, Τ. Μανάκα, Β. Λεονταρίτη, Ν. Κατοιμάδη, Γ. Στρούμπα, Χ. Ζήκα, Ν. Μητάκο, Φ. Δωδόπουλο, Θ. Μποράκη καί ανάπτυξη άπόψεων καί σκέψεων γιά τή σύγχρονη ζωή.

Η «Ένδοχώρα» κυκλοφορεί μέ έδρα τήν Άλεξανδρούπολη καί διατίθεται σέ όλα τά κεντρικά διβλίοπωλεια τής Θράκης καί τής Άν. Μακεδονίας, τής Θεσσαλονίκης, τών Άθηνών καί άλλων πόλεων τής Ελλάδος, αλλά καί μέ συνδρομές σέ όλόκληρο τόν κόσμο.

«ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟ»

Όμάδα Μελέτης Έλλήνων Συγγραφέων
1ο Λύκειο Κερατσινίου

«Στήν πολιτεία πού ἔγινε πορνείο μαστροποὶ καὶ πολιτικὲς διαλαλοῦν σάπια θέλγητρα»¹.

Σ' αὐτὴν τὴν παρακματικὴν μας πολιτεία - ἐποχὴ, εἰς τὸ «κρυφὸ σχολειό» του Α' Λυκείου Κερατσινίου ἡ μαθητικὴ Όμάς Μελέτης Ἑλλήνων Συγγραφέων, ὑπὸ τὴν ἐμπνευσμένην καθοδήγησιν τοῦ δασκάλου - Λυκειαρχοῦ Παναγιώτου Μητροπέτρου διατηρεῖ ἄσβεστον τὴν κανδήλαν τῆς γλωσσικῆς, πνευματικῆς, πολιτιστικῆς, ἐθνικῆς μας κληρονομίας.

Πόθος καὶ πάθος τῆς νεότητος, αὐτῆς τῆς ἀνεξάντλητου «πηγῆς ὀνείρου - δυνατότητος φαντασίας» μετουσιώθησαν σ' ἓνα εὐμεγέθη, καλαίσθητον τόμον ὁ ὁποῖος ἐκυκλοφόρησεν ὑπὸ τὸν τίτλον: «Προσεγγίσεις στὸν Πλούταρχο», καὶ εἰς τὸν ὁποῖον μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀνάλυσιν προσεγγίζονται τὰ «Ἠθικά» τοῦ Πλουτάρχου, τὸ ὀλιγώτερον γνωστὸν, ἐκ τῶν ἔργων τοῦ μεγίστου τῶν συγγραφέων τῆς «δυσχεροῦς» ἐποχῆς του.

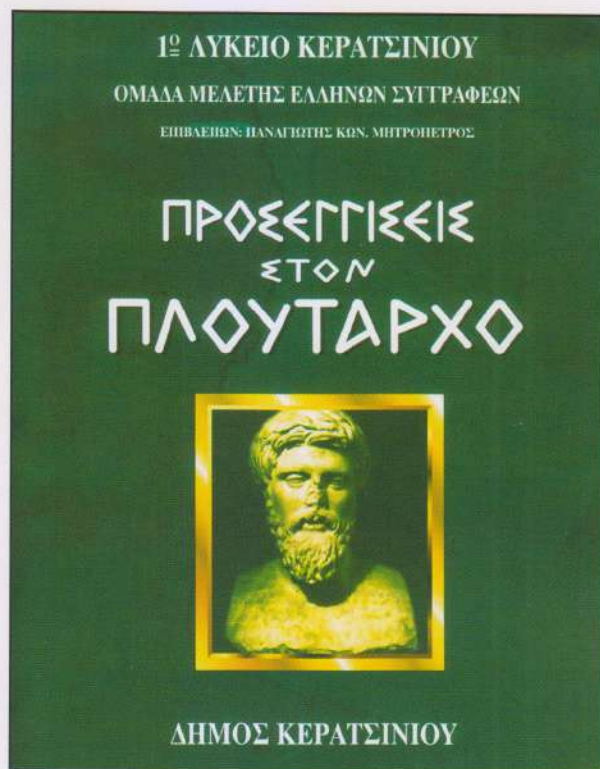
Τὸ ἔργον γραμμένον συλλογικῶς ὑπὸ ομάδος δέκα ἐννέα μαθητῶν, συμπεριλαμβάνει ἐμπνευσμένην εἰσαγωγὴν, ὡς καὶ ἐκτενεστέρας σκέψεις περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ τῆς παιδείας, τοῦ προαναφερθέντος λαμπροῦ δασκάλου - φιλόλογου - νομικοῦ ὡς καὶ σύνοψίν του εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν.

Ἡ μαθητικὴ «προσέγγις» του εἶναι ὄντως πλήρης, ὀρθὴ καὶ καιρῖα.

Εἶναι γραμμένον εἰς τὴν ὀρθὴν ἑλληνικὴν καὶ ὄχι εἰς τὰ «κολλυβογράμματα», τὰ ὁποῖα ἐπιχειρεῖται νά μᾶς ἐπιβληθοῦν ὑπὸ τὸν ψευδεπίγραφον μανδύαν τῆς «προόδου»(!).

Εἶναι ἡ τρίτη συγγραφικὴ ἐργασία τῆς εὐλογημένης ομάδος τῶν μαθητῶν μας. Ἔχουν προηγηθῆ αἱ «Προσεγγίσεις στὸν Πλάτωνα» καὶ αἱ «Προσεγγίσεις στὸν Ἀριστοτέλη».

Ὁ Δήμος Κερατσινίου, μὲ τὸν ἄξιον Δήμαρχόν του κ. Φώτιον Μελά, καὶ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον, γενόμενος χορηγὸς τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ τοῦ ἔργου, ὡς καὶ τῶν δύο προηγηθέντων, καταξιώνει τὴν δραστηριότητά του ὡς συλλογικοῦ φορέως Κοινοτικῆς - Δημοτικῆς δραστηριότητος, καὶ δεικνύει εἰς τοὺς δημοτικούς μας ἄρχοντας, ὅτι ἐκτός ἀπὸ τὰς ἀργομοσθίας περιττῶν ὑπαλλήλων - δυνάμει πε-

λατῶν - ψηφοφόρων -, καὶ τὰ βραζιλιάνικα καρναβάλια, ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι τομεῖς ἐπωφελεστέρας διαθέσεως τῶν χρημάτων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Πάντα ταῦτα, ἐν οἴκῳ, ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστω, μακρὰν τῆς ἀντιλήψεως τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, τῶν τιμητικῶν ἐπισημάνσεων - βραβεύσεων τῆς Προεδρίας τῆς Δημοκρατίας, καὶ παντός φορέως κατὰ τεκμήριον ἑλληνικότητος καὶ παιδείας:

«Ὁ κόσμος τυλιγμένος στὰ ναρκωτικὰ σεντόνια»²

Ἄλλά, διὰ νά δανεισθῶ τὴν ἐκφραστικὴν συμπύκνωσιν τῆς ἐκ τῶν συγγραφέων Ἀνδριάνας Κοτίνης, ἐάν «τὸ δυσκολώτερο δῆμα τῆς ἐργασίας ἦτο (εἶναι) τὸ πρῶτο, δηλαδὴ ἡ μετάβασις τοῦ μυαλοῦ μας ἀπὸ τὴν ἀδράνεια εἰς τὴν δράσιν», τώρα τὸ βέβαιον ἐπακολούθημα εἶναι: «τὴν δὲ παιδείαν, οὐσίαν εὐδαιμονίας οὖσαν, αἰτίαν τ' εὐβουλίας, οὐ μόνον ἔστιν εὐρεῖν ἢ οἴκῳ ἢ πόλει ἢ ἔθνει χρησίμην, ἀλλὰ παντὶ τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει»³.

Βασίλειος Καρθουνιάρης

1. Γ. Σεφέρης: θερινὸ Ἠλιοστάσι, Γ!

2. Γ. Σεφέρης: θερινὸ Ἠλιοστάσι Ε!

3. Πλουτάρχου: Περί Μουσικῆς 1131, (2-5), παρατιθέμενον καὶ ἐν τῇ προμετωπίδι τοῦ βιβλίου.

ΠΟΛΥΤΕΚΝΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Τριμηνιαῖο δημοσιογραφικὸ ὄργανο

τῆς «Πανελληνίας Ἐνώσεως Φίλων τῶν Πολυτέκνων» (Π.Ε.ΦΙ.Π.).

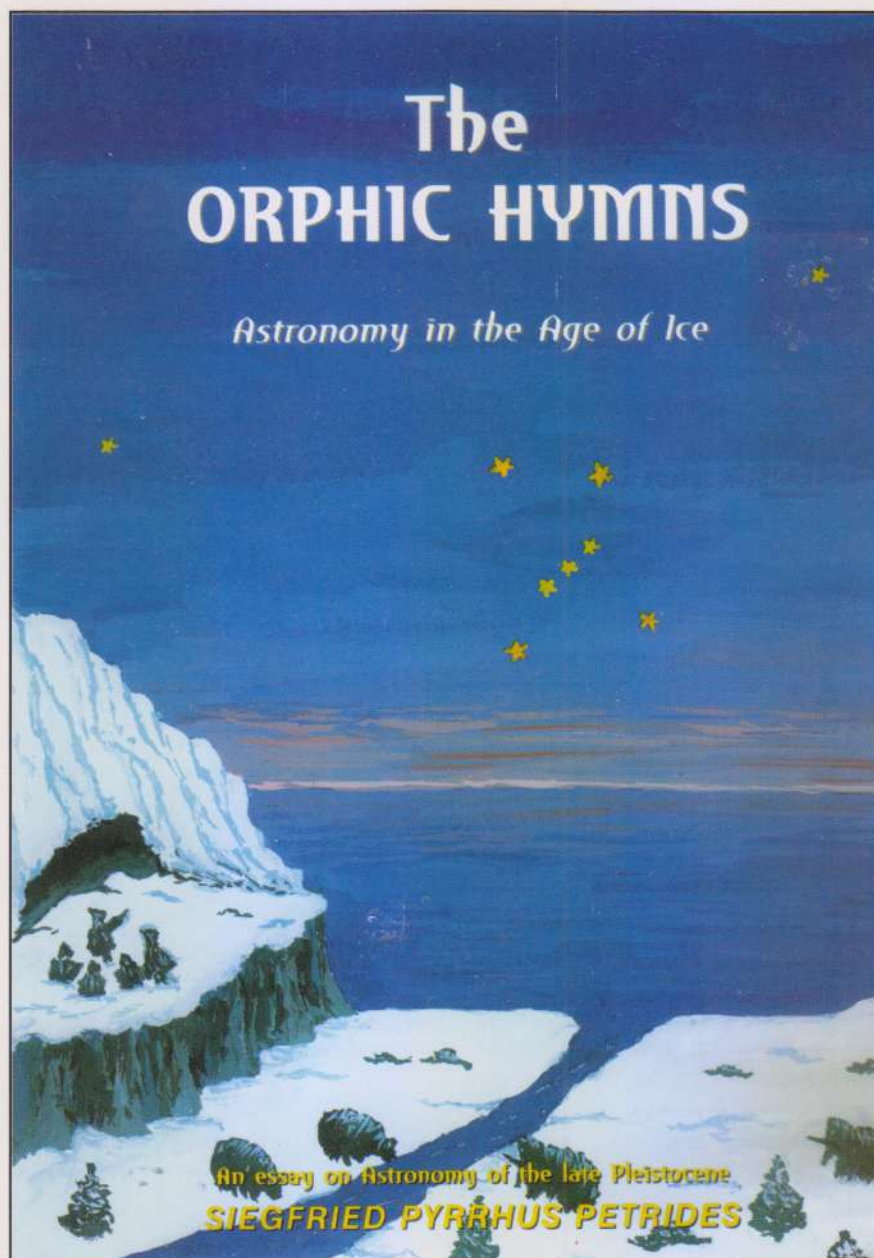
Ἀκαδημίας 78Δ 106 78 ΑΘΗΝΑ.

τηλ. 210-38.38.496, 38.22.586, τηλεομ. 210-38.39.509.

Κυκλοφόρησε ή νέα πολυετής μελέτη του Σίγκφριντ Πύρρου Πετρίδη
«THE ORPHIC HYMNS».

Στό πρωτότυπο κείμενο περιλαμβάνονται και οι 88 Όρφικοί Ύμνοι και ακολουθεί μετάφραση στην αγγλική γλώσσα καθώς και εμπειριστατωμένα σχόλια σε κάθε ύμνο χωριστά.

Τό έργο, σε πολυτελή έκτύπωση και βιβλιοδεσία, αποτελείται από 464 σελίδες μεγέθους Α4 (210X297 mm) εκ των οποίων οι 32 είναι έγχρωμες φωτογραφίες.

(50 ΕΥΡΩ)

Διατίθεται χονδρικήως και λιανικήως από την
«ΚΟΚΚΙΝΗ ΜΗΛΙΑ»,
όδος 25ης Μαρτίου 1 και Άναστασεως, Τ.Κ. 155 61 Χολαργός
Τηλέφωνο-τηλεμοιότυπο: 210-65.19.728

